

‘Een Jocus-klub wie had het ooit gedacht, heeft Venloogansch in vrolijkheid gebragt’

De meertalige taalsituatie van de Venlose carnavalsvereniging Jocus in de negentiende eeuw

Masterscriptie van Emmy Stevens
Studentnummer: xxx
Begeleider: Dr. G.J. Rutten
Tweede lezer: Dr. T.A. Simons

Master Neerlandistiek
Specialisatie Nederlandse taalkunde
Universiteit Leiden
11 april 2018

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Historische context	6
2.1. Het ontstaan van de Nederlandse natiestaat en standaardtaal	6
2.2. Limburg: regionale identiteit en dialect	7
2.3. De viering van carnaval	10
2.4. Carnavalsvereniging Jocus uit Venlo	10
3. Theoretische context	12
3.1 Standaardtaal en dialect in de negentiende eeuw	12
3.2. Historische meertaligheid	13
3.2.1. Taalcontact	13
3.2.2. Diglossie en diaglossie	15
3.3. Jocus: taalideologie en taalkeuze	16
4. Methode	17
4.1. Corpusonderzoek	17
4.2. Selectie van het archiefmateriaal	17
4.3. Taalkeuze	17
4.4. Taalcontactverschijnselen	18
5. Taalkeuze in het archiefmateriaal van Jocus	20
5.1. Inhoud van het archief	20
5.2. Domeinen en taalkeuze	24
5.3. Taalkeuzeverschillen verklaard	26
6. Taalcontact in het archiefmateriaal van Jocus	28
6.1. Taalcontactverschijnselen	28
6.1.1. Brieven	29
6.1.2. Voordrachten	30
6.2. Meertaligheid: diglossie of diaglossie?	34
7. Conclusie	36
7.1. Beantwoording onderzoeksvraag	36
7.2. Discussie	36
Bibliografie	39
Bijlagen	42
1. Transcriptieconventies	42
2. Geraadpleegde archiefstukken	43
3. Taalkeuze per inventarisnummer	45
4. Taalcontactverschijnselen in brieven en voordrachten	50
5. Transcripties (<i>alleen in de digitale versie</i>)	61

1. Inleiding

Vastenavond-Gezelschap te Venloo,
brévêtée par L'opinion publique.

Zondag avond te zeven ure zal in de zaal bij W.[...] ¹ Bours
in de Vleeschstraat

EENE GENERALE VERGADERING

ter verkiezing eens definitieven Comités van elf leden plaats hebben
De Stembiljetten worden in de zaal uitgereikt.

Foetele gilt neet.

Op zondagenôvend persies om zeve,
Mot g'og op 't paad begeve,
Loup wat ge kunt nô Bourse siene zaal,
Dô zien de gekke allemaal.
En kees og dô ei Comité
Al rope ze héél hard ôwé!
Dô mot g'og neet aan steure;
Komt maar ens dô, dan zult ge heure
Det dô gaar niks weurdt misdôn,
Veur die, die snakerie versthôn.
't Is um 't hert ens op te wekke
En fris te lagchen mit de gekke;
Dôr-um nô de middaags thiè
Verwag og ET VEURLEUPIG COMITÉ
(inv.nr. 7; 11 november 1842)

Het Venlo's Markt en Aankondigingsblad berichtte op vrijdag 11 november 1842 dat twee dagen later tijdens een vergadering van de in dat jaar opgerichte carnavalsvereniging Jocus de leden van het comité verkozen zouden worden. Deze elf heren zouden tijdens de carnavalstijd verantwoordelijk zijn voor de organisatie van het feest in de stad Venlo. De eeuwen na de middeleeuwen waarin georganiseerde carnavalsfeesten niet meer voorkwamen, vonden hun dramatisch hoogtepunt in de jaren dertig van de negentiende eeuw, toen carnaval zelfs even helemaal verboden was (Kessels-van der Heijde 2002: 147). Dat Venlo in het begin van de jaren veertig weer voorzichtige pogingen ondernam om het feest nieuw leven in te blazen, kwam niet alleen voort uit deze eeuwenoude feestdrift maar vooral ook uit een gevoel van verzet tegen het beleid van Willem I, die poogde Limburg zo goed en zo kwaad als het ging in te lijven bij de Noordelijke Nederlanden. Het carnavalsfeest was voor de Venlonaren, en ook voor veel andere Limburgers, veel meer dan enkel een paar dagen verkleed door de straten hossen. Nee, carnaval was een wezenlijk onderdeel van een sterk gevoelde eigen identiteit. Dat het Limburg uiteindelijk niet lukte zich af te scheiden van de Noordelijke Nederlanden was een tegenvaller, maar aan die eigen identiteit viel niet te tornen. En alleen een eigen feest was niet voldoende, ook een eigen taal onderscheidde de Limburgers van de Hollanders. Bijna elke stad en elk dorp had in de negentiende eeuw nog een eigen dialect. Het eigen stadsdialect van Venlo was een tweede element dat die eigen identiteit

¹ Inkt uitgeveegd; in bijlage 1 op pagina 42 is een overzicht te vinden van de transcriptieconventies die ik heb aangehouden bij het maken van de diplomatische transcripties.

van de Venlonaren vormgaf. Dat dialect en carnaval hand in hand gingen, is dan ook niet zo verwonderlijk.

In bovenstaand krantenbericht uit het Venlo's Markt en Aankondigingsblad wordt een vergadering aangekondigd. Vergaderen was een van de activiteiten van Jocus, vooral in de carnavalstijd die begon op de elfde van de elfde. Maar een carnavalsvereniging doet nog veel meer dan alleen bijeenkomen om te vergaderen. Tijdens het carnavalsfeest zelf werden er optochten door de stad gehouden, werden tombola's georganiseerd om geld in te zamelen voor de armen en werd er gedanst en gedronken tijdens het jaarlijkse bal. Elke activiteit werd begeleid door zang, dans en muziek, wat een omvangrijk repertoire aan Venlose carnavalskrakers opleverde. Het Venlo's Markt en Aankondigingsblad stond de weken voor het feest al vol met allerlei aankondigingen, tijdens vergaderingen hielden de leden voordrachten, de leden stuurden brieven naar het comité en raambiljetten met het programma werden door de stad verspreid. Jocus was daarnaast ook een gewone vereniging, met statuten, notulen van vergaderingen en een financiële boekhouding. Dit alles levert voor de negentiende eeuw ongeveer twee meter archief op: een schat aan historische, maar vooral ook taalkundige informatie. Wat was Jocus voor soort vereniging? Wat voor rol speelde Jocus in het sociale leven in Venlo in de negentiende eeuw? Op welke manier heeft Jocus bijgedragen aan het ontstaan van een eigen Venlose identiteit? En wat is de rol van het Venloos dialect geweest in dit proces van identiteitsvorming?

Het korte berichtje in het Venlo's Markt en Aankondigingsblad van 11 november 1842 laat meteen al zien dat naast het Venloos dialect ook andere talen gebruikt werden door de leden van Jocus. Een beetje Frans en een beetje Nederlands vergezellen het Venloos. Hiermee is dit bericht tekenend voor de taalsituatie van Jocus in de negentiende eeuw: het was een meertalige vereniging, waar naast het Venloos en Nederlands ook Duits en Frans en zelfs Latijn en Engels gebruikt werden. Dat deze meertaligheid ook door de leden zelf opgemerkt werd, blijkt uit artikel 5 van het reglement.

Halt!– Stil!– 't Is heij de plaats van te recomandere
 Zoovuul as meug'lik is zie moorstaal te parlere;
 Me kan ouk neettemin babbelen in et latien,
 Op fransch, Duits of inghels, as 't maar discourse zien.
 (inv.nr. 68; p. 4)

Naast het Venloos, de 'moorstaal', mogen de leden ook spreken in Latijn, Frans, Duits of Engels, maar het eigen dialect was het voornaamste communicatiemiddel. Volgens Van der Veen (2008: 11) werd pas in de jaren tachtig van de negentiende eeuw geheel overgeschakeld op het Venloos en was daarvoor de voertaal Nederlands. Bakkes (2002: 46) houdt vol dat al vanaf de begintijd het dialect gesproken werd. Behalve deze twee tegenstrijdige beweringen is er weinig bekend over het taalgebruik van Jocus in de negentiende eeuw. Over het taalgebruik van een vergelijkbare carnavalsvereniging, Momus uit Maastricht, weten we wel meer. Momus werd drie jaar voor Jocus, in 1839, opgericht en archiefonderzoek van Kessels-van der Heijde (2002; 2015) laat zien dat de leden van Momus veel gebruikmaakten van het Maastrichts stadsdialect, en dat het dialect in het Maastrichtse verenigingsleven als geheel een prominente plaats innam. De leden van Momus spraken zelf niet alleen dialect, maar hebben het gebruik ervan ook actief gepromoot onder de medebevolking.

Het onderzoek van Kessels-van der Heijde naar het Maastrichtse Momus zal ik op vergelijkbare wijze uitvoeren voor het Venlose Jocus om op die manier inzicht te krijgen in de taalsituatie van deze carnavalsvereniging in de negentiende eeuw. Niet eerder heeft iemand het archief van Jocus grondig geïnventariseerd en een uitgebreide beschrijving van het archief zal dan ook een belangrijke plaats in deze scriptie innemen. Deze beschrijving zal ik toespitsen op taalkeuze en taalbeleid om zo inzicht te krijgen in de beweegredenen die aan die taalkeuzes ten grondslag lagen. In een meertalige situatie, zoals die van Jocus, is taalcontact een voor de hand liggend verschijnsel. Of er in het archiefmateriaal ook sporen van taalcontact te vinden zijn, zal in deze scriptie aan bod komen. Alle verschillende vragen die ik in deze inleiding gesteld heb, komen samen in een overkoepelende onderzoeksvraag en die luidt: Hoe

zag de taalsituatie van carnavalsvereniging Jocus uit Venlo (1842-heden) er in de negentiende eeuw uit en in hoeverre werd deze taalsituatie gekenmerkt door meertaligheid en taalcontact? In de volgende twee hoofdstukken komen de historische en theoretische context aan bod. In hoofdstuk 4 beschrijf ik hoe ik het archiefonderzoek heb uitgevoerd. In de hoofdstukken 5 en 6 beschrijf ik de resultaten van mijn onderzoek en richt ik mij respectievelijk op taalkeuze en taalcontact. Ik sluit af met de conclusie in hoofdstuk 7.

2. Historische context

2.1. Het ontstaan van de Nederlandse natiestaat en standaardtaal

Aan het einde van de achttiende en het begin van de negentiende eeuw beleefden de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden een roerige tijd. In 1795 kwamen de Nederlanden onder Frans bewind, net als grote delen van de rest van Europa. Frankrijk was in die tijd een wereldmacht en de Nederlanden konden de druk in 1795 niet langer weerstaan. Twintig jaar lang bleven de Nederlanden onderdeel uitmaken van de Franse wereldmacht, totdat Willem I in 1815 een einde maakte aan de Franse overheersing en de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden verenigde in het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden. Willem I had het graag anders gezien, maar al in 1830 scheidden de Zuidelijke Nederlanden zich weer af van het Verenigd Koninkrijk en gingen Nederland en België verder als twee aparte natiestaten. De provincie Limburg was tijdens de Franse tijd nog geen onderdeel van de Nederlanden, maar het was een verzameling van graafschappen en hertogdommen, die merendeels bij het Heilige Roomse Rijk hoorden. Na de Franse bezetting ging Limburg – tegen de zin van een groot gedeelte van de bevolking – deel uitmaken van het Verenigd Koninkrijk van Willem I (Uitterhoeve 2015: 143). De precieze grens tussen Duitsland en het Verenigd Koninkrijk, en daarmee de oostgrens van Limburg, werd na 1815 vastgelegd (Ubachs 2000: 279). Limburg begon toen steeds meer een staatkundige eenheid te worden.

Willem I was erop gebrand zijn Verenigd Koninkrijk tot een succes te maken. Dit verlangen past binnen een groter discours in de negentiende eeuw: de afbakening van grenzen en daarmee het ontstaan van natiestaten. Overal in Europa ontstonden kleine en grote natiestaten, met als motto één natie, één volk, één taal. Willem I was er niet alleen op uit om de grenzen met de omliggende landen vast te leggen, maar hij wilde ook een eenheid smeden door iedereen dezelfde taal te laten spreken. Hij dacht dat als iedereen een en dezelfde taal zou spreken er als gevolg daarvan een gezamenlijk nationaal bewustzijn, en dus een nationale identiteit zou ontstaan. In het Verenigd Koninkrijk werd de Nederlandse standaardtaal, zoals die in het begin van de negentiende eeuw in de spelling van Siegenbeek (1804) en de grammatica van Weiland (1805) vastgelegd waren, gepromoot. Een automatisch gevolg daarvan was dat dialecten en regionale varianten van het Nederlands vanaf dat moment als verwerpelijk werden beschouwd (Daan 1996: 67; Schoemaker & Rutten 2017: 103). Die standaardtaal was gebaseerd op de variëteit van het Nederlands die in het noordwesten van het Verenigd Koninkrijk gesproken werd en juist de zuidelijke dialecten, zoals de Limburgse, stonden mijlenver van de standaardtaal af. Het is dan ook niet zo gek dat de meeste weerstand tegen de taalpolitiek van Willem I in die regio's te vinden was.

Pas toen Limburg bezet werd door de Fransen ontstond er een territoriale eenheid en kreeg het de naam *département de la Meuse inférieure* met Maastricht als hoofdstad. Ongeveer twintig jaar later, in 1813, werd Limburg toegevoegd aan het Verenigd Koninkrijk, toen de Fransen het gebied verlieten (Cornips & Knotter 2016: 142). Behalve de territoriale eenheid die Limburg was geworden, waren er in die periode van twintig jaar nog weinig andere vormen van eenheid opgekomen. Toen Limburg deel uit ging maken van het Verenigd Koninkrijk was er van enig nationaal bewustzijn dan ook nog geen enkele sprake (Orbons & Spronck 2009: 43). Limburg werd opeens deel van een groter koninkrijk, maar het gevoel daar ook onderdeel van uit te maken was ver te zoeken bij de Limburgers. Zij waren daarentegen vooral gericht op hun eigen stad of dorp en dat grotere geheel ging volledig voorbij aan hun belevingswereld. Toch was er wel sprake van enig positivisme, toen Willem I Limburg toevoegde aan zijn Verenigd Koninkrijk, maar dat enthousiasme verdween net zo snel als het gekomen was. Niet alleen

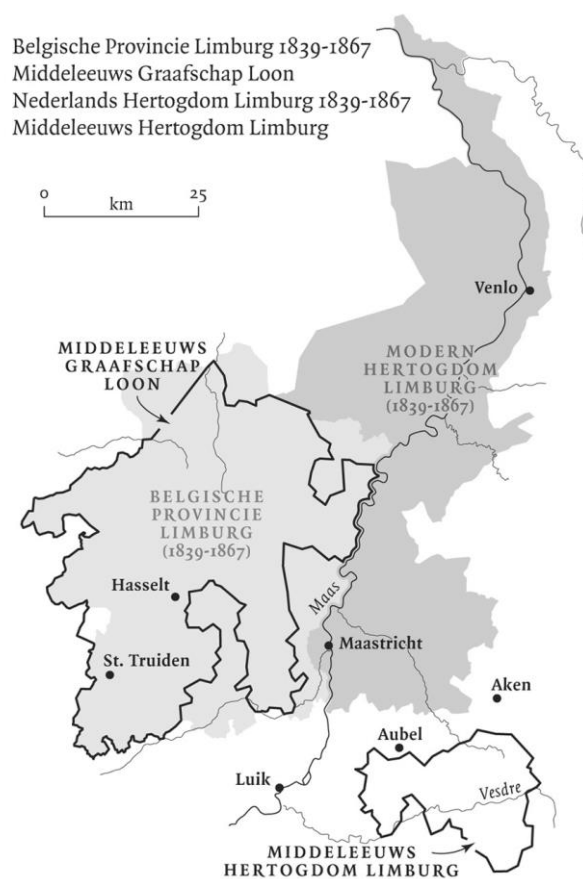
de verschillen in taal, maar ook de economische, godsdienstige en culturele verschillen waren een brug te ver en Willem I slaagde er niet in de kloof te overbruggen (Orbons & Spronck 2009: 44). In 1830 kwamen de Zuidelijke Nederlanden in opstand en Limburg koos in eerste instantie partij van de Belgen, en had ook graag in zijn geheel deel willen worden van België. Deze afscheidingsdrang leefde zowel onder de inwoners van de stad als onder de plattelandsbevolking (Lemmens 2015: 69). Negen jaar later, in 1839, werd echter besloten dat Limburg opgesplitst zou worden. Het westelijke deel zou bij België gaan horen en het oostelijke deel bij Nederland (zie afbeelding 2.1). Op hetzelfde moment werd het gebied ten oosten van de Maas toegevoegd aan de Duitse Bond, waar het tot 1867 deel van uit zou blijven maken (Orbons & Spronck 2009: 45).

Het gebrek aan een staatkundige eenheid tot aan het einde van de achttiende eeuw en al het geharrewar met de provincie dat in de decennia daarop volgde, zorgden ervoor dat de Limburgers zich niet alleen geen eenheid op zichzelf voelden, maar al helemaal geen eenheid samen met de inwoners uit de rest van Nederland. Pas toen Limburg uiteindelijk in 1839 een provincie was

geworden van Nederland begon er zoiets als een regionaal besef te ontstaan, juist doordat het gebied onderdeel geworden was van een groter geheel waarmee het geen verwantschap voelde (Knotter 2009: 16). Door die bestuurlijke eenwording en gedwongen integratie in de Nederlandse natie staat werden Limburgers zich bewust van hun identiteit, die afweek van de rest van de Nederlanders (Knotter 2008: 359). Die collectieve identiteit die afweek van de nationale norm werd gevoeld in een aantal vormen, waaronder het eigen dialect tegenover de Nederlandse standaardtaal en de rooms-katholieke kerk tegenover het protestantisme in het noorden (Cornips & Knotter 2016: 137, 144). Pas in 1839 werden de Limburgers zich bewust van hun eigen regionale identiteit die anders was dan de nationale identiteit. Ook regionale gebruiken kregen meer aandacht en het is dan ook niet zo gek dat juist op dat moment de eerste carnavalsverenigingen in Limburg werden opgericht.

2.2. Limburg: regionale identiteit en dialect

In de nieuwgevormde natie staat was Limburg maar een vreemde eend in de bijt. De provincie lag geografisch gezien niet alleen in een uithoek van Nederland, maar was ook nog eens geïsoleerd van de rest van het land door de grote sociale, culturele en talige verschillen. In zo'n klimaat, waarin de verschillen met de ander niet te overbruggen lijken, is het niet verwonderlijk dat mensen zich extra bewust worden van wie zij zijn en wat hen onderscheidt van anderen. Dat is precies wat gebeurde toen Limburg in 1839 onderdeel werd van Nederland: een sterk gevoel van een eigen, regionale identiteit ontstond. Deze regionale identiteit zou het fundament worden voor de provincie en een eeuw later was die nog net zo sterk als in de negentiende eeuw. Roukens wijdde in 1947 een boekje aan het fenomeen van de Limburgse volksziel, waarin hij de nadruk legde op de taal der Limburgers als wezenlijk onderdeel van die volksziel. Ook nu nog voelen Limburgers een sterke verbondenheid met de plek waar zij wonen en beschouwen zij zich echt als andere mensen dan de rest van de Nederlanders. De vraag is nu wat dat eigene precies omvat en hoe die Limburgse identiteit in de loop van de tijd ontstaan is.

Afbeelding 2.1. De scheiding van de provincie Limburg (Knotter 2008: 358)

Er zijn meerdere benaderingen van het begrip identiteit: waar sommige het als een statisch fenomeen benaderen en identiteit beschouwen als iets dat er de facto is, gaan andere benaderingen ervan uit dat een identiteit gemaakt wordt. Deze laatste benadering, de constructivistische, zal ik in deze scriptie aanhouden en dit is ook de benadering die op dit moment het meest gedeeld wordt door wetenschappers. Deze benadering gaat ervan uit dat identiteit collectief geconstrueerd worden, door sociale interactie en communicatie tussen de leden van een groep. Mensen herkennen zich in gelijkgezinden en beschouwen anderen als vreemd (Cornips & Knotter 2016: 140). Deze wisselwerking tussen het beeld van het zelf en het beeld van de ander ligt aan de basis van identiteitsvorming (Frijhoff 2004: 10). Juist als mensen zich bewust worden van de eigenschappen die hen verbindt met anderen en hen tegelijkertijd ook distantieert van mensen die niet die eigenschappen hebben, ontstaat een zelfbewustzijn en beseffen mensen tot welke groep zij behoren en welke eigenschappen – sociale, culturele, economische enz. – maken dat zij zich verbonden voelen met die groep. Juist als de verschillen met andere groepen groot zijn, worden mensen zich extra bewust van wat hen uniek en onderscheidend maakt. In zo'n omgeving wordt identiteit dan ook het sterkst voelbaar. Aangezien Limburg zich met frisse tegenzin bij Nederland gevoegd had, waren de inwoners van Limburg erg gericht op de verschillen die zij ervaarden in plaats van de overeenkomsten die er ongetwijfeld ook waren. Dit alom aanwezige gevoel anders te zijn heeft ertoe bijgedragen dat een sterke regionale identiteit kon ontstaan.

Limburg kenmerkte zich aan het begin van de negentiende eeuw nog door een uiterst geringe mobiliteit. Er was weinig contact tussen de steden en dorpen onderling en veel stedelingen kwamen nauwelijks in andere steden, laat staan dat de plattelandsbevolking vaak in de stad kwam. Deze geringe mobiliteit zorgde ervoor dat de inwoners van Limburg nog sterk gericht waren op hun eigen stad of dorp en dus op een lokaal groepsgevoel (Nissen 1989: 186; Wessels 2015: 295). Toen Limburg in de Franse tijd een departement werd en later, in de tijd van het Verenigd Koninkrijk, een provincie, kwam het contact tussen verschillende stedelingen langzaam op gang. Op dit moment ervaarden de steden voornamelijk nog verschillen tussen elkaar en was er nog geen sterk gemeenschappelijk gevoel aanwezig. Het gemeenschappelijke bewustzijn ontstond pas op het moment dat Willem I de regio onder druk zette. Hij wilde de Nederlandse natie smeden en daar hoorden één taal en één cultuur bij. Pas toen zagen de Limburgers in dat er allerlei elementen waren die hen verbond met elkaar en, belangrijker nog, die hen anders maakte dan de rest van Nederland. De Limburgse identiteit ontstond op het moment dat deze onder druk kwam te staan door bedreigingen van buitenaf (Cornips & Knotter 2016: 145). Paradoxaal genoeg ontstond een regionaal bewustzijn dus pas op het moment dat allerlei regionale gebruiken en gewoonten, waaronder de eigen taal en lokale feesten, leken te verdwijnen (Daan 1996: 68).

Enkele factoren hebben het ontstaan van een regionaal bewustzijn in Limburg gestimuleerd. Zo heeft de burgerlijke elite in de verschillende Limburgse steden een actieve rol gespeeld in de totstandkoming van de Limburgse identiteit. De elite bracht de stedeling bij wat hen uniek maakte en ook propageerde de elite om lokale en regionale gebruiken in stand te houden (Nissen 1989: 186, 187). De elite had zich bijvoorbeeld niet laten beïnvloeden door de taalpolitiek van Willem I en sprak nog gewoon het eigen dialect. De andere inwoners van de steden spiegelde zich aan de elite, die een belangrijke voorbeeldfunctie vervulde, en bleven ook het dialect spreken. Langzaam kwam het contact tussen de Limburgse steden op gang; in eerste instantie waren het de leden van de elite die in contact kwamen met elkaar. Zo konden de verschillende stadsculturen naar elkaar toegroeien en dit is een belangrijke ontwikkeling geweest voor de regionale identiteitsvorming. Vanuit de verschillende stedelijke elitekringen ontstond belangstelling voor de eigen geschiedenis en streektaal en als gevolg daarvan werden allerlei genootschappen opgericht die zich bezighielden met het regionaal cultureel erfgoed en de regionale literatuur en muziek. Ook ontstonden er theaterverenigingen en zangkoren, die het immaterieel erfgoed promootten (Leerssen 2015: 309). Al dit soort initiatieven hebben ertoe bijgedragen dat de Limburgers zich bewust werden van hun eigen gezamenlijke regionale identiteit.

Behalve allerlei initiatieven op cultureel gebied was er nog een andere, zeer belangrijke, gemeenschappelijke deler: de rooms-katholieke kerk. Dit is een van de weinige factoren die de staatkundige eenheid van Limburg in eerste instantie al verbond (Wijers 1996: 214). Toen Limburg in

1839 onderdeel werd van Nederland werd het een kerkelijk bestuursgebied, wat ervoor heeft gezorgd dat de kerken onderling nauwer verbonden raakten met elkaar (Valk 2015: 122). Het rooms-katholieke geloof werd onderdeel van de regionale identiteit en aan dit gedeelde geloof konden vervolgens weer andere eigenschappen toegeschreven worden die de Limburgers wezenlijk anders maakten dan de rest van Nederland. Dat werd afgeschilderd als een land vol zuinige protestanten, die in niets leken op de bourgondische mensen uit het katholieke Limburg.

Naast cultuur en geloof is er nog een andere verbindende eigenschap, die in belangrijke mate verantwoordelijk is geweest voor de sterke regionale identiteit die de Limburgers onderscheidt van de rest van de Nederlanders en dat is het dialect. Zoals Roukens in 1947 de volkstaal van de Limburgers de spiegel van de volksziel noemt, zo ervoeren de Limburgers in de negentiende eeuw al dat hun taal een wezenlijk onderdeel was van hun eigen identiteit. Toen Willem I in 1815 begon met het verordenen van maatregelen die de taalvrijheid in zijn koninkrijk in moesten perken, was er in Limburg sprake van stilzwijgend verzet. Die taalpolitiek van Willem I moest bewerkstelligen dat het Nederlands de enige erkende taal zou worden. De taalvrijheid in het bestuurlijke domein werd ingeperkt en alleen de provincies in de Zuidelijke Nederlanden mochten naast het Nederlands nog het Frans blijven gebruiken – dit gold ook voor Limburg. In alle andere provincies werd de taalvrijheid afgeschaft. Na de inperking van de taalvrijheid in het bestuurlijke domein was het onderwijs aan de beurt: hier werd het Nederlands als enige voertaal ingevoerd. De maatregelen hielden stand tot 1830, toen de taaldwang in de Zuidelijke Nederlanden weer werd afgeschaft (zie De Jonghe (1967) voor een uitgebreid overzicht van de taalpolitiek van Willem I). Dat er in Limburg niet massaal werd overgestapt op het Nederlands, is te danken aan de elite die het dialect bleef spreken en het ook actief promoveerde.

Een dialect is bij uitstek een middel dat ingezet kan worden om de groepsidentiteit te profileren en te bevestigen en dat is precies wat de Limburgse elite deed. Taal werd actief ingezet om identiteitsvorming tot stand te brengen en was dus meer dan alleen een middel om de culturele en religieuze verschillen onder woorden te brengen (Frijhoff 2004: 12, 13). Hoewel in Limburg ook Frans, Duits en Nederlands werden gesproken, was het dialect hét communicatiemiddel in de gemeenschap, dat door zowel de hoge als de lage klassen gesproken werd (Spronck 2015: 252). Dat er geen sprake was van een sociale stratificatie op talig gebied, heeft ervoor gezorgd dat het dialect zo'n groot aanzien kon verwerven en behouden. Het dialect werd onlosmakelijk verbonden met de Limburgse regionale identiteit. De taalpolitiek van Willem I, die maar van 1815 tot 1830 van kracht was, heeft het dialect in Limburg een impuls gegeven. Het dialect werd immers actief ingezet om kritiek op de taalpolitiek te uiten. Na 1830 was de taalpolitiek niet meer van kracht, maar de sterke positie die het dialect in Limburg had verworven zou het in de vervolg van de negentiende eeuw niet meer kwijtraken. De taalpolitiek van Willem I is de voedingsbodem geweest voor de sterk gevoelde connectie tussen de eigen regio en het dialect.

De gemeenschappelijke taal- en cultuuruitingen van de Limburgers hebben een gevoel van verbondenheid teweeggebracht. Dat taal en cultuur in het proces van identiteitsvorming onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, wordt tegenwoordig onder de noemer 'taalcultuur' gevat, door Cornips, De Rooij en Stengs omschreven als 'het onontwarbare verknopsel van talige en sociaal-culturele praktijken' (2012: 16). Dit begrip is bij uitstek van toepassing op de negentiende-eeuwse situatie in Limburg, waarin allerlei sociale, culturele, religieuze en talige uitingen geassocieerd werden met Limburg en de identiteit van de regio gingen bepalen. Met name sociale gebeurtenissen die zich voltrekken in de publieke ruimte dragen bij aan het ontstaan van een gevoel van verbondenheid (Cornips, De Rooij & Stengs 2012: 23). En laat het nu net zo zijn dat de Limburgers een keer per jaar in de publieke ruimte samenkomen om gezamenlijk een paar dagenlang de boel op stelten te zetten. Dat de viering van carnaval heeft bijgedragen aan een gevoel van verbinding onder de Limburgers lijkt daarmee een zekerheid.

2.3. De viering van carnaval

Afbeelding 2.2. Pieter Bruegel de Oudere, *De strijd tussen vastenavond en vasten* (1559), Kunsthistorisches Museum in Wenen

Al in de middeleeuwen gingen mensen zich de avond voor de vastentijd te buiten en genoten ze volop van een rijk feestmaal met veel drank. De vastenavond werd op dat moment ook in de noordelijke gewesten gevierd. Alle sociale conventies werden even aan de kant geschoven en tijdens de vastenavond vond niemand het erg zich even niet zo beschaafd te gedragen. De beschavingsnormen maakten plaats voor zotheid om zo los te kunnen gaan voordat de veertig sobere dagen van vasten zouden beginnen (Pleij 1992: 17). In de zestiende eeuw kwam er een einde aan deze publieke viering van de

vastenavond; men vond het niet langer beschaafd om zich zo te buiten te gaan. Maar binnenskamers verdween de feestvreugde niet, want achter gesloten deuren mocht je je best wel eens onbeschaafd gedragen. In de zeventiende en achttiende eeuw waren er geen grote feesten, maar vond er wel veel huiskamervermaak plaats (Pleij 1992: 41).

Pas in de negentiende eeuw werden weer de eerste openlijke carnavalsfeesten gehouden, deze keer alleen in de zuidelijke gebieden. Tot 1839 was carnaval onder Willem I zelfs verboden geweest, omdat het haaks stond op het beschavingsideaal van de nieuwe Nederlandse natie (Evers 1982: 7). Het nieuwe carnavalsfeest was een voortzetting van de middeleeuwse vastenavondsfeest, waarbij voor één avond de bestaande orde op z'n kop werd gezet. Nieuw aan de viering was het georganiseerde karakter van het feest. Er ontstonden verenigingen die de organisatie van carnaval op zich namen. Ook werd in Limburg het Noord-Italiaanse carnaval geïntroduceerd, dat via Keulen en het Rijngebied door Franse soldaten naar Limburg was gebracht. Deze vorm van carnaval was veel uitbundiger, met vermommende kostuums en masters. De oorspronkelijke vorm kende een soberder karakter, waarbij de stedelingen alleen een boerenkiel aantrokken om het op een zuipen te zetten (Pleij 1992: 41).

Carnaval heeft een belangrijke rol gespeeld in de opkomst van de regionale identiteit in Limburg. Tijdens de viering van carnaval ervoeren de Limburgers het ultieme gevoel erbij te horen en deel uit te maken van de gemeenschap. Tijdens carnaval voelden zij zich op en top Limburger en zetten zij de bestaande orde, die van de Nederlandse 'overheerser', op z'n kop (Cornips & De Rooij 2015: 84). Het eigene werd afgezet tegen het vreemde. Dat Limburg nooit gestopt was met de viering van carnaval – al was het enkele eeuwen geen grootse en publieke viering – heeft in belangrijke mate bijgedragen aan het gevoel dat carnaval een Limburgs feest is. Carnaval als Limburgs cultuurverschijnsel werd beschouwd als een van elementen die de typische Limburgse identiteit gestalte gaven (Wijers 2009: 146). Carnaval en Limburg zijn sindsdien dan ook nooit meer van elkaar gescheiden.

2.4. Carnavalsvereniging Jocus uit Venlo

De Limburgse carnavalsverenigingen zijn relatief jong en zijn naar Duits voorbeeld opgericht. Zo was Keulen in 1823 de eerste Duitse stad met een eigen carnavalsvereniging. Maastricht had de primeur in Limburg: in 1839 werd daar Momus opgericht. Drie jaar later, in 1842, volgde Jocus, dat tot op de dag van vandaag bestaat en daarmee de oudste nog bestaande carnavalsvereniging van Nederland is. Hoewel we carnaval nu vooral beschouwen als een volksfeest, was het in de negentiende eeuw veelal een aangelegenheid voor de elite. De initiatiefnemers van de carnavalsverenigingen waren afkomstig uit de gegoede burgerij, die het feest in goede banen wilde leiden en tegelijkertijd de stadse economie wilde

stimuleren. De elite wilde het feest zo ordelijk mogelijk laten verlopen om grootse schranspartijen, zoals op het schilderij van Pieter Bruegel de Oudere (zie afbeelding 2.2), te voorkomen. Daarmee paste de elite zich dus aan het nationale beschavingsoffensief van Willem I aan (Wijers 1996: 204).

Venlo kon zo'n elitevereniging als Jocus wel gebruiken. Rond 1840 was het namelijk een arme, vieze en geïsoleerde stad in het noorden van Limburg, die in niets leek op het welvarende Maastricht in het zuiden. Naar het voorbeeld van Momus werd dan ook Jocus opgericht in de hoop dat eenzelfde stedelijke cultuur tot bloei zou komen (Spronck, Melick & Kusters 2015: 211). Dit plan liep echter uit op een mislukking; Jocus hield het slechts drie jaar vol en al in 1845 was er gebrek aan geld en animo en werden alle activiteiten gestaakt. Vanaf 1846 was er dan ook geen vastenavondsviering van Jocus meer (Van der Veen 2008: 13). Carnaval verdween niet helemaal uit Venlo, want er was nog een tweede carnavalsvereniging. De Wannevleegers waren in tegenstelling tot Jocus meer op het gewone volk en minder op de elite gericht. Tot 1888 zouden de Wannevleegers blijven bestaan; deze vereniging is waarschijnlijk ten onder gegaan aan het hernieuwde succes van Jocus in de jaren zeventig. In 1875 werd Jocus namelijk nieuw leven ingeblazen en subsidieerde de gemeente de verenigingsactiviteiten (Van der Veen 2008: 16). Vanaf het einde van de jaren zeventig tot de jaarwisseling was Jocus een bedrijvige vereniging, waarvan de leden elk jaar al lang voor het eigenlijke feest bijeenkwamen om te vergaderen en om activiteiten voor te bereiden. Na 1900 kwam opnieuw de klad erin, maar in de jaren dertig van de twintigste eeuw beleefde Jocus een tweede wedergeboorte om daarna niet meer van het toneel te verdwijnen.

3. Theoretische context

3.1. Standaardtaal en dialect in de negentiende eeuw

De negentiende eeuw was de eeuw van de opkomende natiestaten. Overal in Europa werden de landsgrenzen van staten vastgelegd en het idee dat een natie een afgebakend geheel vormt met een eigen land, een homogene bevolking en een nationale taal kreeg steeds meer voet aan de grond. Zo ook in Nederlanden, die zich in 1815 hadden losgeworsteld van de Franse overheerser. Deze onafhankelijkheidsstrijd was al een moeizaam proces geweest, maar het smeden van één geheel binnen de nieuwe natiestaat was zo mogelijk een nog grotere opgave. Lang niet alle regio's in het Verenigd Koninkrijk voelden zich zo verbonden met de nieuwe landgenoten. En het duurde dan ook niet lang voordat de eerste barsten ontstonden: de Zuidelijke Nederlanden voelden zich niet thuis in een land dat geregeerd werd door een vorst uit het Noorden. In 1839 brak er dan ook een opstand uit, waarna de Zuidelijke Nederlanden zich afscheidden van het Noorden en als een nieuwe natiestaat verdergingen.

Lang niet alleen in de Zuidelijke Nederlanden vond een tegenbeweging plaats. Juist op het moment dat een nationale staat met een nationale identiteit opkomt, worden mensen zich bewust van hun verbondenheid met de regio waarin zij wonen. De negentiende eeuw was dan ook bij uitstek een eeuw waarin een sterke identificatie met de regio werd gevoeld. Een regionale identiteit ontstond als het ware als tegenreactie op de toenemende nationalisering (Wessels 2015: 285, 286). Toch was het ook weer niet zo dat de inwoners van een nieuwgevormde natiestaat helemaal geen verbinding met die natie voelden. Of althans, dat is wat de leiders van die natiestaten graag wilden zien. Zij gingen ver in het bewerkstelligen van hun ideaal: een land met één identiteit en bovenal één standaardtaal. Dat de vorming van een natiestaat pas gelukt was op het moment dat iedereen ook een en dezelfde taal sprak, dat was een idee waarover menigeeen het in de negentiende eeuw hardvochtig eens was. In feite was het idee van een perfecte natie met een standaardtaal een mythe, omdat de negentiende eeuw nog in grote mate gekenmerkt werd door meertaligheid (Blommaert 2006: 244). Het was tegelijkertijd ook wel een praktisch ideaal: als alle inwoners van een natiestaat dezelfde taal spreken, dan laat die natiestaat zich zowel op politiek en economisch, maar zeker op ook cultureel gebied een stuk gemakkelijker besturen (Wright 2012: 64). De standaardtaal verwerft op die manier steeds meer prestige, omdat deze voor alle officiële doeleinden gebruikt wordt. Dialecten verworden bijna vanzelf tot tweederangs variëteiten, die niet langer openlijke prestige genieten (Vogl 2012: 8). Dit gehele standaardisatieproces gebeurt natuurlijk niet van de een op andere dag, maar het is een geleidelijke ontwikkeling. De mythe van de perfecte standaardtaal is een cultureel construct dat langzaamaan binnen een gemeenschap gaat leven en de dominante opvatting over taal, en daarmee samenhangend identiteit, wordt (Watts 2012: 589).

Een van de factoren die heeft bijgedragen aan het ontstaan van een standaardtaalideologie in het Verenigd Koninkrijk was de taalpolitiek van Willem I, die daarmee poogde alle inwoners van zijn natie het Nederlands te laten spreken. In 1823 bepaalde Willem I dat in de Noordelijke Nederlanden de bestuurlijke taal Nederlands werd. In het Zuiden stond hij naast het Nederlands ook nog het Frans toe, maar de voorkeur ging uit naar het gebruik van het Nederlands (Ubachs 2000: 280). Deze beslissing werd hem niet door iedereen in dank afgenomen. In de Zuidelijke Nederlanden, die zich later af zouden scheiden, ontstond verzet. Ook in Limburg waren voorzichtige tekenen van onvrede merkbaar (Wessels 2015: 291). In Limburg was de noodzaak tot het spreken van de standaardtaal namelijk niet zo groot. Met name de Limburgse dialecten die in de steden gebruikt werden, stonden in hoog aanzien en werden niet alleen gesproken maar ook geschreven (Bakkes 2002: 20). Limburg had dus al een taal die voor schriftelijke communicatie ingezet kon worden, waardoor overschakelen op de nieuwe standaardtaal erg onnatuurlijk overkwam. Het dialect bleef voor bijna alle Limburgers dan ook het voornaamste communicatiemiddel en ging juist door de druk van buitenaf fungeren als een markeerder van regionale identiteit (Vogl 2012: 16). De taalpolitiek van Willem I werkte in Limburg eigenlijk contraproductief.

De taalpolitiek van Willem I ging niet alleen de strijd aan met dialecten, maar ook met de talen uit de buurlanden. Vooral in de grensstreken kenmerkte de taalsituatie zich door een grote mate van meertaligheid. Het Nederlands had daar te maken met concurrentie van het Frans en het Duits. Beide talen hebben echter nooit voor een daadwerkelijke bedreiging voor het Nederlands gevormd. Het Duits

werd al snel geheel vervangen door het Nederlands, al bleef het wel in het verenigingsleven een rol spelen (Spronck, Van Melick & Kusters 2016: 207). Carnavalsverenigingen waren bijvoorbeeld verenigingen die gebruikmaakten van het Duits, omdat het feest in het gehele grensgebied gevierd werd, ook over de grens in steden als Keulen en Aken. Het Frans heeft langer dan het Duits een rol in de Zuidelijke Nederlanden gespeeld, al is er van verfransing nooit sprake geweest. Frans werd namelijk alleen door de sociale en intellectuele elite gesproken en dit gebruikten ze nauwelijks in het publieke leven (Frijhoff 2015: 130). Frans werd vooral ingezet als een middel om sociale exclusiviteit uit te drukken (Rutten, Vosters & Van der Wal 2015: 146). Dat het idee van verfransing inderdaad enkel een mythe is, blijkt onder meer uit een onderzoek van Vandenbussche (2004) dat laat zien dat de elite uit Brugge helemaal niet in alle gevallen Frans sprak (2004: 32). In informele conversaties spraken zij net als ieder ander in de Zuidelijke Nederlanden dialect; het gebruik daarvan riep namelijk een gevoel van solidariteit op, wat goed past bij informele situaties. Frans werd enkel ingezet in formele situaties waar het fungeerde als prestigetaal (Vandenbussche 2004: 43).

Ook van Maastricht wordt gezegd dat het in sterke mate verfranst was (Goossens 1989: 217). Als Brugge echter niet verfranst was, dan is het niet aannemelijk dat dat voor Maastricht wel het geval was. Kessels-van der Heijde (2002) bevestigt dit met haar onderzoek naar de meertalige situatie in het negentiende-eeuwse Maastricht: Maastricht was geen verfransde stad. Naast het Frans werden namelijk het Nederlands en het Maastricht dialect veelvuldig gebruikt. Wel fungeerde het Frans als prestigetaal en Momus, een elitevereniging, maakte er dan ook gebruik van (Kessels-van der Heijde 2002: 155). Uit archiefonderzoek blijkt dat Momus naast het Frans veel dialect gebruikte, waarbij het dialect gezien kan worden als een instrument waarmee de leden zich openlijk distantieerden van de nieuwe eenheidsstaat en standaardtaal (Kessels-van der Heijde 2002: 154).

Of zich bij Jocus een vergelijkbaar proces voordeed en wat de precieze rol van het Venloos dialect, de Nederlandse standaardtaal en het Frans en Duits waren, kan een archiefonderzoek aan het licht brengen. Eerst zal ik meer aandacht besteden aan historische meertaligheid, omdat net als bij Momus de taalsituatie bij Jocus in sterke mate gekenmerkt werd door meertaligheid.

3.2. Historische meertaligheid

3.2.1. Taalcontact

In een meertalig gebied, zoals Limburg in de negentiende eeuw, is een complex interactieproces tussen de verschillende talen gaande; Fishman noemt dit intragroepsmeertaligheid (Fishman 1965: 67; 1981: 125). Een belangrijke vraag is welke taal of taalvariëteit op welk moment gebruikt wordt. Veel taalgebruikers zijn namelijk meertalig en gebruiken verschillende talen of variëteiten in hun dagelijks taalgebruik. Fishman hecht hierbij groot belang aan het thema van het gesprek, dat een belangrijke indicator voor taalkeuze blijkt te zijn. Conversaties kunnen ingedeeld worden in verschillende domeinen waarbinnen andere thema's aan bod komen. Domeinen zijn clusters van vergelijkbare interactionele situaties (Fishman 1965: 73). De domeinen die Fishman onderscheidt zijn gezin, vriendenkring, godsdienst, opleiding en beroep (Fishman 1981: 132). Hoewel een vereniging een zakelijk verband is, is de aard van een carnavalsvereniging zodanig dat ik die in zou willen delen bij het domein 'vriendenkring'. Carnavalsvereniging Jocus is niet voor niets vernoemd naar de halfgod uit de klassieke oudheid waaraan joeks (verwondering) en plezier werden toegeschreven (Van der Veen 2008: 11).

In een taalsituatie waarin meerdere talen naast elkaar bestaan, is het bijna onvermijdelijk dat die talen met elkaar in contact komen. Dit kan gevolgen hebben voor beide talen, al zal de inferieure taal doorgaans het onderspit delven. Wanneer een dominante standaardtaal in contact komt met een dialect en dialectsprekers dus te maken krijgen met de standaardtaal, kunnen er verschillende taalcontactverschijnselen optreden. Als de dialectsprekers de standaardtaal overnemen, verliest het dialect aan functies en wordt het dus in minder domeinen gebruikt. Als dialectsprekers helemaal overstappen op de standaardtaal, zal het dialect sprekers verliezen. Een minder rigoureuze vorm van contact is interferentie van talige kenmerken van het dialect in de standaardtaal (Cornips, De Rooij & Stengs 2012: 27). Als een dialect een sterke positie bezit in een regio, doordat het gezien wordt als een

belangrijke markeerder van de regionale identiteit, dan zullen de eerste twee van de drie contactverschijnselen niet snel optreden. Zo heeft het Venloos dialect in de negentiende eeuw ten tijde van de opkomst van de standaardtaal waarschijnlijk weinig tot geen sprekers verloren en tegelijkertijd zou het enige tijd duren voordat het terrein begon te verliezen in de meer officiële domeinen, zoals het bestuurlijke domein. Een waarschijnlijker vorm van taalcontact is interferentie, die in het geval van het Venloos, dat minstens een net zo dominante positie innam als het Nederlands, beide kanten op werkte. Interferentie komt in meerdere vormen voor, namelijk ontlening en code-switching.

Ontlening is een talig verschijnsel dat zich al eeuwen voordoet en vindt plaats op het moment dat de sprekers van twee talen of taalvariëteiten intensief met elkaar in contact komen (Van der Wal & Van Bree 2008: 37). Als de sprekers van twee talen met elkaar in contact komen en er in ieder geval sprake is van enige mate van meertaligheid, zodat wederzijds begrip mogelijk is, dan kunnen elementen uit de ene taal overgenomen worden in de andere. Interferentie treedt sneller op bij informele, persoonlijke contacten dan bijvoorbeeld bij handelscontacten (Van der Sijs 2005: 44). Een andere vorm van interferentie is code-switching, waarbij een en dezelfde spreker of schrijver binnen een communicatieve situatie afwisselend gebruikmaakt van twee of meer talen of taalvariëteiten (Thomason 2001: 132). Er zijn meerdere modellen die het voorkomen van code-switching proberen te verklaren. In het model van Meyers-Scotton wordt code-switching onder andere verklaard door aan te nemen dat een spreker tussen codes switcht om zo uitdrukking te kunnen geven aan meerdere identiteiten (Myers-Scotton 2002: 11). Verder zijn er nog talloze andere factoren die code-switching kunnen verklaren, waarvan vooral de extra-linguïstische factoren in het kader van dit onderzoek van belang zijn. Giesbers (1989: 24) onderscheidt het gespreksonderwerp, de setting en de gesprekspartners als drie van zulke extra-linguïstische factoren die bepalen of en in welke mate code-switching optreedt. Daarbij besteedt hij in het bijzonder aandacht aan code-switching tussen dialect en standaardtaal: in een informele setting is het gebruik van het dialect voor de hand liggend, maar in een formele setting het gebruik van de standaardtaal. Hoewel Giesbers' onderzoek naar code-switching al bijna dertig jaar oud is, biedt het voor mijn onderzoek relevante inzichten, omdat Giesbers zijn onderzoek naar code-switching heeft toegespitst op interferentie tussen standaardtaal en dialect (in zijn geval het dialect van Ottersum, in het noorden van Limburg).

Er zijn verschillende gradaties van code-switching waar te nemen, die een indicatie vormen voor de mate van taalcontact tussen de twee talen. Zo kan het gaan om een citaat in een andere taal dat ingevoegd wordt; er vindt dan code-switching tussen zinnen plaats. De twee talen interacteren in zo'n geval beperkt en niet iedereen beschouwt dit dan ook als code-switching. Een sterke vorm van interferentie – die wel altijd als code-switching wordt aangeduid – doet zich voor als een spreker of schrijver binnen eenzelfde zin overschakelt op een andere taal en de twee codes dus niet langer gescheiden zijn. Deze vorm van code-switching wordt soms code-mixing genoemd (Thomason 2001: 132); ik zal echter de term 'code-switching' aanhouden voor interferentie binnen een zin. In hoofdstuk 6 bespreek ik de gevallen van interferentie die ik gevonden heb in het archiefmateriaal van Jocus, waarbij ik vooral geïnteresseerd ben in de laatste variant van code-switching waarbij de twee codes niet langer gescheiden zijn en binnen eenzelfde zin gebruikt worden.

Carnavalsverenigingen opereerden binnen een meertalige situatie, maar werden tegelijkertijd ook zelf gekarakteriseerd door meertaligheid. In de negentiende eeuw waren de leden van de carnavalsverenigingen nog vrijwel uitsluitend afkomstig uit de stedelijke elite, die naast het dialect de standaardtaal machtig was. Ondanks alle verzet tegen de politieke overheersing vanuit het Noorden gebruikten de verenigingen wel degelijk Nederlands. Zo werden de notulen van Momus in het Nederlands opgesteld (Evers 1982: 47). Desalniettemin waren de stadsdialecten de gebruikelijke variëteit voor de mondelinge communicatie, wat onder meer blijkt uit het eerste artikel van de Momus-Grondwet.

Den iersten artikel du ig ug verhaol
 Verget toch neet eur mooyerstaol
 Rangeert et wie ze spreken in Mastreech
 Dan kommen de Momussen aon et leech
 (Janssens 1981: 112)

Kessels-van der Heijde (2002; 2015) heeft in een onderzoek naar de Maastrichtse taalsituatie in de negentiende eeuw het archiefmateriaal van Momus uitgebreid onderzocht, waaruit blijkt dat het Maastrichts dialect de voertaal was van de vereniging. Berichten in kranten en op affiches waren meestal opgesteld in het Maastrichts dialect, evenals publicaties van 't Hoeglustig Comité van Elf, de raad van bestuur (Kessels-van der Heijde 2002: 184). De Momus-Annalen waren ook voornamelijk in dialect geschreven, net als veel liedjes en gedichten. In een gedichtenbundeltje uit 1842 zijn vijf liedjes in dialect terug te vinden, maar ook een aantal in het Nederlands en Frans (Kessels-van der Heijde 2002: 185). Aankondigingen van activiteiten, redevoeringen en toespraken van het Comité werden bijna allemaal in het dialect geschreven. De meeste toneelstukken – Momus was een zeer actieve vereniging met een uitgebreid cultureel programma – werden gesproken in het dialect, zodat elke laag van de bevolking de toneelstukken kon begrijpen. Dit was een zeer nobel streven, hoewel in de praktijk alleen de hoge klasse voldoende financiële middelen had om een kaartje voor een voorstelling te kopen; Momus was dan wel een carnavalsvereniging, maar alleen de hogere klasse was bij machte de activiteiten bij te wonen (Kessels-van der Heijde 2002: 186). Uit deze indrukwekkende lijst van dialectgebruik door Momus blijkt duidelijk dat het Maastrichts dialect de eigen lokale identiteit benadrukte en absoluut niet onderdeed voor het elitaire Frans, waardoor de noodzaak voor de gegoede burgerij om over te stappen op het Nederlands om sociale exclusiviteit te markeren grotendeels afwezig was. Het Maastrichts dialect werd namelijk helemaal niet alleen geassocieerd met de lagere sociale klasse (Kessels-van der Heijde 2002: 189). Momus was meer dan alleen een carnavalsvereniging en bezigde allerlei vormen van cultuur. Door het veelvuldige gebruik van het Maastrichts dialect kreeg het een cultureel tintje en werd het een echte cultuurtaal (Kessels-van der Heijde 2002: 235). De actieve promotie van het dialect door een elitevereniging als Momus is de eerste aanzet geweest voor de erkenning van het Limburgs als streektaal aan het einde van de twintigste eeuw (Leerssen 2009: 241).

In navolging van Kessels-van der Heijde (2002; 2015) zal ik eenzelfde archiefstudie uitvoeren naar het archief van Jocus om daarmee de vraag te beantwoorden of het Venloos dialect voor Jocus net zo'n belangrijke ideologische waarde had als het Maastrichts voor Momus. Een analyse van de taalkeuze in verschillende domeinen van het archiefmateriaal kan de vraag beantwoorden welke rol het Venloos speelde in het verenigingsleven van Jocus.

3.2.2. Diglossie en diaglossie

Taalsituaties waarin meer dan een taal of taalvariëteit gebruikt wordt, werden doorgaans beschreven als diglossie (zie o.a. Auer 2005; 2011). Het naast elkaar bestaan van een standaardtaal en een dialect wordt gezien als het gelijktijdig voorkomen van twee aparte taalsystemen. In zo'n diglossische taalsituatie worden de standaardtaal en het dialect in verschillende domeinen gebruikt (Auer 2005: 19). De standaardtaal is in zo'n taalsituatie de prestigevariant die gebruikt wordt in bijna alle schriftelijke communicatie en in formele gesproken situaties, terwijl het dialect de variant is die sprekers als eerste taal verworven hebben en in nagenoeg alle informele conversaties gebruiken (Auer 2005: 12). Hoewel de standaardtaal en het dialect in een diglossische taalsituatie gescheiden systemen zijn, staan ze wel in nauw contact tot elkaar wat leidt tot het optreden van interferentieverschijnselen, zoals ontlening en code-switching (Auer 2005: 19).

Zo zwart-wit als de hierboven beschreven situatie wordt er nu niet meer naar talen gekeken. In veel gevallen vindt er namelijk veel meer contact plaats tussen talen en taalvariëteiten dan een diglossische taalsituatie suggereert. Auer (2005; 2012) beschrijft een situatie die hij diaglossie noemt, waarin de twee taalsystemen niet compleet van elkaar gescheiden zijn maar eerder een continuüm vormen. Bepaalde taaluitingen vallen dan in het grensgebied van standaardtaal en dialect en sprekers

gebruiken intermediaire taalvarianten die tussen de standaardtaal en het dialect invallen (Auer 2005: 22). Hoewel Auer aanneemt dat taalsituaties die in termen van diaglossie beschreven kunnen worden zich voordoen vanaf de negentiende eeuw, neemt Rutten (2016) aan dat deze diaglossische taalsituatie al veel ouder is. Al vanaf de vroegmoderne tijd bestaat er zoiets als een continuüm van taalvariëteiten (Rutten 2016: 7). Meertaligheid is al eeuwenlang eerder de regel dan de uitzondering, niet alleen op het niveau van het individu maar ook op dat van de samenleving als geheel (Rutten et al. 2017: 12, 13). De taalkeuze die een spreker maakte was domeinspecifiek en in verschillende domeinen konden verschillende taalvariëteiten de prestigevariant zijn (Rutten et al. 2017: 15). Pas toen de standaardtaalideologie opkwam aan het einde van de achttiende en in de negentiende eeuw, was meertaligheid niet langer de gangbare situatie en werden dialecten langzaam uitgebannen (Rutten et al. 2017: 16). De verschillende taalsystemen raakten steeds meer van elkaar gescheiden. Zo genoot de standaardtaal in alle formele taalsituaties de voorkeur en was het gebruik van het dialect enkel nog voorbehouden aan informele gespreksituaties in het domein van bijvoorbeeld het gezin of de vriendenkring. Pas vanaf dat moment was er sprake van een echte diglossische situatie met twee aparte taalsystemen.

Jocus was een meertalige vereniging in een meertalige regio. Het vinden van taalcontactverschijnselen in het archiefmateriaal is daarom voor de hand liggend. Het is interessant om te zien of zich interferentieverschijnselen voordoen, die een aanwijzing kunnen zijn voor het bestaan van intermediaire varianten die duiden op een diaglossische taalsituatie.

3.3. Jocus: taalideologie en taalkeuze

Uit dit en het vorige hoofdstuk is gebleken dat het dialect voor Limburg in de negentiende eeuw een belangrijke ideologische betekenis had. Het eigen dialect was een wezenlijk onderdeel van de sterke regionale identiteit die in de negentiende eeuw opkwam, als reactie op de integratie in de nieuwe Nederlandse natiestaat. Niet alleen het dialect, maar ook een regionaal feest droeg bij aan een gevoel van verbinding dat de inwoners van Limburg onderling ervaarden. Een connectie tussen dialect en carnaval is snel gemaakt en het is waardevol om in het archief van een carnavalsvereniging op zoek te gaan naar aanwijzingen die duiden op de ideologische rol die het dialect binnen die vereniging speelde. De ideologische betekenis van het Venloos dialect is af te lezen aan de taalkeuze die de leden van Jocus maakten bij het opstellen van de verschillende documenten. Door deze documenten in verschillende domeinen in te delen kunnen we meer te weten komen over de verhouding tussen het dialect enerzijds en de Nederlandse taal en eventuele andere talen anderzijds. Door vervolgens op zoek te gaan naar taalcontactverschijnselen kan de verhouding tussen de talen gekarakteriseerd worden als diglossie dan wel diaglossie. Op die manier komen we dan op een antwoord op de onderzoeksvraag, namelijk in welke mate de taalsituatie van Jocus gekenmerkt wordt door meertaligheid en taalcontact. Dit onderzoek werpt niet alleen een licht op de taalsituatie van Jocus, maar geeft daarnaast een beter beeld van de negentiende-eeuwse taalsituatie in Limburg als geheel en van de meer algemene verhouding tussen enerzijds de opkomst van een standaardtaal en anderzijds het behoud van dialecten.

4. Methode

4.1. Corpusonderzoek

In paragraaf 3.3 besprak ik dat een corpusonderzoek inzicht kan geven in de taalkeuze en de daaraan gekoppelde taalideologie van Jocus in de negentiende eeuw. Ook kan met zo'n onderzoek de mogelijke aanwezigheid van taalcontact tussen de Nederlandse standaardtaal en het dialect aan het licht gebracht worden. Voor het corpusonderzoek heb ik gebruikgemaakt van het archiefmateriaal van Jocus, dat bewaard wordt in het Gemeentearchief van Venlo onder archiefnummer 11. Het archief van Jocus is omvangrijk en beslaat inmiddels een periode van meer dan 175 jaar, van 1842 tot nu. Voor mijn onderzoek is alleen het gedeelte van het archief uit de negentiende eeuw relevant. Om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van de negentiende-eeuwse taalsituatie van Jocus is het belangrijk om zoveel mogelijk archiefstukken te bekijken. In paragraaf 4.2 bespreek ik hoe ik het archiefmateriaal geselecteerd heb en in de paragrafen 4.3 en 4.4 bespreek ik hoe ik het archiefmateriaal geanalyseerd heb op respectievelijk taalkeuze en taalcontactverschijnselen.

4.2. Selectie van het archiefmateriaal

Het archief van Jocus bestaat uit een oud en een nieuw gedeelte. Het oude gedeelte begint bij de oprichting van de vereniging in 1842 en loopt tot 1906; uit de twintigste eeuw zijn dit nog slechts enkele archiefstukken. Dan volgt er een lange pauze en begint het nieuwe gedeelte in de jaren dertig van de twintigste eeuw. Ik heb alleen het oude gedeelte van het archief in mijn onderzoek betrokken. Binnen de beperkte omvang van deze scriptie was het niet mogelijk om het archief in zijn geheel te bekijken. Bovendien voer ik een historisch-taalkundig onderzoek uit en gaat mijn interesse uit naar meertaligheid en de verhouding tussen standaardtaal en dialect in de negentiende eeuw, dus een corpusanalyse van het nieuwe gedeelte van het archief zou hieraan geen relevante bijdrage leveren.

Het oude gedeelte van het archief van Jocus bestaat feitelijk uit twee delen, namelijk de beginperiode vlak na de oprichting in 1842 en de periode aan het einde van de negentiende eeuw. Tussen 1842 en 1845 organiseerde Jocus activiteiten in de carnavalstijd en werden voorafgaand aan de festiviteiten allerlei vergaderingen en bijeenkomsten gehouden. De verslaglegging van de activiteiten in de eerste vier jaar vormt het eerste gedeelte van het archief. Toen volgde er een pauze van enkele decennia, waarin Jocus niet genoeg financiële middelen had en de belangstelling onder de leden van Jocus en de Venlose bevolking niet groot genoeg was om de vereniging draaiende te houden. Pas aan het einde van de jaren zeventig bloeide Jocus weer op, mede dankzij financiële steun van de gemeente Venlo. De eerste notulen stammen uit 1876. Het tweede gedeelte van het archief eindigt in 1906. Mijn corpusanalyse richt zich dus op twee periodes, namelijk de periode tussen 1842 en 1845 en tussen 1876 en 1906.

Het oude gedeelte van het archief is onderverdeeld in 91 inventarisnummers en bevat onder andere notulen van vergaderingen, rekeningen en andere financiële stukken, ledenlijsten, ingekomen correspondentie, voordrachten van leden tijdens vergaderingen, raambiljetten met programma-aankondigingen, carnavalsliedjes, de carnavalskrant Kikerikiki en stukken die betrekking hebben op andere carnavalsverenigingen, zoals de annalen van Momus en exemplaren van een carnavalskrant uit Keulen. Een volledig overzicht van de geraadpleegde archiefstukken is te vinden in bijlage 2 op pagina 43.

4.3. Taalkeuze

Door het archiefmateriaal van Jocus te inventariseren op taalkeuze is het mogelijk om een beter inzicht te krijgen in de meertalige situatie van de vereniging in de negentiende eeuw. Het archief bevat een grote verscheidenheid aan teksttypen en aan de hand van de taalkeuzes die gemaakt worden per teksttype kunnen de taalideologische keuzes van de leden van Jocus geanalyseerd worden. Ik heb alle archiefstukken uit het oude gedeelte van het archief bekeken. Van al deze documenten heb ik bepaald in welke taal of talen deze geschreven zijn. Aan de hand van deze inventarisatie heb ik de verschillende documenten in een aantal domeinen ingedeeld. Op deze manier is inzichtelijk te maken welke talen

dominant waren in de verschillende domeinen. Zo'n overzichtelijke indeling maakt het makkelijker een verklaring te vinden voor de verschillende taalkeuzes en de functie die elke taal binnen de vereniging vervulde. De resultaten van deze inventarisatie zijn te vinden in hoofdstuk 5.

4.4. Taalcontactverschijnselen

Zoals uit de vorige paragrafen gebleken is, is het negentiende-eeuwse gedeelte van het archief van Jocus omvangrijk. Het zou ondoenlijk zijn om binnen het tijdsbestek dat deze scriptie beslaat alle archiefstukken na te speuren op eventuele taalcontactverschijnselen. Voor mijn inventarisatie van taalcontactverschijnselen heb ik een kleine selectie uit het beschikbare archiefmateriaal gemaakt. Hierin ben ik op zoek gegaan naar gevallen van code-switching binnen dezelfde zinnen en passages, waarbij het duidelijk was dat twee talen door elkaar heen gebruikt worden. Citaten en spreuken in een andere taal dan de matrixtaal van de tekst beschouw ik niet als gevallen van code-switching, omdat het dan gaat om ontlening van gehele uitingen in plaats van het door elkaar heen gebruiken van twee codes.¹ Ik heb citaten en spreuken dan ook niet gecategoriseerd als gevallen van code-switching, omdat er geen interactie met de matrixtaal van de tekst optreedt. Als er daarentegen gevallen voorkomen van code-switching waarbij de twee codes interacteren, dan zou dat een aanwijzing kunnen zijn dat die schrijver in de gesproken taal ook meerdere talen of taalvariëteiten door elkaar heen gebruikte. Als dit patroon zich herhaalt bij meerdere schrijvers, dan wijst dat erop dat er binnen Jocus sprake was van een diaglossische taalsituatie.

Tijdens een eerder onderzoek, voor het vak Taalcontact, taalplanning en nationalisme, heb ik een groot deel van de documenten bekeken die bedoeld waren voor externe publicatie, zoals krantenberichten en liedjes. De transcripties die ik destijds heb gemaakt, heb ik opnieuw onder de loep genomen, waarbij ik al vrij snel uitvond dat dit soort documenten geen taalcontactverschijnselen bevatten.² Ook in de documenten onder de inventarisnummers die bijna in zijn geheel in het Nederlands zijn opgesteld, verwacht ik geen taalcontactverschijnselen aan te treffen. Documenten van meer persoonlijke aard, zoals brieven en voordrachten, zijn daarentegen wel interessant voor de taalcontactanalyse. In dit soort egodocumenten verwacht ik taalgebruik aan te treffen dat meer neigt naar gesproken taal, vooral in de voordrachten die daadwerkelijk werden uitgesproken. Mensen die spreken zijn zich vaak minder bewust van hun taalgebruik dan mensen die schrijven. In documenten die het gesproken register tot op zekere hoogte benaderen, is het waarschijnlijker om code-switching aan te treffen, dan in officiële teksten, zoals notulen van vergaderingen. Deze notulen zijn geen letterlijke weergave van wat er gezegd was, maar veel meer samenvattende verslagen van de besproken zaken. In de notulen, die geheel in het Nederlands geschreven zijn, zal code-switching hoogstwaarschijnlijk niet voorkomen.

Voor de analyse van taalcontactverschijnselen heb ik mij beperkt tot brieven en voordrachten en hierin heb ik vervolgens een selectie gemaakt. Ik heb alleen de brieven en voordrachten geanalyseerd waarvan het Nederlands en Venloos de matrixtalen zijn. Hoewel er ook gevallen van taalcontact in bijvoorbeeld de Duitse voordrachten te vinden kunnen zijn, heb ik mij moeten beperken tot enkel de Nederlandse en Venlose brieven en voordrachten. Ik heb de ingekomen correspondentie onder inventarisnummer 10 bekeken; dit zijn veertig Nederlandse en twee Venlose brieven (de twee Franse brieven heb ik buiten beschouwing gelaten). Omdat ik in deze brieven nauwelijks gevallen van taalcontact aantrof, heb ik de ingekomen correspondentie onder inventarisnummer 11 achterwege gelaten in mijn analyse (145 Nederlandse en 2 Venlose brieven).

Naast de brieven is een grote verzameling voordrachten bewaard gebleven. Deze voordrachten werden door het comité van Jocus en door leden gehouden tijdens vergaderingen van de vereniging. Sommige van de voordrachten van de leden zijn expliciet goedgekeurd door het comité; deze bevatten

¹ De term 'matrixtaal' verwijst naar de taal of taalvariëteit waarin de tekst primair geschreven is. Myers-Scotton introduceerde de term in haar model, *Matrix Language Frame*, dat code-switching probeert te verklaren (zie o.a. Myers-Scotton 2002).

² Deze transcripties zijn te vinden in bijlage 5 op pagina 61.

onderaan een goedkeuring met handtekening. Vermoedelijk moesten leden eerst een schriftelijke versie van hun voordracht inleveren bij het comité, die zij pas na goedkeuring tijdens de vergadering mochten uitspreken. Er zijn te veel voordrachten bewaard gebleven om allemaal te bekijken. Ik heb daarom een selectie gemaakt. Uit de eerste actieve periode van Jocus (1842-1845) heb ik de voordrachten uit 1842, het eerste jaar na oprichting, bekeken. Dit waren er zo weinig dat ik dit heb aangevuld met de voordrachten uit 1844. Uit de tweede actieve periode van Jocus (1876-1806) heb ik per decennium uit één jaar de voordrachten bekeken, namelijk uit 1877, 1887 en 1897. Uit het eerste decennium van de twintigste eeuw zijn nauwelijks voordrachten bewaard gebleven. Daarnaast heb ik twee voordrachten uit 1893 betrokken in mijn analyse, omdat ze een zeer interessant geval van code-switching vormen. In onderstaande tabel is te zien hoeveel voordrachten ik per jaar geanalyseerd heb.

Inv.nr.	Jaar	Matrixtaal		
		Engels	Nederlands	Venloos
36	1842		0	2
38	1844		21, 1 Duits/ Nederlands ³	18
39	1877		10	20
49	1887		12	15
53	1893	1	1	
55	1897		3, 1 Nederlands/ Venloos	23, 1 Maastrichts/ Venloos

Tabel 4.1. Geanalyseerde voordrachten per jaar

Ik heb alle voordrachten in zijn geheel gelezen en doorzocht op taalcontactverschijnselen. Van elke voordracht heb ik de eerste tweehonderd woorden getranscribeerd en die heb ik aangevuld met passages waarin taalcontact te vinden was. Volledige transcripties maken van alle voordrachten zou te tijdrovend zijn geweest, maar op deze manier heb ik toch van elke voordracht een getranscribeerde passage. De resultaten van de taalcontactanalyse zijn te vinden in hoofdstuk 6.

³ De vermelding ‘Duits/Nederlands’, maar ook ‘Nederlands/Venloos’ en ‘Maastrichts/Venloos’ betekent dat verschillende passages binnen een brief in twee talen of taalvariëteiten geschreven is. Dit betekent niet meteen dat er ook sprake is van taalcontact; de codes kunnen nog steeds gescheiden naast elkaar gebruikt worden.

5. Taalkeuze in het archiefmateriaal van Jocus

5.1. Inhoud van het archief

Jocus was in de negentiende eeuw gedurende twee periodes actief, namelijk van 1842 tot 1845 en van 1876 tot 1906. Van beide periodes is een omvangrijke hoeveelheid archiefstukken bewaard gebleven. Deze archiefstukken zijn onderverdeeld in 91 inventarisnummers en deze indeling (zie bijlage 2) geeft al een eerste indruk van de activiteiten die Jocus organiseerde en welke documenten daarvoor werden opgesteld. Er werden vergaderingen gehouden, voor zowel de heren als de dames, optochten en tombola's werden georganiseerd en er werden allerlei muziekstukken en liedjes geschreven. Ik zal aan de hand van enkele voorbeelden van archiefstukken een indruk geven van de rijkdom van het archiefmateriaal, waarbij ik mij in deze paragraaf richt op de inhoud van het materiaal en in de volgende twee paragrafen van dit hoofdstuk op domeinen en taalkeuze.

Een gedeelte van het archief bestaat uit stukken van zakelijke aard, zoals notulen van vergaderingen, ledenlijsten en jaarverslagen. Deze documenten waren bedoeld voor intern gebruik en hadden niet direct met de daadwerkelijke festiviteiten te maken, in tegenstelling tot bijvoorbeeld programma- en liedjesboekjes, maar waren wel degelijk noodzakelijk om de verenigingsadministratie op orde te houden. Dit zakelijke gedeelte van het archief is vrij groot, wat aangeeft dat Jocus een goedgeorganiseerde vereniging was. Notulen werden zorgvuldig bijgehouden en zijn zeer uitvoerig, al het geld dat de vereniging inkwam of uitging werd minutieus bijgehouden door Plukvogel, de penningmeester, en de gegevens van alle leden en hun onderscheidingen werden in dikke boeken opgeschreven. Een voorbeeld van zo'n administratief document is het algemeen jaarverslag van het verenigingsjaar 1843-1844, waarin kritisch over het reilen en zeilen van de vereniging gesproken werd. De vereniging raakte langzaam in financiële moeilijkheden, wat onder meer blijkt uit een passage over de aankoop van de mutsen, die alle leden tijdens verenigingsactiviteiten droegen.

Een tweede onheil was de ontdekking dat een aantal mutsen van de vorige zetting was verloren gegaan en ongaarne tot een hare besluit¹ willende overgaan, van den wij,² doelmatig, een nieuw model van mutsen te doen vervaardigen, en op kosten der raad uittereiken; dit bragt al dadelijk eene aanmerkelijke gaping in onze schatkist, die nog vergroot werd, door de behoefte aan een nieuw tenue voor het Comité.

(inv.nr. 22; p. 1-2)

Deze korte passage is tamelijk formeel en dat is ook het taalgebruik dat in de rest van de zakelijke stukken gebezigd wordt. Formeel taalgebruik en het Nederlands lijken in de meeste gevallen onlosmakelijk met elkaar verbonden; bijna alle zakelijke en administratieve documenten zijn in het Nederlands geschreven.

Tijdens de vergaderingen werden niet alleen ernstige zaken besproken. Leden konden ook zelf een bijdrage leveren aan de vergadering door middel van een voordracht. Aan welke vereisten een lid moest voldoen om zo'n voordracht te houden, is niet helemaal duidelijk. Wat wel duidelijk is, is dat het er heel wat werd voorgedragen tijdens de vergaderingen. Uit bijna alle jaren dat de vereniging actief was in de negentiende eeuw zijn voordrachten overgeleverd, in totaal bijna zevenhonderd. Daarnaast hield de president van de vereniging elke vergadering een openingsrede, 77 in totaal. Deze voordrachten en openingsreden sneden allerhande onderwerpen aan, sommige wat serieuzer dan andere. De onderstaande passage komt uit zo'n komische voordracht, gehouden tijdens een vergadering in 1887.

¹ Woordverklaring: een besluit van het comité

² Woordverklaring: van ons (het comité)

Me³ schreef het jaar O.H. duizend achthonderdvijfentachtig, volgens de Venlosche almanak het 5889 van de schepping der wereld!

Wij allen J. hebben dit jaar beleefd en de herinnering daaraan Zal ons lang bijblijven en waarom? de archivaris zoowel gewestelijke als die onzer goede staat, hebben in hunne analen opgeteekend, dat, het in de hondsdagen ook vreezen kan, en dit zoo sterk was dat alle komkommers verloren waren en in tegenstelling daarvan een maand later een topische⁴ hitte heersten. Wat in zake de komkommers betrok, had [...] in dit [...]⁵ geval het tact de Directie om het landbouw Casino op, en gaf aan den leden den raad, smijt de boel er uit, vertrouwd op nieuw het raad voor een nieuw gewas aan moeder de aarde toe – ende het geschiede alzoo – die raad was uitstekend en het resultaat gunstig, ja zeer gunstig, want volgens de later bekend gemaakte uitvoer van dit gewas naar onze oostelyke bureu – of ~~beter~~ ook wel⁶ gezegd “over de berg” was de toevoer Zoo rijkelijk geweest dat ten het onlangs gevierde 25 jarig jubile um Keijzer Wilhelm – als Koning – [...]⁷ te Halen in Westfalen op de [...]⁸ of spieslijst⁹ heeft aangetroffen. Venloosche komkommers met Westfaalsche ham.
(inv.nr. 49; NL 5.1)

Naast dit soort absurdistische redes over komkommers werden er ook allerlei serieuze onderwerpen aangehaald, waaronder veel dankbetuigingen. Een voorbeeld hiervan is onderstaande passage uit de dankrede van een lid van De Wannevleegers dat in 1877 op bezoek was bij Jocus.

EdelAchtbare, doorluchtige, déépdinkende, onfeilbare Hieren Van het Jocus gezelschap.

Mit ein deep gevoel van erkintelijkheid beklum ik als als Wannevleger den haan, um opectlick mienen dank te betuugen veur de zachte ongeveuligen doûp¹⁰ deh ik vandaag van och onder goon heb beij dit Jocus gezelschap gij hebt dodoor het beste bewies gelevérd van as Venlose einsgezindheid um ein eeder ens den toegang tot het Hemelriek te verschaffen sprekender bewies van oog deepdinkendheid had gij ouk zeker neet kunnen geven.
(inv.nr. 39; V 18.1)

De twee geciteerde passages laten meteen zien dat er sprake was van meertaligheid; er was blijkbaar niet één verplichte voertaal tijdens vergaderingen.

Behalve in de voordrachten is meertaligheid in tal van andere archiefstukken te vinden, bijvoorbeeld in publicaties die voor extern gebruik bedoeld waren, zoals krantenberichten in het Venlo's Markt en Aankondigingsblad, raambiljetten die door de stad verspreid werden en programmaboekjes. Het Venlo's Markt en Aankondigingsblad is een goed voorbeeld van het meertalige Venlo in de negentiende eeuw. Er is een groot aantal exemplaren bewaard gebleven, waarvan het merendeel afkomstig is uit 1842. De kleine pamfletten berichtten over allerhande dagelijks nieuws, zoals beslissingen van de Venlose notaris, prijzen van levensmiddelen en de activiteiten van Jocus. De berichten die niet aan Jocus gerelateerd waren, werden over het algemeen in het Nederlands geschreven. De berichten van Jocus zijn in tal van talen opgesteld. In hoofdstuk 1 is op pagina 3 een krantenbericht te lezen waarin Frans, Nederlands en Venloos gecombineerd worden. Maar dat zijn nog lang niet alle talen, blijkens onderstaande drie krantenberichten.

³ Ambigu

⁴ Woordverklaring: tropische

⁵ Onduidelijk

⁶ ook wel: interlineair boven de regel

⁷ Onduidelijk

⁸ Onduidelijk

⁹ Ambigu

¹⁰ Ambigu

ANTWOORD
aan de
JOCUS VENT
van Gisteren.

SCHOPPEN IS TROEF!!!
Nitimur invetitum semper cupimusque negata.–
(inv.nr. 7; 4 december 1842)

L'UNION FAIT LA FORCE.

Wir wollen nicht mehr haben,
Der Jocusventen Streit,
Wir können uns nicht laben
Am Zwist der Narrenheit
etc.
(inv.nr. 7; 17 december 1842)

SEGARS.
long 0,3 thick 0,03 mètres for the Use of the
suboime Venlonian Society
JOCUS.
are reaydij to be Sold bij
JOCUS POELMAN
Place for Venlonian magnificent Military Parades
N.° 341.
(inv.nr. 7; 24 december 1842)

Naast Frans, Nederlands en Venloos gebruikten de leden van Jocus ook Duits en zelfs Latijn en Engels in de publicaties in de plaatselijke krant. De meer officiële berichten, zoals aankondigingen van vergaderingen, werden in het Nederlands geschreven, terwijl de andere talen vooral gebruikt werden voor liedjes en gedichten met een minder serieuze toon.

De verschillende talen zijn ook terug te vinden in de liedjes van Jocus, die meerdere inventarisnummers beslaan. Een voorbeeld is een verzameling liedjes uit 1842 met Duitse, Franse, Nederlandse en Venlose liedjes. Een van die liedjes is het Venlose 'Leed op den Haan'; de eerste twee coupletten gaan als volgt.

Jucheyj! Jucheyj!
Vrind Jocus dèè is heij, (bis.)
Weij Ieren um wie 't zich versteit,
Zoe lang de wereld neet vergeit,
En sprèèke dan ouk van den haan
Mit joeccerie um aan.

Allö! Allö!
 Den haan is döveur dö, (bis.)
 Dorum goat lustig op den haan,
 Dèè kiek og zoe verlangend aan,
 Loat um zoe lang allein neet stoan,
 Gezwind maar drop gegoan.
 (inv.nr. 68; p. 29)

De veelheid aan talen is niet alleen in liedjes en krantenberichten terug te zien, maar ook in de eigen carnavalskrant Kikerikiki, die in het begin van de jaren tachtig verscheen. Een groot deel van de exemplaren in het archief is uiteengevallen en daardoor niet meer te bekijken, maar enkele complete exemplaren heb ik wel kunnen bestuderen. Deze laten, net als de krantenberichten in het Venlo's Markt en Aankondigingsblad, een meertalige situatie zien. De krant bestaat uit vier pagina's en bevat allerlei rubrieken, zoals 'nieuwstijdingen', een 'politiek overzicht', een 'weerbericht', een 'feuilleton' en advertenties van de Venlose winkeliers en caféuitbaters. Alle berichten hebben een carnavaleske ondertoon en zijn verre van serieus. Wederom is er sprake van meertaligheid: sommige rubrieken zijn in het Nederlands geschreven en andere in het Venloos.

Naast alle krantenberichten, liedjes en voordrachten, schreven de leden ook brieven naar het comité. De ingekomen correspondentie wordt onder twee inventarisnummers bewaard (inv.nr. 10 en 11) en bestaat uit ongeveer tweehonderd brieven, waarvan het merendeel in het Nederlands is geschreven. De brieven onder inventarisnummer 10 stammen uit de eerste actieve periode van Jocus en de brieven onder inventarisnummer 11 uit de tweede actieve periode. Inhoudelijk komen de brieven sterk met elkaar overeen: de leden melden zich af of aan voor een vergadering, vragen toestemming om een voordracht te mogen geven bij een volgende vergadering of reageren op een verzoek van het comité. De brieven uit 1843 en 1844 geven inzage in de reden van inactiviteit vanaf 1845. Zoals uit onderstaande brief blijkt, kan het huidige comité niemand bereid vinden om het jaar erna in het comité plaats te nemen.

Venloo den 26 November 1843

Uit Uwer Geerden van den 16 dezer zie ik, dat men my in de vergadering van den 11e. [...] ¹¹
 wel heeft willen kiezen, als lid van het Comité over 1844 het spyt my zeer, gegronde reden my
 noodzaken, deze eervolle & wigtige betrekking te moeten weigeren; wilt dus mits deze myne
 dimissie als lid von het Comité aannemene. –
 Jocus A Deceveur

Aan
 Den edel achtbaren Heere
 Cramer, presedent
 van het Jocus Comité
 Alhier
 (inv.nr. 10; NL 14.1)

De stijl van deze brief is typerend voor alle brieven. Net als de zakelijke stukken kennen de brieven namelijk een formeel karakter.

Behalve alle door het comité en de eigen leden geproduceerde documenten bevat het archief van Jocus allerlei stukken die betrekking hebben op andere carnavalsverenigingen, zoals de annalen van Momus uit Maastricht, het carnavalsprogramma van vereniging De Flarussen uit Roermond en exemplaren van een carnavalskrant uit Keulen. Deze documenten tonen inzage in het interstedelijke contact tussen carnavalsverenigingen en de gestructureerde organisatie achter de festiviteiten. Voor de

¹¹ Onduidelijk

analyse van taalkeuze en taalcontact zijn de documenten minder van belang, omdat ik geïnteresseerd ben in de taalsituatie van Jocus en deze documenten niet door leden van Jocus zijn opgesteld. In de volgende paragrafen zal ik ze dan ook niet verder behandelen.

Gezien de beperkte omvang van deze scriptie heb ik in deze paragraaf slechts een fractie van het bestudeerde archiefmateriaal besproken. Ik ben nog talloze andere interessante documenten tegengekomen, die ik hier niet heb besproken. Wel heb ik een indruk gegeven van de rijkdom van het archiefmateriaal en de verscheidenheid aan documenten die in het archief te vinden is. In de volgende twee paragrafen spits ik mijn analyse van het archiefmateriaal toe op taalkeuze en deel ik de archiefstukken in een aantal domeinen in om zo een beter inzicht te krijgen in de meertalige situatie van Jocus.

5.2. Domeinen en taalkeuze

De verschillende talen die in de archiefstukken voorkomen, vormen een indirect antwoord op de vraag welke taal of talen de leden van Jocus daadwerkelijk spraken tijdens verenigingsactiviteiten. Expliciete verwijzingen naar het daadwerkelijke taalgebruik binnen Jocus vormen een directer antwoord op deze vraag. Dit soort expliciete aanwijzingen ben ik op twee plaatsen tegengekomen, namelijk in het reglement van de vereniging en het volkslied die in het ‘Reglement en verzameling van liederen voor het Jocusgezelschap te Venlo’ uit 1842 te vinden zijn (inv.nr. 68). Het reglement van Jocus bestaat – hoe kan het ook anders – uit elf artikelen, waarin alle rechten en plichten van een Jocuslid beschreven worden. Artikel 5 van dit reglement gaat in op de voertaal die binnen de vereniging gesproken dient te worden.

Artikel 5.

Ei neder mot vraogen aan den Hier Prezedent
 Um te veuren et woord;– en is de man content,
 Dan meug he beginne te hoosten en te stumme,
 Gaon as ein deftig man de groeten haan beklumme,
 En komme veur den daag, zonder hiel vuul laweid,
 Mit det waat zie verstand um daortoe hèèt bereid.
 Halt!– Stil!– ’t Is heij de plaats van te recommandere
 Zoovuul as meug’lik is zie moorstaal te parlere;
 Me kan ouk neettemin babbelen in et latien,
 Op fransch, Duits of inghels, as ’t maar discourse zien.
 (inv.nr. 68; p. 4)

Het wordt de leden van Jocus aangeraden om ‘zoovuul as meug’lik is zie moorstaal te parlere’. De ‘moorstaal’ is het Venloos dialect, dat dus als het voornaamste communicatiemiddel beschouwd werd. Dat het gehele reglement, een van de belangrijkste documenten van Jocus, in zijn geheel in het Venloos is opgesteld, geeft wel aan dat het Venloos een belangrijke plaats binnen de vereniging innam. Toch is het Venloos niet de enige taal die gesproken mocht worden, want ook in het Latijn, Frans, Duits en Engels mochten de Jocusleden gesprekken voeren. Dat Venloos niet de enige geaccepteerde voertaal is, blijkt bijvoorbeeld uit de vele Duitse en Nederlandse voordrachten die leden tijdens vergaderingen hielden. Omdat het Nederlands niet als aparte taal genoemd wordt in het reglement, is het goed mogelijk dat naast het Venloos ook het Nederlands als ‘moorstaal’ beschouwd werd. Het reglement van Jocus laat al met al een mildere houding ten opzichte van andere talen zien dan het reglement van Momus, waarin enkel het Maastrichts dialect gepropageerd wordt en ook nog in het eerste artikel, wat wel aangeeft hoe belangrijk de Momusleden het gebruik van het Maastrichts dialect vonden.

Een tweede directe verwijzing naar het taalgebruik binnen Jocus is te vinden in de vierde strofe van het volkslied van de vereniging, dat in tegenstelling tot het reglement niet in het Venloos maar in het Nederlands geschreven is.

De diplomaat deel' landen af,
 Naar wil'keur op de kaart,–
 Natuur was 't, die het kenmerk gaf
 Aan aller volk'ren aard;
 Hier spreekt het volk geen waalsche taal,
 Zoomin als duitsch, of fransch:
 Maar nederlandsch, is 't moedermaal,–
 Dien aard bezit het gansch.
 (inv.nr. 68; p. 8)

In het volkslied – dat zelf in het Nederlands is geschreven – wordt het Nederlands gepropageerd als de taal van de Jocusleden. Bovendien mogen de leden als het aan de schrijver van het dit lied ligt geen andere taal spreken dan het Nederlands. Waar het reglement dus wel mild staat tegenover de talen van de omringende landen en regio's, is het volkslied een stuk strikter. Dit is des te opmerkelijker als je bedenkt dat beide opmerkingen in een en hetzelfde boekje te vinden zijn, en beide voorkomen in vergelijkbare boekjes uit 1886, 1894 en 1903 (inv.nr. 69, 70 en 71).

De twee directe verwijzingen naar het taalgebruik binnen Jocus leveren nog geen sluitend antwoord op de vraag of er slechts een taal gepropageerd werd als voornaamste communicatiemiddel en welke taal dat dan geweest zou moeten zijn. De vele talen die in het archiefmateriaal terug te vinden zijn, lijken er eerder op te duiden dat er niet een en dezelfde voertaal in alle contexten werd voorgeschreven, maar dat er eerder sprake was van meertaligheid en dat de taalkeuze afhing van een specifieke situatie. Om inzicht te krijgen in de taalkeuze voor de verschillende soorten documenten die in het archief bewaard worden, heb ik van elk afzonderlijk archiefstuk bepaald in welke taal of talen het geschreven is. Bij deze inventarisatie heb ik alleen de talen weergegeven waarin de documenten primair geschreven zijn (de matrixtaal). Losse spreuken in het Latijn of Frans, zoals die in sommige liedjes en voordrachten voorkomen, heb ik niet opgenomen. De resultaten van de inventarisatie heb ik in bijlage 3 op pagina 45 overzichtelijk weergegeven. Aan de hand van dit overzicht heb ik alle archiefstukken in een aantal domeinen ingedeeld. Volgens Fishman (1965, 1981) bestaat er niet één vaste indeling die op elke situatie van toepassing is, maar kent elke meertalige situatie een andere verdeling van domeinen. Op basis van dit gegeven heb ik een eigen indeling gemaakt in een vijftal domeinen, waarin de 91 inventarisnummers ingedeeld kunnen worden. Deze domeinen zijn administratie, externe publicaties, brieven, voordrachten en liedjes. In bijlage 3 heb ik per inventarisnummer aangegeven bij welk domein ik dat heb ingedeeld. In de onderstaande tabel heb ik samengevat welke soorten documenten ik bij de verschillende domeinen heb ondergebracht.

Domeinen	Archiefstukken
Administratie	Notulen, naamlijsten, rekeningen, register van gedecoreerde leden, abonneelijst Kikerikiki
Brieven	Ingekomen correspondentie van o.a. burgemeester en leden van Jocus
Externe publicaties	Venlo's Markt en Aankondigingsblad, raambiljetten, programmaboekjes, Kikerikiki
Voordrachten	Voordrachten, openingsreden
Liedjes	Losse liedjes, liedjesboeken, muziekstukken

Tabel 5.1. Indeling in domeinen

Drie domeinen spreken voor zich, namelijk brieven, voordrachten en liedjes. Deze drie domeinen zijn de drie domeinen met de minste variatie. De andere twee domeinen, namelijk administratie en externe publicaties, zijn diverser van aard. Archiefstukken die ik heb ingedeeld bij het domein 'administratie' hebben alle te maken met de zakelijke organisatie van de vereniging, zoals notulen, financiële administratie, naamlijsten met ereleden en abonnees van de carnavalskrant. Het domein 'externe publicaties' bevat alle exemplaren van het Venlo's Markt en Aankondigingsblad, maar ook programma-aankondigingen op raambiljetten en in programmaboekjes en alle exemplaren van de carnavalskrant

Kikerikiki. Deze publicaties waren voor extern gebruik, namelijk om de leden van Jocus en andere Venlonaren op de hoogte te houden van de verenigingsactiviteiten.

Per domein heb ik vervolgens bepaald welke taal of talen gebruikt worden. Ik heb hierbij een onderscheid gemaakt tussen primaire en secundaire taalkeuze. De taal of talen die ik bij ‘primaire taalkeuze’ heb ingedeeld zijn in dat domein het meest voorkomend. De taal of talen die ik bij ‘secundaire taalkeuze’ heb ingedeeld, worden ook in dat domein gebruikt, maar komen verhoudingsgewijs veel minder vaak voor. Het gaat hier om een kwalitatief onderscheid, waarbij de primaire taal of talen zo’n tachtig à negentig procent van het geheel binnen dat domein uitmaken. Het Latijn heb ik in deze indeling buiten beschouwing gelaten, en is ook niet in het overzicht in bijlage 3, te vinden. Hoewel het wel in het reglement genoemd worden, gebruikten de leden – op enkele spreuken na – deze taal nauwelijks. Er zijn dan ook geen archiefstukken te vinden waarin Latijn de matrixtaal is. In onderstaande tabel is de taalkeuze per domein weergegeven.

Domeinen	Primaire taalkeuze	Secundaire taalkeuze
Administratie	Nederlands	
Brieven	Nederlands	Duits, Frans, Venloos
Externe publicaties	Nederlands, Venloos	Duits, Engels, Frans
Voordrachten	Duits, Nederlands, Venloos	Engels, Maastrichts
Liedjes	Duits, Nederlands, Venloos	Frans

Tabel 5.2. Taalkeuze per domein

5.3. Taalkeuzeverschillen verklaard

Ik bespreek in deze paragraaf per domein welke taalkeuzes gemaakt zijn en wat de functie van die keuzes geweest is.

Administratie

De administratieve archiefstukken zijn allemaal in het Nederlands geschreven. Het zijn zakelijke documenten, waarin de officiële aangelegenheden vastgelegd zijn. Voor dit soort formele documenten werd het Venloos niet geschikt geacht, vandaar dat Nederlands hier de primaire taal is. De leden van Jocus waren afkomstig uit de stedelijke burgerij en hadden dus scholing gehad, waardoor zij Nederlands konden schrijven. Voor het Nederlands was er sinds het begin van de negentiende eeuw een standaardspelling, maar voor het Venloos was die er niet. In de Venlose archiefstukken is dan ook veel spellingvariatie te vinden. Omdat de Jocusleden Nederlands konden schrijven, er voor het Nederlands een standaardspelling was en voor het Venloos niet en omdat de administratie een formeel karakter kent, is het niet verwonderlijk dat de administratie in het Nederlands werd bijgehouden. Het zou goed kunnen dat de vergaderingen wel in het Venloos gehouden werden (veel voordrachten zijn namelijk in het Venloos geschreven), maar dat notulen van deze vergaderingen wel in het Nederlands opgesteld werden. Dit is waarschijnlijk vanuit praktische overwegingen gedaan. Naast praktische redenen is er nog een andere, meer ideologische, reden waarom Venloos voor de administratie niet gebruikt werd. Het Venloos dialect werd geassocieerd met het carnavaleske karakter van het eigen feest (dus carnavalsliedjes, programma-aankondigingen etc.), maar zakelijke administratie niet. Waar het gebruik van Venloos voor andere domeinen als identiteitsmarkeerder kan worden gezien, is dat voor het domein van de administratie niet het geval.

Brieven

Net als de archiefstukken in het domein ‘administratie’ is het Nederlands de frequentst gebruikte taal in de brieven. Ook voor dit domein geldt dat de archiefstukken een zakelijk en formeel karakter hebben en dat het Nederlands daar beter bij past dan het Venloos. De brieven voldoen aan de geldende briefconventies van die tijd en blijkbaar paste daar niet het gebruik van een dialect bij. Waarschijnlijk waren de briefschrijvers – de meesten waren lid van Jocus en dus afkomstig uit de stedelijke elite –

gewend om zakelijke brieven in het Nederlands te schrijven en deden ze dat ook als zij zich richtten tot het comité van Jocus. Het merendeel van de brieven is geschreven in het Nederlands (187 brieven), maar er zijn ook vier Venlose, drie Duitse en twee Franse brieven. Dit duidt erop dat in ieder geval sommige leden van Jocus meertalig waren en naast het Nederlands en Venloos, ook het Duits en Frans beheersten.

Externe publicaties

De externe publicaties waren gericht op alle Venlonaren, die allemaal Venloos spraken. Velen zullen Nederlands geleerd hebben op school, waardoor zij zowel Nederlandse als Venlose berichten konden begrijpen. Beide talen konden de leden van Jocus dan ook gebruiken, al is er wel een verschil tussen de inhoud van de Nederlandse en Venlose berichten. In het Venlo's Markt en Aankondigingsblad waren de meer officiële mededelingen van het comité, zoals berichten over vergaderingen, in het Nederlands geschreven en de carnavaleskere gedichtjes, liedjes en aankondigingen van allerlei carnavalsactiviteiten in het Venloos. Het gebruik van het Venloos roept hier dus een sterke associatie op met het carnavaleske karakter van het feest. Naast het Nederlands en Venloos zijn ook Duits en Frans en zelfs af en toe Engels in de externe publicaties te vinden. Dit duidt erop dat niet alleen de Jocusleden die deze berichten schreven meertalig waren, maar dat ook een deel van de Venlonaren dat moet zijn geweest. Als namelijk die berichten in Duits, Frans en Engels had kunnen lezen, dan was er ook geen reden geweest om ze te publiceren voor een groter publiek.

Voordrachten

De voordrachten vormen een directe aanwijzing voor de voertaal of voertalen die binnen de vereniging gehanteerd werden, omdat het conceptueel gesproken teksten zijn. Naast een Engelse en twee Maastrichtse voordrachten werden de voordrachten in maar liefst drie talen gehouden: Duits, Nederlands en Venloos. Het lijkt er dan ook op dat het voorschrift in het reglement van Jocus navolging kreeg en de leden naast de 'moorstaal' ook babbelden in andere talen. Dat er naast Nederlands en Venloos zoveel voordrachten in het Duits zijn gehouden, duidt erop dat het Duits in een grensstad als Venlo in de negentiende eeuw een prominente plaats innam. Limburg was pas net onderdeel geworden van Nederland en bleef ook nog enige tijd lid van de Duitse bond, dus veel Limburgers hebben naast hun eigen dialect Duits gesproken.

Van alle archiefstukken benaderen de voordrachten het beste de gesproken taal van de Jocusleden. Aangezien er sprake was van een meertalige situatie – tijdens vergadering spraken de leden van Jocus Duits, Nederlands en Venloos –, is het niet verwonderlijk als er taalcontact is opgetreden tussen de verschillende talen en er sporen van code-switching te vinden zijn. Aan dit verschijnsel is het volgende hoofdstuk gewijd.

Liedjes

Er werd niet alleen in meerdere talen voorgedragen, maar ook gezongen. De grote verzameling liedjes toont aan dat in Venlo tijdens de carnavalstijd liedjes in het Duits, Nederlands en Venloos, en zelfs in het Frans gezongen werden. De meertaligheid in de voordrachten toont aan dat de leden van Jocus meerdere talen spraken, maar de meertaligheid in de liedjes (die net als de voordrachten conceptueel gesproken zijn) laat zien dat het nog wat verder ging dan Jocus alleen. Carnaval werd door alle Venlonaren gevierd, dus ook door leden van de lagere sociale klassen. Die hebben de Duitse liedjes waarschijnlijk net zo hard meegezongen als de Nederlandse en Venlose; er was dus sprake van een internationale liedtraditie. Het bestaan van deze liedtraditie in Venlo maakt dat de stad in de negentiende eeuw een echte meertalige plaats was.

6. Taalcontact in het archiefmateriaal van Jocus

6.1. Taalcontactverschijnselen

Zoals ik in paragraaf 4.4 beschreef heb ik in brieven en voordrachten gezocht naar taalcontactverschijnselen. Deze twee domeinen leken mij hiervoor het geschiktst, omdat de taal in egodocumenten – waartoe ik brieven en voordrachten reken – tot op zekere hoogte gesproken taal benadert. Ik vermoed dat schrijvers van brieven en voordrachten eerder twee talen of taalvariëteiten door elkaar heen gebruiken dan de schrijvers van bijvoorbeeld liedjes of krantenberichten.

Ik heb een selectie gemaakt uit alle Nederlandse en Venlose brieven en voordrachten. Ik heb alle brieven onder inventarisnummer 10 geanalyseerd, die voor het grootste gedeelte in 1843 en 1844 geschreven zijn. Daarbij heb ik alle voordrachten uit de jaren 1842, 1844, 1877, 1887 en 1897 en twee voordrachten uit 1893 bekeken. In bijlage 4 op pagina 50 heb ik van elk geanalyseerd document aangegeven wat de inhoud is en of er taalcontact in voorkomt. In bijlage 5 op pagina 61 zijn alle transcripties te vinden van de brieven en voordrachten die ik geanalyseerd heb, evenals enkele andere documenten (een deel daarvan heb ik besproken in het vorige hoofdstuk). In onderstaande tabel heb ik al die resultaten samengenomen en heb ik aangegeven hoeveel documenten ik per inventarisnummer en per taal heb bekeken en in hoeveel daarvan ik taalcontactverschijnselen heb aangetroffen.

Inv.nr.	Jaar	Taal	Totaal	Taalcontact
<i>Brieven</i>				
10	1843, 1844	Nederlands	40	2
10	1843, 1844	Venloos	2	1
<i>Voordrachten</i>				
36	1842	Venloos	2	0
38	1844	Nederlands	22 (waarvan 1 Duits/Nederlands)	1
38	1844	Venloos	18	1
39	1877	Nederlands	10	1
39	1877	Venloos	20	1
49	1887	Nederlands	12	0
49	1887	Venloos	15	2
53	1893	Engels	1	1
53	1893	Nederlands	1	1
55	1897	Nederlands	4 (waarvan 1 Nederlands/Venloos)	0
55	1897	Venloos	24 (waarvan 1 Maastrichts/Venloos)	1
Totaal			171	12

Tabel 6.2. Resultaten taalcontactverschijnselen

Zoals in tabel 6.1 te zien is, heb ik slechts enkele gevallen van taalcontact gevonden. In sommige van de twaalf gevallen was geen sprake van code-switching zoals ik dat in hoofdstuk 4 gedefinieerd heb. Toen gaf ik aan op zoek te gaan naar gevallen waarin twee codes binnen dezelfde zin door elkaar worden gebruikt. Dit leverde maar erg weinig resultaten op. Wel kwam ik in die zoektocht voorbeelden tegen van code-switching op een hoger niveau dan de zin, namelijk tussen verschillende brieven en voordrachten, die toch de moeite waard zijn om hier te bespreken. Elk van deze twaalf gevallen komt in het vervolg van deze paragraaf aan bod.

6.1.1. Brieven

Er zijn in totaal drie brieven waarin ik vormen van taalcontact heb gevonden. In deze brieven is niet zozeer sprake van code-switching in de brieven zelf, maar eerder tussen de drie brieven. Het zijn namelijk drie brieven van dezelfde afzender, Jocuslid E. Mussen.¹ Het onderwerp van deze brieven is de afwijzing om plaats te nemen in het nieuwe comité. Twee van de drie brieven zijn gedateerd in dezelfde maand, januari 1844. Exact op de plek waar de dag van de maand in de Nederlandse brief staat geschreven is het papier gescheurd. Als gevolg daarvan is niet meer te achterhalen welke brief als eerste geschreven is. Hieronder volgt eerste de Nederlandse en dan de Venlose brief uit januari 1844.

Venloo den [...] ² January 1844

[...] ³

Het was hoogst [...] ⁴ voor mij om op nieuw in het lustig Comité van Jocus herkozen te worden doch, zooals ik meermalen verklaard heb, is het mij onmogelyk deze waardigheid te kunnen aannemen geleefd ⁵ [...] ⁶ myn dankbetuigingen [...] ⁷ ontvangen en versekerd te zyn van mijn lustige medewerking als Jocus Klank en jong van Jan de wit /pur sang/

Uw Jocus sterveling

E. Mussen

(inv.nr. 10; NL 7.1)

Venloo den 19 january 1844

Hoog Geilustreerde President

Bedacht op hetgeen mine [...] ⁸ in [...] ⁹ Grootmocien mig altid gezagd heet, dat me nooit koppig met zien; zee zag zelfs tien woer zee allang dooid me mool [...] ¹⁰ doen en vergeeten en die ongelik heel, heel ongelik. het is om aan de beste gooi daar, vrouw te voldoen Geld op den Graet die weer in den rukstrang hebben Geld op de Gig in erm en bijn Geld op de vryheid die me niet heet Geld op man zaken zonden kop of start. dat de ondergeteekende de lustige vryheid da of te niemmen – om het goedaerdig comite te verzeuken, zonden heerwaeridigheid te comprmitterren, om mien ongedeed, honorabel ontslag met veur van de hand te wiezen en het in rouck te laten vergoon. In det hoop winst ich euch, doorluchtig sleut, dat nooit het walen en eure eerdappelen kelden mag komen En dat geen bevreid mag bleeven van tan pyn maaie een droepende noas Zon afwachting van de decisie, blyf ich met leef en ziel

Eenen Jocus Vent.

E. Mussen

(inv.nr. 10; V 1.1)

In de Nederlandse brief uit januari 1844 schrijft de heer Mussen dat hij onmogelijk de waardigheid aan kan nemen om in het comité herkozen te worden. Tien maanden later volgt een brief met een

¹ Hoewel in de brieven niet expliciet vermeld staat of de afzender een man of een vrouw is, is het in het geval van deze drie brieven duidelijk dat de afzender een man was. Tot op de dag van vandaag kunnen namelijk alleen mannen plaatsnemen in het comité van Jocus.

² Papier gescheurd

³ Onduidelijk

⁴ Onduidelijk

⁵ Ambigu

⁶ Onduidelijk

⁷ Onduidelijk

⁸ Onduidelijk

⁹ Onduidelijk

¹⁰ Onduidelijk

vergelijkbare formulering. De heer Mussen is voor een tweede keer gevraagd voor het comité, maar weigert opnieuw.

Venloo den 12 November 1844

Zeer vereerend is het voor my om als
Lid van het Jocus Comité voor 1845, gekozen
te zijn geworden, doch kan ik deze betrekking
niet aannemen, en heb de eer hiervoor te danken
E. Mussen
(inv.nr. 10; NL 25.1)

In de Venlose brief uit januari 1844, die hij in dezelfde maand als de eerste Nederlandse brief verstuurt, verzoekt hij het comité om hem ontslag aan te bieden uit het comité, zodat hij niet nog een jaar tot die taak verplicht is. Drie brieven in twee taalvariëteiten van dezelfde persoon: dit duidt op meertaligheid én dat een brief over serieus onderwerp, namelijk een afwijzing om plaats te nemen in het comité, ook in het Venloos geschreven kan worden. Wel is de Venlose brief een stuk langer en bevat nog een komische passage, waardoor de brief toch een komische ondertoon krijgt. Het moest blijkbaar in een Venlose brief ook weer niet al te serieus worden. Een vergelijkbaar voorbeeld van parallelle voordrachten bespreek ik in de volgende subparagraaf.

In de brieven komt taalcontact nauwelijks voor. Dit is te verklaren aan de hand van de aard van de brieven: dit zijn uitsluitend formele brieven, die leden aan het comité geschreven hebben. Hoewel alle brieven egodocumenten zijn, zijn informele, persoonlijke brieven (gericht aan familie en vrienden) geschikter voor een analyse naar taalcontact. Het taalgebruik in zulk soort persoonlijke brieven is veel informeler dan in zakelijke brieven en neigt meer naar gesproken taal. Brieven die leden onderling geschreven zouden kunnen hebben, zijn misschien minder formeel van aard en daarom geschikter voor deze taalcontactanalyse. Of de leden van Jocus dit soort persoonlijke brieven naar elkaar geschreven hebben, is maar de vraag. In het archief is hier althans niets van terug te vinden.

6.1.2. Voordrachten

In totaal bevatten negen voordrachten taalcontactverschijnselen. Voor het jaar 1844 gaat het om twee voordrachten. Een van die twee is een Nederlandse voordracht. De schrijver switcht hier tussen Nederlands en Venloos. In de voordracht komt de volgende rijmende passage voor.

Hoe schikken wij 't best die zaak met fatsoen,
Het beste wat ~~ken~~ ik weet is dat één van de Heeren,
zich met de Rol van de Beer wil chargeren,
Maar toen men dat zei liepen ze allen als hazen
ik driftig [...] ¹¹ had ze wel op de willen blazen
Pak maar in met Malbrouch laat *uver Zyn Zin*
want mogelijk geeft dat nog het meeste gewin
(inv.nr. 38; NL 4.1)

In de voorlaatste regel van het citaat vindt code-switching binnen een zin plaats; het Venlose 'uver Zin' ('over zijn') staat in een Nederlandse zin. In de tweede voordracht uit 1844 is op ruimere schaal sprake van code-switching. Hoewel de voordracht overwegend Venloos is, zijn er enkele passages in het Nederlands geschreven die weer Venlose citaten bevatten. Er vindt ook code-switching op zinsniveau plaats.

¹¹ Onduidelijk

Aldus luidt het artikel 6 van ons Jocusreglement, en hierop baseert zich het comité, om mijnen client, tot eene boete van drie gulden te veroordeelen; uithoofde van de door hem in de vergadering van zondag 21 Januarij gehoudene reden Welk punt nu eigenlijk daarin tegen dit artikel aanstootelijk zij, is mij zoo snel als U, toehoorders, ten volle onbekend. Het doelmatigste zal dus zijn indien U mij zulks vergunt, wij gaan het voorgeselde artikel woordelijk na: misschien willen wij dan, na lang *twiffelen* en zoeken, vinden, het gene ons eerwaardig, *hoög*, verstandig, en voor mij allen eerbied verwekkende comité, met een enkel opslag van zijne alles ziende oog, hierom tot den ostracis was verklaard heeft.
(inv.nr. 38; V 3.1)

In het bovenstaande fragment zijn twee Venlose woorden te vinden, namelijk ‘twiffelen’ en ‘hoög’. In deze woorden is de Venlose uitspraak van de woorden *twiffelen* en *hoog* te herkennen.

In twee voordrachten uit 1877 heb ik taalcontactverschijnselen gevonden. In deze twee voordrachten is sprake van een mengelmoes van Nederlands en Venloos, waarbij in de ene voordracht het Nederlands overheerst en in de andere het Venloos. Ik citeer uit beide voordrachten een korte passage.

[...] ¹²loopen. *Allein zinn* hiervan uitgezonderd degene honden die aan het *breijen zinn*, want anders kunnen zij hunn liefste wanneer zij ~~ze beegenen~~ hunn tegen komen nog niet eens een Kusmull geven. = Toelichting: Zoo lang iemand aan ‘t vreijen is, liet hij zelden Hij heb gij [...] ~~henn ook een merk~~ de henn [...] ¹³meen ¹⁴geachten burgermeester de goedkeuring van de *Jocuskiest* ¹⁵onderteevend had nu wou hee ook *zinne* naam op de lies ¹⁶als lin ¹⁷zette maar ze [...] ¹⁸niet meer, het was geen [...] ¹⁹meer [...] ²⁰wilt gij uit dooran overtuigen, Komt maar flink op den haan.
(inv.nr. 39; NL 5)

Toen wij van onzen hoogedelen Joocus XI bericht ontvingen, dat hij in dit jaar znnen lieserlijken intocht in Venlo wilde halten, en dat nog all zoo gouw, had zingen raad de handen voll om de zierraoden van den ovrigeren liet bij een te zoeken, en daormee den zaal, waarm hij zich aan zien vriende, zooals gij zooven hett gezien, wilde veurstellen, te vergeeren. Wij westen dat all deze zaken op het stadhuus ~~waeren~~ zien, en waor inzen burgermeester ook direct bij de hand ons op den prollen zölder alles noodige te loten uitzoeken. Waarvoor hem onzen besten dank.
(inv.nr. 39; V 2.1)

In de eerste, Nederlandse, voordracht heb ik de Venlose woorden gecursiveerd en in de tweede, Venlose, voordracht heb ik alle Nederlandse zinsdelen gecursiveerd. Met name is de tweede voordracht is goed te zien hoe de twee taalvariëteiten zich met elkaar vermengen.

In mijn zoektocht naar taalcontactverschijnselen tussen het Nederlands en Venloos ben ik maar weinig gevallen van code-switching tegengekomen. Wel ben ik in enkele Venlose voordrachten gevallen van code-switching met andere talen tegengekomen, die de moeite waard zijn om hier te bespreken. Het gaat om twee voordrachten uit 1887, waarin code-switching met het Duits optreedt, en een voordracht

¹² Onduidelijk

¹³ Onduidelijk

¹⁴ Ambigu

¹⁵ Ambigu

¹⁶ Ambigu

¹⁷ Ambigu

¹⁸ Onduidelijk

¹⁹ Onduidelijk

²⁰ Onduidelijk

uit 1897, waarin code-switching met het Maastrichts dialect voorkomt. Bij de twee voordrachten uit 1887 is wederom sprake van een mengelmoes van talen: Duits en Venloos lopen hier door elkaar heen. Ik citeer uit beide voordrachten een korte passage.

de jonge man vraagt er *mädche*, üm met üm te trauwe; maar hädelt vül läter te zeggen “ik daag dich oet, op de zewen = zoms zelfs dertig jaargen orlog. Zoo de ierste wöeken heerscht meestal nog vrede, daarom neumt me die weeke ‘meikweëke’²¹ maar jeb je oets gehuurd dat iemen van meikmaonde of zelfs meikjaore sprook. Ik mott al weer ens bei de Duitschen en paar weurd liene, die ik zier duchmatig vindt, üm ~~den dorst~~ de ontwikkeling van het “*Ehersandtdrama*” te schilderen.

(inv.nr. 49; V 11.1)

Frina. (Erscheint fröhlich auf der Bühne) Van daag well ek ever ook ins ene goeden dag hebben: de madamm ös met den heer perfesser. in et treather gegoon en ek bönn gans alleen tuss. Alles ös in beste ordre en ek hebb vandaag minge *namesdaag*. (Er schellt). Aha! do *schellt* et all. Ek hebb op vanovens minne Johann bestellt, dat hei meih kömp den tidt en betje verdrieven, want dat ös sonne lekker Jong. (Geht au die Pühre & ruft) Johann böss do dooz. (Nau hört Johann unten kusten) “Johann böss do door”(Johann ruft luse “joo”) Zoo hej öss et. Komm mar herop, die loff öss rein. (Man hört Johann kommen. Frina schtalles – zu reiht).

(inv.nr. 49; V 15.1)

De eerste voordracht gaat over trouwen en in deze Venlose tekst zijn enkele Duitse woorden te vinden (gecursiveerd). De schrijver lijkt zich bewust te zijn van code-switching, aangezien hij zelf zegt dat hij een paar woorden aan het Duits ontleend heeft. De Jocusleden moeten zich dus bewust geweest zijn van het feit dat zij soms meerdere talen door elkaar gebruikten. Ook in de tweede voordracht treedt code-switching tussen het Duits en Venloos op. Het gaat hier om de speelttekst van een toneelstukje. De geciteerde passage is een spreekbeurt van een van de toneelpersonages. Alle speelaanwijzingen, die tussen ronde haken staan, zijn Duits en de rest van de tekst is Venloos, al komen er ook wat Duitse woorden in voor (gecursiveerd).

Een derde geval van taalcontact tussen Venloos en een andere taalvariëteit dan het Nederlands is een voordracht uit 1897. Hier is, net als in enkele eerdere voorbeelden, geen sprake van code-switching binnen dezelfde zinnen. Het gaat hier om twee voordrachten in één, waarvan een deel gehouden is in het Venloos en gaat over overspel en een ander deel in het Maastrichts (de spreker is afkomstig uit Maastricht) en gaat over de reiservaringen van de spreker zelf. Ik citeer hier een passage uit het deel over de reiservaringen van de spreker.

Jocussinnen en Jocussen

Mechiën wet gee nog niet *allemaol*, dat ich bin van mastreeg Let dan mer ins op mien spraak dan zult ge huure dat ich neet leeg. *Jao*, ich dink nog dek met voldoening [...] ²² bis te gebore, das had’s te den woening Ich kin euch dan auch net zekhe, wie et mig *aon* mien hart ging ²³ Es ich il. ²⁴ mos *verlaote*, ich woort vreemdeling ’t Iers *kaom* ich in Nymegen *aon* ’t spoor *Dao* zien de lui nog al *aordig*, dat ken nog al door Van Nymegen ging ich *nao* Utrecht En van Utrecht *kaom* ich ich Tiel terech Op alle twie die *plaotse* iest ’t amusement neet [...] slech Van Tiel ging ich *nao* Arnhem *Dao* is alles eve stief, eedereen gentlemen Van Arnhem ging ich *nao* Delft En door *plaots*, *dao* bleef ich ene *maond* of tweelf

(inv.nr. 55; M-V 1.1)

²¹ Ambigu

²² Onduidelijk

²³ *ging*: interlineair onder de regel

²⁴ Ambigu

De spreker verwijst in de eerste regels van zijn voordracht expliciet naar het gegeven dat hij uit Maastricht komt en dat dat aan zijn taalgebruik te horen is; de voordracht is dan ook in Maastrichts dialect geschreven. Dit is te herkennen aan de woorden met de typische Maastrichtse *ao*-klank (gecursiveerd). Ik citeer deze passage niet zozeer om code-switching aan te wijzen tussen Venloos en Maastrichts, maar om te laten zien dat er tussen het Venloos (zie eerdere geciteerde passages) en het Maastrichts weinig grote verschillen zijn en dat Jocusleden uit Venlo een voordracht in het Maastrichts zonder moeite konden verstaan. De twee dialecten vormen geen gescheiden codes, maar er was in de negentiende eeuw contact tussen de verschillende Limburgse regio's met taalvariëteiten die onderling te verstaan waren. Deze voordracht werd gehouden in 1897, bijna zestig jaar na de eenwording van Limburg als Nederlandse provincie. In die periode was de mobiliteit van de Limburgers toegenomen, waardoor ook hun taalvariëteiten in contact kwamen met elkaar. Er ontstond langzaamaan een taalvariëteit, met nog wat verschillen, maar toch vooral overeenkomsten, blijkens de geciteerde passage van de Maastrichtse voordracht.

Een laatste voorbeeld van code-switching dat ik bespreek is een bijzonder geval, dat eigenlijk niet bij het geselecteerde corpus hoort. Deze twee voordrachten komen uit 1893 (inv.nr. 53) en ben ik tegengekomen tijdens mijn inventarisatie van de taalkeuze in het gehele archief. Het gaat om een Nederlandse en een Engelse voordracht. Dat zich een Engelse voordracht in het archief bevindt, is überhaupt al opvallend, aangezien Engels nauwelijks voorkomt en ook niet als voertaal gebruikt leek te worden; er zijn geen enkele andere Engelse liedjes of voordrachten. Bovendien is er iets bijzonders met deze Engelse voordracht aan de hand: het is namelijk een vertaling van een Nederlandse voordracht. Beide voordrachten zijn door dezelfde persoon geschreven, getuige het identieke handschrift. Dit betekent dat in ieder geval dit Jocuslid ook het Engels beheerste en dit is opvallend, omdat deze taal in niet in de Nederlanden maar ook niet in de directe buurlanden, Duitsland en Frankrijk, werd gesproken. De voordracht die naar het Engels vertaald is, gaat over een heilzaam zalf. Hieronder volgt een passage uit de Nederlandse voordracht.

Dames en Heeren.

Niemand onder u / die niets gehoord / heeft in de laatste dagen / over de heilzame uitwerking / van het wrijven met Jocus olie. /

Wrijven en nogmaals wrijven is aan de order van den dag / veelen worden gewreven / doch of al het wryven dezelfde gunstige resultaten heeft / is in het geheel nog niet bewezen. De eene wrijft links, / de andere rechts / de eene van onder / de ander van boven, doch ik met mijn gewrijf heb resultaten verkregen / en de menschen beter gemaakt, / terwijl andere maar kwakzalvers zijn / Men zegt wel de olie doet het niet. / maar alleen het wrijven / wrijven zonder olie is een onding / en ik zal er een toepassing laten zien / bij de twee patienten, / die ik heden avond behandelen zal, /

(inv.nr 53; NL 1.1)

Ter vergelijking volgt hieronder exact dezelfde passage uit de Engelse voordracht.

Ladies and Gentlemen.

There are none amongst you / who have not heard / during the last few days, / of the healing property. / which belong to rubbing with Jocus oil. / Rubbing and wubbing once more / is the order of the day. / many are rubbed / but whether all the rubbing has the same favourable results. / is not quite certain. One person rubs to the right, / the other the left, / one from above and the other from underneath. / but I with my rubbing / have attained results / and cured people / while other are only quacks. People say / that the oil does not do it / the rubbing alone, / rubbing without oil is useless. and I shall show you an instance / with the two patients, ~~which~~ ~~which~~ ~~whom~~ I shall treat this evening. /

(inv.nr. 53; EN 1.1)

De Engelse voordracht is een bijna woordelijke vertaling van de Nederlandse. De vraag is natuurlijk hoe uit beide voordrachten is op te maken welke het origineel is en welke de vertaling. Het antwoord hierop is te vinden in de Engelse voordracht. Deze voordracht bevat namelijk een Nederlands citaat dat niet vertaald is, namelijk in de volgende zin: ‘I will tell you ~~anything~~. some²⁵ I have a big / dog / and whenever a small dog comes / and barks at him / then he turns himself / and throws a glance of contempts at this small [...]’²⁶ / and thinks / *laat ze maar loopen Naatje ze doen je toch niets.*’ (inv.nr. 53; EN 1.3) Deze formulering is precies zo terug te vinden in de Nederlandse voordracht. Een tweede aanwijzing dat het hier om een vertaling van het Nederlands naar het Engels gaat – en dit is meteen een geval van interferentie – is te vinden aan het einde van de Engelse voordracht. Hier staat het volgende: ‘Farther I hear / that music is only used at my seances / that one may not hear / how much pain the patients suffer this assertion is false / because I will leave it to the public / whether the treatment of the patients is to take place with or²⁷ ~~or~~ without music.’ (inv.nr. 53; EN 1.3). In eerste instantie gebruikte de schrijver van deze voordracht het Nederlandse ‘of’, zoals in de Nederlandse voordracht. Nadat hij deze fout opgemerkt had, heeft hij ‘of’ doorgestreept en vervangen door het Engelse ‘or’. Uit deze verbetering blijkt dat het uitgangspunt voor deze schrijver de Nederlandse voordracht moet zijn geweest die hij vervolgens naar het Engels vertaalde. Een derde reden om aan te nemen dat deze Engelse voordracht een vertaling is van de Nederlandse is spellingvariatie in het Engelse woord *young*. Hier treedt wederom interferentie van het Nederlands op. De schrijver heeft het tweemaal over ‘jonge Jocus’, waarbij het dit een keer als ‘young Jocus’ (correct) en een keer als ‘jounge Jocus’ (incorrect) schrijft. De foutieve spelling van ‘jounge’ duidt op verwarring tussen de Engelse en Nederlandse (*jong*) spelling.

Hoewel het aannemelijk is dat de Engelse voordracht een vertaling van het Nederlandse origineel is, bevat het een passage die helemaal niet voorkomt in de Nederlandse tekst. Waar de Nederlandse voordracht na drie pagina’s stopt, is aan de Engelse voordracht nog een vierde pagina toegevoegd. Hier volgt een uitweiding die speciaal gericht is aan de damesleden van Jocus.

Ladies will certainly derive much pleasure from this method of rubbing / all the more because than e²⁸ the young Jocus / who formerly had not the courage to wink at the ladies / immediately pronounce their declaration of love. [...] It is only natural that very few of the feminine sex come to me for treatment. / because near all of them are gifted by nature / with the use of the tongue / or the gift of the gab. / [...]’²⁹ an exeption I can tell you, that I have to treat this evening an example of the fair sex / in the person of a washwoman from Breyell.

(inv.nr. 53; EN 1.4)

Deze passage lijkt onafgemaakt, omdat de schrijver op het punt staat een verhaal te vertellen over een wasvrouw die hij behandeld heeft. Als de Engelse voordracht een vertaling is van de Nederlandse, is het des te opvallender dat deze voordracht nog een extra passage bevat die niet voorkomt in de originele tekst. De vraag rijst nu welke van de twee voordrachten is voorgedragen, of dat ze misschien allebei zijn voorgedragen en in welke volgorde dat dan is gebeurd. Op die vragen zijn de antwoorden echter niet zomaar gevonden.

6.2. Meertaligheid: diglossie of diaglossie?

In paragraaf 6.1 besprak ik alle gevallen van code-switching die ik in mijn corpus van brieven en voordrachten ben tegengekomen. Dit waren er maar erg weinig. Daarom heb ik ook enkele gevallen besproken, waarin geen sprake was van code-switching op zinsniveau, maar er wel interferentie op een hoger tekstniveau optrad. Het ging dan om brieven of voordrachten waar kruisbestuiving had plaatsgevonden, zoals twee brieven die in dezelfde maand door dezelfde persoon geschreven waren

²⁵ *some*: interlineair boven de regel, vervangt *any*

²⁶ Onduidelijk

²⁷ *or*: interlineair boven de regel

²⁸ *e*: interlineair boven de regel, vervangt *a*

²⁹ Onduidelijk

maar in een andere taalvariëteit. Ook besprak ik het dialectcontinuüm van Limburgse dialecten naar aanleiding van een voordracht van een Maastrichtenaar die in Venlo op bezoek was. De beschrijving van taalcontactverschijnselen in paragraaf 6.1 laat in ieder geval zien dát er taalcontact voorkwam, maar het blijft beperkt tot twaalf gevallen. In bijna alle brieven en voordrachten staan de verschillende talen en taalvariëteiten los van elkaar en blijven de codes gescheiden. De bespreking van de taalkeuze per domein in het vorige hoofdstuk laat eenzelfde beeld zien: voor elke categorie documenten hadden een, twee of soms drie de voorkeur en elke taal of taalvariëteit leek zijn eigen functie te hebben. Deze talen verschillen dusdanig van elkaar dat het weinig moeite kost om te bepalen om welke taal het gaat. Van een continuüm, waarbij er intermediaire taalvarianten tussen dialect en standaardtaal voorkomen, kunnen we bij Jocus, in het geschreven archiefmateriaal althans, niet spreken. Het zou goed kunnen dat er in de gesproken taal wel dit soort intermediaire varianten voorkwamen, maar daarvan zijn in de brieven en voordrachten geen sporen te vinden.

De vraag of de meertalige situatie van Jocus in de negentiende eeuw te kenmerken is als diglossisch dan wel diaglossisch is relatief makkelijk te beantwoorden. Op basis van het bestudeerde archiefmateriaal lijkt het erop dat de taalsituatie van Jocus diglossisch was, waarbij de Nederlandse standaardtaal en het Venlose dialect (en ook de andere talen, zoals Duits en Frans) gescheiden van elkaar waren en in verschillende domeinen werden gebruikt. Voor sommige domeinen waren zowel het Nederlands als Venloos geschikt, zoals voordrachten, maar voor de meeste domeinen genoot een van de twee de voorkeur. Het Nederlands werd vooral gebruikt voor officiëlere, formele, documenten, zoals administratieve documenten en zakelijke brieven. Het Venloos daarentegen stond in nauw verband met het carnivaleske karakter van de festiviteiten en was daarom veel informeler, waardoor het uitermate geschikt was voor liedjes, krantenberichten waarin carnavalsactiviteiten werden aangekondigd en andere publicaties die op het Venlose publiek gericht waren. Al met al staat buiten kijf dat het Venloos in geen geval onderdeed voor het Nederlands en dat alle pogingen die in de negentiende eeuw ondernomen werden om de dialecten te vervangen door de standaardtaal in Venlo op een mislukking waren uitgelopen.

7. Conclusie

7.1. Beantwoording onderzoeksvraag

Aan het einde van de inleiding van deze scriptie stelde ik de onderzoeksvraag vast, namelijk: Hoe zag de taalsituatie van carnavalsvereniging Jocus uit Venlo (1842-heden) er in de negentiende eeuw uit en in hoeverre werd deze taalsituatie gekenmerkt door meertaligheid en taalcontact? Om deze vraag te beantwoorden heb ik het negentiende-eeuwse archiefmateriaal van Jocus onder de loep genomen. De analyse van de taalkeuze per inventarisnummers heeft laten zien dat er vijf domeinen te onderscheiden zijn, waarin elke taal een eigen functie vervult. Over het algemeen is in de formele domeinen, administratie en brieven, het Nederlands dominant en is in de andere drie domeinen, externe publicaties, voordrachten en liedjes, naast het Nederlands ook een belangrijke rol weggelegd voor het Venloos en Duits. De grove indeling beantwoordt een deel van de onderzoeksvraag: de negentiende-eeuwse taalsituatie van Jocus laat zich in hoge mate kenmerken door meertaligheid. Naast het Nederlands en Venloos dat in veel archiefstukken te vinden is, nemen ook het Duits en in iets mindere mate het Frans een belangrijke plaats in. Waar er in zeer ruime mate sprake was van meertaligheid, kan dat van taalcontact tussen die talen niet gezegd worden. In een selectie van brieven en voordrachten ben ik slechts enkele gevallen van code-switching tegengekomen. Dit geringe aantal gevallen is te weinig om te spreken van een continuüm van talen, waarbij er tussen het Nederlands en Venloos als uitersten op een schaal intermediaire varianten voorkomen. De taalsituatie van Jocus is dan ook niet diaglossisch, maar veel meer diglossisch, waarin de Nederlandse standaardtaal en het Venlose dialect gescheiden van elkaar blijven, in verschillende domeinen gebruikt worden en dus aparte functies vervullen.

7.2. Discussie

Het onderzoek naar het archiefmateriaal van Jocus heeft aangetoond dat Jocus in de negentiende eeuw een zeer meertalig gezelschap was, waarin Nederlands, Venloos, Duits, Frans en zelfs een beetje Engels en Latijn naast elkaar gebruikt werden. Om meer inzicht te krijgen in het gebruik en de functie van elke taal heb ik de taalkeuze per inventarisnummer en per archiefstuk binnen die inventarisnummers bepaald om zo tot een indeling in een vijftal domeinen te komen, namelijk administratie, brieven, externe publicaties, voordrachten en liedjes. Deze indeling in domeinen is vruchtbaar gebleken, omdat het de functies van de verschillende talen aan het licht heeft gebracht. Het Nederlands blijkt met name geschikt voor de documenten die formeler van aard zijn, zoals administratieve teksten, zakelijke brieven en officiële aankondigingen van vergaderingen in externe publicaties. Dat in dit soort teksten met name Nederlands gebruikt wordt, is te verklaren vanuit het gegeven dat het Nederlands sinds het begin van de negentiende eeuw een officiële grammatica en spelling gekregen had en als voertaal in het bestuurlijke domein gold. Onder de taalpolitiek van Willem I was het Nederlands als officiële bestuurstaal ingevoerd en werd die overal gehanteerd, behalve in de Zuidelijke Nederlanden waar het Frans ook was toegestaan. Rond de jaren veertig en zeker aan het einde van de negentiende eeuw had het Nederlands een stevige positie verworven als standaardtaal in Nederland. In diezelfde periodes was Jocus actief en de leden van Jocus hadden de zaken goed op orde en wilden zich kunnen spiegelen aan andere verenigingen. Hoewel het om een carnavalsvereniging ging, werd de administratieve kant van de zaak niet minder serieus genomen dan bij andere verenigingen het geval was. Het Nederlands had inmiddels, in tegenstelling tot het Venloos, een gestandaardiseerde spelling en paste beter bij dit zakelijke gedeelte van de organisatie van Jocus dan het dialect.

Het Venloos dialect vervulde in andere domeinen echter wel een belangrijke functie: het was een markeerder van de eigen, regionale identiteit. In de periode dat de Nederlandse natiestaat gevormd werd en er van buitenaf geprobeerd werd Limburg te assimileren met de rest van Nederland, ontstond er als tegenbeweging een sterk zelfbewustzijn onder de Limburgers. Een van de kernelementen van de eigen identiteit was het eigen dialect, dat de Limburgers niet in wilden ruilen voor de standaardtaal, maar juist inzetten als middel om de eigen identiteit te verwoorden en te propageren. Twee andere belangrijke kernelementen van die eigen Limburgse identiteit waren het rooms-katholieke geloof en het daarmee samenhangende katholieke feest, carnaval. Carnaval was na de middeleeuwen nooit helemaal

weggeweest in Limburg en beleefde na 1839 een opleving, waarvan de oprichting van Jocus in 1842 onderdeel uitmaakte. Omdat de Limburgse regionale identiteit gekenmerkt werd door het eigen dialect enerzijds en het eigen feest anderzijds, is het niet zo vreemd dat de twee verweven raakten met elkaar. Dit blijkt uit het onderzoek van Kessels-van der Heijde (2002) naar de negentiende-eeuwse taalsituatie van Momus, maar zeker ook uit mijn eigen onderzoek naar Jocus. Voor zowel Momus als Jocus geldt dat het stadsdialect van respectievelijk Maastricht en Venlo als een belangrijke markeerder van de eigen identiteit gezien kan worden. Dialect en de carnavaleske feeststemming gingen hand in hand. Voor Jocus blijkt dit onder meer uit de talloze Venlose carnavalsliedjes, programma-aankondigingen en krantenberichten. Waar het Nederlands vooral gebruikt werd in zakelijke, administratieve documenten, was het Venloos veelal bedoeld voor de teksten die in direct verband stonden met de carnavalsfestiviteiten. Feest en dialect stonden dicht bij elkaar.

Het archiefonderzoek heeft aangetoond dat het Nederlands en Venloos twee verschillende functies vervulden binnen Jocus en voor verschillende doeleinden ingezet werden. Het is dan niet zo verwonderlijk meer dat er maar weinig gevallen van code-switching te vinden zijn. Waar Limburg gevoelsmatig mijlenver afstond van de rest van Nederlands, gold dat eigenlijk ook voor het Venloos dialect. Het Nederlands en Venloos blijven bijna altijd gescheiden van elkaar. In voordrachten en brieven hoopte ik gevallen van code-switching tegen te komen, omdat deze documenten, van alles wat er in het archief bewaard wordt, het dichtst bij persoonlijk, informeel taalgebruik in de buurt komt. Voor de brieven bleek dit geenszins het geval. De Nederlandse brieven waren alle zakelijk van toon en zijn dus geen egodocumenten waarin veel persoonlijk taalgebruik te vinden is. Achteraf gezien is de aanname dat hier mogelijk taalcontact in voor zou komen niet gegrond gebleken. De voordrachten leveren net iets meer taalcontactverschijnselen op, maar het gaat nog steeds niet op een substantiële hoeveelheid. Voor de voordrachten geldt, net als voor de brieven, dat het taalgebruik toch niet altijd zo persoonlijk en informeel was als ik van tevoren gedacht had. De voordrachten waren bedoeld om uit te spreken tijdens vergaderingen. De notulen van de vergaderingen laten zien dat het vrij formele bijeenkomsten waren en de sprekers hebben zich hieraan aangepast. Er zitten wel degelijk enkele komische voordrachten tussen waarin de toon allesbehalve zakelijk is, maar het merendeel oogt toch vrij serieus.

De brieven en voordrachten bleken niet het veronderstelde taalcontact tussen Nederlands en Venloos te bevatten. Ook documenten uit andere domeinen leverden in dit verband geen resultaten op. Hieruit valt op te maken dat in ieder geval in de geschreven taal de Jocusleden de verschillende talen gescheiden hielden. Voor vermenging of intermediaire varianten tussen standaardtaal en dialect heb ik geen aanwijzingen gevonden. Dat dit echter helemaal niet voorkwam, is niet uit te sluiten. Het kan goed zijn dat in de gesproken taal tijdens verenigingsbijeenkomsten wel code-switching voorkwam. Dit blijft echter speculeren en uitspraken hierover kunnen noch bevestigd noch ontkend worden. Het schriftelijke archiefmateriaal laat echter geen sporen zien van het bestaan van een diglossische taalsituatie. Een typische diglossische situatie, zoals Auer (2005; 2011) die beschrijft, waarin de standaardtaal de prestigevariëteit is die voor alle geschreven documenten gebruikt wordt en het dialect alleen in gesproken communicatie voorkomt, gaat ook niet helemaal op voor Jocus. Het Venloos dialect geniet namelijk evenveel, of misschien zelfs wel meer, prestige dan het Nederlands. Hoewel alle zakelijke documenten in het Nederlands geschreven werd, ging het bij Jocus vooral om de carnavalsfestiviteiten zelf. Het jaarlijkse bal, de maskerades en de optocht: dat was waar het om draaide en documenten die in direct verband stonden met de carnavalsfestiviteiten zijn veelal in het Venloos geschreven. Jocus organiseerde het carnaval voor alle Venlonaren en het Venloos dialect was dan ook het communicatiemiddel bij uitstek. De leden van Jocus waren trots op hun eigen dialect en spreken daar dan ook niet voor niets over in hun eigen reglement: ‘parlere’ deed men in de ‘moorstaal’. Het gebruik van het dialect en de viering van carnaval hebben in belangrijke mate bijgedragen aan het ontstaan van een eigen identiteit in Venlo en in de rest van Limburg. Juist in de carnavalsperiode werden Venlonaren zich extra bewust van hun eigenheid, die ze maar wat graag wilden benadrukken. Het Venloos was de taal die daarbij paste en niet het Nederlands. Juist in de carnavalstijd werden de Venlonaren en andere Limburgers zich bewust van de verschillen met de rest van Nederland, die ze door het gebruik van het

dialect kracht bij konden zetten. Het Venloos en het Nederlands staan dan ook op gelijke hoogte en aan beide kan evenveel prestige toegeschreven worden.

Het onderzoek naar de meertalige situatie van Jocus is een microstudie, maar de bevindingen kunnen doorgetrokken worden naar een hoger niveau. In de vorige alinea sprak ik al over de ideologische betekenis van het gebruik van het dialect voor niet alleen de leden van Jocus maar ook voor de andere inwoners van Venlo. Met name de externe publicaties en de liedjes laten zien dat de meertalige situatie binnen Jocus ook voor de stad Venlo als geheel gold. De krantenberichten in het Venlo's Markt en Aankondigingsblad, de raambiljetten en de carnavalskrant Kikerikiki waren bedoeld voor alle Venlonaren die graag carnaval vierden. Deze teksten zijn in meer dan alleen het Venloos geschreven. Naast het Venloos, dat voor de meeste Venlonaren de voertaal was, werd ook Nederlands, Duits en zelfs Frans gebruikt. Dit betekent zeer waarschijnlijk dat niet alleen de leden van Jocus, die behoorden tot de stedelijke elite, maar ook de rest van de inwoners van Venlo meer dan een taal gesproken moet hebben. Het zou anders zijn doel voorbijgeschoten hebben als Jocus berichten in het Duits of Frans publiceerde die niemand zou kunnen lezen. Vooral het gebruik van Duits moet Venlonaren niet vreemd geweest zijn. Het Venloos dialect vertoont overeenkomsten met zowel Nederlands als Duits, wat de verklaren is vanuit de ligging van Venlo tegen de Duitse grens aan. Dat veel Venlonaren verwante Duitse dialecten konden verstaan, is plausibel en verklaart waarom Jocus naast Venloos zoveel Duits gebruikte. Carnaval was ook een Duits feest dat in steden als Aken en Keulen gevierd werd en uit het archiefmateriaal valt op te maken dat Jocus contact heeft gehad met de carnavalsvereniging uit Keulen.

Niet alleen Venlo was meertalig, maar ook in de andere Limburgse steden werden meerdere talen naast elkaar gebruikt. De negentiende-eeuwse taalsituatie in Maastricht laat een vergelijkbaar beeld zien. Naar andere Limburgse steden is tot op heden geen onderzoek gedaan, maar historisch-taalkundig onderzoek naar bijvoorbeeld Roermond, Sittard of Heerlen zou de hypothese dat Limburg in zijn geheel een meertalige regio was kunnen bevestigen. Ook zou onderzoek naar andere culturele verenigingen in de negentiende eeuw het beeld dat culturele verenigingen een belangrijke rol hebben gespeeld in de promotie van het dialect en het ontstaan van een eigen Limburgse identiteit kunnen onderschrijven. De microstudie naar Jocus heeft een meertalige situatie aan het licht gebracht die ook op een macroniveau aanwezig zou kunnen zijn. Carnavalsvereniging Jocus is de regio Limburg in het klein en de uitgebreide analyse van het negentiende-eeuwse archiefmateriaal zegt meer dan alleen over Jocus. Het werpt ook licht op de taalsituatie van Limburg als geheel. Door een carnavalsvereniging als casus voor dit onderzoek te nemen, weten we meer over de rol van dialect en carnaval in de identiteitsvorming van Limburg als regio. Hoewel de negentiende eeuw vaak gekenmerkt wordt als eeuw van de standaardisatie en de vorming van natiestaten, laat mijn onderzoek zien dat dialecten en het ontstaan van regionale identiteiten net zo goed de negentiende eeuw bepaald hebben, althans voor sommige gebieden. Limburg is hét voorbeeld in Nederland dat dialecten, samen met de viering van carnaval, aan de basis hebben gestaan van de vorming van een sterke eigen identiteit.

Bibliografie

- Auer, P., 2005. 'Europe's sociolinguistic unity, or: A typology of European dialect/standard constellations'. In: N. Delbecque, J. van der Auwera & D. Geeraerts (red.), *Perspectives on variation. Sociolinguistic, historical, comparative*. Berlijn: De Gruyter, 7-42.
- Auer, P., 2011. 'Dialect vs. Standard. A typology of scenarios in Europe'. In B. Kortmann & J. van der Auwera (red.), *The languages and linguistics of Europe*. Berlijn: De Gruyter, 485-500.
- Bakkes, P., 2002. *Venloos, Roermonds en Sittards*. Den Haag: Sdu Uitgevers. (Taal in stad en land 11).
- Blommaert, J., 2006. 'Language policy and national identity'. In: Thomas Ricento (red.), *An Introduction to Language Policy. Theory and Method*. Malden, MA, Oxford & Carlton: Blackwell, 238-254.
- Cornips, L., V. de Rooij & I. Stengs, 2012. 'Carnavalesk taalgebruik en de constructie van lokale identiteiten. Een pleidooi voor taalcultuur als onderzoeksveld'. *Dutch journal of applied linguistics* 1, 15-40.
- Cornips, L. & V. de Rooij, 2015. 'Belonging through languagecultural practices in the periphery. The politics of carnival in the Dutch province of Limburg'. *Anthropological journal of European cultures* 24, 83-101.
- Cornips, L. & A. Knotter, 2016. 'De uitvinding van Limburg: De territorialisering van geschiedenis, taal en identiteit'. In: A. Knotter & W. Rutten (red.), *Jaarboek van het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg*. Zwolle: Uitgeverij WBooks, 136-163.
- Daan, J., 1996. 'Standaardtaal en dialecten: vrienden of vijanden?'. In: C. van der Borgt, A. Hermans & H. Jacobs (red.), *Constructie van het eigene. Culturele vormen van regionale identiteit in Nederland*. Amsterdam: P.J. Meertens-Instituut. (Publicaties van het P.J. Meertens-Instituut 25). 61-73.
- Evers, I.M.H., 1982. *De Momus*. Maastricht: Stichting Historische Reeks Maastricht. (Maastrichts Silhouet 8).
- Fishman, J.A., 1965. 'Who speaks what language to whom and when?'. *La Linguistique* 65, 67-88.
- Fishman, J.A., 1981. 'Domeinen en de relatie tussen micro- en macrolinguïstiek'. In: G. Geerts & A. Hagen (red.), *Sociolinguïstische Studies 2. Bijdragen uit de internationale literatuur*. Groningen: Wolters-Noordhoff, 124-141.
- Frijhoff, W., 2004. 'Hoe talig is groepsidentiteit? Reflecties vanuit de geschiedenis'. *Taal en Tongval* 17, 9-29.
- Frijhoff, W., 2015. 'Multilingualism and the challenge of frenchification in the early modern Dutch republic'. In: C. Peersman, G. Rutten & R. Vosters (red.), *Past, Present and Future of a Language Border. Germanic-Romance Encounters in the Low Countries*. Berlin & New York: De Gruyter, 115-140.
- Giesbers, H., 1989. *Code-switching tussen dialect en standaardtaal*. Amsterdam: P.J. Meertens-Instituut. (Publicaties van het P.J. Meertens-Instituut 11).
- Goossens, J., 1989. 'De evolutie van het taalgebruik in de beide Limburgen'. In: *Eenheid en scheiding van de beide Limburgen*. Leeuwarden & Maastricht: Uitgeverij Eisma, 213-237.
- Janssens, H.F.L.M., 1981. *Momus 1840-1878. Een aanzet tot plaatsbepaling van de Maastrichtse Sociëteit*. Venlo.
- Jonghe, A. de, 1967. *De taalpolitiek van Koning Willem I in de Zuidelijke Nederlanden (1814-1830)*. Sint-Andries-bij-Brugge: Uitgeverij J. Darthet.
- Kessels-van der Heijde, M.C.A., 2002. *Maastricht, Maestricht, Mestreech. De taalverhoudingen tussen Nederlands, Frans en Maastrichts in de negentiende eeuw*. Hilversum: Verloren. (Maaslandse monografieën 65).
- Kessels-van der Heijde, M.C.A., 2015. 'The use of languages in Maastricht in the nineteenth century: the press and family archives'. In: C. Peersman, G. Rutten & R. Vosters (red.), *Past, Present and Future of a Language Border. Germanic-Romance Encounters in the Low Countries*. Berlin & New York: De Gruyter, 171-204.

- Knotter, A., 2008. 'Limburg bestaat niet. Paradoxen van een sterke identiteit'. *BMGN: Low Countries historical review* 123, 354-367.
- Knotter, A., 2009. 'Inleiding'. In: A. Knotter (red.), *Dit is Limburg! Opstellen over de Limburgse identiteit*. Zwolle: Uitgeverij Waanders, 9-20.
- Leerssen, J., 2009. 'Een beetje buitenland: Nederlandse natievorming en Limburgs regionalisme'. In: A. Knotter (red.), *Dit is Limburg! Opstellen over de Limburgse identiteit*. Zwolle: Uitgeverij Waanders, 229-250.
- Leerssen, J., 2015. 'De Limburgse identiteit'. In: P. Tummers, (red.), *Limburg: een geschiedenis. Vanaf 1800*. Maastricht: Koninklijk Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap (LGOG), 303-322.
- Lemmens, E., 2015. "'Een eigenaardig kind in de Nederlandsche familie". De politiek-staatkundige integratie van Limburg, 1839-1919'. In: P. Tummers (red.), *Limburg: een geschiedenis. Vanaf 1800*. Maastricht: Koninklijk Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap (LGOG), 67-87.
- Meyers-Scotton, C., 2002. *Contact linguistics. Bilingual encounters and grammatical outcomes*. Oxford: Oxford University Press.
- Nissen, P.J.A., 1989. 'De ontplooiing van het regionaal bewustzijn in de beide provincies Limburg na 1839'. In: *Eenheid en scheiding van de beide Limburgen*. Leeuwarden & Maastricht: Uitgeverij Eisma, 213-237.
- Orbons, P. & L. Spronck, 2009. 'Limburgers worden Nederlanders. Een moeizaam integratieproces'. In: A. Knotter (red.), *Dit is Limburg! Opstellen over de Limburgse identiteit*. Zwolle: Uitgeverij Waanders, 33-60.
- Pleij, H., 1992. 'Van Vastelavond tot Carnaval'. In: C. de Mooij (red.), *Vastenavond – Carnaval. Feesten van de omgekeerde wereld*. Zwolle: Waanders Uitgevers, 10-44.
- Roukens, W., 1947. *De taal der Limburgers als spiegel van volk, geschiedenis en cultuur*. Nijmegen: Uitgeverij De Koepel.
- Rutten, G., 2016. 'Historizing diaglossia'. *Journal of sociolinguistics* 20, 6-30.
- Rutten, G., R. Vosters & M. van der Wal, 2015. 'Frenchification in discourse and practice: loan morphology in Dutch private letters of the eighteenth and nineteenth centuries'. In: C. Peersman, G. Rutten & R. Vosters (red.), *Past, Present and Future of a Language Border. Germanic-Romance Encounters in the Low Countries*. Berlin & New York: De Gruyter, 143-169.
- Rutten, G., J. Salmons, W. Vandebussche & R. Vosters, 2017. 'Unraveling multilingualism in times past. The interplay of language contact, language use and language planning'. *Sociolinguistica* 31, 9-19.
- Schoemaker B. & G. Rutten, 2017. 'Standard language ideology and Dutch school inspection reports (1801-1854)'. *Sociolinguistica* 31, 101-116.
- Sijs, N. van der, 2005. *Groot leenwoordenboek*. Utrecht & Antwerpen: Van Dale Lexicografie.
- Spronck, L., 2015. 'Letterkunde'. In: P. Tummers, (red.), *Limburg: een geschiedenis. Vanaf 1800*. Maastricht: Koninklijk Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap (LGOG), 251-278.
- Spronck, L., B. van Melick & W. Kusters, 2016. *Geschiedenis van de literatuur in Limburg*. Nijmegen: Vantilt.
- Thomason, S.G., 2001. *Language contact. An introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Ubachs, P.J.H., 2000. *Handboek voor de geschiedenis van Limburg*. Hilversum: Uitgeverij Verloren.
- Uitterhoeve, W.J.G., 2015. 'Een innige vereeniging'. *Naar één Koninkrijk van Nederland en België in 1815*. Nijmegen: Vantilt.
- Valk, H. de, 2015. "'Loeënde klokke versjterke de bandj". Opkomst, bloei en ondergang van "Katholiek Limburg". In: P. Tummers, (red.), *Limburg: een geschiedenis. Vanaf 1800*. Maastricht: Koninklijk Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap (LGOG), 117-138.
- Vandebussche, W., 2004. 'Triglossia and pragmatic variety choice in nineteenth-century Bruges. A case study in historical sociolinguistics'. *Journal of Historical Pragmatics* 5 (2004): 27-47.
- Veen, F. van der, 2008. *Det is Venloos roem!* Maastricht: Shaker Media.

- Vogl, U., 2012. 'Multilingualism in a standard language culture'. In: M. Hüning, U. Vogl & O. Moliner (red.), *Standard languages and multilingualism in European history*. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 1-42.
- Wal, M. van der & C. van Bree, 2008. *Geschiedenis van het Nederlands*. Houten: Uitgeverij het Spectrum.
- Watts, R.J., 2012. 'Language myths'. In: J. M. Hernández-Campoy & J. Camilo Conde-Silvestre (red.), *The Handbook of Historical Sociolinguistics*. Oxford: Wiley-Blackwell, 585-606.
- Wessels, L., 2015. 'Over grenzen, beeldvorming en identiteit. Aspecten van Nederlandse natievorming en een problematische regionale identificatie: Limburg vanaf circa 1800'. In: P. Tummers, (red.), *Limburg: een geschiedenis. Vanaf 1800*. Maastricht: Koninklijk Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap (LGOG), 279-302.
- Wijers, C., 1996. 'Eén onder de Limburgse narrenkap. Een beschouwing over carnavalstradities en de creatie van een Limburgse identiteit'. In: C. van der Borgt, A. Hermans & H. Jacobs (eds.), *Constructie van het eigene. Culturele vormen van regionale identiteit in Nederland*. Amsterdam: P.J. Meertens-Instituut. (Publicaties van het P.J. Meertens-Instituut 25). 201-218.
- Wijers, C., 2009. "'In één hand de rozenkrans, in de andere hand een glas bier". De Limburgse identiteit onder de loep'. In: A. Knotter (red.), *Dit is Limburg! Opstellen over de Limburgse identiteit*. Zwolle: Uitgeverij Waanders, 127-149.
- Wright, S., 2012. 'Language policy, the nation and nationalism'. In: B. Spolsky (red.), *The Cambridge Handbook of Language Policy*. Cambridge: Cambridge University Press, 59-78.

Bijlagen

Bijlage 1. Transcriptieconventies

Ik heb van een gedeelte van het archiefmateriaal diplomatische transcripties gemaakt. Bij het transcriberen heb ik de volgende transcriptieconventies aangehouden.

1. Ik heb het oorspronkelijke hoofdletter- en leestekengebruik aangehouden.
2. In de transcripties heb ik aangegeven op welke pagina de tekst voorkomt door middel van [p.nummer].
3. Als een woord wordt afgebroken aan het einde van de regel, heb ik dat aangegeven met een afbreekteken.
4. Onleesbare tekst is aangegeven met [...]. Als de tekst doorgestreept is en daardoor onleesbaar is geworden, dan is dat aangegeven met [---]. Als de tekst vanwege een andere reden onleesbaar is, heb ik dat in een voetnoot aangegeven.
5. Als in een voetnoot 'onduidelijk' vermeld staat, dan betekent dat dat ik de tekst niet heb kunnen ontcijferen.
6. Als in een voetnoot 'ambigu' vermeld staat, dan betekent dat dat ik over de transcriptie van dat woord niet zeker ben.

Bijlage 2. Geraadpleegde archiefstukken

Het archief van Jocus wordt bewaard in het Gemeentearchief van Venlo onder archiefnummer 11. Het oude gedeelte van het archief (1842-1845; 1876-1906) is onderverdeeld in 91 inventarisnummers.

Inv.nr.	Omschrijving
1	Notulen 1842-44; 1876-79
2	Notulen 1879-85
3	Notulen 1886-93
4	Notulen 1893-1906
5	Aantekeningen bij vergaderingen 1842-78
6	Aantekeningen bij vergaderingen 1888-1900
7	Venlo's Markt en Aankondigingsblad
8	Brief van burgemeester
9	Brief aan burgemeester
10	Ingekomen correspondentie
11	Ingekomen correspondentie
12	Consulaire verslagen
13	Naamlijsten der Jocussen en Vreemdelingenlijst
14	Naamlijst Jocusmuzikanten
15	Presentielijst
16	Lidmaatschapskaart
17	Rekening over 1842-43
18	Bijlagen bij rekening over 1842-44
19	Rekening en verantwoording
20	Bijlagen bij rekening over 1877-1908
21	Stukken betreffende subsidies
22	Verslag werkzaamheden
23	Route carnavalsoptocht
24	Uitnodigingen aan de Raad van Elf
25	Plan voor de optocht
26	Oproep om deelname aan de optocht
27	Aankondiging vastenaovond
28	Raambiljetten
29	Officiële Gids der Carnavalsfeesten
30	Raambiljet
31	Programma Wannevleegersgezelschap
32	Programma Soirée Comique
33	Intekenlijst sponsors
34	Inventaris Jocusgarderobe
35	Tombola's tot ondersteuning van de algemene armen
36	Voordrachten van leden; 1842
37	Voordrachten van leden; 1843
38	Voordrachten van leden; 1844
39	Voordrachten van leden; 1877
40	Voordrachten van leden; 1878
41	Voordrachten van leden; 1879
42	Voordrachten van leden; 1880
43	Voordrachten van leden; 1881
44	Voordrachten van leden; 1882
45	Voordrachten van leden; 1883
46	Voordrachten van leden; 1884
47	Voordrachten van leden; 1885

48	Voordrachten van leden; 1886
49	Voordrachten van leden; 1887
50	Voordrachten van leden; 1890
51	Voordrachten van leden; 1891
52	Voordrachten van leden; 1892
53	Voordrachten van leden; 1893
54	Voordrachten van leden; 1896
55	Voordrachten van leden; 1897
56	Voordrachten van leden; 1899-1901, 1905
57	Voordrachten van leden; z.j.
58	Openingsreden
59	Proclamatie van Vorst Joeccius XI
60	Liedjesboek dameszitting
61	Herinnering aan het St. Nicolaasfeest
62	Leedjes veur de dameszitting
63	Jubelleed
64	Jocusliedjes
65	Tekstboek en programmaboekjes officiële zittingen
66	Liedjes en duetten
67	Muziekstukken
68	Reglement en verzameling liederen 1842
69	Reglement en verzameling liederen 1886
70	Reglement en verzameling liederen 1894
71	Reglement en verzameling liederen 1903
72	Register van gedecoreerde Jocusleden
73	Register van gedecoreerde Jocusleden
74	Namen van leden, die benoemd zijn tot ridder, commandeur en broeder van de Haan
75	Instelling van de Orde van de Zwaluw
76	Instelling van de Orde van de Gouden Haan
77	Kikerikiki 1881
78	Kikerikiki
79	Kloek, kloek bij de Kikerikiki 1892
80	Lijst met de namen der abonnees op Kikerikiki
81	Keulse carnavalskrant Cölner Carnavals-Ulk 1889
82	Keulse carnavalskrant Cölner Carnavals-Ulk 1890
83	Keulse carnavalskrant Cölner Carnavals-Ulk 1892
84	Keulse carnavalskrant Cölner Carnavals-Ulk 1893
85	Optocht deelnemers Maastricht
86	Momusannalen, Maastricht
87	Kopie van een reglement van een vriendenkring in Aurora te Venlo
88	Reglement van de Sociëteit Concordia
89	Carnavalsprogramma Gezelschap De Flarussen Roermond
90	Origines et Histoire du Carnaval
91	Verzoekschrift om maskerade te verbieden

Bijlage 3. Taalkeuze per inventarisnummer

Domeinen
Administratie
Externe publicaties
Brieven
Voordrachten
Liedjes

Overige categorie
Archiefstukken van andere verenigingen

Opmerkingen
Niet aanwezig in archief/onleesbaar/afbeelding zonder tekst
Inv.nr. 58: uitgesplitst naar jaartal

Inv. nr.	Omschrijving	Duits	Engels	Frans	Nederlands	Venloos	Overige talen/dialecten
1	Notulen 1842-44; 1876-79				geheel		
2	Notulen 1879-85				geheel		
3	Notulen 1886-93				geheel		
4	Notulen 1893-1906				geheel		
5	Aantekeningen bij vergaderingen 1842-78						
6	Aantekeningen bij vergaderingen 1888-1900						
7	Venlo's Markt en Aankondigingsblad	1 liedje, 4 krantenberichten	1 krantenbericht	2 krantenberichten	7 krantenberichten	5 krantenberichten, reglement	
8	Brief van burgemeester				1 brief		
9	Brief aan burgemeester				1 brief		
10	Ingekomen correspondentie			2 brieven	40 brieven	2 brieven	
11	Ingekomen correspondentie	3 brieven			145 brieven	2 brieven	
12	Consulaire verslagen				6 documenten	4 document	
13	Naamlijsten der Jocussen en Vreemdelingenlijst				namenlijst		
14	Naamlijst Jocusmuzikanten				namenlijst		
15	Presentielijst				namenlijst		
16	Lidmaatschapskaart				3 kaarten	1 kaart	
17	Rekening over 1842-43				geheel		

18	Bijlagen bij rekening over 1842-44				geheel		
19	Rekening en verantwoording				geheel		
20	Bijlagen bij rekening over 1877-1908				geheel		
21	Stukken betreffende subsidies				geheel		
22	Verslag werkzaamheden				1 verslag		
23	Route carnavalsoptocht						
24	Uitnodigingen aan de Raad van Elf				namenlijst		
25	Plan voor de optocht				1 document		
26	Oproep om deelname aan de optocht				1 document		
27	Aankondiging vastenaovond				4 krantenberichten	2 krantenberichten	
28	Raambiljetten				1 biljet		
29	Officiële Gids der Carnavalsfeesten				1 gids	1 liedje (in gids)	
30	Raambiljet					1 biljet	
31	Programma Wannevleegersgezelschap						
32	Programma Soirée Comique				1 biljet (met Venlose titels van liedjes)		
33	Intekenlijst sponsoren				1 document (bevat ook Duitse tekst)		
34	Inventaris Jocusgarderobe				geheel		
35	Tombola's tot ondersteuning van de algemene armen				4 documenten		
36	Voordrachten van leden; 1842					2 voordrachten	1 Maastrichtste voordracht
37	Voordrachten van leden; 1843	6 voordrachten			35 voordrachten	13 voordrachten	
38	Voordrachten van leden; 1844	2 voordrachten, 1 Duits/Nederlands e voordracht			21 voordrachten, 1 Duits/Nederlandse voordracht	18 voordrachten	
39	Voordrachten van leden; 1877	10 voordrachten			10 voordrachten	20 voordrachten	
40	Voordrachten van leden; 1878	7 voordrachten			14 voordrachten	26 voordrachten	
41	Voordrachten van leden; 1879	3 voordrachten			18 voordrachten	27 voordrachten	
42	Voordrachten van leden; 1880	1 voordracht			15 voordrachten	22 voordrachten	

43	Voordrachten van leden; 1881	3 voordrachten			21 voordrachten	28 voordrachten	
44	Voordrachten van leden; 1882	3 voordrachten			17 voordrachten	10 voordrachten	
45	Voordrachten van leden; 1883	7 voordrachten			8 voordrachten	10 voordrachten	
46	Voordrachten van leden; 1884	3 voordrachten			11 voordrachten	21 voordrachten	
47	Voordrachten van leden; 1885	3 voordrachten			8 voordrachten	13 voordrachten	
48	Voordrachten van leden; 1886				9 voordrachten	9 voordrachten	
49	Voordrachten van leden; 1887	3 voordrachten			12 voordrachten	15 voordrachten	
50	Voordrachten van leden; 1890	3 voordrachten			15 voordrachten	21 voordrachten	
51	Voordrachten van leden; 1891	7 voordrachten			4 voordrachten	9 voordrachten	
52	Voordrachten van leden; 1892	4 voordrachten			4 voordrachten	8 voordrachten	
53	Voordrachten van leden; 1893	2 voordrachten	1 voordracht		7 voordrachten	13 voordrachten	
54	Voordrachten van leden; 1896					1 voordracht	
55	Voordrachten van leden; 1897	2 voordrachten			3 voordrachten, 1 Nederlands/Venlose voordracht	23 voordrachten, 1 Nederlands/Venlose voordracht	1 Maastrichtse/Venlose voordracht
56	Voordrachten van leden; 1899-1901, 1905	4 voordrachten			9 voordrachten	37 voordrachten	
57	Voordrachten van leden; z.j.	1 voordracht			8 voordrachten	6 voordrachten	
58	Openingsreden (totaal)				75 voordrachten	2 voordrachten	
	1877				9 voordrachten		
	1878				9 voordrachten		
	1879				14 voordrachten		
	1880				5 voordrachten		
	1881				8 voordrachten		
	1882				4 voordrachten		
	1883				4 voordrachten		
	1884				4 voordrachten		
	1885				4 voordrachten		
	1886				10 voordrachten	2 voordrachten	
	1887				2 voordrachten		
	z.j.				2 voordrachten		
59	Proclamatie van Vorst Joeccius XI						
60	Liedjesboek dameszitting	1 liedje				1 liedje	
61	Herinnering aan het St. Nicolaasfeest						
62	Leedjes veur de dameszitting				1 liedje	2 liedjes	

63	Jubelleed					2 liedjes	
64	Jocusliedjes	3 liedjes			7 liedjes, 1 aankondiging toneelstuk	8 liedjes	
65	Tekstboek en programmaboekjes officiële zittingen	7 liedjes			3 liedjes, 2 welkomstgroeten	4 liedjes	
66	Liedjes en duetten	5 liedjes, 1 biljet			11 liedjes, 1 komische voordracht	13 liedjes, 1 komische voordracht	
67	Muziekstukken	30 liedjes, 11 liedjesoverzichten, 3 komische voordrachten		1 liedje	10 liedjes, 2 komische voordrachten, 1 liedjesoverzicht		
68	Reglement en verzameling liederen 1842	6 liedjes		2 liedjes	7 liedjes, 2 berichten van de President, 1 gedichtje	5 liedjes, 1 reglement	
69	Reglement en verzameling liederen 1886	10 liedjes, 1 Venloos/Duits liedje			12 liedjes	22 liedjes, 1 Venloos/Duits liedje, 1 bericht van de President, 1 reglement	
70	Reglement en verzameling liederen 1894	11 liedjes, 1 Venloos/Duits liedje			9 liedjes	21 liedjes, 1 Venloos/Duits liedje, 1 reglement	
71	Reglement en verzameling liederen 1903	13 liedjes, 1 Venloos/Duits liedje			11 liedjes	20 liedjes, 1 Venloos/Duits liedje, 1 bericht van de President, 1 reglement	
72	Register van gedecoreerde Jocusleden				1 boek		
73	Register van gedecoreerde Jocusleden				1 boek		
74	Namen van leden, die benoemd zijn tot ridder, commandeur en broeder van de Haan				2 documenten		
75	Instelling van de Orde van de Zwaluw				1 boekje		
76	Instelling van de Orde van de Gouden Haan				1 oorkonde		

77	Kikerikiki 1881				1 inleiding, 6 nieuwsberichten, 1 feuilleton, 38 advertenties	2 versjes, 2 nieuwsberichten, 27 advertenties	
78	Kikerikiki	1 advertentie		1 nieuwsbericht, 1 advertentie	1 inleiding, 7 nieuwsberichten, 3 versjes, 28 advertenties	6 versjes, 1 prijsvraag, 19 advertenties	
79	Kloek, kloek bij de Kikerikiki 1892	2 advertenties			1 prijsvraag, 2 nieuwsberichten, 11 advertenties	3 versjes, 1 prijsvraag, 8 advertenties	
80	Lijst met de namen der abonnees op Kikerikiki				geheel		
81	Keulse carnavalskrant Cölner Carnavals-Ulk 1889	geheel					
82	Keulse carnavalskrant Cölner Carnavals-Ulk 1890	geheel					
83	Keulse carnavalskrant Cölner Carnavals-Ulk 1892	geheel					
84	Keulse carnavalskrant Cölner Carnavals-Ulk 1893	geheel					
85	Optocht deelnemers Maastricht			1 programma optocht	1 deelnemerslijst		
86	Momusannalen, Maastricht			2 verslagen	1 bericht van de President, 2 versjes, 3 verslagen		Maastrichts: 3 verslagen, 2 voordrachten, 3 nieuwsberichten, 1 raadsel
87	Kopie van een reglement van een vriendenkring in Aurora te Venlo				geheel		
88	Reglement van de Sociëteit Concordia				geheel		
89	Carnavalsprogramma Gezelschap De Flarussen Roermond						Roermonds: geheel
90	Origines et Histoire du Carnaval			geheel			
91	Verzoekschrift om maskerade te verbieden				geheel		

Bijlage 4. Taalcontactverschijnselen in brieven en voordrachten

Opmerkingen

1. Ik heb alle foto's van de documenten per inventarisnummer en vervolgens per taal gecategoriseerd. De fotonummers geven aan uit hoeveel pagina's een document bestaat. Zo bestaat de eerste Nederlandse brief onder inventarisnummer 10 uit één pagina en de tweede brief uit drie.
2. Ik heb per document aangegeven wat de inhoud ervan is en welke taal of talen er in het document voorkomen. Als er meerdere talen in een document voorkomen maar er geen sprake is van interferentie (code-switching) en de talen enkel naast elkaar gebruikt worden (bijvoorbeeld bij een citaat), dan heb ik dit aangegeven met 'gescheiden codes'. Als er wel een aanwijzing voor interferentie in een document te vinden is, dan heb ik dat aangegeven met 'taalcontact' en leg ik uit om wat voor soort taalcontact het gaat. Alle documenten waarin taalcontact voorkomt, heb ik geel gemarkeerd.

Brieven

Inv. nr.	Taal	Foto nr.	Inhoud	Taalcontactverschijnselen
10	NL	1	Brief over een bestelling van mutsen; geschreven door B.J. Boncom aan de president	Alleen Nederlands
	NL	2.1-2.3	Brief over een overtreding van het reglement; geschreven door C. Steinweg aan het comité	Bevat een Latijns, een Venloos en een Duits citaat; gescheiden codes
	NL	3.1-3.2	Brief over bonnen voor brood en steenkool; geschreven door H. Hartog aan het comité	Alleen Nederlands
	NL	4	Brief over een vergaderstuk; geschreven door M.S. Romain aan het comité	Alleen Nederlands
	NL	5.1-5.2	Brief waarin de schrijver de benoeming als lid van het comité niet aanvaardt; geschreven door A.F. Heurs aan president Cramer	Alleen Nederlands
	NL	6.1-6.2	Brief over een besluit van Charles Goossens; geschreven door C. Steinweg aan Joecius XI	Alleen Nederlands
	NL	7.1-7.2	Brief waarin de schrijver de benoeming als lid van het comité niet aanvaardt; geschreven door E. Mussen aan de president	Taalcontact: de brief heeft dezelfde inhoud als 10 NL 25.1-25.2 en 10 V 1.1-1.2
	NL	8.1-8.2	Ongeadresseerde brief waarin de schrijver zijn herverkiezing als lid van het comité bevestigt; lijkt meer op een voordracht dan op een brief	Alleen Nederlands
	NL	9.1-9.2	Verzoek om een plaats te reserveren; geschreven door ene Charles aan president Cramer	Bevat een Frans fragment; gescheiden codes
	NL	10	Niet getranscribeerd, want het handschrift was onleesbaar	
	NL	11	Niet getranscribeerd, want het handschrift was onleesbaar	

	NL	12.1-12.2	Afmelding voor een vergadering; geschreven door de heer Blom aan president Cramer	Alleen Nederlands
	NL	13	Toestemmingsbrief voor een optocht; geschreven door het comité aan de burgemeester	Alleen Nederlands
	NL	14.1-14.2	Brief waarin de schrijver de benoeming als lid van het comité niet aanvaardt; geschreven door A. Deceveur aan president Cramer	Alleen Nederlands
	NL	15.1-15.2	Brief waarin de schrijver de benoeming als lid van het comité niet aanvaardt; geschreven door H. Goojsman aan secretaris Poelman	Alleen Nederlands
	NL	16	Toestemmingsbrief voor een optocht; geschreven door de luitenant kolonel Herikenvatt aan het comité	Alleen Nederlands
	NL	17.1-17.2	Dankbetuiging aan het comité; lijkt meer op een voordracht dan op een brief	Alleen Nederlands
	NL	18	Brief waarin de schrijver enkele zaken aan Jocus ter beschikking stelt; geschreven door W. Laneett aan president Thiessen	Alleen Nederlands
	NL	19.1-19.2	Brief waarin de schrijver het voorzitterschap overdraagt; geschreven door F.J. Dauur aan president Van der Heiden	Alleen Nederlands
	NL	20.1-20.2	Verzoek om aanwezig te mogen zijn bij een vergadering; geschreven door A. van Gutee aan het comité	Alleen Nederlands
	NL	21.1-21.2	Brief waarin de schrijver de benoeming als lid van het comité niet aanvaardt; geschreven door A Hurstjes aan het comité	Alleen Nederlands
	NL	22.1-22.2	Afmelding voor een damesvergadering; geschreven door een majoor kommandant aan secretaris Poelman	Alleen Nederlands
	NL	23.1-23.2	Brief waarin de schrijver de benoeming als lid van het comité niet aanvaardt; geschreven door E. Bastam aan secretaris Poelman	Alleen Nederlands
	NL	24	Verzoek om lid te mogen worden van Jocus; geschreven door Geertam Hoffman	Alleen Nederlands
	NL	25.1-25.2	Brief waarin de schrijver de benoeming als lid van het comité niet aanvaardt; geschreven door E. Mussen aan het comité	Taalcontact: de brief heeft dezelfde inhoud als 10 NL 7.1-7.2 en 10 V 1.1-1.2
	NL	26	Briefje over bonnen voor brood en steenkool; geschreven door de diaken P Bakker van de protestantse gemeente in Venlo	Alleen Nederlands
	NL	27.1-27.2	Brief waarin de schrijver afziet van lidmaatschap van Jocus; geschreven door G. van Rosenkrans aan het comité	Alleen Nederlands
	NL	28.1-28.2	Brief waarin de schrijver de benoeming als lid van het comité niet aanvaardt; geschreven door J.G. Schmeesen aan het comité	Alleen Nederlands

	NL	29.1-29.2	Brief waarin de schrijver de benoeming als lid van het comité niet aanvaardt; geschreven door H. Herikenvath aan het comité	Alleen Nederlands
	NL	30.1-30.2	Brief waarin de schrijver de benoeming als lid van het comité niet aanvaardt; geschreven door G.L.H.P. Stern aan het comité	Alleen Nederlands
	NL	31.1-31.2	Brief waarin de schrijver de benoeming als lid van het comité niet aanvaardt; geschreven door H.M.B. van Meijd aan secretaris Poelman	Alleen Nederlands
	NL	32.1-32.2	Verzoek om bij een vergadering te mogen spreken; geschreven door Ch. Goossens aan Baron van Inkhouzen tot Pennenberg	Alleen Nederlands
	NL	33	Toestemmingsbrief voor een optocht; geschreven door de burgemeester	Alleen Nederlands
	NL	34.1-34.2	Brief waarin de schrijver de benoeming als lid van het comité niet aanvaardt; geschreven aan het comité	Alleen Nederlands
	NL	35.1-35.2	Afmelding voor een vergadering; geschreven door jonkheer Kwikstort aan Baron van Inkhouzen tot Penneberg	Alleen Nederlands
	NL	36.1-36.2	Verzoek om kaarten aan bepaalde personen te overhandigen; geschreven door jonkheer Kwikstort aan de heer Migboon	Alleen Nederlands
	NL	37	Verzoek om tijdens een vergadering over een droom te mogen vertellen; geschreven door Ch. Goossens aan het comité	Alleen Nederlands
	NL	38.1-38.2	Afmelding voor een vergadering; geschreven door Marquis Ruimenslayn aan Baron van Inkhouzen tot Pennenberg	Alleen Nederlands
	NL	39.1-39.2	Brief over prijzen die niet aan veranderd zullen worden; geschreven door H.H. Uijtenbroeck aan secretaris Poelman	Alleen Nederlands
	NL	40	Brief waarin gemeld wordt dat de leden contributie moeten betalen; geschreven door secretaris Poelman	Alleen Nederlands
	V	1.1-1.2	Brief waarin de schrijver de benoeming als lid van het comité niet aanvaardt; geschreven door E. Mussen aan president Piet de Meup	Taalcontact: de brief heeft dezelfde inhoud als 10 NL 7.1-7.2 en 10 NL 25.1-25.2
	V	2.1-2.2	Verzoek om lid te mogen worden van Jocus; geschreven door de heer Ch. Goossens aan het comité	Alleen Venloos

Voordrachten

Inv. nr.	Taal	Foto nr.	Inhoud	Taalcontactverschijnselen
36	V	1.1-1.2	Voordracht in het Venloos, uitgesproken door de President	Bovenaan een citaat uit Don Quichot in het Frans met daaronder een Latijnse en een Nederlandse spreuk; gescheiden codes
	V	2.1-2.4	Uitgesproken door J.M. Canojij	Alleen Venloos
38	D-NL	1.1	Korte Nederlandse notitie die is vastgemaakt aan een Duitse voordracht; het lijkt alsof de schrijver dit tijdens het aanhoren van de voordracht heeft genoteerd, terwijl hij zijn aandacht er niet bij kon houden	Alleen Nederlands (de notitie)
	NL	1.1-1.4	Pleidooi van waarschijnlijk de advocaat van een lid die pleit dat dat lid niet drie gulden verschuldigd is aan het comité	Bevat een geciteerd artikel in het Venloos uit een of ander reglement; gescheiden codes
	NL	2.1-2.3	Komisch pleidooi voor meer licht	Bevat een Latijnse regel die twee keer voorkomt; gescheiden codes
	NL	3.1-3.2	Melancholische voordracht over het vergaan van de tijd	Alleen Nederlands
	NL	4.1-4.2	Voordracht over een dilemma waarbij verschillende leden betrokken zijn	Taalcontact: bevat het Venlose “uver Zin” dat zich midden in een Nederlandse zin bevindt
	NL	5.1-5.2	Voordracht over de Jocusmuzikanten	Alleen Nederlands
	NL	6.1-6.2	Lofrede op een van de Jocusleden	Alleen Nederlands
	NL	7	Aankondiging van een vergadering door de president en secretaris	Alleen Nederlands
	NL	8.1-8.3	Pleidooi om nieuwe leden tot het comité toe te laten en nog wat andere willekeurige zaken	Lijkt een regel in het Frans of Latijn te bevatten, maar het handschrift is moeilijk leesbaar en het is moeilijk te ontcijferen wat er precies staat; gescheiden codes
	NL	9.1-9.3	Een brief afkomstig uit Amersfoort om de goede verstandhouding met Jocus te benadrukken	Alleen Nederlands
	NL	10	Aankondiging van een damesvergadering	Alleen Nederlands
	NL	11	Aankondiging van een damesvergadering en groot bal	Alleen Nederlands
	NL	12	Aankondiging van een vergadering	Alleen Nederlands

	NL	13.1-13.2	Oproep om deel te nemen aan de optocht	Alleen Nederlands
	NL	14.1-14.2	Brief van de voorzitter van het Casino, waarin hij toestemming aan Jocus verleent om gebruik te maken van enkele lokalen	Alleen Nederlands
	NL	15.1-15.2	Dankrede aan het comité voor alle verdiensten	Alleen Nederlands
	NL	16.1-16.3	Weinig serieuze bekentenis van een lid over zijn gewoonte om veel te slapen	Alleen Nederlands
	NL	17.1-17.6	Lofrede op het eerste jaar van Jocus en het vorige en het komende comité	Alleen Nederlands
	NL	18.1-18.2	Rede van de secretaris over allerhande zaken, zoals stokpaardjes en wapengeschut	Alleen Nederlands
	NL	19.1-19.2	Lofrede op de president en het gehele gezelschap	De spreker schakelt halverwege zijn voordracht over op het Venloos; gescheiden codes
	NL	20.1-20.2	Pleidooi om na een moeizaam eerste jaar samen te werken om Jocus een succesvol gezelschap te laten worden	Alleen Nederlands
	NL	21.1-21.2	Pleidooi voor meer vrolijkheid	Alleen Nederlands
	V	1.1-1.2	Voordracht zonder duidelijke inhoud	Bevat een Franse spreuk; gescheiden codes
	V	2.1-2.4	Voordracht over de verschillende mensen die de spreker genezen heeft	Alleen Venloos
	V	3.1-3.2	Pleidooi van waarschijnlijk de advocaat van een lid die dat lid vrijpleit van een boete van drie gulden	Bevat zowel een Venlose als een Nederlandse passage met Venlose citaten; taalcontact: enkele Venlose woorden in de Nederlandse zinnen (“twiffelen”, “hoög”)
	V	4.1-4.3	Terugblik op het verenigingsjaar	Bevat onderaan pagina 3 een goedkeuring van het comité in het Nederlands; gescheiden codes
	V	5.1-5.2	Voordracht over een iemands ervaringen als Jocuslid	Bevat onderaan pagina 2 een goedkeuring van het comité in het Nederlands; gescheiden codes
	V	6.1-6.3	Voordracht over de damesleden van Jocus	Bevat onderaan pagina 3 een goedkeuring van het comité in het Nederlands; gescheiden codes
	V	7.1-7.4	Nieuwjaarswens en aankondiging van een activiteit door het comité	Alleen Venloos
	V	8.1-8.2	Voordracht van Plukvogel (penningmeester)	Alleen Venloos

	V	9.1-9.4	Moeilijk te begrijpen voordracht	Alleen Venloos
	V	10	Voordracht bestaat uit slechts één zin	Alleen Venloos
	V	11.1-11.4	Lofrede op de verschillende leden van het comité	Bevat onderaan pagina 4 een goedkeuring van het comité in het Nederlands; gescheiden codes
	V	12	Liedje	Alleen Venloos
	V	13.1-13.2	Aaneenschakeling van grapjes om de luisteraars aan het lachen te maken	Bevat een Latijnse zin; gescheiden codes
	V	14.1-14.3	Voordracht over de damesleden van Jocus	Bevat een Frans gezegde; gescheiden codes
	V	15.1-15.2	Voordracht over o.a. een bezoek van de kapper van de spreker	Alleen Venloos
	V	16.1-16.2	Pleidooi voor meer vrolijkheid en plezier binnen Jocus	Alleen Venloos
	V	17.1-17.7	Voordracht over vrolijke gebeurtenissen bij Jocus	Bevat twee Duitse citaten van Erasmus; gescheiden codes
	V	18.1-18.2	Liedje over een droom waarin de zanger God was	Alleen Venloos
39	NL	1.1-1.2	Aankondiging van een tombola	Alleen Nederlands
	NL	2.1-2.2	Voordracht gehouden tijdens een dameszitting over hoe een echte dameslid zich hoort te gedragen	Alleen Nederlands
	NL	3.1-3.4	Voordracht van de president met een terug- en vooruitblik	Er komen twee Duitse spreuken voor in de voordracht; gescheiden codes
	NL	4.1-4.3	Niet getranscribeerd, want de tekst (geschreven met potlood) was te veel vervaagd geraakt	
	NL	5	Vrij inhoudsloze voordracht; moeilijk te lezen handschrift	Taalcontact: de voordracht is een mengelmoes van Nederlands en Venloos
	NL	6.1-6.3	Openingsrede met een aankondiging van de komende activiteiten	Alleen Nederlands
	NL	7.1-7.4	Rede waarin enkele leden benoemd worden tot Ridder in de orde van de Haan	Alleen Nederlands
	NL	8.1-8.2	Aankondiging van een cavalcade	Bevat een Franse spreuk; gescheiden codes
	NL	9	Openingsrede	Alleen Nederlands

	NL	10	Mededeling van het comité	Alleen Nederlands
	V	1	Recept hoe een dameslid te versieren	Alleen Venloos
	V	2.1- 2.2	Voordracht over o.a. carnavalsliedjes en wijn	Taalcontact: de voordracht is een mengelmoes van Nederlands en Venloos
	V	3.1- 3.2	Voordracht over wijsheid en de wereld	Alleen Venloos
	V	4.1- 4.3	Verhandeling over hoe de wereld en het menselijk leven werkt	Bevat bovenaan pagina 1 een goedkeuring van het comité in het Nederlands; gescheiden codes
	V	5.1- 5.4	Voordracht over allerlei rare zaken die gebeurd zijn	Alleen Venloos
	V	6.1- 6.3	Voordracht over o.a. kinderspelen en een optocht	Alleen Venloos
	V	7.1- 7.3	Voordracht van een van de leden na zijn benoeming tot graaf	Alleen Venloos
	V	8.1- 8.5	Aankondiging van een voordracht over Bahnen	Alleen Venloos (de aankondiging), maar de eigenlijke voordracht is geheel in het Duits; gescheiden codes
	V	9.1- 9.10	Voordracht over contributies en beschrijving van enkele jeugdherinneringen	Nederlandse en Venlose passages wisselen elkaar af, het lijkt een willekeurige afwisseling; gescheiden codes
	V	10.1- 10.3	Openingsrede	Twee pagina's in het Nederlands en een in het Venloos (ander handschrift); gescheiden codes
	V	11.1- 11.2	Voordracht over de stad Venlo	Nederlands en Venloos worden door elkaar heen gebruikt; gescheiden codes
	V	12.1- 12.3	Voordracht over de stad Venlo	Twee pagina's in het Venloos en een in het Duits; gescheiden codes
	V	13.1- 13.2	Beschrijving van een bezoek aan de burgemeester	Alleen Venloos
	V	14	Voordracht van de penningmeester (Plukvogel) over de kas	Alleen Venloos
	V	15	Voordracht over de mate van nieuwsberichten die uit Venlo komen, in vergelijking met andere plaatsen	Alleen Venloos
	V	16.1- 16.3	Gedicht over een kwakzalver	Bevat onderaan pagina 3 een goedkeuring van het comité in het Nederlands, een van de verzen is door diegene doorgestreept en afgekeurd; gescheiden codes
	V	17.1- 17.4	Liedje over een reis die de zanger samen met zijn vriend Jan gemaakt heeft	Alleen Venloos

	V	18.1-18.2	Lofrede van een lid van de Wannevleegers op Jocus	Bevat een Frans citaat; gescheiden codes
	V	19.1-19.4	Beschrijving van een bruiloft	Bevat onderaan pagina 4 een goedkeuring van het comité in het Nederlands; gescheiden codes
	V	20.1-20.3	Voordracht over de damesleden van Jocus en het huwelijk	Alleen Venloos
49	NL	1.1-1.6	Tekst van een toneelstukje met enkele liedjes, waaronder een Duits liedje	Alleen Nederlands (op een Duits liedje na)
	NL	2.1-2.4	Voordracht over sterrenkunde	Alleen Nederlands
	NL	3.1-3.3	Openingsrede van het nieuwe jaar	Alleen Nederlands
	NL	4	Ironische toespraak over een zogenaamde bruid voor de vorst Joeccius XI	Alleen Nederlands
	NL	5.1-5.4	Bespreking van allerlei willekeurige zaken, zoals de weersomstandigheden, komkommeroogst en snert	Alleen Nederlands
	NL	6.1-6.5	Voordracht over een witte olifant	Bevat twee Duitse spreuken; gescheiden codes
	NL	7.1-7.2	Openingsrede waarin bezoekende Wannevleegers welkom geheten worden	Alleen Nederlands
	NL	8	Brief van de secretaris van de Wannevleegers waarin de goede verstandhouding benadrukt wordt	Alleen Nederlands
	NL	9	Brief over hulp bij de carnavalsoptocht	Alleen Nederlands
	NL	10	Heilgroet bij een zilveren huwelijk van een roodharige bruidegom	Alleen Nederlands
	NL	11.1-11.2	Lofrede aan het einde van het verenigingsjaar	Alleen Nederlands
	NL	12.1-12.3	Openingsrede van de vergadering	Alleen Nederlands
	V	1.1-1.4	Lofdicht op Jocus	Alleen Venloos
	V	2.1-2.3	Lofrede op de afgelopen elf jaar van Jocus	Alleen Venloos
	V	3.1-3.4	Twee gedichten over de aanstaande carnavalstijd	Bevat onderaan pagina 2 een goedkeuring van het comité in het Nederlands; gescheiden codes

	V	4	Gedicht over een lauwerkrans en het goede voorbeeld geven aan nakomelingen	Alleen Venloos
	V	5.1-5.4	Filosofische verhandeling over wie de echte Jocus is	Bevat vier Duitse citaten en een Latijns citaat; gescheiden codes
	V	6.1-6.5	Verhaal over een ruzie tussen een vrouw en zijn echtgenoot die al zijn tijd besteed aan Jocus	Alleen Venloos
	V	7.1-7.3	Gedicht over het versieren van een meisje	Alleen Venloos
	V	8.1-8.7	Verhaal over de familie Welske	Alleen Venloos
	V	9.1-9.4	Verhaal over hoe een weduwe een nieuwe man vindt	Alleen Venloos
	V	10.1-10.2	Lied over liefde en meisjes	Alleen Venloos
	V	11.1-11.4	Voordracht over de liefde en trouwen	Taalcontact: het Venloos neigt nogal naar Duits en de schrijver gebruikt veel Duitse citaten, waarbij hij expliciet vermeldt dat het om een vertaling gaat ("Ik mott al weer ens bei de Duitschen en paar weurd liene ...")
	V	12.1-12.6	Voordracht over allerlei willekeurige zaken	Alleen Venloos
	V	13	Lofrede op het afgelopen verenigingsjaar	Alleen Venloos
	V	14.1-14.4	Terugblik op het afgelopen verenigingsjaar tijdens de laatste vergadering	Alleen Venloos
	V	15.1-15.2	Toneelstuk over een vrouw van een professor die overspel pleegt	De spreektekst is in het Venloos en de titel, aanduiding van personages en setting en speelaanwijzingen zijn in het Duits; taalcontact: de spreektekst is vooral Venloos, maar bevat ook enkele Duitse woorden
53	EN	1.1-1.4	Vertaling van de Nederlandse toespraak over het zelf	Taalcontact: in eerste instantie staat in de laatste regel <i>of</i> (Nederlands), maar dit is verbeterd als <i>or</i> (Engels); er wordt zowel <i>young</i> als <i>joung</i> gebruikt, het tweede duidt op Nederlandse invloed; opvallend genoeg bevat de Engelse toespraak nog een extra pagina die ontbreekt in de Nederlandse toespraak
	NL	1.1-1.3	Toespraak over een heilzaam zelf	Dit is het origineel dat naar het Engels vertaald is; bevat een Latijnse spreuk; gescheiden codes

55	M-V	1.1-1.7	Twee voordrachten in één, waarvan een Venlose en een Maastrichtse; de Venlose voordracht gaat over overspel en de Maastrichtste is van een Maastrichtenaar die op reis is geweest door Nederland en nu Venlo bezoekt	Taalcontact; weinig verschil tussen het Venloos en Maastrichts (continuüm)
	NL	1.1-1.2	Lofrede op de vorst	Alleen Nederlands
	NL	2.1-2.2	Liedje over een kachelscherm	Alleen Nederlands
	NL	3	Gedicht over boeken en geldtekort	Alleen Nederlands
	NL-V	1.1-1.2	Aankondiging van een dameszitting in het Nederlands op pagina 1 en het begin van een onafgemaakte toespraak in het Venloos op pagina 2	De toespraak bevat een Latijnse spreuk met Venlose vertaling; gescheiden codes
	V	1.1-1.5	Voordracht over hoe om te gaan met vrouwen	Alleen Venloos
	V	2	Onafgemaakte beschouwing der vrouw	Alleen Venloos
	V	3.1-3.6	Voordracht over het bordspel ganzenbord	Alleen Venloos
	V	4.1-4.2	Liedje over Mieke die naar een bal gaat	Alleen Venloos
	V	5.1-5.3	Twee liedjes, een loflied op de president en het comité en een liedje over een meisje	Alleen Venloos
	V	6.1-6.2	Liedje over bouwwerkzaamheden in Venlo	Alleen Venloos
	V	7.1-7.2	Lied over de politie in Venlo	Alleen Venloos
	V	8.1-8.2	Twee liedjes, een over de vorstin en een over de prins	Alleen Venloos
	V	9.1-9.3	Voordracht over vrouwen en handen schudden	Alleen Venloos
	V	10.1-10.3	Filosofische verhandeling over de man en de vrouw	Alleen Venloos
	V	11.1-11.4	Verhaal over het redelijk problematisch huwelijk tussen een man en vrouw	Alleen Venloos
	V	12.1-12.2	Voordracht over verbeeldingskracht van allerlei onmogelijke situaties	Alleen Venloos

	V	13.1-13.2	Drie liedjes	Alleen Venloos
	V	14.1-14.10	Lofrede op Jocus met uitweidingen over Archimedes en koemelk voor baby's	Bevat een Latijnse spreuk gevolgd door een Venlose vertaling; gescheiden codes
	V	15.1-15.4	Voordracht over dieren	Alleen Venloos
	V	16.1-16.7	Twee voordrachten in één, een over hoe een voordracht te houden en een over de krant	Alleen Venloos
	V	17.1-17.4	Voordracht over mannen die geen vrouw hebben	Alleen Venloos
	V	18.1-18.3	Voordracht over hemden	Alleen Venloos
	V	19.1-19.4	Voordracht van Jean Haderboer, president van de Boerenbond uit Krompei, die vindt dat hij door Jocus voor de gek gehouden is, aan het einde van zijn voordracht wordt hem het woord ontnomen en wordt hij de zaal uitgezet door de president van Jocus	Alleen Venloos
	V	20.1-20.3	Voordracht over moederliefde en de verzorging van kinderen	Bevat een Duits citaat; gescheiden codes
	V	21.1-21.4	Verslag van een examen dat enkele leden moeten doen	Alleen Venloos
	V	22.1-22.3	Voordracht over vlooien	Bevat een Latijns gedicht gevolg door een Nederlandse vertaling; gescheiden codes
	V	23.1-23.2	Voordracht over de stokvis	Bevat twee Duitse citaten; gescheiden codes

Bijlage 5. Transcripties

Deze bijlage bevat transcripties van (delen van) documenten die bewaard worden onder de volgende inventarisnummers.

Inv.nr.	Omschrijving	De transcriptie begint op pagina
7	Venlo's Markt en Aankondigingsblad	62
8	Brief van burgemeester	82
9	Brief aan burgemeester	83
10	Ingekomen correspondentie	84
11	Ingekomen correspondentie	128
12	Consulaire verslagen	130
16	Lidmaatschapskaart	143
22	Verslag werkzaamheden	147
27	Aankondiging vastenaovond	154
29	Officiële Gids der Carnavalsfeesten	158
36	Voordrachten van leden; 1842	169
37	Voordrachten van leden; 1843	172
38	Voordrachten van leden; 1844	179
39	Voordrachten van leden; 1877	222
49	Voordrachten van leden; 1887	255
53	Voordrachten van leden; 1893	283
55	Voordrachten van leden; 1897	287
68	Reglement en verzameling liederen 1842	317

**Inv. nr. 7 Venlo's Markt en Aankondigingsblad, inzake oprichting van Gezelschap Jocus, 1842;
z.j.**

1842-11-11

[p.1]

Vastenavond-Gezelschap te Venloo,
brévêtée par L'opinion publique.

Zondag avond te zeven ure zal in de zaal bij W.[...] ¹ Bours
in de Vleeschstraat

EENE GENERALE VERGADERING

ter verkiezing eens definitieven Comités van elf leden plaats hebben
De Stembiljetten worden in de zaal uitgereikt.

Foetele gilt neet.

Op zondagenôvend persies om zeve,
Mot g'og op 't paad begeve,
Loup wat ge kunt nô Bourse siene zaal,
Dô zien de gekke allemaal.
En kees og dô ei Comité
Al rope ze héél hard ôwé!
Dô mot g'og neet aan steure;
Komt maar ens dô, dan zult ge heure
Det dô gaar niks weurdt misdôn,
Veur die, die snakerie verstôn.
't Is um 't hert ens op te wekke
En fris te lagchen mit de gekke;
Dôr-um nô de middaags thiè
Verwag og ET VEURLEUPIG COMITÉ

Venloo, den 11 November 1842.

¹ Inkt uitgeveegd

1842-11-26

[p.1]

SOCIETEIT JOCUS.

BEKINDMAKINGK.

Het Comitè veur d' êerste maal,
 Vergaderd in de grôte zaal,
 Hait endtelik daobeij berus
 Dat me ze neume zal JOCUS.
 Veurzeker eder Jocusvent
 Zal daomit gair al zien kontent.
 Vairder wuurd og nou ouk gezag
 De post aan eder opgelag;
 Ei neder zag: ik bin bereid
 Mien bes te doen veur de gekheid.
 Welaan. zeet heij dan op ein rie
 Al dai, zonder fotelderie,
 Hait verkrege ein digniteit
 Tot waalzien van dees Societeit,
 Preezedent, Joccius XI.
 Vies-preezedent, Piet de Meup.
 Penningkmeister, Plukvogel.

[p.2]

De Preezedent zag: ik kom er veur oet,
 Zal neme terstond mien êerste besloet.
weii JOECCIUS coronatus
Praesidiatus elevatus,
 Weij ordonnere
 En decretere
 Dat de lieste van de Jocusserie
 Den eilfdn der maond veur Januwarie
 Zullen zien geslaoten,
 Want det is beslaoten.
 Det eder dus lup de bein van et gaat
 Um zeker te zien van neet komme te laat:
 Anders zeen we oe staon oe geld aan te kieke
 Dan zal det *Plukvogel* veur entrée opstrieke
 Gekke, onwieze, van heij rommeton,
 Al die verblieve in 't *Vendels* kanton,
 Kompt gou nao os toe, wie 't og zal beleeve
 In persoon of ouk door vragvrije breeve;
 Verzukt te koetele et gek mit et wies
 Eu zit oewe klouw op d'intekeningkslies
 Lop nao de vleischstraat (N.°863) s'morgens um elf
 (eurkes.
 Got beij PLUKVOGEL, eine van oos breurkes.
 Dit wêerdig lid zal, door zien protectie,
 Alles vertelle aan de directie,
 En dan zal me zeen of de postulaute
 Ouk kunne wêrde gooije Jocusklante.

Alzoo geordoneerd en gedekreteerd in ooze Jocuszaal
den 20 van den elfde maond in het jaar 1842.

De Preezedent,

JOECCIUS XI.

L.S. Oet h^ooger hevêel,

De Schriever,

B^{op}. VAN INKHOEZE TOT PENNENBERG.

1842-12-03

[p.1]

Venloo, den 3 December 1842.

KIEK HEI

Om det et Comité van et Jocus gezelschap gezag
het Foetele gilt neet!zoa weurd ter vrintelik verzoch
ôm de aanbestedjng van de Jocus-mutze op nie te
doon; want ôveral zegge ze: do is gefoeteld.

Eine Jocus-vent.

Foetele gilt neet! is ter gezag
In 't Comite, det er good ôverlag,
En eder dê dò wôr present
Dê reep: Ik bin dò mit content!
Jô waal! zêt den Andre, waat is det?
Foetele gilt! dunk mich 't is waal zo net,
Dan foetel maar op, zo veul géi kunt
Want det is toch et beste punt.–

Eine Jandewitsjong.

1842-12-04

[p.1]

Venloo, den 4 December 1842.

ANTWOORD

aan de

JOCUS VENT

van Gisteren.

SCHOPPEN IS TROEF!!!

Nitimur invetitum semper cupimusque negata.—

Die ware Joecçerie verstaat
 Brengt nimmer prullen voort
 En zeker is 't geen Jocusmaat
 Die gaarne prut'len hoort.—
 Noemt hij zich dus een Jocusvent
 Door winzucht geregeerd
 Die ligt niet eens de oorzaak kent
 Waarvoor hij reclameert!—
 Hij weet dan dat het Comité
 Te goed is zaam' gestelt,
 Dan dat het 't vreeselijk ach! en wee!
 Van slechts één Jocus telt!—
 Hij spiegele zich aan Jan de Wit
 Die beter schrijft dan hij
 En lere hetgeen gegrondvest zit
 Bij hun en ook bij mij.—
 Mijn' stem was voor deez' grooten raad
 Die kerels zijn als kas
 En toonen zullen met de daad
 Dat niets te veel hun was.—
 Denk Jocus vent dus aan hun' taak
 Die niet gemak'lijk is
 En troost U dat in zulk een zaak
 't Volmaakte moeijelijk is.—
Ook een Jocusvent.

Neem det veur Sinter Kloas.

1842-12-10

[p.1]

BERIGTEN

Venloo, den 10 December 1842.

Die Menschen, welche die wahrheit
hassen, hassen auch diejenigen, welche den
Muth haben, sie zu sagen: sie werden we-
der durch ihre Aufrichtigkeit, noch durch
ihren Eifer, noch durch ihre Uneigennüt-
zigkeit gerührt.

ANTWOORD OP ANTWOORD.

*Hij is een Sul, geen Jocusvent,
Die foet'larij verweert,
En zegt: Gij kent de oorzaak niet,
Waarvoor? gij reclameert!–
(waarom ontvouwt hij dan de oorzaak niet?)
Mij dunkt, al zwijgt de gansche drom,
Heb ik als lid geen regt,
Dat ik de zaak ter berde breng,
Mijn meening rond uit zeg?
Is regt verdedigen prut'larij?
Wee U dan, Advokaten!
Uw gansch praktijk is naar de maan,
Als men 't maar zòò moet laten,
Weg dan ook, THEMIS met uw schaal,
Met zwaard, en lijftrawanten!
Wanneer er foet'larij mag zijn,
Ook al bij Jocusklanten.–*

(I. Machabeën XII:18.)

Een ware Jocus.

1842-12-11

[p.1]

ARENDBLATT FÜR GEIST UND GEMÜTH
UND STILLES VERGNUGEN.

Bijvoegsel tot het
WEEKBLAADTJE.

Venloo, den 11 December 1842.

Wit wollen ihn nicht haben
Als Gloed im Jucks-Verein
So lang Wir uns noch laben
An Zevenbronner Wein!
(*Jucheus*. Capt. XI. Vers XI.)

FINIS CORONAT OPUS!!

Die zich in Pennenstrijd wil wagen
Dient eerste zich zelven aftevragen
Voor hij begint,
Is dat hetgeen ik voor zal dragen
Comique genoeg in deze dagen
Als Jocus-Vrind??!
Eerst dan, en zoo hij Lod mogt heeten
Want zonder dat, zijn 't Prulpoëten
Vriend Machabé!!
Mag hij zijn' meening rond uit zeggen
Behoudens deze voor te leggen
Aan't Comité!
Althans dit is mijn' wijz' van denken,
Want zonder 't Comité te krenken
Belasterd HIJ!
Moet dus elk Lid niet vreemd staan kijken
Dat zulks hem zou verongelijken
Door foet'larij?
Gij zegt: al zwijgt de gansche drom
Tog is er foet'larij.....
O! Vriendje lief wat zijt gij dom
Of vol van Vleijerij!
Geen Jocus-Vent is ooit een Sul
Zoo GIJ hem honend noemt,
Neen, HIJ slechts is een groote Prul
Die Joeccerie verdoemt!—
Een betere Jocus.

1842-12-16

[p.1]

Wij *Joeccius XI*

bij keuze van onze gekke medeleden.

Coronatus, Praesidiatus, Elevatus, Grootkruis van de Water- en Windmolen, kommandeur van elf; zoowel binnen, als buitenlandsche orden, die niet bekend zijn, enz. enz. enz.

Uit onzen moniteur vernomen hebbende, dat twee Jocusventen van eene warme natuur, en van onder tot boven in de poëzij, reeds voorloopig bezighouden elkanderen deloefafsteken, wedijveren, wie de palm der overwinning zal behalen.—

Gelet op den inhoud van Cap. XI. Vers XI. van het XI. boek van.

Jan brand de lamp nog, alwaar geschreven staat:

Ende zij vochten met houden messen

Ende zij bloeddedde als meelzakken

Hebben gemeend, (dit aan ongeduld toeschrijvende) ter kennisse te moeten brengen, en te herrinnee aan Art. I. van het provisioneel Reglement waaraan steeds voldaan, en met onvermoeiden ijver wordt voortgegaan.—

En al verder beide Jocussen uittenoodigen, om, wanneer onze zittingen (ingevolge voornoemd provisioneel Reglement op den eersten zondag na Nieuwjaar bepaald) zullen worden geopend, van af ons Preekgestoelte te bewijzen.

1.° Waarvan a quadraat plus 2 a b maal 11 gelijk is.

2.° Waar het water zal blijven, dat men in zijne kousen giet.

3.° Waar of de wind van daan komt.

Dat eindelijk, onze zittingen tot het in orde brengen van de goede zaak des woensdags van 9 tot 11 ure des avonds plaats hebben.

Allen die dus iets op de lever hebben, komen, en braken daar hunnen gal uit.—

Aldus geordeneerd en gedecreteerd, in onzen Jocuszaal de 16 dag van de 12 maand van het jaar 1842 de President JOECCIUS XI.

ter ordonnantie de Secretaris

BARON VAN INKHOEZE TOT PENNENBERG.

1842-12-17 (1)

[p.1]

Venloo, den 17. December 1842.

RÉPLIQUE

OP HET BYVOEGSEL TOT HET WEEKBLAADJE
VAN DEN 11. DEZES.

La Crainte de déplaire ne doit
pas nous empêcher de dire une
vérité nécessaire et utile. *Fénelon.*

EENE WAARHEID.

Een vent, die Joecçerij verdoemt,

Ja wel, die is een Prul!

En die de foet'larij verweert

Is diep beneden Nul.

Heer JOCUS!

Als iemand U de waarheid zegt,

Noemt gij dat vleijerij!?

Neen, vriendje lief, dat is niet dom,

En ook geen Joecçerij.—

Gij zegt, mijn heer! dat elke man

(*'k versta hier groot en klein*)

Die niet tot uw gezelschap hoort,

Een Prulpoëet moet zijn.—

'k Misken wel niet uw dichttalent,

Vol eigenwaan en pracht;

Doch wel doorzien is 't iets gezegd

Waarmeê een wijze lacht.—

Pak uit uw kraam! verklaar de zaak!

Wat was de foet'larij?

Doch zoo gij het niet zeggen durft

Doop ik ze knoeijerij.—

Ook praat gij nog van lastertaal,

Gij smeed den bal mij toe;

Wees wel verzekerd, Jocusvriend!

Ik word den strijd niet moe.

Nu de Motto:

FINIS CORONAT OPUS!

Als snorkerij het einde kroont

Eens werks, heer Jocus-Jan!

Dan oordeel' men gezond maar eens,

Wat d' inhoud wezen kan.

Een beste Jocus.

[p.2]

Venlo, den 17 December 1842.

L'UNION FAIT LA FORCE.

Wir wollen nicht mehr haben,
Der Jocusventen Streit,
Wir können uns nicht laben
Am Zwist der Narrenheit
Wenn sich die Jocus keifen,
Zu Joeccius grosser Pein,
Um ein Paar Merinosstreifen
Wo kann dann was gedeih'n.
Hört ihr 's nicht zaub'risch klingen,
Von unsern Nachbarlein,
Sie die, die Palm ' erringen
Durch ihren Sangverein.
Spart d'rum auch Eure Lieder,
Zu guten Zweck und Ziel,
Ein 's seien alle Glieder,
Als dan vermag man viel.
Ein unpartheüscher Jocusvent.

1842-12-17 (2)

[p.1]

AUCH EIN WÖRTCHEN IN DER
MÜTZEN ANGELEGENHEID.
BESSER SPÄT ALS GAR NICHT.

Höhnend hast du es gewagt,
Frech und dreist es ausgesagt:
Im Comité steckt Foetelei,
Warst den DU vielleicht dabei?
Wer könnte denn so sprechen
Den Stab darüber brechen!
Da, was im Comité geschah
Bis jetzt noch keiner hört noch sah.
Gross ist der Elfen Würde
Doch schwerer ihre Bürde
Und ungerecht hast du geschmäht
Auf die, die alle wir gewählt.
Bekehre dich 's ist noch Zeit
Carnebal ist nich mehr weit,
Und schon hor ich dich eingesteh'n
So was hab ich noch nie gesehn!!–
Der besten Jocusbrüder einer.

1842-12-18

[p.1]

Spekberg den 18 Xbr. 1842

Als je Lulle wilt dan lult van

BATZEBA!

Wat verstoon ich van ou zaken

Die mich maar half raken

Maar ig vôi mit ein half woord

Gij zit nog neet regt accoord

Wat kan het og dondere

En nemes mot zich dreuver verwondere

Of de kap is, van de Merrinas of Lake

Of gij ze mit 1 tomp of 2 loot maken

Genogt, maak ze Gek in den hoogsten graad

En beneumd dooveur eine *Monteringsraad*–

Maar schrifd eum veur det van alle kappen

Heet reuk mot geven de lappen

Den veurbescheid, makt gein leid

Gij wet waal: wie het met Sniders geid

Aan Candidaten zal het neet mankeeren

Maag ik der o geinen recommandeeren?

Snider Peeter is bekend van Jooren

En derbij in het land gebooren

Is ridder van de Nold, woont te Steil

En veur te persen *Sans Pareil*

Den eum de vaan te dragen

Bij kermis of anger feestdagen

Det zult gei nog neet weeten

He heet al, drei steef versleten

He is ovrigen van eerlike Lu gebooren

En heet al 23 joor het Dorp geschooren

Ich dink det dees tittelsong og zullen angageeren

In zi verzeuk neet te difficulteren

Geeft hem den zo gauw meugellik de graad

Van Jocus Monterings en Baard-raad.–

Focus einen alden Wanne-Vleeger.

1842-12-21

[p1.]

Wij Joeccius XI.

Voorzitter van den hoogen raad van deliberatie en consideratie onder de zinspreuk.

Schreeuw niet voor dat je wordt geslagen.

Aan alle leden onzer sociëteit, SALUT.

Alzoo wij in overweging genomen hebben dat het tijdstip nadertwaarp alle Jocussenhet warelicht zullen aanschouwen, en aldus niet langer rondwandelen in eenen stikdonkeren nacht: zonder flikkerende sterren of het laatste kwartier van de Maan, hebben gemeend het navolgende ter kennis te moeten brengen.

Scheer je, als g' een baard hebt,

Kijk een reis uit het venster zonder hoofd

waarheden uit het XI boek van zeemeeuwen XI ze vlogen langs de Maaskant waarin men al verder leest.

Ende zij hadden de gansche nacht gevochten,

Ende zij hadden geen mensch gezien.

Redenen waarom wij lang geconsidereerd en gedilibireerd hebben, voordat er is geconcludeerd hetgeen wordt geannoneerd bij deze:

Een lumineus idie (namentlijk dat als de eene hand den anderen wascht zij beide schoon zijn) heeft van ons geworpen het denkbeeld waarvan wijzwaar gingen.

De taak tog ons opgelegd, om van weinig veel te maken, is niet gemakkelijk de bestrijding van de te makene onkosten uitbetrekkelijk weinig middelen vervulden dus onzen reeds bezwangerde reinen:

Gelet echter dat uit Adam en Eva die ook slechts, uit 1 maal 1 gecomponeerd waren eene aanzienlijke quantiteit fatsoenlijke familien zijn onder de wapenen gekomen; steunende op de ijzeren wil van onze medeleden, en het gezegde van Jan Kalebas in het XI alwaar men leest.

Beter een half ei als een ledigen dop hebben, besloten gelijk wij besluiten bij deze:

De mutsen, welke onze respectieve Jocus hoofden, het aanzien, van gekromde suikerbrooden zullen geven op aanstaanden woensdag 28 December 1842 in het lokaal van den Heer Bours (vleeschstraat) des avonds van 6-9 ure gratis-uit te deelen, HURAH!!

[p.2]

Diegenen welke niet onder deze bedeling willen begrepen zijn, en zoo als men hier verscheidene liefhebbers zal aantreffen; zij met andere woorden die inzien, dat snippenlaarzen het best tegen modder bestand zijn en liever de mutsen uit eigen middele zich

verschaffen, brengen 39 en 11 centen mede, kostelijk tot stijving van de kas, en noodzakelijk om op de vasten avond dagen ons te kunnen ballanceren in het frontispice van.

Een maght.

Zoo groot als Waterloo nog ooit te velde

braght.

En Kennemer en Vries en Zeeuw en Holland

zamen.

Aldus geordonneerd en gedecreteerd in onze Jocuszaal den 21 dag van den 12 maand van het jaar 1842.

De President

JOECCIUS XI.

Op hoog bevel de Secretaris

B.ⁿ VAN INKHOEZEN TOT PENNENBERG.

1842-12-24

[p.1]

SEGARS.

long 0,3 thick 0,03 mètres for the Use of the
suboime Venlonian Society

JOCUS.

are reaydij to be Sold bij

JOCUS POELMAN

Place for Venlonian magnificent Military Parades

N.° 341.

La pièce L'UNION FAIT LA FORCE! est très
louable; le Rédacteur à su apprécier
l'harmonie du monde.

La colère ôte la raison et fait commettre des
extravagances. LA HARPE.

Les premiers termes dont le frère Jocus s'est servi
dans son Wörtchen, place à notre Moniteur, sont
trop laudatifs!– et le tout est indigne d'analyse ni
de réponse.

Un autre Jocus.

Reglement

[p.1]

REGLEMENT

veur de

SOCIETEIT JOCUS.

Het JOCUS-COMITÉ, gehêel op zie gemaak,
 Hèt op deez' hòogen daag volbragt ein zwaore taak,
 Ein reglement gemak, det netjes nao behuere,
 Geij vringen allemaol zult zeen op lèeze huere.

Artikel 1.

Gewòone lede zien d'inwòoners oet de stad
 Of oet gemeintes die 't kanton Venloo bevat;
 Eur getal det meugzien neet meer dan ellefhonderd,
 En die daobove zien, die blieve draafgezonderd;
 Deez' kunne zich bestèij'n aan eur hoes in de kos,
 Wies det er òope velt dè langk gewinste pos.
 Dè det neet aan en steit, kan ellef jaore wachte
 En zeuke dan zien reg mit ingespanne krachte.—
 Het honoraire lid woont boeten et kanton,
 Zelf honderd oore veer en mier dao rommetom.—
 Het Comité het 't reg as lid te refuseere
 Al die 't eur dunk det neet aan Jocus conveniëre.

Art. 2.

Is de lies geslòote, duit emand het verzeuk
 Van te wèrden as lid ingebragt in de beuk,
 Zal hè veur den entrée, as me hum admittere,
 Twêe gulde fieftig cents in de kassa verzere.
 Veur det dit zoo gebeurt, zal 't Comité-let waal!—
 Die snake proberen of ze good zien ter taal;
 Van alles onder ein zal me eur dan op doon schuppe,
 Maar van det, wao ze zig neet lig aan zulle kruppe;

[p.2]

Elf vraoge zal me doon aan eder postulant,
 Al is he nag zoo dom of al had hè verstand,
 En naovenant det zej heur antwòord zulle geve,
 Komme zej in de zaal of in 't huske dernève.

Art. 3.

Die contributie is twee gulde fieftig cent,
 Um die te betalen, is eder lid content.
 In de maond december zal me 't geld incassere
 De penningmeister zal veur al det repondere.
 Geld vraoge, 't is bekind, det is ein gròote plaog,
 Daorum in eder jaor wuerd't ouk maar ens gevraog,
 Um reije det we zeen, zoe dit dukker plaats vinde,
 't Gezelschap al zier gouw zich stervend zal ontbinde.

Art. 4.

Het groot but van Jocus is plezeer en ouk pret,
 Daortoe mit te werken is veur ede rein wet;
 Het is um te lagche, het is neet um te kriete,
 Het is um te zinghe, maar um nemand te biete.

Art. 5.

Een eder mot vraogen aan de Hêer Prezedent
 Um te veuren et woord;– en is dè man content,
 Dan meug he beginne te hoosten en te stumme.
 Gaon als ein deftig man de grooten haan beklumme,
 En komme veur den daag, zonder heel veul laweid,
 Mid det waat zie verstand um daortoe het bereid.
 Halt!-Stil!-’t Is hiej de plaats van te recommandere
 Zooveul as meug-lik is zie moorstaal te parlere;
 Me kan ouk neetemin babbelen in et latien,
 Op fransch, deuts of inghels, as ’t maar discourse zien.

[p.3]

Art. 6.

Het is en blief bepaold en gezag van te veure :
 ’t Is gans strengh verbôoje religies aan te reure,
 Sprik emand politiek, dit is ein domme kwas,
 Maar indecent te zien, det kump gaar neet van pas.
 De personaliteite en wêerden neet verdrage,
 Ein eder het et re gum dajeuver te klage;
 Dè zich hiejtège steut, we beklagen um zeer.
 Dè zal dérme geve dreij gulden en neet meer.

Art. 7.

Het Comité bestei toet gekken en oet wieze,
 Neet meer as ellef kup, ’t zie zwarte, roeije, grieze;
 Het zal mit roem regere elf maond en dertig daag,
 Al woord ’t zoo gepreze det elk eind reuver klaag.
 Nao verloup van dêen tied zulle ze kunnen blieve,
 Ten zie het woord beslis het gansse te verdrieve.–
 Deez’s schitterende Raod verkrieg hiejdoor het reg
 Um te decidere euver good, euver sleg;
 Heij zal nao ’t ald gebroek (dit gebroek is neet zelde)
 Altied d’rop zien Ledag *de meiste stumme gelde.*–
 ’t Comité onder zich beslist al waat er is,
 Maar duit ’t al betalen oet d’ algemeine kis.

Art. 8.

Alleinlik of me smeis ein cavalcaad formere,
 In ein grôte assemblée zal det zich decidere.

Art. 9.

Den Hôogen Raod in ’t al zal te werk gaon mit krach’
 ’t Is daarom de the het ein oetgebreide mag;

Heij stelt êerteikes in, créërt allerlei poste,
 En kuest ambassadeursop die heur eige koste.
 Al waat he ordonneert krachtens dit reglement,
 Mot wêerde naagevolgd door eder Jocusvent.

Art. 10.

Elke vergadering zal 't Comité fixere
 en door gazetten of waal anders annoncere,
 Eder Jocus verschient mit zien eige persôon
 En geseerd mit de muts, al waas 't ein lauwerkrôon;
 Hè zal dees gekkemuts, verseerd mit kwas of belle,
 Koupe van 't Gezelschap en daoveur species telle.

Art. 11.

Eder vrèemde menhèer, al is he graof, baron,
 Des mot he neet wôonen in Vendelo's kanton,
 Zal in de Jocuszaal ganhs vreij verblieve kunne,
 As wannier 't Comité hum veuraf det vergunne;
 Zal koupon ouk de muts en ein book mit muziek,
 Zoe he dan neet zinghe, de the dao maar in kiek.

Aldus gearresteerd in de vergadering van et Co-
 mité te Venloo den 13. December 1842.

De Prezedent

JOECÇIUS XI.

Oet hòoger bevêel

De Schriever

B.ⁿ VAN INKHOUZEN TOT PENNENBERG.

Duits liedje

[p.1]

LOBLIED AUF DEN BAUCH,
VON

Epicurus

Libertinus Bauchmanns,

FÜR DIE

SERIEUSE KLUCHT-SYNODE VON TEGELEN.

Nach der Melodie:

Ich und mein Fläschen sind immer. enz.

1.

Ich und mein Bäuchelchen leben zusammen,
Keiner verträgt sich so herrlich, als wir.
Redet das Bäuchlein, so sage ich: ammen,
Immer gewähr' ich ihm seine Begier.

2.

Huldiget, dienet, gehorchet dem Bauche",
Lehret uns jeglicher Welt-Aristipp.
Tausende Wonnen erzeugt er im Schlauche.
Fröhnet dem Bauche; das ist mein Prinzip.

3.

Sind ja die Bäuche Patrizischer Adel;
Ihnen gehört des Senates Gewalt:
Keinen Lekümm're Plebeischer Tadel,
Zolle die Plebs ihm nur reichen Gehalt.

4.

Thörichter Narr, der sich mager gefastet!
Körper, die haben allein nur Gehalt.
Greifet nach Dem, was ihr sehet und tastet,
Körper ist Alles und Körpergestalt.

5.

Höret mich Alle! ich lehre euch gründlich:
Körperlich wälzen sich Himmel und Erd'.
Schöne Gestalten erheben sich ründlich,
Drum auch erscheinet das Mädchen uns werth.

[p.2]

6.

Aber es kann mir kein Madchen gefallen,
So, wie mein eigener Bauch mir gefällt:
Dieser vergnügt mich, nehagt mir vor allen:
Diesem verbleib'ich in Freuden gesellt.

7.

O! die erbaulichen, runden Gebilde!
Himmel und Erden und Sterne sind rund.
Sehet, die Sphären im Aethergefülde

Bilden im Runden den freundlichsten Bund.

8.

Lachen nicht artig in runden Gestalten
 Bäuche und Wangen und Augen und Mund?
 Möcht ich dan Bäuchlein nur ründlich behalten!
 Blieb' es mir immer nur rund und gesund!!

9.

Opfert den, Brüder! dem mächtigen Gotte:
 Opfert dem Bäuchelchen Speisen und Trank,
 Fraget euch nichts nach dem neidischen Spotte:
 Ehret die Bäuche mit Preis und Gesang.

10.

Sind ja die Bäuche die Quellen des Lebens,
 Keiner genisset sich ohne den Bauch,
 Plaget euch nimmer mit Grillen vergebens,
 Folget nur immer dem wettlichen Brauch.

11.

Brüder! es leben die Epicuräer!
 Ihrer Gesetze belebender Hauch
 Stürzet die Lehren der Stockpharisäer,
 Brüder! es lebe nur ummer der Bauch!

*Bem. Ein solches Lied eines FRANC
 LIBERTIN bezieht im Grunde das
 Gegentheil von dem, was es zu be-
 sagen scheint. Ubrigens ist es auch nur
 ein Theileines späyer folgenden Gan-
 zenwelches Ernst de Quibus, Schlau-
 kopf scilicet von Witzlinghausen,
 leiten wird.*

Inv. nr. 8 Brief van burgemeester en schepenen der stad Venlo aan de secretaris van de Sociëteit Jocus (NL)

[p.1]

N2605

Venloo 24 Novb 1843

Naar aanleiding uwer missive van den 22 der loopende maand namens de directie eener alhier ter stede opterigtene Sociëteit Jocus, aan ons gerigt, hebben wij de eer UWEd bij deze te melden, dat wij de oprigting van dat gezelschap autoriseeren mits verpligting dat een exemplaar van het Reglement ter Stads Secretarij worde gedeponneerd.

Burgemeester en Schepenen
der stad Venloo.
Ter Ordonnantie van dezelve
de Secretaris.
Gaccos²

Aan
den Weledelen Heere
G. M. Poelman, Secretaris
van de Sociëteit Jocus
te
Venloo.

² Ambigu

Inv. nr. 9 Brief aan burgemeester en wethouders van Venlo betreffende de heropricting van de Sociëteit Jocus (NL)

[p.1]

19 2427. 13

Venloo den 11 Decbr 1876

Den Weledelachtbaren heeren
Burgemeester en Wethouders
van Venlo.

De ondergeteekenden hebben de eer UEd. Achtb. kennis te geven dat zij voornemens zijn een vasten-avondsgezelschap opterichten op den zelfden voet als het vroeger bestaan hebbende Jocusgezelschap. Zij wilden dit baseren op het oude reglement waarvan nog een exemplaar ten stadhuiuze moet gedeponeed zijn. Zij verzoeken derhalve UEd. Achtb. Uwe toestemming hiertoe, wel te willen verleenen en verblijven intusschen

Hoogachtend,

De leden van de voorlopige Commissie

Christian Berger [...]³
[...]⁴ [...]⁵
Alp. van de Loo [...]⁶ Faassens
LLCrobast⁷

³ Handtekening moeilijk leesbaar

⁴ Handtekening moeilijk leesbaar

⁵ Handtekening moeilijk leesbaar

⁶ Handtekening moeilijk leesbaar

⁷ Ambigu

Inv. nr. 10 Ingekomen correspondentie (F)

1.1-1.2

[p.1]

A Messieure
 Les Hombres du Comité
 de la Société Jocus,
 en Ville.

[p.2]

Messieure,

Desirant me faire entendre dans la prochaine
 reunion je vous prie de rouloir bien avoir la
 bouté de recourir a vos archiver, ou tous
 trouverez mou discourse pour le 19 fevrier
 1843, que je nai pú prononcer, a cette époque
 a cause de la multiplicité des operation
 de la soiréé.

Veuillez, s'il vous plait, examiner cette
 pièce et me faire savoir si je puis avoir
 l'honneur d'être admis à en prononcer le
 contenu dimanche prochain.

Agréz, je vous prie, Messieure,
 l'assurance met⁸ sentimus respectuur.

Venlo, le 17 janvier 1844. [...] ⁹

Au très haut¹⁰ et très sage Comité
 de la Socièté Jocus.

⁸ Ambigu

⁹ Handtekening moeilijk leesbaar

¹⁰ Ambigu

2.1-2.2

[p1.]

Monsieur
Monsieur Joulmans
Gez lui.¹¹

[p.2]

Monsieur,

L'était pas disposer, avec un mal de tête tout
je suis accablé, de débiter quelque chose ce
soir, je vous serai tres obligé eu voulaue
bien me rayer de la liste des orateurs.

Votre tres dévoué Suv.

[...]¹²

Venlo, le 4 fevrier 1844.

¹¹ Ambigu

¹² Handtekening moeilijk leesbaar

Inv. nr. 10 Ingekomen correspondentie (NL)

1

[p.1]

dHeer Presiden van het Jocus gezelschap
ik neemen aan te leveren, de mutsen voor het
gezelschap, volgens model a negenenvyftig cents
per stuk, venlo den 12 xlves¹³ 1843
P J BonCom

¹³ Ambigu

2.1-2.3

[p.1]

26 Januarii

1844.

Aan het allergekst Comité
van het Jocus Geselschap
te Venlo.

Errare humanum est.

Ik heb de eer U allergekste den goeden
ontvangst te berigten van U allergekste
Missive, gedagteekend van gisteren,
inhoudende Kennisgeving van U allergekst
Besluit dd°. 24 dezerm behelsende eene
veroordeeling van mijn Ondergeteekende
tot eene Boete van Drie Glden ingevolg
Art: 6 van ons Reglement.

Ik neem de vrijheid U allergekste in
vriendelijk antwoord hierop te berigten,
dat Art: 6 mij zeer goed bekend en door
mij bij mijne Redevoering niet uit het
Oog verloren geworden is, vervolgens ik
mij in 't geheel niet aan de overtreding
van dit artikel pligtig gevoel, item:
dat het strijdig met mijne Principiën
is, iets te betalen, zouder te weten waar-
voor, en ik dien ten gevolge het allergekste
Comité beleefdelyk verzoek, mij wel te
willen mededeelen in hoe ver U allergekste
vermenen het genoemde artikel door
mij is overtreden.

Of zoude U allergekste misschien willen
beproeven of de nieuwen Ridder van
den Haan ook het elfde Gebod, luidende:
“Lot dich neet verblieffen”
kent.

[p.2]

Weest hiervoor waarlijk niet benaauwd
en zijt overtuigd, dat U allergekste nader-
hand niet tot hem zal kunnen zeggen:
Het is kullagie, Foppagie en Vern.....

3.1-3.2

[p.1]

Venlo den 13 Februarij 1844

Onder de apregte dankbetuiging
voor de weldadige milde Gieften ten Behoeftigen Onzer Israëlitshen Gemeente, Door UWEd Heeren der Dierectie van het Jocus Gezelschap dul ik bij deezen den ontvangst der UWEd Heeren de Aan mij toegezondene 27 Bons der Brooden, Beneffens 10 Bons voor steenkoolen meeden; En waar van de verdeling naar het verlange der UWEd Heeren zal worden uitgerijkt, die zig steeds met waare Achtung naemt UWEd DWDinnaeër De 1st kerkmustu¹⁴
H: Hartog

Aan
DWEEd Heeren der
Dierectie van het
Jocus Gezelschap
te Venloo

[p.2]

Aan
DWEEd Heeren Der Dierectie
van het Jocus Gezelschap
In handen¹⁵ te
Venloo

¹⁴ Ambigu

¹⁵ *In handen*: in een ander handschrift

4

[p.1]

Venloo, den 24 Januarij 1844.

Ik geniet de Eer, hierbij der Directie van de Societeit Jocus, ter inzage te doen toekomen, eenige door mij opgemaakte regels, die ik voornemens was, in onze eerstkomende vergadering, bekend te maken.

Ik verzoek Dezelve, mij, na kennisneming, genoemd stuk te willen retourneren.

Ik noem mij met de meeste hoogachting,
UED.D.W. Dienaar
M.S. Romain

Aan De Directie
der Sociëteit Jocus
te Venloo

5.1-5.2

[p.1]

Aan de Heeren leden van het
Comité Jocus

Mijne Heeren!

Het weerzien zag ik my herkozen tot lid
van het Comité Jocus, Vele moeijlykheden, daaraan
verbonden, noopt mij daartoe, en verdere tegenstre-
vingen doen my het besluit nemen, om U, mits
deze te zeggen, dat ik van heden bedank, voor het lid-
maatschap van gemeld Comité
Met achting blyf ik
uw medelid
Jocus A.F. Heurs
Venloo den 27 November 1843.

[p.2]

Den WelEdele Heer
Den Heer Cramer
President van het Jocus gezelschap
ifa.

6.1-6.2

[p.1]

Het allergekste Comité van
het Geselschap Jocus

Wordt bij deze allernedrigst
verzocht, aan den Ondergeteekenden
te willen mededeelen, of de Heer
Charles Goossens schrijver van het
bijgaande Besluit thans in dienst
van het Comité is en of hij zich
van derzelfs tusschenkomst moet
bedienen om zijn antwoord aan het
allergekste Comité te doen gelangen.
Met drie hurra's, elf kanon-
schoten & onophoudelijk Musiek
C. Steinweg
Ridder van den haan
Venlo, 25 Januarij 1844.

[p.2]

Aan
den Grootmagtigen Heer
Joeccius XI
Coronatus Presidiatus Elevatus
Grootkruis van de Water en Wind-
molen kommandeur van elf onbe-
kende orders enz. enz. enz.
in zijne Residentie
Venloo

7.1-7.2

[p.1]

Venloo den [...] ¹⁶ January 1844

[...] ¹⁷

Het was hoogst [...] ¹⁸ voor
 mij om op nieuw in het lustig Comité van
 Jocus herkozen te worden doch, zooals ik
 meermalen verklaard heb, is het mij onmogelijk
 deze waardigheid te kunnen aannemen
 geleefd ¹⁹ [...] ²⁰ myn dankbetuigingen [...] ²¹
 ontvangen en versekerd te zyn van mijn lustige
 medewerking als Jocus Klank en jong
 van Jan de wit /pur sang/
 Uw Jocus sterveling
 E. Mussen

[p.2]

Aan

den Hooglustigen Gilde meut
 Egeellantessen ²² vier ²³ President
 [...] ²⁴ als sire Joeccius XI
 in zijn slaappaleis
 te Venloo.

¹⁶ Papier gescheurd

¹⁷ Onduidelijk

¹⁸ Onduidelijk

¹⁹ Ambigu

²⁰ Onduidelijk

²¹ Onduidelijk

²² Ambigu

²³ Ambigu

²⁴ Onduidelijk

8.1-8.2

[p.1]

Jocusbroeders!

Ofschoon myne byzondere belangen gewenscht hadden dat ik dit jaar geen lid van het comité uitmaakte, Zoo konde ik echter niet afzyn, van aan vier en veertig stemmen gevolgd te geven; ik stelde de instandhouding van het Jocus Gezelschap, waarby ik alleen het gezellig verkeer beoog boven particuliere belangen, en het is my eene vereerende taak als President, by meerderheid van stemmen in de vergadering van het Comité verkozen. heden avond U het doel van onzen te zamenkomst bekend te maken – wanneer ik slechts in geringe mate aan de verwachting mag beantwoorden, dan zal ik my verhingen, het myne te hebben bygedragen tot eene zaak, waar eensgezindheid het hoofddoel van is –

Hoewel volgens Art 7. van ons reglement

Het Comité onder zich alles beslist

En het al doet betalen uit de algemeene kist

Zoo hebben wy evenwel gemeend, zoo veel mogelyk de tevredenheid van alle onze broeders te verlangen,²⁵ opdat het gezelschap groeije en bloeije, en hetzelve niet gelyk zoude worden aan een bouwvallig huis.

waarvan de eene steen de anderen toeroept “Houw vast”

Toen in het voorleden jaar, Jocus Boers, zonder eenige schadevergoeding zyne zaal ten gebruike van het Jocus Gezelschap afstand werd hem door de oprichters, (aan wien by deze nogmaals het sie leben hoch word toegetrapt) versproken dat hetzelve steeds by hem zoude verblyven. –

²⁵ Ambigu

9.1-9.2

[p.1]

Mijnheer!

Ik heb de Eer Uol²⁶ doon²⁷ dervan²⁸ te verwittigen
 dat Jocus Vinken, en ik ondergetekene en misschien
 wie weet nog hoeveel, zullen [...] ²⁹ maken van de
 Calvacade, Zullende aldaar verschijnen, gezeten op
 uw kar ~~en paa~~ bespannen [...] ³⁰ paard, / wel te venten³¹
 op stoelen, / hebbende voordeel om te spelen les farsui
 en jouent auf cartes/ Comment le trouver vous?
 n'est en par à la mode Chicarde ?

Ik verzoek [...] ³² dan om in alle geval dit te willen
 [...], ³³ en ons ene plaats te willen reserveren.

Venloo 23 die februari 1843.

T: T:

Jocus Charles Opter³⁴ vordtfilo.³⁵

[p.2]

Den Wel Edelen [...] ³⁶

Heer, d Heer Cramer.

E Apillo

²⁶ Ambigu

²⁷ Ambigu

²⁸ Ambigu

²⁹ Onduidelijk

³⁰ Onduidelijk

³¹ Ambigu

³² Onduidelijk

³³ Onduidelijk

³⁴ Ambigu

³⁵ Ambigu

³⁶ Onduidelijk

10

Niet getranscribeerd

11

Niet getranscribeerd

12.1-12.2

Mijnheer!

Venlo 27 Nov. 1873

Tot myn leidwezen, moet ik UEd hier mede berigten, dat ik dezen avond onmogelyk in de vergadering kan présent zijn – Onverwachte bezigheden houden my te huis! – Gezien dit den Heeren leden der Comité [...].³⁷ – Zoude het zich om eene stem (wat ik niet hoop.) gelden; dan is de myne ten faveure Bours; zoo eene schriftelyke als geldig is aantenemen.

Met achting & vriendschap

Blom

[p.2]

Den WelEdelen Heere Cramer

M:D:

Alhier

³⁷ Onduidelijk

13

[p.1]

Het Comité der Societeit Jocus te deze stede heeft de Eer U Edel Achtbaren bij deze te verzoeken om ter gelegenheid der carnaval, aan de leden der societeit, [...] ³⁸ op de hiernevens gaande lijst, de vergunning wel te willen verleenen om in den namiddag van den 28. der loopende maand gedeguseerd eenen togt door de stad te mogen doen, in daartoe de noodige bekendmakingen te mogen aanplakken. De stad zal ten twee ure vertrekken van het plein der Minderborederskerk en zal hebben door te groote en kl. kerkstraat
Wij geven U Ed. Achtb. de verzekering dat bij al hetgene bij dezen togt zal worden gerepresenteerd, niets aanstotelijks tegen iets of iemand zal geschieden

Aan de Ed Achtb Heeren Burgemeester en Schepenen

³⁸ Onduidelijk

14.1-14.2

[p.1]

Venloo den 26 November 1843

Uit Uwer Geeerden van den 16 dezer zie ik, dat men my in de vergadering van den 11e. [...] ³⁹ wel heeft willen kiezen, als lid van het Comité over 1844 het spyt my zeer, gegronde reden my noodzaken, deze eervolle & wigtige betrekking te moeten weigeren; wilt dus mits deze myne dimissie als lid von het Comité aannemene. –
Jocus A Deceveur

Aan

Den edel achtbaren Heere
Cramer, presedent
van het Jocus Comité
Alhier

[p.2]

Den edel achtbaren Heere
Cramer, President von het
Jocus Comité
Alhier

³⁹ Onduidelijk

15.1-15.2

[p.1]

Den Heere Poelman secret: van
het Jocusgezelschap alhier.
Venlo den 11⁴⁰ Nov^b. 1844

Wel Edele Heer!

Deze is dienende, in antwoord op
uw missieve van 12 d. dat het myne
bezigheden niet toelaten de [...] ⁴¹
als lid van het Comité des Jocus-
gezelschap te kunnen aanvaarden.
met alle hoogachting
UEdW Dienaar
H Goojsman⁴²

[p.2]

Wel Edelen Heer
den Heere Poelman
Alhier

⁴⁰ Ambigu

⁴¹ Onduidelijk

⁴² Ambigu

16

[p.1]

Venlo den 18e februarij 1843

Ik heb de Eer op den brief etet⁴³ 18e dezer
van de directie der Societiet Jocus te antwoorden.

1^e Dat voor zoo veel mij betreft met genoeg
de optogt te gemoet zal zien.

2^e Toestaan men op het plein van de Kavallerie
Kazernen by eenkomst.

3^e Dat door mij geene Kavallerie kan gelast worden
om deel te maken van den trein, egter
wanneer den Kommanderende Officieren der Lanciers
eenige Kavalleristen om den trein te volgen
geven kan, ik daar niets tegen heb.

De Luitenant Kolonel
Plaatselyken Kommandant
Herikenvatt

Aan
De directie van de
Societeit Jocus
te
Venlo

⁴³ Ambigu

17.1-17.2

[p.1]

Het eerwaardige zeer doorluchtige
 nooit volprezen Jocus Comité wordt
 hiermede mijnen hartelyken dank toe-
 gezegd voor de onderscheiding waarmede
 hetzelve heeft goedgevonden mij te vereeren
 U Heer President en overige
 Leden verzekerende dat ik gevoelig ben
 voor de eer mij opgenomen te zien inden
 Adel en Ridderstand van het Jocusverëen
 en met het grootste genoegen zie dat
 mijne pogingen tot verfraaijing onzer
 zaal waardiglijk [...] boven verwacht-
 ting zijn aangemerkt en beloond.
 En neem in deze tevens de gelegen-
 heid waar van den Heer Plukvogel
 voor Zyne vroegere welgemeende loftuigin-
 gen te bedanken en in het bijzonder
 de Heer Bⁿ van Inkh: tot P –
 die zelf zijne dierbare tranen niet

[p.2]

spaarde om mij met hulde en
 dank te vereeren en in het alge-
 meen alle Leden en Jocussen die
 deze hulde met hunne goedkeuring
 hebben willen bijstaan.
 Voor het overige het waardige
 Comité verzekerende van mijnen
 goeden wil om steeds voor ons
 vereen datgeen te doen wat ik
 als liefhebber in de schilderkunst vermag.
 Leve ons Gezelschap leve
 het Comité leve alle tegenwoordige
 en toekomende orders en decoraties
 ter eere van onzen Jocus.

18

[p.1]

Venlo den 21. February 1843

Hoog Edgestr Heer!

Het is mij een bijzonder genoegen iets tot vervrolykheid van het Jocus gezelschap te kunnen bydragen. niet alleen zal het corps hoorblazers ter beschikking van het comité gesteld worden, maar hetzelfde kan ook over de helmen met geslotene viziers en 22. Cuirassen /allen in goeden staat/ disponeeren

met de meeste achting heb ik de Eer mij te noemen

U H Ed Gestrenge bereidwillige

Dienaar

W.⁴⁴ Laneett⁴⁵

Aan

Den HoogEd: gestrenge Heer

Thiessen

President van het Jocus Comité

te Venlo

⁴⁴ Ambigu

⁴⁵ Ambigu

19.1-19.2

[p.1]

Venlo 20 Decbr 1843.

Waarde Collega!

Met veertien dagen verlof vertukkende
Zoo geef ik U. by deze het Praesiden
over, met verzoek de zaken zoo te
behartigen. als ik het van u. durf
verwachten

Na minzame groeten aan de overige

Leden van het Comité

F. J.

Dauur⁴⁶

Aan

den Heer vander Heiden

die presedent van

de Societeit Jocus

te Venlo –

[p.2]

WelEdgestreng Heer

den Heer van der Heyden

[...] ⁴⁷

alhier

⁴⁶ Ambigu

⁴⁷ Onduidelijk

20.1-20.2

[p.1]

Aan De Directie van het Jocusgezelschap.

Verlangende de Heeren Leden van het Comité
gezamenlijk te spreken over iet hetgeen in
onze bijeenkomst van gisteren heeft plaats
gegrepen, zoo heb ik de Eer by deze te verzoeken
dat mij moge vergund worden ten dien einde
voor een oogenblik tegenwoordig te weezen in
de eerstkomende vergadering van het Comité.
Hieromtrent een paar woorden antwoord
verwachtende teekene ik met u meeste achting
Het lid van het Jocusgezelschap
Aug. vangutee

Venloo den 12 february 1844.

[p.2]

Aan de Directie van
het Jocusgezelschap
te Venlo.

21.1-21.2

[p.1]

Venlo den 17 Novembr 1843⁴⁸

Ter beantwoording van Uwe Missive
van 16 dezer, heb ik de Eer met dezen te
Uwer kennis te brengen, dat ik de functie van
Lid van het Jocus Comité niet aanneme.

Ik betuige tevens hiermede mynen oprechten
dank, dat men mij waardig geacht heeft
van mij tot deze functie te benoemen.

Het Lid der Societeit Jocus

A Hurstjes

Aan

De Heeren Leden der directie

van de Societeit Jocus

te Venlo

[p.2]

Aan

De Heeren leden der directie van

de Societeit Jocus

Te

Venlo

⁴⁸ Ambigu

22.1-22.2

[p.1]

Geen lid van het Jocus Gezelschap zynde zoo kan de ondergeteekende geen gebruik maken van de vereerende uitnoodiging om de Dames vergadering op den 4: February bytewoonen.

Ik verzoek den H: secretaris in myne naam het comité voor deze uitnoodiging te bedenken en hun te verzekeren dat het my ten alle tuden byzonder aangenaam zal wezen indien ik in staat wordt gesteld aan het gezelschap der Jocussen van eenige Dienst te kunnen zyn.

Venlo den 2 February 1844.

De majoor Kommandant van het 2 [...] ⁴⁹ der 7 [...] ⁵⁰
[...] ⁵¹

[p.2]

De WelEdle Heer
den Heer Poelman

te

Venlo

⁴⁹ Onduidelijk

⁵⁰ Onduidelijk

⁵¹ Onduidelijk

23.1-23.2

[p.1]

Venloo, den 13 November 1844

In antwoord op het schryven van Uede van gisteren, strekkende om my namens de Directie der Societeit Jocus alhier, kennis te geven van de op my gevallene keuze als lid van het Comité voor 1845, heb ik de eer UWEd mede te deelen, dat ik deze benoeming niet kan aannemen.

Ik heb de eer met de meeste achting te zyn UWEd onderd Dienaar
EH.⁵² Bastam⁵³

Aan den Weled Heere
Poelman, Secretaris
der Societeit Jocus, Alhier.

[p.2]

Den weledele Heere Poelman,
Secretaris der Societeit Jocus.
Alhier.

⁵² Ambigu

⁵³ Ambigu

24

[p.1]

De ondergetekende wenscht
als Lid van het Jocusgezelschap opge-
nomen te worden

Venlo 3 Januarij 1844.

Geertam Hoffman

Aq.

25.1-25.2

[p.1]

Venloo den 12 November 1844

Zeer vereerend is het voor my om als
Lid van het Jocus Comité voor 1845, gekozen
te zijn geworden, doch kan ik deze betrekking
niet aannemen, en heb de eer hiervoor te danken
E. Mussen

Aan
de Directie van Jocus gezelschap
te Venloo.

[p.2]

Aan
de Directie van Jocus gezelschap
te
Venloo.

26

[p.1]

Protestantsche Gemeente van Venlo.

Ontvangen van de Directie van het Jocus gezelschap.

~~de som van~~ Acht en zestig bons voor brood, ieder à 4 pond &

~~voor~~ zes en twintig dito voor steenkolen ied à ½ mudde.

Venlo den 12 Februarij 1844.

De Diaken,

P Bakker.

27.1-27.2

[p.1]

Aan de wel Edelen Heeren der Directie der
Societeit Jocus alhier!

Venlo den 16 Nov. 1844.

Wel Edel Heeren!

Ofschoon in Antwordt op Uw Ed lykenden
dato den 12 et zeer gevoelig ben om my
als lid van het Comité van voorbemelde
Societeit te benoemen, zo moet ik my
doch hiermede die Frickyd neemen
om voor deze eervolle gedaane keus
te bedanken, wegens het hart
verlies mynen geliefden ouders
my nog zo kortelyks getroffen.
Inmiddels heb d'Eere my
met de meeste Hoogachtinge
te noemen.

[...] ⁵⁴

G. van Rosenkrans

[p.2]

Aan de wel Edel Heeren
van de Directie
der Societeit Jocus
Alhier

⁵⁴ Onduidelijk

28.1-28.2

[p.1]

Venlo den 13 November 1844

Ik heb d'Eer aan de Directie der Jocus Societeit, in antwoord op hare messive van gisteren, te berigten, dat ik voor het lidmaatschap van het Comité over 1845 vriendelijk bedank! –

J. G. Schmeesen

Aan

de Directie der Jocus Societeit

te

Venlo

[p.2]

Aan

De Directie der Jocus-Societeit

te

Venlo

29.1-29.2

[p.1]

Venlo den 14 Nov^b 1844

Ik heb de eer de receptie te accuseren van 11e missive van den 10 dezer, waarby my werd kennis gegeven, dat in de jokus vergadering gekosen ben tot mededirecteur, van genoemde geselschap, voor welken vereerende [...] ⁵⁵ by dese bedanke –
H: Herikenvath

Aan

De Directie van de societeit

Jokus

te

Venlo

[p.2]

Edele Heeren

Directeuren van de Societijt jokus

De Heer Poelman [...] ⁵⁶

A

Venlo

⁵⁵ Onduidelijk

⁵⁶ Onduidelijk

30.1-30.2

[p.1]

Venlo den 16 November 1844.

Ik vinde my verpligt UwEdelen by deze kennis te geven dat ik door de werkzaamheden aan mynen ambtsbetrekking verbonden, verhinderd word, het Lidmaatschap van het Comité der Societeit Jocus, waartoe ik by de laatstgehoudene algemeene Vergadering gekozen ben en waarvoor mij bij UWEd missive van den 12 dezer maand kennis gegeven werd, waartenemen. en heb ik mits dien de Eer aan UWEd te verzoeken, aan de Heeren Leden der Societeit Societeit, wel myne dank te willen zeggen voor de mij in deze te beurt gevallen onderscheiding
Het Lid der Societeit Jocus
G.L.H.P. Stern

Aan Heeren Directeuren
van de Societeit Jocus.
gevestigd te
Venlo.

[p.2]

Aan
Heeren Directeuren van de Societeit
Jocus gevestigd
te
Venlo. –

31.1-31.2

[p.1]

Den ondergetekende, heeft de eer zich,
te bedanken, als lid van het Comité,
der Societeit jocus
Venloo den 16 [...] ⁵⁷ bri 1844
H.M.B. van Meijd

Aan
de Ed Heeren
leden der Societeit
Jocus
alhier.

[p.2]

Den Heere
Poelman Secretaris der
Societeit jocus
te Venloo

⁵⁷ Onduidelijk

32.1-32.2

[p.1]

Den Wel Edelen Heere B^{on} van Inkhouzen tot
Pennenberg.

Venloo 26 January 1844.

Gemagtigd door den heer Steinweg, om
deszelfs interessen in de zaak tusschen hem en het comité
houdende waartenemen, vraag ik hiermede ootmoedigst
aan, om in de vergadering van zondag 28 January, van den
haan eenige woorden ter zynen verdediging te mogen
spreken. Ik heb om zoo gretiger deze taak op mij
genomen, om daardoor van eenieder te bewijzen, dat als
wij onder vrienden lagchen, daardoor geene vriendschap
gestoord noch [...] ⁵⁸ wordt.

Intusschen heb ik de eer met de meeste
achting, te verblijve
van UwEdel hoogwelgeboren
de onderdanigste Dienaar
Ch Goossens

[p.2]

Den Wel Edelgeboren Heere
B^{on} van Inhouzen tot Pennenberg
Alhier.

⁵⁸ Onduidelijk

32

[p.1]

Burgemeester en Schepenen der
stad Venlo,

[...],⁵⁹ mits deze, de societeit
Jocus, om op heden de aangevraagde
optocht door de stad te kunnen doen
plaats hebben.

Venlo 7 Januarij 1844.

Burgemeester en schepenen
voornoemd.

P.h, [...] ⁶⁰

In ord^{tie} aan dezelve

De Secretaris.

Gauer

⁵⁹ Onduidelijk

⁶⁰ Onduidelijk

34.1-34.2

[p.1]

Venlo, den 16. November 1843.

Hoe aangenaam en zelfs vleijend de benoeming als lid van het Comité der Jocussocieteit, voor my is, zoo voel ik my doch genoodzaakt voor deze eervolle burge,⁶¹ te moeten bedanken, aangezien myne Ambtsbezigheden het dikwerk verhinderen zouden deel te nemen aan de Vergaderingen, iets hetgeen voor de overige Ledne van het achtbare Comité onaangenaam zoude zyn. Verzoeke derhalve vriendelyk om myn ontslag, en my slechts als gewoon lid der Societeit, zoo als voorleden jaar, te willen beschouwen.

[...]⁶²

Lid der Jocus Societeit
van 1843.

Aan de Directie
der Jocussocieteit.

[p.2]

Aan

De Directie der Jocus Societeit
Alhier.

⁶¹ Ambigu

⁶² Onduidelijk

35.1-35.2

[p.1]

Heden avond mijnen broods-
heid te verwachten hebbende wilde
ik UEd verwittigen, ik heden
avond in de vergadering der
Comité s niet zal kunnen ver-
schijnen; dit berigt tot Uw g^e.
opdat van Plukkenberg my
niet andermaal te pakken
krygt,

J.F.

Jonk^r. Kwikstort
den 10/1 44

Aan B^{on} van Inhouzen
tot Pennenberg.

[p.2]

Aan DHEd: geb: den Heere
B^{on}. van Inhouzen tot
Penneberg.
Alhier

36.1-36.2

[p.1]

Jocus [...] ⁶³ wordt
hiermede verzocht aan de Heeren
Crabalk & Romain [...] ⁶⁴ de kaarten
als lid der societeit te doen toe-
komen; deze Heeren onderwerpen
zich aan het [...] ⁶⁵ tegen woensdag
aanstaande. Uit gelieft echter
hen daarvan te verwittigen
Salut [...] ⁶⁶
Jonk^r Kwikstort

den 2/1 44.

[p.2]

Den Heere Migboon
Alhier

⁶³ Onduidelijk

⁶⁴ Onduidelijk

⁶⁵ Onduidelijk

⁶⁶ Onduidelijk

37

[p.1]

Den Heeren Leden van het Comité
der Societeit Jocus te Venloo

Wel Edelmoedige Gest enz enz enz enz Heeren

Bij aldien geene genoegzame aanvraag
tot beklimming van Jocus haan in de vergadering
van zondaag aanstaande bij Uld mogten inge-
komen zijn, dan ben ik zoo vrij Uld bijliggende
droom die ik onlangs had voorte dragen, en Uld de
permissie te vragen, dezen aan de verzamelde
leden voor te lezen, ten einde te beproeven
of een hunner misschien de mogelijk daarin vervat-
te en voor mij nog duistere toekomst zoude
kunnen uitvinden.

Intusschen heb ik de eer Mijne heeren
mij met de WDG... toekomstige onder-
scheiding te noemen

[...] ⁶⁷ Dienaar
Ch Goossens

⁶⁷ Onduidelijk

38.1-38.2

[p.1]

Venlo 29 Novbr 1843

Hoogachtbare Heeren

Door onverwachte Belet is het my onmogelyk, om deze avond in de vergadering te kunnen compareeren, het spijt mij, want was zeer nieuwsgierig over welk stof dat deze avond verhandeld wordt, hope dit echter door een mijner Constraten te vernemen. Wij moeten onze zaak nu met foree voorzetten want de tyd begint te naderen.

Ik zal mij haast moeten stellen op het ruimenslaan, en om dan niet buiten de maat te gaan.

de Marquis Ruimenslayn

[p.2]

Den Hoogachtbare

Heer Van Inkhouzen

tot Pennenberg

39.1-39.2

[p.1]

Het verzoek op antwoord op de vraag
door het Comitté gisteren aan mij gedaan,
meld ik Ued mits deze, dat mijne
prijzen voor geene veranderingen vatbaar
zijn. Venlo, 15 December 1843.
H.H. Uijttbroeck

[p.2]

Den Heere Poelman
in handen.

40

[p.1]

Venlo 14 Dec^b. 1843.

De Directie der Sociëit Jocus
in aanmerking nemende het aanzienlijk
getal Notabelen die zich sedert de
vestiging onzer Sociëit alhier hebben ge-
vestigd of tydelijk verbyven
Biedt UWEd. by deze de Lijst
ter Inteekening aan de Contributie
ten bedrage van Twee Honderd en Vyftig Centen.
Wij bevelen ons en zyn met
hoogachting –
Namens de Directie
de secretaris
Poelman.

Inv. nr. 10 Ingekomen correspondentie (V)

1.1-1.2

[p.1]

Venloo den 19 january 1844

Hoog Geilustreerde President

Bedacht op hetgeen mine [...] ⁶⁸ in [...] ⁶⁹
 Grootmocien mig altid gezagd heet, dat me
 nooit koppig met zien; zee zag zelfs tien
 woer zee allang dooid me mool [...] ⁷⁰ doen en
 vergeeten en die ongelik heel, heel ongelik.
 het is om aan de beste gooi daar, vrouw te voldoen
 Geld op den Graet die weer in den rukstrang
 hebben
 Geld op de Gig in erm en bijn
 Geld op de vryheid die me niet heet
 Geld op man zaken zonden kop of start.
 dat de ondergeteekende de lustige vryheid
 da of te niemmen – om het goedaerdig comite
 te verzeuken, zonden heerewaeridigheid te compr-
 mitterren, om mien ongedeed, honorabel ontslag
 met veur van de hand te wiezen en het in rouck
 te laten vergoon.
 In det hoop winst ich euch, doorluchtig
 sleut,
 dat nooit het walen en eure eerdappelen
 kelden mag komen
 En dat geen bevreid mag bleeven van tan pyn
 maai eene droepende noas
 Zon afwachting van de decisie, blyf ich
 met leef en ziel
 Eenen Jocus Vent.
 E. Mussen

[p.2]

Aan den Hoog Geillustreerden Pit
 de meup
 In zijn Paleis
 te Venloo
 Per Estafelk

⁶⁸ Onduidelijk
⁶⁹ Onduidelijk⁷⁰ Onduidelijk

2.1-2.2

[p.1]

Aan de Leden van het Comité. Salut!

Berigt van 't algemeine lof,
Det Jocus veurig jaor beschêrde,
Zo moe ik hejmit vraogen of
tot Jocus-vent ik ouk kos werde.
Ch Goossens

Venlo 22 November 1843.

[p.2]

Den Heeren
Leden van het Jocus Comité
Alhier.

Inv. nr. 11 Ingekomen correspondentie (V)

1.1-1.2

[p.1]

(Hollande)

aan Meenhier den wērligre Gek

Joeccius XI

Venlo

[p.2]

Gek en alle Venloose kwasten!

Wij komen neet op den aovend veur de Vasten

Want zoe as men os het hèt doan verstaon

Wilt men us den Bos het gekkenhoek vergrōēten
gaon

Um og dō nò toe te bringen

[...] ⁷¹og oe leedjes te llesten zingen

Daormin schrieven zej og tot besloet

Dat os verder vrindschap is oet.

Want oe kaarten um mit te krielen

En nemen ze mit als nog gaon.....

Opgemak in de stokvisklopperie in ⁷²

tégenwōrdigheid van Menneke-pis

van het jaor 1866 en 11.

De secretaris De precedent

Balkenbrein Jammerzwaan ⁷³

⁷¹ Onduidelijk⁷² Ambigu⁷³ Onduidelijk

2

[p.1]

Venlo, 30 Jan. 1881.

Aan den Hoëgen Road van 11.

Doa ik gêr syn woe van ooge natie,
Meld ik mig aan ter natralisatie;
Te glicker tied hält zig recommandeert
Onderstoande, as ig wat ens momkeert,
As ge pien heb aan den derm,
Of gebroake heb den erm,
Of haemeroiden heb aan 't hert,
Of verbrand heb òg de – vingers,
Of gegête heb te veul spek,
Einen bloodzwêr heb dan in de nek,
Gèg geploag ziet van den dors,
Of het erg heb op de bors,
Of heb pien aan einen tand
Of duzelig ziet in het verstand,
Dan komp tigen euver Gudde-Leurs
Ik goan neet erg òg aan de beurs.

Doctor Jules Keuller

Inv. nr. 12 Consulaire verslagen aan de Vorst van het Jocusrijk (NL)

1.1-1.16

[p.1]

Consulair Verslag
 gelèze Zondaag 23 Jan 1898
 door
 Joep van Wessem

[p.2]

Mijnheer de President!
 Uw dreigend' invitatie
 Om hier te komen bracht
 een heele consternatie
 Bij ons in huis te weeg; =
 want van een dwangbevel
 Krijg 'k bij den naam alleen
 reeds maagd'lijk kippenvel =
 En wat 's maar zoo'n papier
 bij eene insinuatie
 Bij eene dagvaarding
 of wel eene sommatie?
 Het is, daarbij verg'leken
 immers maar kinderspel
 Een "aanne"⁷⁴ lucifer
 bij 't branden van de hel. =
 Als kind had 'k reeds een schrik
 van mannen der justitie,
 Van deurwaarders en rechters,
 van agenten van politie,
 Van allen, die steeds komen
 Op 'n ongelegen uur
 En die 'k uit voller tart
 Graag naar de maan toe stuur.
 En toch! Jean Pötjescherder
 kwam aan mijn huis ook schellen
 Om Uw bevelschrift zelf
 aan mij ter hand te stellen –
 Maar nauw had 'k hem gezien
 of 'k dacht: wat kan dat zijn?
 'k Heb toch heen moord gepleegd –
 myn ziel was blank en rein;
 Ik had na twaalf uur
 niet in de kroeg gezeten,
 En zelfs op eigen erf
 het licht nog doen ontsteken
 Geen steenen daar gelegd:
 'k viel byna van mij zelf

⁷⁴ Ambigu

Toen 'k aan het hoofd zag staan:
"In naam van Joecuis XI".

2.1-2.10

[p.1]
1899

[p.2]
Hooggeachte Vorst Joeccius!
Heeren Leden v/d Hoogen Raad!
Jocussen.

Nieuwjaar is weer voorbij,
en handjes zijn gedrukt.
Het “al wat wensch’lijk is,
het “voorspoed en geluk”
Op goed gemeenden toon,
gehuicheld soms gesproken
Heeft evenmin dit jaar
als vroegere ontbroken;
En ’t laatste jaar der eeuw
van stoom en ~~et~~ mechaniek,
Der eeuw van coöperatie,
vernuftige techniek,
D’eeuw van petroleum
van gas en electriek
Zet Jocus in als eertijds
met zang en met muziek.

Maar boven al ’t gegons
en het fabrieksgeluid,

[p.3]
Ver boven het gerammel
en ’t loc’motief gefluit,
Klonk Uwe stem, o Vorst!
wel ’n kilometer uit:
Zij kraaide als alleen
een Jocus-haan ’t kan doen
En Uwe onderdanen
zag ik zich herwaarts spoen;
Gedekt met Jocus-muts
om Uwen troon zich scharen
En ben ook ik gekomen
als in de laatste jaren,
Om U als mijnen Heer
vol eerbied te begroeten
Mijn consulaire verslag
te leggen aan Uw voeten

Een groote vrees was door
Uw volk reeds heen gevaren:
Dat ’t U voortaan niet meer

zou – maar Ge zit, ontwaren,
op dezen schonnen troon,
wien geen kom evenaren.
Gij houdt zoo pertinent
verklaard te abdiqueeren
Dat m'n vel was als een lap
nog wel een zeemeleeren,
En ik verfomfaaid, koud
werd van het bibbereeren
Dat 't hart me kromp in een,
de tranen op de kaai
Mij stonden, want, ronduit,
ik vond 't ellendig saai.

3

[p.1]

beide duimen in d'arms gaten
Is iemand met zich zelf
met zuinig ingenomen
Denkt, gaat hy over straat,
Zeg, zie je me wel komen?
Loopt ieder van 't trottoir
zoals men wel eens ziet
Dan heeft hy zóó zyn handen
en is een hele Piet.

4.1-4.4

[p.1]

Meneer de President van 't machtig Jocus Rijk!
 Gij eischt dat van mijn trouw ik jaarlijks geef een blijk,
 En dat ik die Uw macht elders representeer,
 Op [...] ⁷⁵ bevel terstond voor U kom in 't geweer
 Om buiten een bezwaar voor d'schatkist U te geven
 Verslag van wat gedaan en steken is gebleven.

Wat eenmaal zit in 't vat dat zal niet gauw verzuren
 Ik zelf heb dat gezegd Gij hebt het mij gewreven
 Onder den neus toen Gij mij zei det toch te sturen
 't Verslag van 't laatste jaar heel conscientieus beschreven.
 Hier hebt Ge mijn verslag dat ik helaas niet reep
 Kom leggen aan Uw voeten by d'Hoogen Raad van elf;
 Ik houd het liever wel persoonlijk U gebracht
 Maar wat niet moog'lijk is kan niet worden behaald
 Ik keu Uw edelmoedig hart by reputatie
 Bij voorbaat tel ik dus op Uwe dispensatie
 'k Vertrouw wel dat Lebesque zoo vrindelijk wèl wezen
 U dit in mijne plaats heel plechtig voor te lezen.

Veroorlooft Uwen Consul U vooraf dit te schrijven
 Wy zullen daarom toch wel goede vrinden blijven =
 Ook zonder zicht – of hoor – haar teeken ook te geven
 Beu 'k trouw steeds aan Uw Rijk voor mij zoo hoog verheven.

⁷⁵ Stempel over de tekst

5.1-5.4

[p.1]

Aan.

[...] ⁷⁶ Excellentie

Baron Von Inkhouzen t. Pennenberg

Secretaris van ZG Vorst

Joeccius X

te Jocusloo.

Excellentie!

Naar aanleiding Uwer missive van 30 December j.l waarbij Uwe Excellentie mij, tot indiening van het Consulair verslag over het dienstjaar 1895, ex officio op mijne diplomatische teenen trapt, zij het mij geoorloofd Uwe Exl^{tie} met de meeste bescheidenheid opmerkzaam te maken, dat de weinige maanden van mijn Consulschap het zullen billijken, dat ik niet in alle riolen van handel en verkeer, ter bevordering van de belangen van het Jocusrijk, heb kunnen doordringen. Daar, waar zich de gelegenheid heeft aangeboden heb ik, zooals uit dit verslag zal blijken, niets verzuimd om de belangen van ons dierbaar Jocusland bevorderlijk te zijn en beginnende met de Jocuskleuren hier hoog te doen wapperen, heb ik mij niet ontzien, mijne drie kleine Consultjes (vergeeft mij mijne voorbarigheid) met een Jocusmuts getooid de straat op te zenden.

De beweging van handel & nijverheid, Land bouw & Veeteelt bespiedende, vond ik gelegenheid optemerkken, dat er van aardappelenziekte en mond&klauwzeer treurig weinig export naar het Jocusrijk plaatsvond; daarentegen valt te constateeren, dat tabaksstengels op steelen en groote kwantums sigaren (merk Luchtinfectie) gereede afvoer naar Uwe streek vonden.

⁷⁶ Onduidelijk

6

[p.1]

N° 11. 11 Januari 1900.

Parket

van 't Jocus-Consulaat

te

Sittard. Hooggeëerde Vorst!

Hoe gaarne ik ook, ter voldoening aan uw kommando, mij op 14 dezer bij U vervoegde, om U mijn consulaire verslag over 1899 mede te deelen, dien ik U te melden dat mijne tegenwoordigheid, un deze tijden, alhier onmisbaar is, wijl ik den geheelen dag ter reede aan de Keutelbeek aanwezig moet zijn om te verhinderen dat, door invoer van oorlogscontreband, onze neutraliteit ook maar eenigzins kan worden in gevaar gebracht.

Wat echter in het vat zit, verzuurt niet.

Met de meest mogelijke toewijding en onderwerping

U.Z.G. Consul

v

Jos. Van [...] ⁷⁷

Aan

Z.G. Vorst Joeccius XI

in Zijn Paleis

⁷⁷ Onduidelijk

Inv. nr. 12 Consulaire verslagen aan de Vorst van het Jocusrijk (V)

1.1-1.3

[p.1]

Jocus-Consulaat
te Sittard.

16 Januari 1901.

N° 11.

Aan

S.G. Vorst Joeccius XI.

Hoeggeachte Vors!

Bej et laeze van de Krant

is et mig opgevalle

Det Gej as Joeccius XI

now ziet geproklameerd,

En det de Joecusse,

bej hiel vuul elleftalle,

Och Zondoug⁷⁸, enthousiast,

hebbe geinstalleerd!

As octs ein niets mig deej

plezier, dou wocas⁷⁹ et det;Wout⁸⁰ 'k houd joenoit⁸¹ gehuurd

det Herfkes wou gaon viete

En 'k dag al be mig zelf:

now vint me nom meer net

de woure mouw as huid

vour al die groete Piete

Now broeg mig, tusse al

die wonderschoen berigte,

Now op de Haerter os,

hows elkendaog, trakteet,

Et groete niets en ik,

ik veulde mig verligte,

[p.2]

Doco is ter junniers eine

doie meer den boel regeet.”

Hauvoeel⁸² os Consul ik

meinde et niets te kriege

Datte allerierste houd,

wouois ik toch aangedocon⁸³,

Ik dronk vou vaer och toe

⁷⁸ Ambigu⁷⁹ Ambigu⁸⁰ Ambigu⁸¹ Ambigu⁸² Ambigu⁸³ Ambigu

– och locot ik voce der 3⁸⁴ wiege,
 Ik zong et Jocus doco –
 jav, ‘k zal waal good vuur gaon!
 Och, Joeccius! roop ik
 ein wiekom herh’lik taege!
 Ziet wiekom op pen troen
 door eeder hoeg gëierd!
 Ziet Jocus en zien vrouw
 tot iewehouge zoupe!
 Mok det et in oos stad
 bemind blief en gevierd!!

Ik mot, tot hune spiet,
 dit jour eus oulterblieue⁸⁵
 Mit mien verslovong⁸⁶ te doon,
 heower⁸⁷ as ein ander joor
 Ik weer en ander bin,
 Zol ik der weer ein schrieuw;
 En vindt Ge tot mien plig,
 wue vruuger, mig weer klaor.

Maag oet as Kroen neet al
 te zwaor zien op oe Krolle,
 En det op reg plegeer
 de touck oos ereuvertig⁸⁸
 Det jock weurin t Paleis
 de louvers duke duit rolle,
 En ’t laete⁸⁹ as gedruk
 stuit einder op ’t gezig!

[p.3]
 Zoe zal den Jocus nog,
 en zonder ’t minste gekoekel,
 Tot pret veur eenderein
 den erreme tot troes,
 Iers milieu – tōe fin –
 en now en een finne de siècle,
 Vrouw herti blievi jonk,
 zoets evoiere at of voes!!
 Det wuis⁹⁰ ik Och en d’andere,
 woumit ik aaf nom broek,
 Ik, consul van Vorst Joecus,
 Aan de Keuteleboek
 Jos, Van Zesceurs

⁸⁴ Ambigu

⁸⁵ Ambigu

⁸⁶ Ambigu

⁸⁷ Ambigu

⁸⁸ Ambigu

⁸⁹ Ambigu

⁹⁰ Ambigu

2.1-2.4

[p.1]

1.

Geertruidenberg 6 Jan. 1895.

Aan

Z. G. Joeccius IX, Vorst
van het Jocusriek.

Consulair verslag euver het
deensjaor 1895.

Vergeleken mit veurige, speciaal de drii of veer letste jaoren, veel er in het aafgeloupen jaor euver den gezondheidstoestand in deze streken neet te klagen. Tège de meist hii veurkommen- de kwaolen, n.l. katterigheid en blood-

[p.2]

2.

ermooi bii aafgaonde maond, zien ouk de meeste Jocussen genog gehard en bestand, um zich zonder naodeil hii te kunnen vestigen. Waat aan ein eventueele emigratie nao deze streken mier in de wèg zoe staon dan klimaat of gezondheidstoestand, det zien de veranderende lèvensomstandigheden. Veural het totale gemis aan ald beer en beugelbanen en de noodzakelijkheid, waarin me kump, um ein ontzaglike massa kupkes thee nao binnen te werken, zien factoren, die neet euver de kop meugen gezeen wèren. Veur Jocussen, die van plaan zien, hii eur geluk te probeeren, is het dan ouk ten zierste aan te bevèlen,

3.

veural in den iersten tied, zich nou en dan ein kiendje ald te lowten euversteuren. Dao èvel aan het verzenden van beer nog al meuelikheden zien verbonden, is het ouk waal aan te ravien, zich ein paar maol in het jaor b.v. mit Vastelaovend Kermis, enz. de kiendje zelf te gaon haolen.

3.1-3.3

[p.1]

Anno Joci

Geertr. 8/1 1897.

Consulair Verslag.

euver het deenstjaor 1896.

Hoëg geëerde Vorst!

Mit verschuldigden eerbied, mit het muëdig ontzag
 Veur dien Vorst'like Hoeëgheid, veur dien ijs'lijke mach,
 Onderwerp ik mich weer aan Dien joeksig gezag
 En ik nader den troeën mit mien cons'lair verslag
 Daoin heb ik nao waarheid en mit ernstig bedach,
 Oet rappoerten en breeven zoovuël meuglik getrach,
 Héi den toestand te schetsen, dè het ald jaor os brach.
 En zoo klaor as e kluntje, jao, as Venlo béi nach.
 Halt det veur gezag.

Consulair Verslaag euver het Jocusjaor 1896.

1.

Aschgonsdaag – daag van rouw, van hiering en van louk,
 Van lège portmonnaies, van katzenjammer ouk, –
 Zoog mich weer, as van alds, teruuk op miene post,
 Mit joeks nog in mien hert, al had ze vuël gekost.

[p.2]

Al is 't klimaat ouk vocht, de kèl is brandend heit,
 En 't schient det water puur toch neet den dorst versleit.

5.

En boeët en schein vertrek, en boeët en schein kump aan,
 Maar gein van al die schein druëg in de vlag den haan;
 Den haan van Jocus blief nog vèr van dit pays,
 Allein van 't boerenerf weerklinkt het: kikriki!!

6.

De echte Jocusgeis, dè geis van ware lol,
 Drong tot vandaag neet door in einen Bergschen bol;
 As soms de consul zelf neet op de kop ging staon,
 Waas al zien Jocusfut al hiël gauw nao de maon.

4.1-4.3

[p.1]

Veranderd waas héi niks van ennig aanbelang
 En is der ouk nog neet in al die maonden lang;
 De mèdjjes zien héi nog gewuënlik ongetrouwd,
 En huzer wèren meist van onderop gebouwd.

3.

Den deender druig zien zwèrd nog aan den linkerkant,
 Maar pak den borrel aan meist mit de rechter hand;
 Op 't raodhoes is het nog dezelfde klommelboel.
 En wè het minste wit, dè reurt het meist zien moel.

4

Wè geld hèt, hild het vast mit allebei zien hand;
 Wè gein hèt, poef maar raak of stik zien hut in brand;

[p.2]

Al druëg der in de wèk hao sneemand einen hood.

10.

Toch hèt den handel zich neet merklik oetgebred;
 'nen Inkle Jocusgek verkocht ein kleinigheid;
 En dao hè veur gein geld gèr had den trein gemist.
 Doch ik zoe béi mich zelf, dè dink ~~ouk~~: precies as ik⁹¹ waat ein nist.

11.

Op ein zaak maak ik toch nog èven toch attent:
 We hebben héi gein gaas, en det inzonvenient
 Is lastig. – Hèt me soms tot euver elf geplek,
 Dan brik me, neuchter zelfs, ~~hao euval den nek~~. euver se aschbek soms

[p.3]

En kan, nou 'k niks mier weit, waal stíekum ~~fieten~~ maffe⁹² gaon;
 Tot tègen ;t kommend jaor halt ik mich nou maar couche,
 Blief ondertùssche steeds de

Consul Jocus Busch

Geertruidenberg, 7 Jan. '97.

⁹¹ *precies as ik*: interlineair onder de regel

⁹² *maffe*: interlineair boven de regel

Inv. nr. 16 Lidmaatschapskaart en andere documenten voor Jocusleden (NL)

1

[p.1]

Jocus-Venlo 1880.
Vrijgeleidebrief voor
Jocus Brouwers Joseph

Signalement: De kosten dezes zijn f. 2,50.
Dorst: veel.
Verstand: meer. Voldaan
Humor: meest. De Penningmeester
Merkbare teekenen: Mn⁹³ Plukvogel
Kop met Jocusmuts.

⁹³ Ambigu

2

[p.1]

Jocus-Venlo 1880.
Vrijgeleidebrief voor
Jocus Truijens Piet Roermd.

Signalement: De kosten dezes zijn f. 2,50.
Dorst: veel.
Verstand: meer. Voldaan
Humor: meest. De Penningmeester
Merkbare teekenen: Mn⁹⁴ Plukvogel
Kop met Jocusmuts.

⁹⁴ Ambigu

3

[p.1]

Model 11.	1 ^{ste} JOCUSTELLING. (Wet van 11 December 1889, Staatsblad No. 11).	N ^o . 176
	JOCUSRIJK.	Kaart voor een MAN (of jongen).
VRAGEN,		ANTWOORDEN
1. Hoe wordt Gij in 't dagelijksch leven genoemd?		1. H. Von Lom ⁹⁵
2. Leeft Gij alleen, of met troepen?		2.
3. Zoo gij bij troepen leeft, in welken rang dan?		3.
4. Zijt Gij als Jocus geboren, zoo ja, wanneer?		4.
5. Moet Gij nog geboren worden, zoo neen, waar?		5.
6. Zijt Gij alleen Jocus-onderdaan, ofte wel behoort Gij nog tot andere natiën?		6.
7. Zijt Gij getrouwd?		7.
<i>a.</i> Zoo ja, wie heeft de broek aan?		
<i>b.</i> Zoo neen, hebt gij plannen:		
<i>aa.</i> Dit wel te doen?		
<i>bb.</i> Dit niet te doen?		
8. Behoort Gij met hart en ziel aan Jocus of is uwe verkleefdheid niet onverdeeld?		8.
9. Hebt Gij reeds iets gedaan voor den bloei van Jocus,		9.
<i>a.</i> Zoo ja, wat?		
<i>b.</i> Zoo neen, luistert Gij slechts of critiseert Gij ook?		
10. In welke qualiteit schittert Gij bij Jocus?		10.
11. Bezoekt Gij na bezetten tijd café's en dergelijke inrichtingen?		11.
Zoo ja, zijt Gij dan reeds daarvoor beboet?		
<i>Alleen hun, die dit biljet naar waarheid ingevuld hebben en dit vertoonen, wordt de toegang voor het jaar 1890 tot het Paleis verleend.</i>		De kosten ad f 2,50 betaald. Ks Plukvogel ⁹⁶

⁹⁵ Met pen ingevuld; verder is alle tekst gedrukt

⁹⁶ Handtekening; hoort niet bij de gedrukte tekst

Inv. nr. 16 Lidmaatschapskaart en andere documenten voor Jocusleden (V)

1

[p.1]

VENLOO.

1844.

SOCIETEIT JOCUS.

Proficiat, o Jocus Vente!
 Betaalt twee honderd vijftig Cente,
 Dan heb ge èvevuel pleseer,
 Precies zo as de veur'ge keer.

De Penningmeester.

De President.

Joeccius XI⁹⁷

N°. veur Jocus

⁹⁷ Handtekening; hoort niet bij de gedrukte tekst

Inv. nr. 22 Verslag werkzaamheden 1843-44

[p.1]

Algemeen Verslag
der Werkzaamheden van de Societeit
Jocus
Gedurende 1843/1844

Indien men geloven mag, hetgeen een geleerd man heeft ter neder gesteld, dat namentlijk het menschelijke leven eene aaneenschakeling is, van teleurstellingen, dan voor zeker, alle Ho. kan het ons geene verwondering, baren, dat teleurstellingen, ook gedurende onze zettingen, van de bedoelingen en werkzaamheden dezer vergadering een deel uit maakte.— Ofschoon van voorbijgaanden aard, waren dezelve niet zelden kinderlijk, aan de geregelde gang der zaken, en maakte dubbele inspanning, dubbele werkzaamheid noodzakelijk.

De eerste dier misrekeningen trof ons al dadelijk, bij de opening der lijst, waarbij het bleek, dat verscheidene leden des vorigen Jaare, om verschillende redenen bedankte, en ofschoon ene der andere volgend Art. 2 van ons reglement worden aangenomen, zoo bleef het aan tal leden, aanmerkelijk beneden dat van het vorige Jaar. Een tweede onheil was de ontdekking dat een aantal mutsen

[p.2]

dat een aantal mutsen van de vorige zetting was verloren gegaan en ongaarne tot een hare besluit willende overgaan, van den wij, doelmatig, een nieuw model van mutsen te doen vervaardigen, en op kosten der raad uittereiken; dit bragt al dadelijk eene aanmerkelijke gaping in onze schatkist, die nog vergroot werd, door de behoefte aan een nieuw tenue voor het Comité.

De kosten daaraan besteed zijn oppervlakkig beschouwd, niet gering te noemen, doch daar hetzelfde ook na gebruik van Twee of Drie Jaren, nog altijd 50% der waarde daar stelt zijn deze kosten betrekkingen weinig te noemen.

Het Derde ongeluk dat der Soecieteit trof was het bedanken van vele oude, en zelfs nieuw gekozen leden van het Comité, en de doorgaande mogelijkheid om dit ontbrekende getal aan te vullen;— vervolgens het ontijdig vertreke van den Heer Cramer, in wien wij een 'bekwaam' en volijverig President verloren, het bedanken van het Lid dat ook die waardigheid bij herhaling was uitgenodigd, en door wiens aanneming wij hadden gehoopt het verbroke evenwicht te herstellen, dit alles Ue. H. maakte het ons noodzakelijk op de IJzeren Wil, en onmiskenbare talenten van Piet de Heuse⁹⁸, een beroep te doen, waaraan ZED, met achterlating zefs, van de roode neusdoek

[p.3]

gereedelijk gehoor gaf, en die dan ook de werkzaamheden tot den huidigen dag heeft bestuurd.

Na opsomming van alle deze ramspoeden waarmede wij hadden te worstelen, wordt het tijd ons oog op een meer aangenaam punt te vestigen, en wel in de Eerste plaats op onze Fenantie, die volgens de rapporten van mijn Ambtgenoot Plukvogel, zich in goeden staat bevinden dat wil zeggen, geen tekort.

Letten wij ten andere op de ijver, waarmede vele Leden der gezelschap de werkzaamheden hebben geduld en gemakkelijk gemaakt, en waardoor het ons werd gegeven, den gang der vergaderingen geregeld te doen plaats vinden terwijl dezelfde medewerking van de aangename taak oplegde, de ijver te belonen.

Hoorend tot het korte maar zakelijke verslag over te gaan zij het mij vergund, hier optemerken, dat bij de loffelijke zucht tot medewerking, door sommigen beloond, anderen, wier gaven en veel omvattende kennis, ons veel hadden doen kopen, volstrekt niets deden, en werkelooze aanschouwers beleven daar waar zij veel genoeg en nut hadden

⁹⁸ Ambigu

kunnen africhten, Ja ook nu omdat
een goed voorbeeld goed volgen doet.

Ik weet dat de verplaatsing van
eenige werkzame Leden kan in aanmerkingen
worden genomen, doch dit mogt geen
reden zijn, die

[p.4]

reden zijn, die maar al te duidelijk in het
oog loopt, wanneer wij de volgende ver-
houding nagaan.

Dat in de vroegere zittingen zijn
uitgesproken Vier en dertig Redevoeringen
waarvan Elf door Leden van het Comité
en de overige Drie en twintig door de gewo-
ne Leden, terug in onze nu aflopende
vergaderingen. Acht en Dertig, voor-
dragen zijn gehouden, waartoe door
het Comité alleen Achttien zijn voor-
gebracht, hierbij zijn echter niet be-
grepen die aanspraken tot opening en
sluiting door de Gesfectiere⁹⁹ Presedenten
noch die welke bij de Decoratien zijn gevoegd.

Hieruit blijkt, dunkt mij ten
duidelijkste, dat het Comité dit Jaar
niet die medewerking geeft mogen onder-
vinden waarop het had gehoopt te kunnen
rekenen, doch het strekt ons tot voldoe-
ning, dat daaruit tevens blijkt, dat
wij alle mogelijke moeite hebben aange-
wend, de zaak te doen voortgaan, en
zoo wij al niets in onze bedoelingen zijn
bijgestaan, dan lag ook geen regstreek-
sche tegenkating hebben ondervonden.

En eerst was de Inhoud van het hier
verhandelde; veel zeer vele onderwerpen
Ue.¹⁰⁰ H. zijn hier behandeld

Zoo hebben wij van een stokpaardje
hooren spreken, en eene moederlijke
brief van vrouw kneckerin ontvangen
Zoo werd een speenvarken en
zeven zijden spek in overweging genomen
beide zaken, die

[p.5]

men gerustelijk onder de rubriek van
vetheid mag rangschikken;

Wij hoorden het verhaal van een

⁹⁹ Ambigu

¹⁰⁰ Ambigu

ingewikkelde droom, en de biografie van Erasmus, en niet slechts van Erasmus maar ook die van Jokeren ouden Plukvogel, door een zijner vriendelijkste vrienden voordragen,

Jan een ijverig Lid van het Comité onderscheidene discoursen, waarvan een derzelve einzegde¹⁰¹ met de merkwaardige woorden:

Ik lach ja met alle groote bollen,
En denk; laat de Bal maar rollen.

Wij hoorden gewagen van een Jocus, weide en van Jan der Duisteren

Het Comité werd beoordeeld, en wij aanschouwden een Rechtsgeding

Welke weerga d'aard nooch zag,
ligt nimmer weer zal zien

een rechtsgeding, waarbij het geweezen vonnis bleef berechtigd, en de bepaalde boete nog niet is binnengekomen.

Wij hoorden knopen draagen, maar ook veel zoo regts uit zeggen, dat het misschien wenschelijk ware geweest, zoo men een knoop er in had gelegd.

Middelen voor onderscheidend gebreken werden aanprezen, maar ook middelen aangewend om het lot der armen te verzachten, en met een gewenscht gevolg bekroond, Uwe giften, Broeder, zijn doelmatig verdeeld en door de welwillende

[p.6]

zorg der verschillende [...]besturen¹⁰² uitgereikt

Ik zou te wijdloftig worden, en van uwe aandacht te veel vergen, indien ik alles tot in de kleinste bijzonderheden zou willen nagaan, en meer hiermede mijne post als secretaris te kunnen besluiten, en welke betrekking ik mij vaak en uwe wel willendheid mogt verblijden,

Ue. H. het is Carneval! binnen een paar dagen komt de noordewind en stokvisch, dat ieder dus zijn best doe, nog van het genoeg dat ons macht te profiteren, en tot handhaving van Orde en Eensgezindheid bij te dragen, opdat zoo de mensch worde vervuld,

¹⁰¹ Ambigu

¹⁰² Onduidelijk

Jocus Haan zal koning kraayen.

[p.7]

Wij hoorden knopen draayen, maar ook u en ander zoo vlak mag zeggen, dat het menschelijk ware geweest, zoo men er een knoop in kan gelegd,

Middelen werden aangeboden, voor allerlie gebreken, en zoo ze heilzaam merken Ue. H., dat ieder ze gebruiken.—

Ik zou uwe aandacht te veel vergen en al te wijdloftig worden zoo ik tot de bijzonderheden van eenen ander moest afdalen, maar vermeende echter mijne [...] post¹⁰³ als Secret. met een kort overzicht te moeten besluiten, en u mijn dank te betuigen voor de welwillendheid die ik in deze betrekking heb ondervonden, Ue. H. het is Carneval, [...] [...] de vrouwen trekken binnen een paar dagen de broek aan en ze krijgt in zeven weken niets meer, als Hok [...]]¹⁰⁴, dat ider dus zijn best doe Ue. H. genoeg dat ons de beide volgende dagen aanbieden te genieten en tot de handhaving der goede orde bij te dragen, op dat zoo vervuld worde de wensch van allen Jocus Haan zal koning kraayen.

[p.8]

Alvorens tot het zakelijke verslag der werkzaamheden over te gaan, zij het mij vergund op te merken, dat bij der loffelijke zucht door sommige betoon, anderen, wier talent omvatten de kennis ons veel hadden doen hopen volstrekt niets deden, en werkeloze aanschouwers bleven waar zij veel genoeg en betrekkelijk nut hadden kunnen stigten, omdat goed voorbeeld goed volgen doet,

Ik weet dat de verplaatsing van eenige werkzame leden un deze in aanmerking kan worden genomen, doch dit mogt geene reden zijn, die maar al te duidelijk en het oog valt wanneer wij de volgende verhouding nagaan

dat in de Vorige Zitting zijn uitgesproken 34. Redevoeringen waarvan Elf uit het Comite kwamen. alzoo 23 door Leden.

¹⁰³ Interlineair boven de regel

¹⁰⁴ Ambigu

terwijl in de nu afgelopen zitting
zijn voorgedragen achtendertig verhande-
lingen waartoe de Leden des Comite 18
hebben geleverd; bij deze zijn niet inbegre-
pen de toespraken bij opening en sluiting
der vergaderingen door de Respectieve Pre-
sidenten gehouden. het blijkt hieruit
dunkt mij ten duidelijkste dat het Comite
het Jaar niet die medewerking heeft mogen
ondervinden waarop het had gemeend te
mogen rekenen, maar het blijkt daaruit
tevens dat hetzelfde van hare kant alle
inspanning heeft gebuikt om de zaken te

[p.9]

doen voortgaan, en dat zoo zij al aan
de eene zijde in hare bedoeling niet werd
bijgestaan toch ook geene rechtstreekse te-
genwerking ondervond.—

En wat was de Inhoud der vele dis-
coursen hier gevoerd Ja [...] ¹⁰⁵

verschillende voor en onderwerpen
werden behandeld.—

Zoo hebben wij van een stokpaardje kooren
praten, en eene moederlijke brief van vrouw
Knickeren ontvangen.

van een speenvarken en Leven zij den spek
het verhaal van een ingewikkelde droom
en de biografien van Erasmus van Eras-
mis zeg ik en ook die van den ouden Pluk-
vogel door een vreemdelijke vriend geleerd
door dienzelfde Plukvogel werden verschei-
dene voordrachten gedaan, waarvan hij er
eene besloot met de merkwaardige woorden.—

Ik lag met alle groote bollen

En denk laat de bal maar rollen.

Van eene Jocus weiden en van Jan den Pleisters ¹⁰⁶

zo hoorden wij het Comité beoordelen, en aan-
schouwden een rechtsgeding

Wiens weerga d'aard nooit zag ligen nim-
mer meer zal die

een rechtsgeding waarbij het vroegere ¹⁰⁷ vonnis bleef beves-
tigd, en de kosten daarbij opgelegd niet zijn be-
taald.

F. Gij zult den ooke gewis bij de verantwoording
van Plukvogel het postje uitgetrokken
der de benaming van onvoorziene uitgang

¹⁰⁵ Ambigu

¹⁰⁶ Ambigu

¹⁰⁷ Interlineair boven de regel

uwe goedkeuring, schenken overwegende dat honger een scherp zwaard is, maar dat door, volstrekte en dringende voorziening [...] ¹⁰⁸,

[p.10]

reële waarde van 30% daargesteld zijn deze kosten en waarheid minder beduidend dan men zich bij eene oppervlakkige beschouwing voorstelt.

Eene 3^e grief die op ons bestaan nadelig werkt was het bedenken van vele Leden van het oude en zelfs van het nieuw gekozen Comite, en de doorgaande moeilijkheid om der ontbrekende aantal aan te vullen, het vertrek van de Heer Cramer in wie wij een ijverig President verloren, het bedanken van den Heer Thiessen door nieuw wij hadden gewenscht het verloren evenwicht te zien herstellen dit alles maakte het ons noodzakelijk op de IJzeren Wil en onmiskenbare talenten van Piet de Meup, die dan ook onze werkzaamheden met opoffering zelfs van zijn rooije halsdoek heeft bestuurd,

Na opsomming dezer ramspoeden waarmede wij worstelden, wordt het tijd onze oogen op een meer genotrijk punt te vestigen, en wel in de eerste plaats op onzen fenantien die volgens de opgemaakte balans van mijne ambtgenoot Plukvogel, zich in hoede staat bevinden, dat wil zeggen geen tekort.

Den 2^e. op de ijver waarmede vele Leden onzer Societeit kan de werkzaamheden hebben deelgenomen, en waardoor het ons werd mogelijk gemaakt den gang der vergadering geregeld te doen plaatsvinden en on Stevens de aangename taak ter vervullen oplag dien ijver naar verdienste te kunnen belonen.

¹⁰⁸ Onduidelijk

Inv. nr. 27 Aankondiging vastenaovond 1843

1843-01-14

[p.1]

ADVERTENTIEN.

12. Den hoegen Raod van elf in sitting van den

13.de deze hèt beslaote en besluet det:

Morge zondaag den 15.de, sáoves um 7 oore, algemeen vergadering zal zien in ooze Jocuszaal, veur alle Lede van oos Jocusgezelschap.

In dezelfde zitting is nog beslaoten det zondaag den 22.ste dezer, s'aoves um zeven oore dezelfde vergadering zal plaats hebbe, waobeij allerleefeliks en belèfst de Jocusinnekes, kinderkes bôve de 15 Jeurkes verzog werde.

Veur et Comit;e.

Den 1.ste Ceremoniemeister,

GRAAF VAN KRATSPOET.

Venlo, 14 Januarij 1843.

1843-01-28

[p.1]

49. Het ondergeteekende lid van het Comité der Jocus Societeit, specialijk belast met de directie der muziek, Ridder der Orden van den Krekel en van den Kikvorsch, heeft de Eer des Heeren leden der genoemde Societeit, welke eigenaars zijn van goed of tamelijk wel gestemde keelen, te verzoeken zich op aanstaande maandag, des avonds ten acht ure, in de Jocuszaal te willen vervoegen ten einde eene repetitie der zangstukken te houden.

Venloo, den 28. Januarij 1843.

Dermekideler.

SOCIETEIT JOCUS.

Van wege het Comité wordt bekend gemaakt dat, uit aanmerking der veelvuldige en hoogst belangrijke bezigheden, waarmede hetzelve, tot wel zijn der Societeit, als het ware overladen is, er op zondag den 29 Januarij 1843 geene vergadering kan gehouden worden.

1843-02-11

[p.1]

SOCIETIET JOCUS.

Broêr Jocus! komt morgen
Op 't uur dat gij weet,
En wilt daarvoor zorgen
Uw' rede zij g'reed.

De Hoog-Geëerde Dames, welke het *tombola*,
dat in de vergadering van den 19. dezer zal ge-
trokken worden en welks opbrengst ten voordeele
der armen zal strekken, met eenige harer werken
zullen gelieven te verrijken,— worden vriendelijkst
verzocht de voorwerpen harer liefdadige giften *vôôr*
donderdag aanstaande, aan den Heer A. SLEURS
te willen doen behandigen.

[p.2]

De expositie der ingekomen voorwerpen zal plaats
hebben in de Jocuszaal, op zaterdag den 18. dezer,
van 2 tot 4 uren namiddag, en op zondag daaraan vol-
gende, van s' morgens 11 uren tot één uur namiddag,
en van 2 tot 4 uren des avonds, tegen eene retributie
van *tien centen* voor elke persoon.
Venloo, den 11. Februarij 1843.
Het Comité.

1843-02-18

ADVERTIEN.

SOCIETIET JOCUS.
GRÔOTE VERGADERINGH
(*Comiek en pathetiek*)
VEUR JOCUSSEN EN JOCUZINNE;
EN
TREKKINGH VAN DE TOMBOLA,
op zondaag, 19. februwarie 1843,
s'aoves um 6 ore percies.
Den tied begint fameus te mind're
Drum lot maar niks verlôre gaon;
Halt dit veur ouge, Jocuskind're!
Komt dan, en gey zult zien voldaan.

HET COMITÉ.

11de Maand, 11 X 11 minuten vóór 11 uur 's avonds heeft de keuze van 11 leden der Directieplaats. Op de Zondagen tusschen Nieuwjaar en Aschwoensdag vereenigen de leden van de gezelschappen zich in het Paleis, nl. de zaal waar de zittingen gehouden worden.

De Presidenten vertegenwoordigen de Vorsten der dwaasheid, bij de Jocussen "Jocus", bij de Wannevleegers "Wannerius" geheeten en als zoodanig voeren zij respectievelijk de titels "Vorst Joecius XI" en "Vorst Wannerius XI". Zij hebben als zoodanig

[.5]

de macht onderscheidingsteekenen in te stellen en de verdienstelijkste leden daarmede te begiftigen. De reglementen bestaan uit 11 artikelen. Als spreekgestoelte dient respectievelijk een haan en eene maan.

Het Bestuur, dat bij de geboorte van Jocus optrad, bestond uit de Heeren E. Thiessen, Fr. Ferber, Dr. J. Cramer, A. F. Sleurs, L. C. Gallot, Ad. Justen, M. A. Custers, Ed. Keuller, Steckler, E.H. Boudewijns en E. Bennert; bij de Wannevleegers uit de Heeren Jungen, Jos, en Frans Romain, Frans Bloemen, Louis Crobach, Piet Hendrix, Frans Smaber, Theod. Pruijboom, Daniel Bloemen, Salomon Wiener en Jean Bloemen. Bij de wederopstandig maakten respectievelijk deel uit van die Besturen de Heeren G. van den Brandt, Jul. Thijwissen, M. Crobach, Chr. Berger, W. Jockin, Alph. van de Loo, Henri Goossens, O. Fellingier, G. Hamm, Jos. Mattousch en Louis Tillemans, en de Heeren Jean Vallen, Math. Geominij, Frans Buyel, Piet Breidtfeldt, Wilh. Hillebrandt, Henri Gatzen, Jacq. Truijen, Henri Prosten, Theod. Scheurs, Simon Janssen en Jos. Winters.

Het Gezelschap Jocus heeft bij al de feestvreugde steeds een plaatsje in zijn hart bewaard voor den behoeftigen broeder en deelde onder de leden gedurende de laatste elf jaren bons voor brood, spek en steenkolen uit, tot het aanzienlijk bedrag van circa f 2500, samengebracht door het houden van Tombola's, Collectes en Soirées.

Wij mogen dit laatste als eene weldaad voor den arme beschouwen, die dan ook de jaarlijksche terugkomst van de Narrenmuts met blijden lach begroet.

Elf jaren verliepen sedert de Gezelschappen "Jocus" en "Wannevleegers" zich récoustitueerden om den Venlooschen Vastenavond te regelen en het Rijk van Dwaasheid en Scherts te besturen. Zij toonden in dien tijd ten volle berekend te zijn voor de grootsche taak, die zij durfden aanvaarden, en mochten hunne schouders ook nu en dan gebukt gaan onder de vele

[p.6]

lasten, die zij medebracht, van bezwijken, daarvan was geen sprake.

Drie en dertig jaren vóór dat Venloo opnieuw Prins Carnaval zijne oprechte hulde bracht, waren dezelfde vereenigingen opgericht, doch de scherts was langzamerhand in satire, de gemoe-

delijke toon in sarcasme ontaard en, waar dat gebeurde, moest het Rijk ondermijnd, zijn val noodzakelijk worden. Deze stormen bedreigden evenwel niet de tegenwoordige dynastie; de besturen wisten met tact die gevaarlijke klippen te vermijden en nu staan zij aan den vooravond van het eerste lustrum. Zij willen dit feestelijk herdenken en de algemeene medewerking, die zij dankbaar erkennen, doet hen vertrouwen dat dit feest met luister en opgewektheid moge worden gevierd, opdat allen nog vele lange jaren met genoeg er op kunnen terugzien. Welaan dan feestgenooten, ontvangt de beste wenschen voor de aanstaande dagen, amuseert u zooveel mogelijk en laat een joviale geest onder u heerschen, opdat gij met trots kunt wijzen op uwe stad Venloo, die met betrekkelijk weinig krachten, door innerlijke verbroedering zooveel wist tot stand te brengen! Wij hopen, dat het Narrenrijk nog vele jaren de lange winteravonden zal korten en den geest van onderlinge verbroedering mag in stand houden. Alleen door algemeene samenwerking kan iets worden gedaan. En daarom, vooral aan u, Venloo's hoopvolle jongelui, worden de gezelschappen ten zeerste aanbevolen; en mocht voor u het oogenblik aanbreken, dat ge geroepen wordt om plaatste nemen aan de roode tafel, dan verwachten we van u dat we gerust mogen verklaren, dat het Bestuur in hoede handen is en dat iedereen, die de resultaten ziet, uitroepe: "det is stèèèrk!"

[p.7]

PROGRAMMA.

ZATERDAG den 19^{den} Februari.

Uitdeeling van Brood door het Gezelschap Jocus, waarvoor de bons bijtijds den leden worden toegezonden.

's Nachts te 12 uren.

Triomfantelijke Entrée van Prins Carnaval.

Ieder wordt dringend verzocht deze entrée door zijne tegenwoordigheid zooveel mogelijk op te luisten.

ZONDAG den 20sten Februari.

's Middags ten 12 uren.

Opeiseling der stad door Trawanten van Prins Carnaval.

PLECHTIGE PROCLAMATIE

door Zijne Herauten, waarbij den Volke zal worden bekend gemaakt, dat Zijne Hoogheid binnen Onze Veste gedurende drie dagen een onbeperkt gezag zal uitvoeren.

[p.8]

's Namiddags te 1 ure.

OFFICIEELE OPENING

eener Internationale, Kolossale, zoowel Pyramidale als

Horizontale, Verticale en Globale, doch in het
 bijzonder Sociale en Locale
 Hoedentoonstelling met Wedstrijd
 in het Jocuspaleis,
 door Z. G. JOECCIUS XI.

Voorwaarden van deelneming:

Art. 1. Alle Jocussen en Wannevleers worden met
 eigen of geleende hoeden tot den wedstrijd toegelaten.

Art. 2. De te exposeeren hoofddeksels mogen zijn van
 elke grootte, kleur, stof, vorm, prijs en geslacht, zoodat
 rooverhoeden, zwabberhoeden, flambards enz. enz. aan den
 wedstrijd zullen kunnen deelnemen.

Vingerhoeden en slaghoedjes alleen zijn uitgesloten.

Art. 3. Ieder exposant is verplicht zich, met het
 mededingen voorwerp gedekt, naar het Jocuspaleis te
 begeven.

Art. 4. De hoofddeksels moeten tot half twee worden
 opgehouden, als wanneer de Jury een' grooten prijs zal
 toekennen voor het exemplaar, dat
 het oudste en origineelste model vertegenwoordigt.

's Namiddags te 4 uren.

Extra Ordinaire Queutentoonstelling op den Casinoweg,
 opgeluisterd door Zondagsruisters en Voetgangers.

Er wordt verwacht dat de gebruikelijke begroetingen met
 ongebruikelijk hartelijkheid zullen plaats hebben.

[p.9]

's Avonds te 7½ ure precies:

GRRROOTE OFFICIEELE RECEPTIE

van alle Jocussinnen in het Jocuspaleis,

te geven door

Z. G. VORST JOECCIUS XI

en zijne onderdanen.

De lieve Jocussinnen worden beleefd uit-
 genoodigd haar liefste Zondagsgezichtjes mede
 te brengen. Er zal gezorgd worden dat behoor-
 lijke ruimte aanwezig is om gemakkelijk
 glimlachjes door de zaal te kunnen werpen.

WELKOMSTGROET AAN DE DAMES.

Wijze: O Susanna.

Weest welkom, Dames, in 't Paleis,

Waar joeks en vreugde troont.

Ons lied klinkt slechts op d'echte wijs

Als Gij U hier vertoont.

Steeds zult G' allen

Ons hartlijk welkom zijn!

Gij Dames, met uw gullen lach,

Gij, 's levens zonneshijn!

Wat was de joeks toch zonder U?
Niets dan een ijdele klank!
Nooit klonk ons lied zoo schoon als nu,
Als tolk van onzen dank,
Dat Gij allen
Bij ons ten gast wilt zijn;
Gij Dames, met uw gullen lach,
Gij, 's levens zonneshijn!

[p.10]

Komt vrienden, dus een dronk gebracht
Aan d' eedle Damesschaar,
Die ons zoo vriendlijk tegenlacht,
Zóó ga 't nog menig jaar!
Steeds zullen z' allen
Ons hartlijk welkom zijn,
De Dames met heur gullen lach,
Des levens zonneshijn!
P.J.B.

Zijkant: Staande te zingen.

JUBELLIED

Wijze: De ware Jocus.

Een jubeltoon verheff' zich allerwegen!
Prins Carnaval is 't, die vandaag verjaart.
Elf jaren lang was elk hem hier genegen,
Elk vier' dus 't feest, den jubilaris waard!
Weer brengt hij mee die tij'en
Van lol en snakerijen.
Juicht allen luid, dat niemand zich geneert,
Prins Carnaval, Prins Carnaval regeert.

Vult allen, vult de wachtende bokalen,
Brenge welgemeend den Vorst uw eerbetoon,
Luid klink' zijn lof langs bergen en langs dalen,
Stemt allen mee in d' allerschoonsten toon.
Hem danken wij die tij'en
Van Joeks en snakerijen.
Juicht allen luid, dat niemand zich geneert,
Prins Carnaval, Prins Carnaval regeert.

Prins Carnaval koos Venloo tot woning,
Zijn roem weerklink' tot 't verst verwijderd oord,
't Efljarig kind zij nu ons aller Koning,
Elk volg' zijn wenk, elk dien' hem zoo 't behoort!
Elk moet zich nu vermeien
In scherts en snakerijen.
Juicht allen luid, dat niemand zich geneert,
Prins Carnaval, Prins Carnaval regeert.

P.J.B.

[p.11]

Gelijktijdig met deze sitting zal in het
PALEIS VAN Z. G. VORST WANNERIUS XI
eene plechtige
OFFICIEELE ZITTING MET DAMES
plaats hebben, waartoe ook alle Vliegerinnetjes en logés
toegang hebben.
Het toewerpen van loukjes en kushandjes
wordt ook hier ten zeerste aanbevolen.

WANNEVLIEGERSWALSJE.

Welkom mijn vrinden – Vroolijk gezinden,
Laten wij groeten, – Ons bij 't ontmoeten,
Vliegers met wanne, – Minnaars der kanne,
Vroolijk en vrij, – Zoo zingen wij:
Waar kan men dan wel beter zijn,
Dan in het rijk der maneschijn?
Roepen wij daarom al te gaar:
Lang leev' de Wannevliegerschaar!"

Eendracht en vrede, – Tusschen de leden,
Doet ons rijk bloeien, – Jarelijks groeien,
Van alle standen, – Reikt men de handen,
Dit breekt volstrekt, – Den nijd den nek.
Waar kan men dan wel beter zijn, enz.

Vriendschap en vreugde, – Edele deugden,
Is voor de menschen, – Schooners te wenschen?
Wat kan het leven – Dan beters geven?
Zingt men zoo niet, – Het schoonste lied?
Waar kan men dan wel beter zijn, enz.
H. G

[p.12]

LOFZANG OP OS VENLOOS ALT BEER.

Wies: Heut seh'n wir uns zum allerletzen mal.

As trouw representante
Van Venloos Burgerie,
As vrinde, geisverwante
Der Wannevleegerie,
Laot ôs den lof bezinge,
En zwère oozen trouw,
Het best van alle dinge,
Aan 't Vendeloos gebrouw.
Zo'n lekker glaeske alt,
Good helder, klaor en kalt,

Det brink weer nie bewèging in het blood
 Det gif weer frisse mood,
 En duit ôs hertje good.

Zijkant: bis.

Spaart nou dan neet och
 longe,
 Béj dezen hoëge zang,
 Waat wuurt ter neet
 gezonge,
 Det minder van belang,
 Het gilt partie te keeze
 Veur einen trouwe vrind,
 Zien deugd waas lang veur
 deze
 Os oudjes reeds bekind.
 Zo'n lekker glaeske alt.
 Good helder, klaor en kalt,
 Det brink weer, etc.

Waat is ter concurrentie,
 Mit al det vrème naat,
 Door groëte advertentie,
 Of mit ein bont plakkaat;
 Me neumd de schoënste name
 De groëtste brouwerie,
 En schût mit zo'n reclame

Wat vrènde souwerie,
 Maar hej oos Venloos alt,
 Van alderwets gehalt,
 Det brink weer, etc.

De zon is aan het zinke,
 Het daagwerk is volbrach,
 Me geit ein glaeske drinke,
 Waal neems dit veracht,
 Want niks is zoë te reume,
 Nao ein vermeujenis,
 Me kan niks bèters neume,
 Waat zoë verkwikkend is,
 Zo'n lekker glaeske alt,
 Good helder, klaor en kalt,
 Det brink weer, etc.

Béj eeder fèt of pretje,
 Waobej gedronke wuurd,
 Bej eeder dit of detje,
 Waobej den drank behuurd,

[p.13]

Good beer te presenteere,

Det mak de luu plesant,
 Want dit en amuseere,
 Steit in ein nauw verband,
 Zo'n lekker glaeske alt,
 Good helder, klaor en kalt,
 Det brink weer, etc.

Me trûf in doon en werke,
 Verscheije stuukelblûk,
 Die bringe ouk de sterke,
 Nog waal ens van zien stuk,
 Maar daorum neet goan
 treure,
 Het kump weer al te rech,
 Um zich wat op te beure,
 Oet zoe ein bietje pech.
 Neemt dan ein glaeske alt,
 Good helder, klaor en kalt.
 Det brink weer, etc.

Waat zoe het mit os geve,
 As men ens zonder beer

Versliete meus zien leve,
 Wao bleef dan ôs plezeer,
 En wao zoe dan waal blieve,
 De Wannevleegerie,
 Det woord ein echte stieve
 En ganse drueg partie.
 D'rum Wannevleegers halt
 In ier het Venloos alt.
 Det brink weer, etc.

Dae lof blief alle tieje,
 Aanhalde zonder ind,
 Want wej um weer vernieje
 Bej eeder verse pint,
 Zoo dûk we dich beschouwe,
 Het hert ôs aoep geit,
 Wej blieve dien getrouwe
 Tot in der ieuwigheid.
 Wej blieve bej oos alt,
 Van alderwets gehalt,
 Det brink weer, etc.

Jos. St ...

De bepalingen omtrekt de introductie zullen in beide
 Paleizen ten strengste worden gehandhaafd.

Na afloop van beide zittingen Algemeene Verbroedering

in de verschillende Café's te dezer stede.

[p.14]

MAANDAG den 21sten Februari.

Rozenmaandag.

's Morgens te 10 uren – (dag of geen dag)

Aankondiging van het feest door KANONGEROFFEL
en TROMGEBULDER.

Alle mogelijke muziekinstrumenten als mirlitons en bi-
gotphones mogen daarbij assisteerden.

's Middags te 12 uren:

Groote Borrelpartij bij Vrienden en Kenissen.

Zij, die hieraan totaal gebrek lijden, mogen zich
daartoe naar de verschillende café's begeven.

's Namiddags te 2 uren.

GROOTE
GECOSTUMEERDE OPTOCHT

voorstellende

PRINS CARNAVAL

als beheerscher van alle bekende
en onbekende Werelddeelen,
samengesteld als volgt:

1. Maréchaussée te paard.
2. Jeugdige militaire Kapel.
3. Voorrijder.
4. Tambour-majoor met tambours.

[p.15]

5. Keurbende uit Prins Carnaval's lijfwacht met
aanvoerder.

6. Muziek.

7. Opperveremoniemeester, in buitengewonen dienst
van Z. G. Vorst Joeccius XI, te paard.

8. Gala-wagen van het Jocus-comité.

9. Inboorlingen van Australië.

10. Triomfwagen van Australië, voorgesteld door
een inlandsch opperhoofd met zijne dienaren.

11. Yankees, roodhuiden en vuurlanders te paard.

12. Praalwagen van Amerika, voorgesteld door zijne
producten.

13. Ceremoniemeester van Z. G. Vorst Wannerius
XI, te paard.

14. Gala-wagen van het Wannevleegers-Comité.

15. Muziek der Venloosche dd. Schutterij.

16. Drapeau van Z. G. Vorst Wannerius XI, gedragen
door zijn hofmaarschalk, geëscorteerd door
twee herauten.

17. Statiewagen, voorstellende Z. G. Vorst Wanne-

rius XI, zetelende in de Maan.

18. Afgezanten van den Keizer van China, te paard.
19. Triomfwagen, voorstellende het Hemelsche Rijk.
20. Vertegenwoordigers uit Fezzan, te paard.
21. Praalwagen van Azie, voorgesteld door zijne verschillende volksstammen.
22. Afrikaansche gezanten, te voet.
23. Triomfwagen van Afrika, voorgesteld door een kaperschip met bemanning.
24. Muziek.
25. Deputatie uit Bulgarije, die zich op hare doorreis van Berlijn naar Londen welwillend bij den stoet zal aansluiten.

[p.16]

26. Praalwagen van Europa, gekroond door de Venloosche maagd, omgeven door de muzen en vertegenwoordigers van verschillende Europeesche volken.
27. Europeesch mixed pickles te paard.
28. Aardmannetjes, opgegraven in de potkuilen te Tegelen, op hitten.
29. Een gewaagde blik in de toekomst van de tramlijn Venloo–Steijl met passagiers- en restauratiewagen.
30. Een liefelijk tafereel uit de Spaansche letterkunde, voorgesteld door Don Quixotte en Sncho Pancha.
31. Kapel der Keizerlijk Chineesche Hofharmonie.
32. Herauten van Z. G. Prins Carnaval.
33. Zegewagen van H. H. G. G. Prins Carnaval en Vorst Jocus, als beheersers van Venloo en het overige gedeelte der wereld.
34. Ceremoniemeester te paard.
35. Verrassingen.
36. Wagens en voetvolk
Aantreden te 2 uren op den Kaldenkerkerweg.
De stoet zal den volgende weg nemen:
Parade, Groote Kerkstraat, Moerdijk, om het Stadspark, Lomstraat, Markt, Steenstraat, Maaspoort, Peperstraat, Groenmarkt, Gasthuisstraat, Parade, Klaasstraat, Nieuwstraat, Kleine Beekstraat, Vleeschstraat, Markt, Steenstraat, Oude Markt, Jodenstraat, Groote Beekstraat, Vleeschstraat, Markt, Lomstraat, Kleine en Groote Kerkstraat, Parade, Klaasstraat, Vleeschstraat, Markt.
's Avonds te 8 uren:
GEMASKERD BAL
door het gezelschap Jocus in het JOCUS-PALEIS
Deelnemers aan den optocht, mits in costuum, hebben vrijen toegang.

[p.17]

Niet leden, mits geïntroduceerd, hebben toegang en wel Vreemdelingen tegen 60 cents per persoon. – Inwoners der stad, tegen betaling van f 1,20 per persoon; deze laatsten moeten gemaskerd zijn.

Te Middernacht.

Extra groote Polonaise en Défilé

voor het Jocus-Comité, dat bijzonder prachtige en kostbare prijzen zal toekennen voor: a. het mooiste kostuum; b. het rijkste kostuum; c. het origineelste costuum; d. de grootste groep.

DINSDAG den 22sten Februari.

's Middags te 12 uren.

MATINÉE MUSICALE,

instrumentale, vocale, in één woord colosale, in 't Jocuspaleis.

Toegang vrije voor Jocussinnen, Jocussen en deelnemers aan den optocht.

's Avonds te 8 uren.

GROOT BAL MASQUÉ

IN HET PALEIS VAN Z. G. VORST WANNERIUS XI.

De bepalingen voor het Gemaskerd Bal

van Jocus zijn ook hierop toepasselijk,

Alle Jocussen, Wannevleegers en andere burgers dezer stad worden vriendelijk verzocht gedurende de Vastenavonds-dagen hunne ingenomeheid met het verblijf van Prins Carnaval in hun midden, te betuigen door het uitsteken van vlaggen en wimpels en deze alleen gedurende het rond-trekken van den stoet binnen te houden.

DE COMITÉS.

Inv. nr. 36 Voordrachten van leden 1842 (M)

1.1-1.3

[p.1]

Bijlage XIII

Aan

de WelEdele, Grondgooie, Onbegriepelike,
Gererde¹⁰⁹ en Hoerhgelierde, bij

Eet en drinkgelaoge aon erkinde Hiere,

Veurzitter ou Kommissarisse

van de Jocusij

te Venlo!!!

Het Momes Comité in Mastreeg,
alemaol Ridder van het Jonk Leeg
verklaord ontvange te hebbe eene breek
der me us den 2 Janurij oet Venlo schreef.—
Veur te beginne Konne veer neet manqueere
alle Jocus kinder te feliciteere
ouwer hun Installatie van Vreug en gekkerij
vant niks ais dat jao, maakd de min soe blij,
drum winsse voor; dat eure Patroen by ug zal bewoare
de Eindrag, op lange - lange Jaore
daobij altied voll geld eur Koser
dat kumd bij vreug en gekkestreek, van pass.
Verder zijt al us verschrikkelik chagrineere
dat veer, eur invitatie moote refieseere
'thans zulle voer de kinder van Jan de wig bemine
mair mooten ug, weegens Pitje¹¹⁰ P... regt ook bekine
dat eus Reglemint hiel dudelik besliss
dat de indescentie bij us verbanne iss!_!
Ouck beginne eus iver kramheede et zijre te
empêcheere
um dat voer bezig zien, den Jerere Wéeg te
acheveere
Zou het hoechloffelik Jocus Comité, us op den
11de Januarj met zen presentie wille ver Jere
dan Kunt geer euver euse Primorqueur en reeds
5 charabans, dadelik lisponiere

¹⁰⁹ Ambigu
¹¹⁰ Ambigu

Inv. nr. 36 Voordrachten van leden 1842 (V)

1.1-1.2

[p.1]

Venloo, den 20 December 1840.

Aan Jocus This,
aliàs P.M. Canoij.

“Mon bon maître, si votre seigneurie
 “avait pour agréable de me faire présent
 “de l’île quel vous venez de gagner, vous
 “pouvez être certain que je la gouvernerai
 “du manière à vous rendre satisfait.
 Sancho Pança à son maître Don Quichotte.
 Cornu copiam habet.
 (Hij verkrijgt al wat hij des nachts droomt.)

This hêt hao neet gewege,
 (Het waas veur oet gezag)
 Hêt einen brief geschreve,
 Wao jeder euver lach.—
 Waat lect he nou te bromme?!
 Ein’ wêeg, van iezer hêel
 Wilt heij tot hieij doon komme
 Van Zes ‘orum¹¹¹ oet de Pîel.
 Heij kan het os niet zwiege
 Det den turp van zoo wied
 As dan is te verkriege
 In elf minute tied.
 mit alle zien schôn plane.
 Wao heij het bes beij stuit,
 Zoal heij ‘ne wêeg zich bane
 Dao heij allein op geit. –
 This hait good prakkezere,
 ’t ‘Jo waor, This is neet waal,
 Heij duit zich promovere
 Directeur – generaal.
 Heij zal et zien, waal dommel.
 Heij is er toe in staot;
 En ouk van zonne klommel
 Waas os nag neet gepraot.
 heij zal dî wêeg opmête.—
 En kint hi good zien zaak,
 Dan zal hi niks vergêete
 Bij d’opgelagde taak.

¹¹¹ Ambigu

2.1-2.4

[p.1]

Bijlage XXXIX ola-haite den 33 November 2481.

Lit de Mööjs – in Antwoord op (Foetele gilt neet...)

Maar wat düvel zin ze nou Verrukt
 e geel Papier heel vol gedrukt
 ig wist neet min blüve
 wie ick zoog zo good schriive
 Joo, eerweerdige Heeren en Gekken
 ig zal o geus wat zekken
 Wat höör ich in ei Vreemd Land
 min leef Lü, nik as van Moord en Brand
 Nou Künt gy waal dinken
 as ick det geel schrive zaag blinken
 Halt dog tig, det is Kullasie
 Maar ich woor gauw in Extasie
 as ig maar loos van ei Comitey
 Ha, dogt ig, woor ich do maar bey
 Laater heb ig mig weer bedagt
 den ick heb överal gezogt
 Nou min aa, dülker Kap
 en wat ha ick der Van? nag eene Lap.
 Nou min eerweerdige Heeren
 of hoe mot uck og Tituleeren
 ig wil dog niet makeeren
 van og deep te feliciteeren
 Neet omdet ge begint te radolleeren
 Maar dat ge tragt og te amuseeren
 In Eer en deugt verstat ge waal
 zo as het zig gehöört in Burs zin zaal
 Nou louters mich ens good aan
 out det schrive heb ig verstaon

[p.2]

dat gy den 11e onder og mot trekken
 wee President zal zin van de Gekken

Inv. nr. 37 Voordrachten van leden 1843

Venloos liedje

[p.1]

Bijlage XXXVI

XV.

LEED OP DEN HAAN.

Melodie: Herr Schmidt! Herr Schmidt!

1.

Jucheyj! Jucheyj!

Vrind Jocus dèè is heij, (bis.)

Weij Ieren um wie 't zich versteit,

Zoe lang de wereld neet vergeit,

En sprèèke dan ouk van den haan

Mit joeccerie um aan.

2.

Allô! Allô!

Den haan is dôveur dô, (bis.)

Dorum goat lustig op den haan,

Dèè kick og zoe verlangend aan,

Loat um zoe lang allein neet stoan,

Gezwind maar drop gegoan.

3.

Het luk! Het luk!

Hèè zit um op den ruk, (bis.)

Nouw haan maar neet te hard gekreit,

Want neemes dan zien taal versteit,

Et is jô alles joeccerie,

En mak oos breurkes blie.

[p.2]

4.

Welaan! Welaan!

Dô zits dig op den haan, (bis.)

Dô zit et zich jô hiel patent,

Veur eine goje Jocusvent,

Nouw gank der ouk maar drukker op,

Het mutske op de kop.

5.

Hoezee! Hoezee!

Vivat et Comité, (bis.)

Det hèt bezurgd dèè schoenen haan,

Met al die bonte vèèren aan,

Dèè steit tot joeks van wies en gek,

En brikt de nied, de nek.

B...r.

Duits liedje (1)

Bijlage XLVII

XIX.

JOCUSLIEDCHEN.

1.

Heisa! auch ein Jocus-ständchen,
Brüder bring' ich euch hiermit.
Habe weder Kreuz noch Bändchen,
Noch das Haar nach neuem Schnitt.

Zijkant: bis.

2.

Mit der Kappe die ich trage,
Bin ich doch ein weiser Mann,
Spüre niemals Angst und Plage,
Trink' und liebe wenn ick kann.

Zijkant: bis.

3.

Freue mich des schönen Lebens,
Und will stets zufrieden sein.
Alles Murren ist vergebens,
Darum trink' ick lieber Wein.

Zijkant: bis.

4.

Alter Wein und junge Liebe,
Ist was unser Herz erfreut.
Bleiben wir drum Herzensdiebe,
Weil es unsern Sinn zerstreut.

Zijkant: bis.

N.....n.

Duits liedje (2)

Bijlage XVIII

TOAST

und

EINLADUNG DER DAMEN

zum Jocus-Verein.

Die erste Damenversammlung im Jocus-Verein,
findet Sonntag den 22 Januar statt.

Melodie: Hoch preiset die Reben, ens.

Willkommen Ihr Frauen im Jocus-Verein,
Ihr, die uns Rosen im Leben hier streu'n;
Doppelt wird unsere Freude dann sein
Wenn auch die Damen sich mit uns hier freu'n! (bis.)

Willkommen im Kreise dem Frohsinn geweiht,
Wo herrschet Friede und Eintracht und Freud';
Fern sei Verläumdung und Zwietracht und Neid,
Da wo ins Jocus verkürzt die Zeit. (bis.)

Achtbare Fräulein kommt in den Verein,
Ohne Euch kann man recht lustig nicht sein;
Ihr nur schafft Freude und wurzet den Wein,
Ohne Euch war uns das Leben zur Pein. (bis.)
Drum kommet Ihr Schönen, kommt alle heran,
Jocus wird zeigen Euch allen die Bahn
Wie man beim Lustig sein wohlthuen kann
Und dabei denkt an den dürftigen Mann. (bis.)

St.....r.

Die hochverehrlichen Damen, werden höflichst ersucht, zu dem, von dem Jocus-Comité zu errichtenden Tombola, ihr Scherflein durch das eine oder andere Produkt ihrer Handarbeit beizutragen. Die eingesandten Gegenstände werden zum Wohl der Armen unter sämtlichen Jocus-Mitgliedern verloset werden. Man beliebe die Gegenstände dem Herrn A. SLEURS Vleeschstraat N. 663. einzuhändigen.

Frans liedje (1)

Bijlage XLVII

XVII.

CHANSON.

Joyeuse compagnie!
Amis de la folie!
Vivons pour le plaisir.
Qu'ici bas l'on s'amuse,
Que la gaieté ne s'use,
C'est notre ardent desir.

Eveillons la nature
Par une fête pure,
Sans souci, sans chagrin.
De celle à nous bien chère,
Chantons pour lui complaire,
En grec ou en latin.

Caressons la bouteille,
Le vin est la merveille
Qui a la clef du Coeur.
Il bannit la tristesse,
Vaut mieux que la richesse,
Et donne un vrai bonheur.

N.....n.

Frans liedje (2)

[p.1]

Bijlage LIX

XVIII.

LA PLUS BELLE SOCIÉTÉ.

Air: Ami, la matinee est belle.

1.

Ami, ne sais tu la nouvelle,
Que dans la ville de Venloo,
Une société plus belle,
Confond les sages et les sots.
Entre, viens avec confiance,
Jocus reside lá,
Et vois, comme dans l'innocence,
Chacun s'amusera:
Honni donc soit, que mal y pensera. (bis.)

2.

Il y a souvent dans la vie,
Des moments qui sont douloureux;
Pour te distraire je t'en prie,
Adresse toi à ces joyeux.
Te conseillant avec prudence,
Le chagrin s'en ira,
Et au moyen de leur science,
La joie te reviendra:
Vivent les gens, qui ont ce grand art- là. (bis.)

[p.2]

3.

Amitié, je te rends hommage,
Des plaisirs purs l'égide vraie;
De Jocus remplis le message,
Embrasse tous les Venlonais.
Croîs; veille donc qu'avec constance,
Citoyen ou soldat,
Avec franchise il t'encense,
Car toujours tu seras:
reine des coeurs, aux bons lieux d'ici bas. (bis.)

S..t.

Engelse/Spaanse spotprent

Smoking, joking,
And drinking I like!
He who does not,—
Goddam! is a pike!

Cigarros della Joeccianos
Fabrica de Tabacos de G. H. Belman
Calle a Venlodad.

Inv. nr. 38 Voordrachten van leden 1844 (D-NL)

1.1 (-1.4)

[p.1]

Doch zulke Cabalen

Die komen van stralen

Zijn hier niet te vinden

Bij Jocus vrinden.

Voorleden Zondag zag enen op den haan

Een droomer in volle glorie staan

Zijn vriend Constant die riep hij aan

D'rom is die er in¹¹² ook opgegaan.

Een droom werd daar op 't tapijt gebragt

Toch over dat stuk werd min gelacht

ofschoon [---] de vrinden in deze zaal

Verstonden de dromers moedertaal

Ik zelfs was drover reeds ingeslapen

om dat ik er veele verschrikkelijk zag gapen

mij droomde als vretje op de jagd wel te zijn

Vervolgens met woede een aardig konijn.

Doch eer ik mijn doel kon bereiken

Was het hem gelukt te ontwijken

Ik ontwaakte en zag in plaats van 't konijn

De dromer voor mij in de hand een fles wijn.

¹¹² Ambigu

Inv. nr. 38 Voordrachten van leden 1844 (NL)

1.1-1.4

[p.1]

Bijlage

B.46¹¹³

in een of faan¹¹⁴ te kort doet, of wat men anderzins
personaliteiten tegen iemand noemen kon, dan zal
indien de lijdende persoon daarover klaagt, de spre-
ker door het comité veroordeeld worden, drie gulden
aan den armen te geven. Daar ik toch nu eens
bezig ben met de uitlegging van dit artikel, zoal
wil ik daarvan gebruik maken, om U te doen
opmerken, mijne Heeren, dat daarin gezegd werdt:
“De’ zal d’erme gèene drei gulde en neet mier.”
Het staat hem dus vrij deze drie gulden te geven,
aan niew¹¹⁵, wanneer, op welke wijze, hij ook ver-
kiezen mogt, dus waren ook drie gulden
verschuldigd, # dan redeneert toch het comité
#dan is nog niet
bewezen dat het
comité die in
ontvang nemen
maeke.~¹¹⁶

die ten onregte, terug hetzelfde patent als
arme en bedelaars neemt; en daartoe heb
ik te veel respect voor deze groote wanneer,
om mij ook slechts deze idee in het hoofd te
kunnen prenten;# maar genoeg is eens be-
wezen, dat de gevraagde drie gulden niet ver-
schuldigd zijn, dan valt van zelve weg,
aan wien ze toekomen.~ Daar ik zoo duidelijk
als 2x2 4 is, of gelijk men leest in de posthu-
me schriften van den Hoogrelgeleerden heer
B^{on} van Inkhouze tot Pennenberg,

¹¹³ In de linkermarge geschreven

¹¹⁴ Ambigu; inkt uitgeveegd

¹¹⁵ Ambigu

¹¹⁶ #...~: in de linkermarge geschreven; toevoeging bij de tekst die gemarkeerd is met #

2.1-2.3

[p.1]

Venloo

1833& xi Achtbaan Jocus-inen & Jocus-13roeden

Roemd een ander ook den luister van
 het Zicht in Vollen pracht
 Jr JK houd het met het duister,
 spreek ter Eere van den nacht,

obscuritas grata mortafilas
 getrouwen uit het xi boek xi vers¹¹⁷ van Jan den Duisteren

Zoo even heefd een geacht Lid van ons hoog wijs Comité,
 met eene ongewone Eloquentie eene redevoering gehouden
 aangaande de noodzakelijkheid van het Licht, inder-
 daad een onderwerp waarvan ik de verhandeling met
 een bijzonder genoeg heb aangehoord, en waar meede
 Zicht ieder volgaarne Zal kunnen vereenigen, want
 wat Zouden wij eene aardige vertooning maken
 Zoo wij ons alles op dit oogenblik in eene volstreckte
 donkerheid bevonden; wat Zouden de echte Jocusventen
 aardig op hunne neus staan [~~...~~]kijken als Zij van
 de vriendelijke en beminnelijke gelaatstrekken
 der hier aanwezige Jocus-innen beroofd bleven,
 wien tegenwoordigheid Zoo machtig bijdraagd om onze
 vergaderingen te veraangenamen. Waarlijk, ik moet
 u de volle overtuiging mijner Ziel bekennen
 dat van eene hatelijke historie. Het heeft de
 aangehaalde spreker niet veel moyte gekost daarover
 breedvoerig uit te wijden, want die man ieder weet het
 dat is een man, maa¹¹⁸ wat Zal men wil Zeggen
 dat ik hoog verheven sterveling er aan durf denken
 om ten voordeele van de donkerheid te spreken,

¹¹⁷ *xi vers*: interlineair boven de regel

¹¹⁸ Ambigu

3.1-3.2

[p.1]

[...] ¹¹⁹ Jocussen

En U waarde Jocussinen,
 Ontvangt, andermaal, den opregten
 en welmenende Wilkoms Groed,
 in deze onzer vergadering, het[...] ¹²⁰
 ons Jocussen, tot de grootste Vreugden
 en genoegens, moet verstrekken,
 de geachte Jocussinnen onder ons
 vereenigt te Zien, om onze aardige
 redevoeringen, vrolijke voordrachten
 en verdere amusemenen nochmaals.
 te willen komen bijwonen,
 Maar helaas, het is uiterst te
 bejammeren, Zelfs te betreuren, dat
 den tijd van aangenaame Vreugden
 en Welmenende eensgezindheid, Zoo
 schilijk, Ja Zelfs, zoo ras verdwijnd;
 Want naar alle waarschijnlijkheid,
 Zal deze de laatste verhadringen wezen,
 dezes Jaars, dat wij de Eer en
 streelenste genoegens, Zullen genieten,
 Van Zoo opgemind en wel, in onzen
 Jocus kring, met onze Jocussinetjes
 Vereenigt te Zijn; en wel tot de
 groote feesten van den aanstaande
 Vastenavond.
 Maar daarom niet getreurd, want
 alles komt te regt, uitgenomen den
 ouden goeden voorledenen en verdwe-
 nen tijd, Zoo heeft het Zoogenaamde
 allerzotste Comité met haare uit-
 gestrekte doordronge en allerdikste
 Vermogens; Gelet, en dat U
 alle ongetwijfeld, ook Zeer goed
 Weet, dat er een uiterste of
 einden is, aan alles wat er bestaat,
 of gedaan, kan weiden, maar
 Levens is ons alle ook bekend,
 dat men den tijd, en wel voornament-
 lijk, die van genoegens en vermaakt ¹²¹
 in alle mogelijke [...] ¹²²
 weten,

¹¹⁹ Papier gevouwen
¹²⁰ Onduidelijk¹²¹ Einde van de linkerkolom¹²² Stukje papier erafgescheurd

4.1-4.2

[p.1]

Wat zou gij er van maken sprak de vierde alweer
 op een Ezel zou misschien gaan, Ja op mijn eer
 Een Von Quichot en natura, dat was eerst een [...] ¹²³
 Van hield halt venlo de buiten wel vart
 Een elk bragt zoo zijne reden al bij.
 't Comite plaatste al deze heeren op een rij
 en sprak 't is ons aangenaam heden te Perveren
 dat Gij kosten nog moeite er voor wilt besparen,
 maar voor de rol van Mulbrouck is maar eene ~~nodig~~ ¹²⁴ doen ¹²⁵ van
 Hoe schikken wij 't best die zaak met fatsoen,
 Het beste wat ~~ken~~ ik weet is dat één van de Heeren,
 zich met de Rol van de Beer wil chargeren,
 Maar toen men dat zei liepen ze allen als hazen
 ik driftig [...] ¹²⁶ had ze wel op de willen blazen
 Pak maar in met Malbrouck laat uver ~~Zyn~~ Zin
 want mooglijk geeft dat nog het meeste gewin
 Dat antwoord was nu wel wat grof van die Heeren
 Maar we ¹²⁷ hebben ons daarvan terwillen refereren
 dat uder nu handelt en d uit naar Zinkens
 en verschint als een d overige ¹²⁸ ofwel als een ruis
 als een koe of een kalf desnoods als een kater

¹²³ Onduidelijk

¹²⁴ *nodig*: interlineair onder de regel

¹²⁵ *doen*: interlineair boven de regel

¹²⁶ Onduidelijk

¹²⁷ Ambigu

¹²⁸ Ambigu

5.1-5.2

[p.2]

Ja 'k viel uw invloed reeds want ik begin te beven
 wie wenscht er naar de dood bij zulk een [...] Jocusje¹²⁹ leven
 Bij Zang en Schertz, bij luim en Vrolijkheid
 En alles dat, ons door uw kunst bereid,
 ontvang de húlde dan van Jocus dankbre Zonen,
 En zoo 't van al niet lukt u naar waardig¹³⁰ te loonen
 Geloof dan vast dat Jocus naderhand,
 u bij de oonen trekt en Zegt: Man¹³¹ vol verstand,
 Kom volg mij waar ik ga, en wil mij vergezellen
 Help mij in 't ~~donker~~ duister¹³² graf gespeelde noten tellen,

Wij Joeccius xi – etc.

Gelet hebbende op de ouverture van Josep in Egypte
 waar de vrouw hem bij de broek had,
 gelet hebben de op de mésures die in alle zaken en
 ook hier te pas komen
 gelet hebbende dat ~~me~~¹³³ ~~meeste~~ onzer Jocus muzyk aut-¹³⁴
 solg ~~Zyn~~, spelen¹³⁵ maar dat [...] de wagen of van hen¹³⁶ naar een
 duet verlangen, om [...] ~~stekkato~~¹³⁷ te staccato¹³⁸ maken, en als van
 geen [...] moderato¹³⁹ ~~Zonder blazen~~ maar [...] presto¹⁴⁰
 Over wegende dat onze muzykanten, en
 onze Zeel¹⁴¹ piano en bij het glas forte spelen
 en daardoor soms een 6 mol of kruis miste
 En gehoord het Rapport van onzen Därmento¹⁴²
 dat onze muzykanten, leden van ons gezelschap
 met de meest mogelyke yver zyn beziel

¹²⁹ *Jocusje*: interlineair boven de regel

¹³⁰ Ambigu

¹³¹ Ambigu

¹³² *duister*: interlineair onder de regel

¹³³ *me*: interlineair boven de regel

¹³⁴ Ambigu

¹³⁵ *spelen*: interlineair boven de regel

¹³⁶ *de wagen of van hen*: interlineair boven de regel

¹³⁷ *stekkato*: interlineair boven de regel

¹³⁸ *staccato*: interlineair boven de regel

¹³⁹ *moderato*: interlineair boven de regel

¹⁴⁰ *presto*: interlineair onder de regel

¹⁴¹ Ambigu

¹⁴² Ambigu

6.1-6.2

[p.1]

Even als in het vorige Jaar hebt gij ook nu het Comite
 in de vervulling van hare taak, ter zyde gestaan, door tot
 genoeg dezer gansche vergadering, de vruchte van geest
 pen, ons niet te onthouden, maar die te ontboezemen, of
 een wyze Uwer en dit geachte Gezelschap waardig
 Vergun my dat ik U namens onze societeit de volgend
 regelen toewyd!

Schaamt zich een wyze niet den Narenkap te dragen,

Ja zit hyzelfs die kap nog voldenluister¹⁴³ by

Door onder 't Narrenkleed zoo waarheid voor te dragen

Dat zy voor ieder een geheel aanschouwlyk zy.

Schaamt zich een wyze niet zyn vrichtbre pen te leenen

tot kweeking van t genot ofschoon met t dwaasheid na

t Is billijk dan t dat my ons zaam vereenen,

opdat een elk uw smaak uw yver luide zoem,

Ik weet het onze dank kan geen voldoening schenken

Ik weet ge werpt een blik die in de toekomst ziek

En dat ik op dat punt gelyk met U blyf denken,

Is zeker als de hulde, die 'k u by deze bied.

Maar men van zou hooge Zan,¹⁴⁴ en de eerste Jocus van alle Jo¹⁴⁵

wat zal ik met u aanvanging wat Zal ik tot u Zeggen

¹⁴³ Ambigu

¹⁴⁴ Ambigu

¹⁴⁵ Stuk van het papier ontbreekt

7

[p.1]

Wij

Joeccius XI

Coronatus Priesidiatus Jovatus,

Grootkruis der orde van den Haan

~~ete ete. ete.~~

enz: enz: enz:

Overwegende de hooge noodzakelijkheid, dat
 een mensch die wat verdiend ook wat hebben mocht,
 Gelet op het xi: vers van vrolyke vischers, waar
 men leest dat wie een vlieg vangt, dezelve goed moet
 vasthouden,

Hebben besloten, zoo als wy besluiten by
 deze.

Dat op aanstaande Zondag den 21 Januij
 Groote Vergadering en Jocuszaal zal
 plaats hebben voor Jocussen en Jocussinnen.

Dat tot deze byeenkomst zullen worden
 toegelaten alle Dames, wier bloedverwanten
 tot ons Jocus Rijk behoren,

Dat de Dames, zonder Heeren wonende
 door ons ~~plechtstatig~~ behoorlyk¹⁴⁶ zullen worden ge-
 inviteerd, [...]

En eindelyk, dat het Comite, des avonds
 ten half 7 ure precies zal plaats nemen,

Aldus gedaan en onze vergadering

den 17 January 1833 & XI

devier¹⁴⁷ President

Piet de Meus

ter ordonnantie

de Secretaris

Bⁿ v Inkh. t Pennenberg

¹⁴⁶ *behoorlyk*: interlineair boven de regel

¹⁴⁷ Ambigu

8.1-8.3

[p.1]

Doch waar stads afjnat,¹⁴⁸
 en niets bykomt ~~word de~~
 word het druppelen¹⁴⁹ kust
~~Laate op het laatste dan~~
 en dan [...] eet men eindelyk¹⁵⁰ water met rang
 vansch¹⁵¹ in parkbut¹⁵² zonder
 bezwaar van J'rijks schatkust
 Het is daarom dat ik u voorstel
 om drie nieuwe leden in het
 Comité te kiezen, opdat
 gezamenklijk, het schouw meer en meer
 worde [...] vrstoord, -
 Gant Hant loopt domineert,
 vliegt door [...] kroegen kasten
 Katenusen¹⁵³ slaapt, hy Loden
 Furken basquire en Fasten
 en als gy er dan een vind
 zoo als diende Plukvogel
 den kunt gy ~~van~~ my op
 een slaegende plaat zetten en
 maken er paté en Corp gras
 van.
 die man zeide ik als
 voorledene kier was een man
 en hy moet een van de
 eerste zyn die wederom in
 het comité plaats neemt, -
 Waarde Jocus Plukvogel t
 Boekboot de boekkozen van het
 Comité van voorleden jaar
~~wat~~ ontvang by deze opentlick
 myne halve voor de moeite
 en zorgen gy u Toen
 gegeven hebt, Zooveel van
 binnen van buiten, -
 Lang zal ik aan u denken.
 gy mist wat het zeggen
 wilde van omnis Kokki

¹⁴⁸ Ambigu
¹⁴⁹ Ambigu¹⁵⁰ *eet men eindelyk*: interlineair boven de regel¹⁵¹ Ambigu¹⁵² Ambigu¹⁵³ Ambigu

Int¹⁵⁴ longs¹⁵⁵ qui dinjeu¹⁵⁶ meisfos¹⁵⁷
Enfin, aan de Kaap zien wy
elkander weder –
Nu Jocus heb ik u reeds
een opgegeven kus de Tree
overige

¹⁵⁴ Ambigu

¹⁵⁵ Ambigu

¹⁵⁶ Ambigu

¹⁵⁷ Ambigu

9.1-9.3

[p.1]

Amersfoort 28 January 1844 –

Geachte Leden van het Jocus Comité

Waarde vrienden!

Indien niet in stille eenzaamheid, een onbevredigd verlangen, naar al hetgene my zoo na aan het harte ligt tot dusverre myn deel ware geweest, dan voorzeker had ik u reeds lang doen weten: dat het goede, hetwelk zich by myne herrinnering en aan Venlo blyft vasthechten, ook grootendeels voortspuit uit een aangenaam herdenken aan de gelukkige oogenblikken met u allen gesleten; het is daarom, en uit een opregt gevoel van erkentelykheid, dat ik thans de pen opvat, om u te zeggen, dat uwe loyautéit, eene zoo sterken indruk op my gemaakt heeft, dat ik nergens mer Zoo wezentlyk regt gelukkig zal zyn als in u midden –

Neem dan nogmaals waarde vrienden! mynen warmen dank aan voor uwe hartelyke meeningen die my vooral by het laatst vaarwel zoo duidelyk Zyn gebleken. wees verzekerd, dat my dezelve Zeer getroffen hebben, en geloof vry, dat waar, en wanneer ook, ik in de gelegenheid zal gesteld worden U wederkeerig van myne achting te kunnen doen blyken, ik het tot eene myner duurzaamste pligten Zal rekenen U te doen Zien. dat het hart op de regte plaats zit opdat gy overtuigend moogt voelen,

10

[p.1]

Daar op aanstaande Zondag
 avond ten 6 ure in onze Societeit
 eene Dames Vergadering Zal plaats
 vinden, hebbe wy de eer uwer by
 deze uit te nodigen, ~~deze [...]~~ deze bijeenkomst¹⁵⁸ met
 uwer! tegenwoordigheid te willen
 vereeren
 Venlo den 19 Janij 44
 Namens ~~de [...]~~ het Comité¹⁵⁹
 U Joccusserie

de Tweede Dames Vergadering zal op
 aanstaande Zondag ~~den 4 February~~ ten 6 ure¹⁶⁰
 gevolgd worden door een Bal, waarin
 wy de Eer hebben [...]
 by deze te Inviteren
 Venlo den 2e February 1844
 Namens het Comité

¹⁵⁸ *deze bijeenkomst*: interlineair boven de regel

¹⁵⁹ *het Comité*: interlineair onder de regel

¹⁶⁰ *ten 6 ure*: interlineair boven de regel

11

[p.1]

wy

Joeccius XI.

Coronatus [...]

In aanmerking nemende, dat het tegenwoordig mogelijk is, om zich onder den clooster Hemel te amuseren; en dat de beenen styf worden, door lang stil te zitten;

Hebben goedgevonden, vaststellen, gelyk wy goedvinden, en vaststellen by deze, Op Zondag¹⁶¹ den 4 february aanstaande, zal de tweede Dames Vergadering, in de Jocus Zaal plaats hebben, en worden gevolgd door Groot Bal (NB. met uw zyke)¹⁶²

Dezelve bepalingen by de vorige Dames vergadering in acht genomen, blyven ook nu van Kracht.

De aanvang Precies ten half 7 ure, [...]¹⁶³ gedaan in onze Vergadering den 31 Januarij 1833 & XI

Uw President

Piet de Meup

ter ordonnantie,

de sicretaris

Bⁿ v I –

verwacht nog heden eene proef, en morgen over twaalf ure, 2 Honderd [...]¹⁶⁴
Poelman¹⁶⁵

¹⁶¹ *Zondag*: interlineair boven de regel

¹⁶² Ambigu

¹⁶³ Onduidelijk

¹⁶⁴ Onduidelijk

¹⁶⁵ *verwacht ... Poelman*: in de linkermarge, door een ander ondertekend

12

[p.1]

Jocus

1^e op aanstaande Zondag den 18^e feby
 ten 2 ure Zullen Zich alle Jocussen vereenigen
 tot de kappenvaart naar de cassino
 om daar buiten bezwaar der algemeene [...] ¹⁶⁶
 de [...] ¹⁶⁷ Zal zich aan het hoofd stellen
 van daar teruggekeerd zal de 7de en laatste
 algemeene vergadering voor den gehouden, en
 de Zittingen voor dit Jaar gesloten Zijn.
 op Maandag en Dingsdag des avonds ten 7 ure
 groot gemaskerd Bal

De heeren die verlangen ongemaskerd in
 de Zaal te verschynen Zullen zich met
 de Jocus-muts dekken.

Aldus gegeven in onze Jocuszaal
 den 16 february 1844.

van onze Regering het tweede,
 de vier resident

Piet de Meup
 ter ordonnantie
 de secretaris

Bⁿ v Inkh t Penneberg

Gezien door my

1^e. Communiemeester
 Graaf van Kratspoot ¹⁶⁸

Een proef,
 en Elf of twaalf Exemplaren

¹⁶⁶ Foto onscherp

¹⁶⁷ Foto onscherp

¹⁶⁸ *Gezien...Kratspoot*: in de linkermarge

13.1-13.2

[p.1]

Zoude Zich eene overhoudsche¹⁶⁹ storm
 opdoen, dan dadelyk ~~by de hand~~ met kalmte¹⁷⁰
~~om~~ alles te trachte te¹⁷¹ regelen om [...] Zoo veel¹⁷²
 mogelyks alles te zullen¹⁷³ herstellen,
 en op Zyne plaats te brengen
 Den hogen Zoogenaamde allergekste
 raad, in haare laatste gehoudene
 vergaderingen Gelet op alle dikke dunne
 schyve en regte, maak leelyke gezigten,
 Lange Korte Kromme ronde en smaalle
 voorbeelde van leelyke¹⁷⁴ Kereltjes, in aller
 [...] mogelyke,¹⁷⁵ mooie schonen en lelyke
 Kleederen of Costumes,
 heeft goedgevonden en besloten
 dat eenen schets van alle die
 Knappe Jonges, ter inzagen, van
 alle Jocussen Zal worden gebruikt
 dewelke onder [...] en morgen of over morgen alhier
 en wel [...] de pose van deze
 in dat zelfs [...] zal bevinden
~~vergadering, dewelk~~ zun¹⁷⁶ voorstellen
 eene plechtige optocht van den groote
 Generaal Malbrouk, Seurat en Zo
 en wel om voorlopig, te dienen
 tot een sujet, voor eenen optocht
 van onze Societeid, met de vastenavonds
 feesten, indien er Jocussen Zoude
 Zyn, die eene anderen schets Zouden
 willen vervaardigen, of eenen anderen
 [...] te bekomen, hebben het¹⁷⁷
 slechts aan het Comité optegeven,
 dewelke in dank aangenomen Zal
 worden, en in overweging ~~genomen~~, gebracht.¹⁷⁸
 Alle Jocussen blyft het vry om aan
 dezen tocht medetewerken, of niet,
 maar tevens uitgenodigt en
 aangemoedigt, om zoo veel mogelyk
 daar aan by te dragen,

¹⁶⁹ Ambigu
¹⁷⁰ *met kalmte*: interlineair boven de regel¹⁷¹ *trachte te*: interlineair boven de regel¹⁷² Onduidelijk, interlineair boven de regel¹⁷³ *zullen*: interlineair boven de regel¹⁷⁴ *leelyky*: interlineair boven de regel¹⁷⁵ *mogelyke*: interlineair boven de regel¹⁷⁶ Ambigu¹⁷⁷ Onduidelijk¹⁷⁸ *gebracht*: interlineair boven de regel

14.1-14.2

[p.1]

Venloo, den 8 Februarij 1844

Wel Edele Heeren.

De Directie van het Casino
beëert zich, in vriendelijk antwoord Uwer geëerde
letteren, van 7 dezes, ter Kennis van UW Edelen te
brengen, de aanvraag, om op Zondag den 18 dezer
der toegang der lokalen onzer Sociéteit door de Hee-
ren Leden van het Jocus Gezeschap voor dien dag
toe te staan, in te willigen en neemen daaruit
regt gaarne op UW Edelen de belangens van onzen
Kastelijn den Heere JW Boers, daarbij wel hebt
willen begunstigen.

de voorzitter
HJ¹⁷⁹ Bantomps¹⁸⁰
Voor afschift
de Secretaris
Henri Goossens

[p.2]

De Wel Edele
Heeren van het Comité
der Societeit Jocus.
Hefed¹⁸¹

¹⁷⁹ Ambigu

¹⁸⁰ Ambigu

¹⁸¹ Ambigu

15.1-15.2

[p.1]

Venloo

1833&XI

Achtbaare Jocus-broeders

Daar Vriendschap heerst, is ook Vreugd.

Laat ons die niet Verstooren,
 maar tragten steeds, die uit te Verkooren,
 Dan Zullen Wij ons bevinden in eene Weij,
 Die alle Waare Jocus harten maakd blij,
 Het But van Jocus is dan pret en plesier,
 laeten Wij er ons dan ook meede versaeden,
 En gaan te Zaam als Goede Cameraaden,
 Dan Zal Geen hinder of smert,
 ons Verderven die pret
 En hoe Kunnen Wij ons dan beter vermaeken
 als hier in onzen prachte vollen Zaal,
 Ga, Genoegelijke avonds uren Zijn het,
 Die Wij in Jocus Tempel toen sijden,
 Kostelijk en luisterrijk was den gepasseerden,
 Waar aan ik mijne Ridderlijke macht, meede
 ook aan toe te Kennen heb, met welkers
 Genoegen voor de eerste rijs de Eer heb, als Ridder
 Van den Haan, mij voor uw achtbaare Jocus-brieders
 te Vertegenwoordigen, Ja Houd moedig op deze
 Verheffing, getroffen over de Eer welke van het
 achtbaar Comité aan mij wierd goed gekend,
 Ja, moogelijk over Eenigziens traag talent;
 Neenm Wil Zeggen van te Zijn, een waare Jocus Vent,
 Welk een donderend geluid Klonk mij in de ooren
 op den avond van den 21 Januarij 1833& xi wanneer
 Zoo Groot als ik was, mij voor het Comité moest
 Vervoegen, ten Eijnde de order af te wagten;

16.1-16.3

[p.1]

Geachte Jocussinnen En Jocus Vreinden

Met de Leeuwrik het nest uit, is een spreekwoord dat ik dikwyls heb hooren Zeggen.

Ik moet hier de bekentenis afleggen, dat ik een te groot liefhebber van slaapen ben, om te Weten hoe Vroeg die Kleine beestjes omhoog stygen, om hun morgenlied te beginnen, want in tyd Van Vreede, Wanneer ik eerst die avonds ten 6 of 7 uure bij de Batterij present moet Zyn, Zie ik er geene noodzakelykheid in, Zoo Vroeg aan Opstaan te denken, te denken Zeg ik, Want het Vereischt byna een half uur gezette Verweeing alvorens tot dit besluit te Koomen.

Het Kan Wel Waar Zyn dat er bij de Opgang Van de Zon Veel moois te Zien is, maar ik behoor tot het getal Van die genen die niet nieuwsgierig Zyn en tog gaarne alles Weten, het mag aangenaam ~~Zyn~~ Wezen de lage Wereld Voor te Zijn, en als Hoveling de Zon bij haare Verschijning te begroeten maar Waartoe dient het? als ik Van half Vier tot 7 of 8 uren het genot heb gesmaakt om het goud uit de mond Van den morgenstond te gaapen, en s' middags een aandoening Kryge die men slapen noemt en die mij 2, of 3 uren onthooft.

17.1-17.6

[p.1]

Welkom Broeders in onzen Jocustempel

Een jaar geleden verblydde wy ons
in de oprichting van ons gezelschap
hoe schoon lachtte ons eene
blyde toekomst toe, hoe meesterlyk
sluimerde Jocus

en zoodat groot

en klein, ryk en arm, ja zelfs

lange dunne en lekkere naar

het oogenblik der ontwaking

reikhalsden dit oogenblik was

weder gekomen en de [...] ¹⁸²

heeren, ¹⁸³ ~~Zyn~~ waren ¹⁸⁴ weder verlost

van een welgeschapen Zoon.

Zonder [...], ¹⁸⁵ of heenen, die

[...] echter later per apposchte ¹⁸⁶

~~weder~~ aangegroeid zyn

Ik verzoek Lord Polveenens order te

welke geven 11 kanonsschoten [...] ¹⁸⁷

[...] ~~in~~ ter eere van die

Helden, die in het voorledene

Jaee dit gezelschap tot stand

bragten, in het belang der

Societeit, boven het hunne

rekende, toe doen [...] ¹⁸⁷

[...]

Het zy my verder vergund

dat ik opentlyk het eerste ¹⁸⁸ Comit;e

dank my te, voor de moeite

en Zorgen, Zich in die tyd gegeven

mogt het nieuwe Comité

dat eigentlyk gezegd in

het nederig stof gekniel

gelyk stant, aan nog jonge

aan het kille [...] ¹⁸⁹

ontwoekerde spieringen

Zich spiegel aan het goede

wat het vorige gedaan heeft

[p.2]

¹⁸² Onduidelijk

¹⁸³ Ambigu

¹⁸⁴ *waren*: interlineair boven de regel

¹⁸⁵ Onduidelijk

¹⁸⁶ Ambigu

¹⁸⁷ Onduidelijk

¹⁸⁸ Ambigu

¹⁸⁹ Onduidelijk

Dan zullen de nazaten, waarvan
ik er op myne reize reeds ver-
se herdere heb aangetroffen
in de fluwele Kusken trokken
met dankbaarheid Jocus der
vergetelheid vertrekken –

18.1-18.2

[p.1]

Jocussen!

Dat ik dezen avond, den
 Haan beklim, is alleen om Ue ge-
 rust te stellen, wegens het geschut, dat
 hier in onze Zaal zulks een groote Col
 speelt, Weet dat hier niet geschoten
 word met Kruid of Lood, maar [...] ¹⁹⁰ dan
 schiet men hier met speke
 Het Geschiet op zich zelve is zeer
 onschadelyk en zelfs solide vervaar-
 digd in de Gieterij van de gebroeders
 Macarel, tot aandenken waarvan wij
 hunne afbeelding hebben doen vervaar-
 digen en op onze Jocuszaal plaatsen
 Eene van die smaken is gespoord en
 rydt op zyn stokpaardje
 op zich zelve Zegt dit niets:
 Want: is het geene waarheid? dan
 ooke wy Jocussen by Zeer Kleine Onaan-
 gename gebeurtenissen onze sporen
 en ons harnas aantrekken, en tegen
 al wat bestaat of niet bestaat, te
 velde trekken,
 Is het ook geene waarheid?
 dat ieder Jocus zyn stokpaard, heeft,
 en hetzelfde in het geheim of in het openbaar
 berijd
 De andere Heer is ongespoord en
 behoort nog tot die oude tyden, toen haarzake ¹⁹¹

[p.2]

haarzakken en een scheve mond, in de
 mode waren. – toen het tot de bon ton
 behoorde een flesch veel dikker dan Zyn
 eigene beenen, opteslorpen Zoodat het niet
 Zelden gebeurde dat de dunne beenen
 onder de Zware flesch waggelde, toen het

¹⁹⁰ Onduidelijk

¹⁹¹ *haarzake*: interlineair onder de regel

19.1-19.2

[p.1]

Zyne Excellencie de Heer President
Edele Heeren van het Comité en verdere
Leden van het Jocus gezelschap.
Salut!

De plegtige opening van ons waarde
gezelschap op voorlede Zondag door onzen hoog
achtbare heer President gedaan (heeft de vol-
komen goedkeuring van ieder Jcosulid weggedra-
gen) eenparig weten wy de welsprekenheid van
dezen man te hoogschatten!

De Zinsnede van Zyne Troonrede over het
voorjarig Comité uitgedrukt (was voor mijne
Confraters en inzonder voor my) Zeer streelend.
waarover ik Zyne Excellencie myne opregte dank
betuige. –

Myne opvolger (Zaliger de Noble Fabatis
plant) is myne schrede van vorig jaar Zeer
goed opgevolgt (het is dus onnodig Zyn Edele on-
derrigt in het plukken te geven) overigens (
schynt het gehele Comité de beste despositien
te hebben) om zich niets te laten ontbreken.
Jocussen! roep dan met my uit! het is een
waarachtig geluk dusdanige mannen in de
maatschappy aangetroffen te hebben –
Nu Jocussen Broeders en Jonges van Jan de
Wit ik recommandeer my in uwe Vriendschap
En T. S. V. [...].¹⁹²

[p.2]

En um det ge mig neet Zult vergeten,
Zal ik och van mine deugde spreken.
beste vrienden, jonges van Jan de Wit,
geluift het mig ik heb ein good gebid.
einen baas bin ik in het Knauwen
en het drinken deut mig neet verflauwen.
het is voor eigen lof det stinkt
met al det het is ein aardig dink

¹⁹² Onduidelijk

20.1-20.2

[p.1]

Lied N° 5

By afwezigheid van onzen warde President die een uitstapje maken is naar china om aldaar de hoogste graad of [...] ¹⁹³ van welsprekendheid te verwerven, Zoo moet de vier Prsident Piet de Meuo den II heden op de Koort, dewyl het Comité in haar Vergadering van gisteren besloten heeft, dat by de gelegenheid van het uitzieken der Mutzen, eene Kleine plechtigheid zal plaats hebben, en wel met het Zingen eenige daar op toepassende liederen, van het vorige jaar, en de gesteldheid onzer societet Jocus ter uwer Kennisse zoude worden gebracht

By de hervatting der werkzaamheden van het Jocus gezelschap dezes jaars, deden Zich dadelyk eenige tegenkantingen in het Comité, als mede andere obstakels op, zoodanig dat het eenigzins begon te te wankelen en weldra bestond er een oogenblik van crissis, dat men vreesden hetzelve voor altyd vervallen zoude zyn geraakt, hetwelk toch zeer te bejammere ~~Zoude~~ ja Zelfs te betreure zoude zyn geweest, indien wy naargaan en ons herinneren, de vrolyke en aangename avonden dat deze byeenkomsten, ons de vorige winter verschaft hebben. Maar naar dat het nieuwe Comité geconstitueerd of zamengesteld was, veranderde de zaken schielyk van gedaanten, wy kwaamen een stemmig Zeer goed en snel overeens,

¹⁹³ Onduidelijk

21.1-21.2

[p.1]

Het onderwerp mijner rede, Jocus Vrienden! is

De Vrolijkheid

De opgeruimde en vrolyke geest, bevordert eigen genot en dat van hen, met welke wij verkuren. De vreugde, die zich mededeelt gaat van eenen boezem in den anderen over, en haare waarde wordt daardoor verhoogt. De somberheid is als de schaduw deer oude bosschen, die alles in hare mantel hult, en elken glans verdonkert. Het aangename Jocus-Gezelschap schenkt vrolykheid, en doet, gedurende van des zelfs vergadering al het onaagenaame vergeten. De kunst, om vrolyk te zyn, is die, om het leven ret te genieten en geen uwer Jocussen! Zal het derhalve wraken dat ik deze tot het onderwer myner rede gekozen heb.

Om dan die kunst doelmatig uit te oefenen, behoort men in acht nemen, hetgeen voor weinige dagen een onzer geachtste Jocussen ter tafel bragt; namelyk de eensgezindheid of harmonie. Ontbreekt deze dan vergalt alle vrolykheid, en vetten en bedillen wordt dan het doel en maakt alles doods en eentoonig, daarom: Leve de Eensgezindheid!! en zyt daar door vrolijk.

Doch Jocussen! er bestaat nog een tweede vereischte om regt vrolyk te zyn, namelyk opgeruimdheid van geest, want onder de banier der eensgezindheid zonder opgeruimdheid van geest treurt men [...] ¹⁹⁴ en de vrolykheid kwynt.

¹⁹⁴ Onduidelijk

Inv. nr. 38 Voordrachten van leden 1844 (V)

1.1-1.2

[p.1]

Wá wat verdoend [...] ¹⁹⁵ wat hebbe
 leegen ¹⁹⁶ ter is genome [...] ¹⁹⁷ zinspreuk van het
 elfde boek elfde veers van Van Caltas, voo
 me liet, de onbegriepelikke waarheid
 Hoekes Spoekes in Coratus
 al wä neet ziet is blind
 Jocussen het is de historie, van batuger ¹⁹⁸ vogel pluk
 dä man had het hei en noot in den zaak
 Hä waar van verse klaar, zien ~~verstand~~ deugden ¹⁹⁹ wert te beperken ²⁰⁰
 Den 17 January vierde hä ziene petroen en den 18 zien varke ²⁰¹
 Hä lulde euver al, neet allein achter de vles
 maar ouk tusse de alde, schriefde hä vive la jeunesse
 Poep oeke waar zien woord by de jon mädjes
 En naar der eine ketel kapot dan soldeerde wä de geetjes ²⁰²
 Bij wars en Carbenaje waar ha weet de lente
 Peusele kos he goot & soupe as den beste
 In alles bleef hä zien consequent
 In waar docum eine gaje Jocus vent
 In de amours allein, waar hä net als ein kapelke
 zo leef fruimeskes had hä op jeder Bälken
 do bleif het ouk bij
 want als ein koke pan, bald wärm bald kalt
 woord hä langsam gries en alt
 dät waar zien geluk
 want had hä gekrege ein frau met hoor op de tand,
 dan waar hä mier te beklagen, als dä aan het
 spienvarkeke even vingers had verbrand. –

¹⁹⁵ Stempel over de tekst

¹⁹⁶ Ambigu

¹⁹⁷ Stempel over de tekst

¹⁹⁸ Ambigu

¹⁹⁹ *deugden*: interlineair boven de regel

²⁰⁰ *te beperken*: interlineair onder de regel

²⁰¹ *zien varke*: interlineair onder de regel

²⁰² *wä de geetjes*: interlineair onder de regel

2.1-2.4

[p.1]

1844

Het had mich zeker waal vuul moeijer gestaon
 As ik wat ier, op det bieye waor gegaon,
 Maar, Langzaam kumt ouk dô, had ik altied in mien gedachte,
 Det is de schuld allein, det ik dô zoo lang mit bleef wachte.
 Jô! nou gluif ik, det ik nog te vruug hei ~~op~~, bin opgeklomme,
 Want ik meit verduld nog neet, wômit ik veur den daag zal komme.
 Me hêt omtrent van alles hei al huure praote,
 Van mesbroek aan Art. 6. gedefendeert door avekaote,
 Van het gedrag en de Zwaarte, van in 't algemeen, alle Dames,
 Maar dai kôop ik, krieg dôveur, ouk wat op zie wames.
 Ik wip og êvel ons hiel, waat anders veur den daag gaon bringe
 En zocas me hei zeet, ei stukeke op mien eige hultje zinge.
 Alles is waarheid waat ik og vertel,
 En van mienen vrugeren tied, as Jongezel.
 Ik zoot toe nog maal ens, hei en das te schommele in de heuk
 Um wat verstand bye in te schrabbe, ouk loos ik gair in de beuk
 Door dit vuul lèze, en wat capaciteiten beyein te hebben geschrap,
 Hat ik mig, nô verloup van geine korte tied tot eine bekwaôme docter gema²⁰³

²⁰³ Papier afgescheurd

3.1-3.2

[p.1]

Het is en blief bepaald, en gezag van te [...],²⁰⁴
't Is gans strengk verboöje religies van te reure.
Sprik [...]²⁰⁵ politiek, det is ein domme knas,²⁰⁶
Maar in décant te zien, det kump gaar niet te pas.
De personaliteite en weide neet verdrage,
Ein eeder kèèt het neg eine daëuver te klage;
Dé zich hei tége stunt, we beklage um zier,
Dé zal d'éinie géne drei gulde en niet mier.
Aldus luidt het artikel 6 van ons Jocusre-
glement, en hierop baseert zich het comité, om
mijnen client, tot eene boete van drie gulden
te veroordeelen; uithoofde van de door hem
in de vergadering van zondag 21 Januarij gehoudene
reden Welk punt nu eigenlijk daarin tegen dit
artikel aanstootelijk zij, is mij zoo snel als U,
toehoorders, ten volle onbekend. Het doelmatigste
zal dus zijn indien U mij zulks vergunt, wij
gaan het voorgemelde artikel woordelijk na:
misschien willen wij dan, na lang twiffelen
en zoeken, vinden, het gene ons eerwaardig, hoög,
verstandig, en voor mij allen eerbied ver-
wekkende comité, met een enkel opslag
van zijne alles ziende oog, hierom tot den
ostracis was verklaard heeft. – Er staat alzoo [...]²⁰⁷
“Hoey is en bief bepaald, en gezag van te veure”

²⁰⁴ Onduidelijk

²⁰⁵ Onduidelijk

²⁰⁶ Ambigu

²⁰⁷ Onduidelijk

4.1-4.3

[p.1]

Ik had bi mien eigen gemaakt ein bast voornemen en
 [...] ²⁰⁸ van voorstaan niet meer... op den haan te verschienen
 dotoe werd ik aangespoord as ik op zekere kier riepelijk euverdagt
 de [...] ²⁰⁹ weurd oetgesproken door zekere Jocuslid einen echte
 zoon van Jan Deurit, eine man, kleine mer rein, dee niks
 ziet of het steit op zien peut en die zien weurd waregtig
 neet van streu zein, enfin het Comité heet dee man
 meite te appreciieren en hem verlede zondag tot ridder
 gemaakt. mer zult geij mig vragend wat waren dan
 die weurd die bie dig na zoe veul kracht zeen gedeist ²¹⁰
 O die weurd wovan he den heele Jocustempelhiet door
 weergalmen waren deed: Jocus is gezond, zag heij, Jocus
 is gezond, loot os doen as of he neet bestond.
 Ik geluif neet det dies werd op emes ²¹¹ van ug zoo veel
 indruk hebbe gemaak as op mig, ik bun dooreuver
 aan het miemeren gegoon en hub [...] ²¹² aan mig
 zelf gezag, Jo die rood van die man zal ik volgen.
 mer om dee rood note komme zou ik gans van Jocus
 hebbe motte aafsterven, mer die dood die vreesde ik
 en ik kos ter mig neet goed in begeren,

[p.3]

goedgekeurd.
 Bijverzakene UEd de zinsnede
 betrekkelyk de lieve god te willen
 achterwege laten en overigens de
 voordracht zonder byvoegingen
 te doen
 26 Jan
 namens het comité
 Bⁿ v I. tot Penneb.

²⁰⁸ Onduidelijk

²⁰⁹ Onduidelijk

²¹⁰ Ambigu

²¹¹ Ambigu

²¹² Onduidelijk

5.1-5.2

[p.1]

Jong nat zit ik ter tenaouvent²¹³ in
 um²¹⁴ hii²¹⁵ te maake un begin
 Mine leeve sebedaijus²¹⁶ waat heb ik gedaon
 Ik weit neet waoveur ik op den haan bin gegaon²¹⁷
 Maar ik staon der tog nou op
 En daroum moene jong pak ik dig bei de kop
 Doe um bieye 't ergert mig
 Gene mins dai dink dan dig
 De steis hei beinao als 2 jaor
 Eeder weit 't det is waor.
 En in de dain seed
 Zoog ik tot miene spiet
 Niemes dig wat gaive
 Wao meug dig tog van laive
 Maar ik heb van daag dan dig gedag
 En heb dig een Transbrietje mitgebrag
 Um dig te voore waas neemes toes
 Daorum bis te zoo knaoke hoes
 Ik noe dig iers botternekskes kaupe
 Maar dai ge bakde is oet de stat gaonloupe
 Nou gaap ens goot
 Mienen ermen bloos
 En halt dien mulke op
 Det ik dig det ens drin stop
 Ha ha, det zal dig waat goot smaake
 Ik huur 't al rammele tusse dien kaake
 Dien Preurke zuur ter anders oet
 Dai hait een diekke vette hoet
 Ik zoog um lettes in Herouge
 Hai had percies van Kukerleku gezonge
 Hai zag tokketokkedo mit eene vleuger euver de grond²¹⁸
 Doedreide hai umzien Heunke rond.

[p.2]

Goedgekeurd!
 Poelman
 seerek²¹⁹

²¹³ Ambigu

²¹⁴ Ambigu

²¹⁵ Ambigu

²¹⁶ Ambigu

²¹⁷ *gegaon*: interlineair onder de regel

²¹⁸ *euver de grond*: interlineair onder de regel

²¹⁹ Ambigu

6.1-6.3

[p.1]

Veur ein 14 daaggeleije had ik 't wondergroet geluk
 um neir den ierste kier te klumme tot op dit boesje zienen ruk
 joa 't waas reur den ierste kier maar 't hèèt mig toe good bevalle
 Dat ik dadelvke bestoot, de zuls doa dukker wat goan kalle;
 Ik heb og op den oavend ennige regelkes verteld.
 Bezonder eurer oos Comité, hoe 't doan mit waas gesteld.
 Ik zoe og van die minste nog vuul mier kunne proate,
 Maar 't is veuriers genug, we willen 't daobej loate.
 Van aovend waas iers mien meining, te komme op te lappe,
 mit hiel wat anders, enfin, prat gekheid en wat grappe,
 Die ik hej en doa had, gezog, en had bejein gesmeed;
 Maar ein toeval héét det verandert, ik groat vandie grappe neet
 Verleeje zondaag, klom der he jeinen op ten Haan,
 En reel as ein kat op de moes, op de Jocussine aan:
 't hèèt mig en eederein zier gespeete, en ik kan neet makeere,
 zoé good en zoe Hog als ik kan, doaop te repliquere;
 As vendeloose jong, ach ik 't mien grutstep lig,
 Det ik ag mien meining zeg, en tot um ei weurdje rug;
 Veuriers mot ik um zegge, det ik nooit had gedag,
 Det de dames hej waorte verzag, um hej te waire verag

[p.3]

goedgekeurd

7.1-7.4

[p.1]

Wij Joeccius XI
 Coronatus, Prediatus Elevatus,
 Commandeur der orde van den haan,
 groot kruute van de water en
 mindmeule, ridder van ein
 péérds. mandje vol diverse
 binne en boetelandse orders
 enz. enz. enz.
 Van alle dunnen en dikke,
 groete en kleine, kromme en
 regte, ouk slumme en domme
 lede van oos geselschap.
 Die dit lèze of veule lèze:
 Zalig Nieujaor
 Make bekind
 Gelet op de verandering die
 dees dage in de maon hêt
 plaats gehad zoodèt ze van
 drei kvaart, vol is geworde:
 Gelet op de respectabele Jocus
 kop, die ouk al $\frac{3}{4}$ Zien
 en vol gemaak deene te werde
 met gekheid.

[p.2]

Gezeen het rapport van
 Piet de Meup – Gelusterd
 nog mit grootje van Plukvogel –
 Attentie gegave op èt deraison.
 nement van den hofpocet
 Markies rume flèger, ~~de~~ Doorkeke
 het schrieves van de Sevretaris
 B^{on} van Inkhouze tot Pennenberg –
 Afgemwach het pruttele van de
 céremonieméesters – Aangeheurd
 de inbrengsels van den Baron
 Stempelnonsky – en endelik
 geveuld het gebabbel van
 Jonkheer Dermekitteler en
 Lord Volverneus –
 Gelet op het XI book
 van twie Joede weie
 wat as ein bril kost – alwaor
 me in het XI kapittel lies
 Et is vas waor det me eine
 moor mit afetrokkene galneut
 neet blank kan wasse, en dèt
 hè dè ens sien kans verkiek

naderhand bedreuf steit te kieke.

8.1-8.2

[p.1]

Goje aovend Jocus vrinde!

Ik hoop det gei mig neet kwolck zult nemen,
 as ik og met min welsprekendheid as Plukvogel
 och Jongens! meen wat vertel. Veul zin bang um
 ozen Ridder, zou as Polverneus Jocus op den oordt
 him neumt, den haan te beklummen.

Het deent jo allemool maar um zig te vermaken, en
 den tiet joeksig door te brenge. Ik as Plukvogel en
 Hanenruter ik log mig toe um Ridder van de
 Haneorder re were, maar as ik het op ens zoo hoog
 in den bol krieg en men verschrikkelyk verstand
 wou lote heure, dan ging het mig misschien as de
 kikvors, dejig sou dik wou make as einen
 os, ik zou dan berite. Ik zal get maar lang zaam
 doo want Jeule en Oke is ouk neet op einen
 daag gebouwd. Het deut mig maar plaiseer, as ik
 maar wat babbelen kan, al is ter ouk nog kop nog
 Hert aan, want aldoonde liert men jo, zou zag
 min Beste moeder, en verhoorde mig toe ein
 stukske van eine barbeer, de mier wou sien as
 hey waar, maar het ging hem Heg, lusten eins
 Dey gooje knaap, dei meer heeld van loupe en klendere
 as van zien scheerbekke, woord ens door sienen no-
 berman, eine Prukkemaker verso gum ein Prakné
 ein durp te brengen.

9.1-9.4

[p.1]

Vereinig weer hei vol gelesen
 in oure Jocus Zaal
 lap bauke jong en ferm als beer²²⁰
 voer knuip begrup et roaul
 roaas waar dei veurig jou en pres
 hei in pes jocus gaus.
 nae jonges zies ouk dis jou nes
 zoo gek weer as e raad
 Maar ins van veurig joar geiproker
 waar alles toch neis in een hoak
 wans huu ik pespink maar geroken
 ik had oge putje gaargekroak
 veul beloven weinig geven
 mak de gekke e oreudig even
 En de gekkig hei in de zaal
 spraken t joar pernes zoon zaal
 want wo is mien deploor gebleven
 Noe zuls he wel schrikken en beven
 det ik met zondenk begin
 of meins ge derik es vergelyken
 ne hiere zon glouwer zaner
 krunne zoo goun oes miene tof nees rake²²¹
 en doorun moes ge og nees neevonden
 det ik al manend kom aangedomenen

[p.2]

Maar 't liei zig hos verstaan
 wie oes es met det venk nes gegoon
 t ges twee met allen [-..] dingen van ier
 die komme was korf op eene kier
 waas ik uvengen veur en ne²²² eng [...] veur des denk heb eutgeston²²³
 Zal k og ens [...] ²²⁴ gon
 Ens smorgens kwam eene mes e groet gepaen
 na oog ik so is endelyk²²⁵ de in
 wo des te zoo lang n nes [...] ²²⁶

²²⁰ Ambigu

²²¹ rake: interlineair onder de regel

²²² Ambigu

²²³ veur des denk heb eutgeston: interlineair onder de regel

²²⁴ Onduidelijk

²²⁵ endelyk: interlineair boven de regel

²²⁶ Onduidelijk

10

[p.1]

Doleten Larefarie te Päerd
jet leéf doleten van vont Jocus

11.1-11.4

[p.1]

Oos Hoéglustg Comité, is zeker zier contente,
 wannier er door den einen, of andere Jocusvent,
 neet allein door de slumme, maar ouk maal ~~ens~~ door de²²⁷ domme
 Van tied tot tiend ens op dit Häenke wurd geklomme.
 Dees rèèje hèèt mig ouk gebrag op de gedachte,
 Um dit ens te probere, en maar neer lang te wachte,
 Mit hejaan te voldoon, en mit permissie van den Road,
 Is 't mig toegestoan det ik en sein bietje proat.
 't Is eederein bekind, det me hej neet hoeft, talente,
 of dichkunst aantestuine,²²⁸ want, ware Jocusvente,
 Diè zegge allemoal, zoé as 't zich ouk behuurt,
 Wie gekker det ze proate, wie leeren det me 't huurt.
 Veuriens mot ik og zegge, 't is veurnamelik mien idéé.
 og ei weurdje mittedeile, eurer oos Comité,
 Det is ei Comité joa minse van grôet verstand,
 Gein ziet ge der zôe rende, doorziect 't ganse tand;
 Joa 't is werechtig woar, det zien dig nog iers klante,
 Die verdeene det ze nog waire geneumd in de Courante.
 Dus neemt 't mig neet kwôlik, det ikke, op eind aard,
 wat log van eur zal sprèèke aan die hej zien vergaard.
 Maar (huur 'k doa achter zegge,) dèè ~~biet~~ maar op de poef,
 En einen twiede zèèt, stel dat eens op de proef.

[p.4]

Goedgekeurd.

²²⁷ *de*: interlineair boven de regel

²²⁸ Ambigu

12

[p.1]

Lied de Jocusvrinden N23. 21. 1844

4e Jocusvrinden! JocusvrindenWat is 't nou héi weer ingaet, Refrain voor elk der Coupl.²²⁹

Vurges kunt ge 'et beter vinden

As door oze Jocus-wet.

Eder zit met groat verstand,

Met zien bukske in de Hand

1e. Om te zingen op muziek

det es allemôl verbloet

Jô, Jocus vrinden...

2de Met ein pint alt of glaas wien

Kan me hei reg leustig zien

Dan weurd me zoa goed ter taal

En beklumt gerus den Haan

Jo, Jocus vrinden...

3de Heet de Jocus good gesprôken

In de schoane Jocus-Zaal,

Kerieg hê drei scheut nô geschôten

En dôbei dreimôl Hoera!!

Jo, Jocus vrinden...

4de Prôt hê veul, en dôbei ferm

Nemes rôpt: det is och herm!

En me bindt um dôveur aan

De ridder order van den Haan,

Jo Jocus vrinden...

B.....s.

H.E. Boudewyzer²³⁰

²²⁹ *Refrain voor elk der Coupl.*: in de rechtermarge

²³⁰ Ambigu

13.1-13.2

[p.1]

Gooijen aovend Gooyen Aovend.
 Die weurd zag ienen echte Jocusvent
 gepasseerd Jaor veur Vastelaovend.
 Den lied is hei det ik mig wier laot kieke
 En komme ens euver det Biesje gestrieke
 Want de zaak is hei te make plesier in Prette
 stelt ge naokomme de Jocus Wette.
 Zoe sprooke veur eninigen tie deuk Jocus Boule²³¹ qui²³² Roule²³³
 Komp maar op den Haan want det is oos groet doel
 En ge mot 't zoo euverlegge
 Det we neet wei Hannes zeggen
 Slappe naaring is 't wier
 Me vertap eene Jense aovend nog gein pintje Beer
 Dees leesteg op den haan gespronge
 En dae ein leedje bei gezonge
 Van Jocus wee u det heitje steet
 In wie dain Gaan zie stertje sleit
 't is Geker in gewis
 Plummeman de hebs mig lang gemis
 Daorum wil ik probiere
 Og veer ens te ammuseere
 En jaire og ons strat op
 Det miene Gekke kop.

[p.2]

't is ein aardig dink
 't liekend veul op schink
 En daorum wel ik 't vraoge
 Dit ins aan og te vraoge
 't is waar 't gien heel wette zaake
 maar vrievuul zoedan kleeje spek beiein kunne maake
 Wet niemes den oetbendel hievan
 Lag niet en koestert dan
 Extra samajeda pilgrom
 Ad nigra seculom

²³¹ Ambigu
²³² Ambigu²³³ Ambigu

14.1-14.3

[p.1]

Ei, ei det is nog lang neet mis, det is hier ein heel ander gezig
 tegen as me do achter bei de kagekel en me kiek tegen allemool
 die ruggen as tegen blin afpegels – o veur det gezig allein
 Zou me waal ins op ten haudmille goon... brillent...
 mer noe alle gekheid op ein end en alle wiesheid op eine stek, waat
 dunk ug? mig dunk det betaamt aan eine Jocusgek. Jo schik
 eine gek bien mit ik geer bekinnen, mer as ik noe ins zou zeggen.
 “Gei zeek ouug gek”, tegen de Kcpuszinne, o waat zou mi ze zig
 hier in de zaal zeer reuren, en wie kumt det umdet ze de woorheid
 neet geud heure. Det is toch mer zeker die muk duit niks tot
 de zaak, mer al die hier komme deil neme aan oos zot vermaak,
 det zeen aanhangers van Haan Flap en zeen net zoo hek as wei
 met oos kap..
 ...foei wat in faam slechte ean de Cologne
 woor noe trina. – men hier ik mak og ie
 Compliment o want is ter kustelik, echte farina.
 De tig van daag op den haan verschie is neet om ein
 lank discours te halden, is met om zoo as men het neemt
 wat te trompette, is neet om fidelke te loten blaffen,
 is neet om sinierke te loten Jonkeren, nee det heet ein
 hul ander reje, det gaon ik ug zegge.

15.1-15.2

[p.1]

Ik heb dit stuk niet kunnen bestudeeren,
 & doveur gvon ik mig met dit papier chargeerend,
 want mig dunk ik was eine kwast,
 äs ik het van bochte woel zekken & zitten door uweg vant,
 Deze morgen wie ik wakker begostte weeren
 kwoom de Barbeer veur mig te scheeren
 Ik had mig al eins in de ougen gevreven
 en kiek op de horlogie, en het waas half zeven
 van sloop mot ik mig nog eens rekken
 maar den Barbeer kwoom met het bekken
 en zeet min hier go tag as te bleef placeeren
 dan zal ik og eens gauw raseeren.
 en dan kunt gij van avond ouk op den haan marcheeren
 Wee! is het van daag zondaag?
 God weit waat er dan nog gebeuren maag!
 Wie den Barbeer de deur aet waes
 Kuk ik eens efkes door het glaas
 en ging eens kiken op de stroot
 hé, dacht ik van daag no Pegelen was neet kwood
 en drinken do eine pot alden drood.
 dat had ik ouk fameus geer gedaon
 maar daiht ik du mos vanovond op den haan goon
 Want äs Rümesleger mot ~~du nog een goon~~ men Jo²³⁴ degten
 en anders kan men neet vervullen zien pligten
 parbleu dacht ik het is ouk zaak
 & doe bis nog eine jonge snaak

²³⁴ *men Jo*: interlineair boven de regel

16.1-16.2

[p.1]

Den alden Plukvogel al wur op den Haan,
 heur ik roepen: Wat Grap! waat Klagen,
 waat ein prê!

En zoe onder den dekmantel van Krullagen,
 sneert men mig den kooning om den mond, den eenen
 agter den ruk en den anderen paplepel van den troon,
 Zo heb ik gepasseerd, zondaag neg einen orateur gehoord,
 dey onder roten, min Bisgratie heet aan den daag vlog²³⁵
 onder de zinspreuk der wat verdient niet wat heb-
 ben, den eenen deert is den anderen weert, ik zol um
 minen dank dau veur laten opentlik ben um, zedert
 heb ik um wat in de wuk gezat.

De instellingen van oos gezelschap zen grappen
 en Joux, en hei nou zeg ik mig, wee weten zier
 goed, det hei geinen twede Cisero, geenen Olonnel,
 geenen van den Palm zou t pas komen, maar ik
 doon men best, um tiet menen tot gekheid van
 oos gezelschap lee t dragen, det nou beter kan spree-
 ken op det beest, det hey mig maar ramplaceert, en
 geef um geer den plam oever, ik veur ig, ben al
 zier voldoen, as ik groetgeestige haanen, dei neet
 krijen darven, de lagspieren in beweeging heb gebrogt.
 Kortum Jocussen en Jocussennen alle surg maar
 aan eins ei gezat, want dei zeg ergert kan neet quisen.²³⁶

²³⁵ Ambigu

²³⁶ Ambigu

17.1-17.7

[p.1]

Jocusse

De derde zitting van et twiede
jaor van oose zegenrieke Jocus-Exis-
tentie; zal beij eeder ein, de et
geluk had, ze beij te wone, on-
vergètèlik blieve; onvergètèlick
selfs door den [-..] roelui²³⁷ van
zooveul schene madjes en vrouwe;
onvergètèlick door de van den haan
gehaldene redevoeringe; Jo, onver-
gètèlik door de Eindragt en
de vreugd die tot deep in de
nacht plaats had.

Doch veural zal deezen daag
bei die onvergètèlik en in²³⁸ hunne
gedachte, as den schoonste van eur
leve geprint blieve; die denzelfde
ovend met de order van het
gezelschap; Jo! met den haan;
det sinnebeeld der waakzaamheid,
gedécoreerd wierde.

Jô! Van kop tot de vent aange-
daon môs ik met alle krag,
mien treun wederhalde; waat
mich dan ouk gelukde; en oas
had ik den Haan op de borst

[p.2]

of ik beulde ouk direct sien
[-..] spere; mich dôg,
ik waas groeter, magtiger, as die
welke neet onder het getal ware
dezelfde distinetie te genièté;
nou Jo, ede rein wet et, waat
veur ein effec, soe ein ooder te
weeg brink, en ouk eederein weet
um dien egte weerd te geve.
Ik heb einen Heer gekend, de
eerdere keer as hi de order, die he
zonder te wete op welke maneer
gekregen had; bekeek, rood werd;

²³⁷ *roelui*: interlineair boven de regel

²³⁸ *in*: interlineair boven de regel

18.1-18.2

[p.1]

1^e

Hiere! 'k woe och ens vertelle,
Welken droum ik heb gehad;
Toe ik om 'ne lustige aovend,
Good de flesch had aangepak.

2^e

Want mezèèt waal det de druime
Van et leve veurgeveules zien
Daorum moe ik och ens vraoge
Wet waal komme kos van miene.

3^e

Ik druimd' ik waas de leeve God
Zoot in den hemel bòve;
En ing'le zooten um mich kèèr
Die mien regering lóve.

4^e

Pastijen èèt ik en gebake,
Veur meúge leeve gulde;
En gooije wien drink ik dobei,
Betaald zien al mien schulde.

5^e

Maar vervéling plaog mich zier,
Ik moe, ik waas op èèrde:
En was ik niet de leeve God,
Ik os maal duvels werde.

6^e

Drum zek ik: ingel Gabriel,
Gank, maak duk op dien zoole
En miene gooje vrind Constant
Moos te hei bei mich hóle.

7^e

Zeuk um niet in 't bollegium
Zeuk um bei 't glaas Fokaijen
Zeuk um niet in de Joede kerk
Zeuk om bei momsel Meijer

8^e

Da breit dan oet zien vleugelpaar
Een vlueg niet weg den engel
En pakt om op den bringt um hie
De' vrind dé lééven beugel

[p.2]

9^e

Jao jong, ik bin de leeve God,
En ik regeer de èèrde,
Ik heb 't jao altied dich gezag,
Det ik met groets zoo werde

Inv. nr. 39 Voordrachten van leden 1877 (NL)

1.1-1.2

[p.1]

21 Jan 77

Waarde Jocussinnen

Het eerste gedeelte van ons programma
van dezen avond is afgelopen

U kunt nu oordeelen wat eene Jocus
zitting is en ik vermeen gij u allen
goed amuseerd

Het doel van Jocus is niet alleen zich
te vermaken maar leeft met een
verheven doel; doet gij uit het
tweede complet van het lied dat wy
zo even gezongen hebben [...] ²³⁹ gemerkt
hebben. Het is weldadigheid
deze schoone deugd die door de gansche
wereld zoo zeer geprezen wordt en
hier in ons dierbaar Nederland op
hoogen prijs gesteld wordt.

Die de deugd nu die de menschen
veredelt zullen wij ook hier in ons
Jocusrijk trachten te berekenen ²⁴⁰
en in werking brengen

Den hoogen raad van elfen is van plan
om eenen tombola te organiseeren
bestaande uit vrywillige giften van
Jocus en Jocussinnen den opbrengst
zal aan den algemeenen armen verdeeld
worden

[p.2]

Daar den tyd voor vastenavond te
kort is hebben wy besloten de trekking
om zondag halven vasten tal ²⁴¹ plaats hebben
Wij loten nu aan de Jocussinnen over
om ons betervrouwen ²⁴² te willen zyn
om zoo dit doel eenige handwerken
te vervoudigen en die ons dan te schenken
ook was het ons aangenaam indien
zich een comité van dames te zamen
stelde die den raad hunnen hulp bood

²³⁹ Onduidelijk

²⁴⁰ Ambigu

²⁴¹ Ambigu

²⁴² Ambigu

2.1-2.2

[p.1]

Dameszitting op den 21 Januari 1877

Jocussen en aan U waardige Jocussinnen
ontvangt den hartelijken en welgemeenden
welkomst groet bij de eerste vergadering die gij
in dit zittingjaar met uwe tegenwoordigheid
vereerd.

Het groote getal dat hier tegenwoordig is bewijst
de deelneming en de belangstelling die gij hebt
dat het rijk van Jocus noch tal van jaren
in deze stad zal bloeien.

Ik vergeleek in eene vorige zitting onze
vergadering aan een veld van filippijnen
zoo eenkeurig als zij was; dezen avond gelijk
zij aan een bloembed van tulpen vergeet mij nietjes
rozen maagdeliefjes en pivenen; rijk aan
de heerlijkste kleuren van den regenboog
Maar ik hoop dat deze vergadering ~~ook~~ doch²⁴³ dezelfde
gevoelens van eendracht en eensgezindheid zal
bezielen gelijk de vorige

Gij moet U niet verbeelden deftige; hoogdravende
en verhevene voordrachten te hooren zoo als die
door Betsij Perk of Mina Kruzemann of
Jules Pavre of Malieutt gehouden worden
Neen deze serieuze zaken komen in de Jocus
zittingen niet van past.

Het zijn aardige geestige of koddige gezegdens
die alleen gehouden worden om de vrolijkheid
en het lagchen op te wekken zoodat de uren
die wij hier te zamen doorbrenge ongemerkt
en met snelheid voorbij vliegen.

²⁴³ *doch*: interlineair boven de regel

3.1-3.4

[p.1]

7 Januari 1877

Wij Joeccius XI

President van het Jocusryk Voorzitten van het matigheid
 genootschap Boston opgericht onder de zinspreuk Essen und Trinken
 halt leib und seele zusammen Ridder grootkruis van den haan
 en Kommandeur van verscheidene orders die uit geld gebrek niet hebben
 ingesteld worden enz enz en²⁴⁴ aan allen die dit zullen lezen hooren lezen salut
 maken wy ons presidiaal complement

Indachtig zijnde de spreuk uit het boek der wijzen,
 vele zielen veel vreugd; is het ons aangenaam te zien
 dat de deelneming groot is om de eerste plegtige en
 officieele zitting bij te wonen.

Ik wensch U allen als ware Jocusvrienden welkom
 onder den scepter van dien vorst welken gij ~~allen~~
 huldigt; welkom in zijn Alhambra!

Mogt gij hier reine genoegens en vrolijkheid vinden;
 dat binnen deze muren steeds de eendracht heerscht en
 scherts en luim tegenwoordig zijn...

Zoодоende zullen de zwarte gedachten die U soms
 zouden drukken verdwijnen; en deze vergadering
 gelijken aan een veld van filippinen éénkleurig
 en eensgezind!

Het rijk van Jocus is dan wederom aan de boorden
 van de maas herrezen en onder zulk eenen vorst
 zal het zeker bloeien en schitteren gelijk eochia²⁴⁵
 aan het firmament;

²⁴⁴ worden enz enz en: interlineair boven de regel

²⁴⁵ Ambigu

4.1-4.3

Niet getranscribeerd

5

[p.1]

[...] ²⁴⁶loopen. Allein zinn hiervan uitgezonderd degene honden die aan het breijen zinn, want anders kunnen zij hunn liefste wanneer zij ~~ze beegnen~~ hunn tegen komen nog niet eens een Kusmull geven. = Toelichting: Zoo lang iemand aan 't vreijen is, liet hij zelden

Hij heb gij [...] ~~henn ook een merk~~ de henn [...] ²⁴⁷meen ²⁴⁸geachten burgermeester de goedkeuring van de Jocuskiest ²⁴⁹onderteekend had nu wou hee ook zinne naam op de lies ²⁵⁰als lin ²⁵¹zette maar ze [...] ²⁵²niet meer, het was geen [...] ²⁵³meer [...] ²⁵⁴wilt gij uit dooran overtuigen, Komt maar flink op den haan.

²⁴⁶ Onduidelijk

²⁴⁷ Onduidelijk

²⁴⁸ Ambigu

²⁴⁹ Ambigu

²⁵⁰ Ambigu

²⁵¹ Ambigu

²⁵² Onduidelijk

²⁵³ Onduidelijk

²⁵⁴ Onduidelijk

6.1-6.3

[p.1]

Openingsrede dameszitting 11 Feb 1877

Jocussinnen & Jocussen

Weest heden avond allen welkom in Jocus zijn paleis dat op dezen dag den feestdag van onzen vorst uwe harten met vreugde bezielde zijn en uwe hersenen zich met waarheid vervullen!

Lieten wij dezen Karnaval bijzonder aan de vrolijkheid wijden en nemen²⁵⁵ daar het den eerste is sedert de wederoprichting van het Jocusrijk binnen deze stad.

Ik wenscht u dan heden avond veel amusement met zingen en met de grappige en drukkerige voordrachten die door onze Jocusgasten zullen uitgekraamd worden.

Het grote doel van onze bijeenkomsten is lagchen ik raad U aan dezen avond er goed van te profiteren want na deze drie gekke feesdagen Komt den tijd van rust en het zal waarschijnlijk eenigen dagen verlopen moeten²⁵⁶ eer wij onze gewone zittingen beginnen nochmaals amuseerd U wel en denk aan het spreekwoord wie het langste leef heeft alles bij een.

Van spreekwoorden gesproken is er noch een dat ik dezen avond wil toepassen dit is die ~~het langste leef heeft alles~~ Wat verdiend die moet wat hebben.

Gebruik markeerd van onze présidentaale magt waaraan het grootmeesterschap van de hanen order verbonden is

²⁵⁵ *en nemen*: interlineair boven de regel

²⁵⁶ *moeten*: interlineair boven de regel

7.1-7.4

[p.1]

11 feb 77

Jocussinnen en Jocussen

De plegtigheid die nu zal beginnen, is de belooning van die Jocussen die zich gedurende dit gedeelte van het zittingjaar uitgemunt hebben:

Deze belooning bestaat in het worden van Hanenridder

Day is ridder van dat dier dat zoovele goede eigenschappen heeft.

Wie is fierder en kloeker dan hij. Hij die gij nooit als gespoord ziet en altijd gereed is om eenen vreemden indringer uit zijn rijk te verjagen

Wie is Waakzamer; hij houdt streng de wacht in zijn Kasteel en wekt de burens als er onraad is met zijn gekakel

Wie is zorgzamer en geleerder daar hij morgens met de eerste stralen der zon reeds op de been is om met zijn talrijk gezin te zorgen en hij geleerd is bewijst hij al de voordrachten die hij houdt met gesloten oogen debiteerd om te laten zien hij ze goed van buiten kan

Dat dan onze nieuwe ridders hem tot voorbeeld nemen en zijne deugden aanwenden in de goede zaak van Jocus instand te houden en uit te breiden

Overwegende en in consideratie genomen hebbende de veelvuldige diensten die onzen vice president [...] ²⁵⁷ Movial aan onzen vorst en zijne regeering bewezen heeft slaan wij hem tot ridder van den Haan.

²⁵⁷ Onduidelijk

8.1-8.2

[p.1]

Openingsrede op den 4 Febr 1877.

Jocussen

Wij naderen van rassche schreden den vastenavond na die dagen hebben de Jocussen eene lange vacatie of periode van rust

Om evenwel onzen werkkring te sluiten heeft den raad van elf bepaald eene cavalcade te houden

In de algemeene vergadering van verleden donderdag is door plus minus 7x11 tegenwoordig zijnde Jocussen het besluit of plan hetgeen den raad van elf hun toen voorgelegd heeft goedgekeurd

De cavalcade zal op Rozen Maandag of op het venloosch gezegd op vasten avond maandag middags tegen 3 uur plaats hebben en zal het doel beoogen den intocht van het hof van Jocus binnen deze stad Reeds hebben zich verscheidene Jocussen tot het medewerken aan deze cavalcade aangeboden; diegene die noch van plan zijn zich hierbij aan te sluiten kunnen zich heden avond na de zitting aanmelden of wel bij de secretaris of bij mij tot uiterlijk woensdag [-..] 6 uur. wij zullen hun²⁵⁸ dan ~~hun of wij hun~~ hunne plaats aanwijzen na Woensdag kunnen wij niemand meer ~~aannemen~~ verspreken²⁵⁹ hij deel er van kan uitmaken daar Donderdag het programma en de regeling van den stoet moet vastgesteld worden

²⁵⁸ *hun*: interlineair boven de regel

²⁵⁹ *verspreken*: interlineair boven de regel

[p.1]

Openingsrede op de vergadering
van den 14 Januari 1877

Mijne waarde Jocus vrinden

De gelden zijn allen binnen;

Jeder heeft ~~ook~~ zijn bonte pet
die coiffeert U allen ~~zeer~~ net.

Het rijk van Jocus staat nu vast

Wie het een grede regeering past;

Wat men ~~U~~ en²⁶⁰ nu mog zeggen

Of verkeerdt uit wie leggen.

Wij willen ons maar vermaken

Met allerlei koddige zaken;

versierd met ~~de~~ schoone Jocus kap.

Zoo deedt ook vroeger Jan Sloep.

Met grappen en den goeden luim,

{...} weet men ze niet op zijn duim;

En wie dit niet kan verdragen

Zoekt buiten Jocus zijn behagen.

Daarom zoo²⁶¹ ouden en Jongen,

Nu maar lustig op²⁶² gezongen;

En niet vergeten te drinken

Ook op {...} Jocus²⁶³ gezondheid klinken.

Na goed te hebben gelagchen

Dan ook {...} in de handen klappen;

Hij die hier niet me is gediend

Is ook Vorst Jocus met zijn vriend.

²⁶⁰ *en*: interlineair boven de regel

²⁶¹ *zoo*: interlineair boven de regel

²⁶² *op*: interlineair boven de regel

²⁶³ *Jocus*: interlineair boven de regel

10

[p.1]

mijne waarde Jocus leden!
 de directie [...] vindt²⁶⁴ op heden.
 onzen kust [...] compleet gevuld.
 Niemand steekt meer in de schuld
 Alzij het dat hij tot ~~zijn~~ den²⁶⁵ nek
 De must over ~~zijn den~~²⁶⁶ schedel trek
 Zoo als het Comité vertrouwt
 Is ons Jokus-rijk gebouwt
 Op een rots zoohard als krijt.
 De vuile mond die daarin leijt
 Op ~~de~~ zoon²⁶⁷ tong dik daaraan likt
 wordt door de hardheid afgeschrikt

²⁶⁴ *vindt*: interlineair boven de regel

²⁶⁵ *den*: interlineair boven de regel

²⁶⁶ *den*: interlineair boven de regel

²⁶⁷ *zoon*: interlineair boven de regel

Inv. nr. 39 Voordrachten van leden 1877 (V)

1

[p.1]

Recept.

Men [...] ²⁶⁸ einen Jocus, en eine Jocuszin
 De Jocus loept [...] ²⁶⁹ – De Jocus zien ü wel,
 met goe weik mögelig zien. Men bringt
 de Jocus aan de middaagstofel, en
 begeet men langzaam mit eine cladera,
 dö öp ein glaoke potmien, ²⁷⁰ en wil
 men 't zien pijn ²⁷¹ hebben, moge bietje
 Chamogane er bij. Wil hä neet wärm ²⁷²
 wären, dan neet me mogen flesch.
 Weunt ha andlik raed, dan zit
 me um in de spräkkamer, - frenters ²⁷³
 aan [...] ²⁷⁴ märe de Jocuszin,
 doch ein handbol greune thee er bij,
 zoemat et köpkes veur ein persoen, en
 löt 'k langzaam opkäken. Is het zomer
 dan stälk me ze, in de vrije lock, leept
 aan 't vinstet, in älk geval van meg,
 bestakt de Jocuszin mit vergeeting
 nietjes, zit teur dan aan de piano,
 en schudteur zoe lang tot ze zingt.
 Hort meden Jocus dobij zuchten,
 dan geit alles no minsel. de [...] ²⁷⁵
 de Jocuszin dan meer weg en heteur
 den hielen ovond langzaam aan de
 rök. Uen denk dit zot & möl, en 't
 veurnaamste is, dat het veur good muur ²⁷⁶
 anderhalden, want is het te stärke, dan
 löpt ales över, is het te zwaak, dan wären
 ze ten lätse res. Wie lang ze aan 't veur
 motten blieven, hingt hielemöl aan
 umstandigheiden aaf,

²⁶⁸ Onduidelijk

²⁶⁹ Onduidelijk

²⁷⁰ Ambigu

²⁷¹ Ambigu

²⁷² Ambigu

²⁷³ Ambigu

²⁷⁴ Onduidelijk

²⁷⁵ Onduidelijk

²⁷⁶ Ambigu

2.1-2.2

[p.1]

Toen wij van onzen hoogedelen Joocus XI bericht ontvingen, dat hij in dit jaar znen lieserlijken intocht in Venlo wilde halten, en dat nog all zoo gouw, had zingen raad de handen voll om de zierraoden van den ovrigeren liet bij een te zoeken, en daormee den zaal, waarm hij zich aan zien vriende, zooals gij zooven hett gezien, wilde veurstellen, te vergeeren.

Wij westen dat all deze zaken op het stadhuus ~~waeren~~ zien, en waor inzen burgermeester ook direct bij de hand ons op den prollen zölder alles noodige te loten uutzoecken. Waarvoor hem onzen besten dank.

Nu wij evoer²⁷⁷ ook niet voel, direct noo de zölderheen en alles omgezoeckt, doo had gij iens moete zien. wat doo voor allerlei rariteiten en antiquiteiten waaren. Van alles was vroeder voorgekomen en met voergekomen is, vond gij mit iets voorradig zoo vonden wij nog dur intocht van onzen hoegedelen Jocus van ovri-gene lied. Just²⁷⁸ op dezelfde manneer is hij ook van naameddag binnen gekomen. Hier zeet gij hem met zinn [...] ²⁷⁹ lollige liedjes zinge en onder ~~kolle~~ ²⁸⁰ schuddere zich de gekke ~~veur loeter~~ van het ²⁸¹ laite. ²⁸² (De haan aant razele Hij heb gij, en dat zult gij wel niet [...], ²⁸³ hij heb gij nen alden raods kruik.

²⁷⁷ Ambigu

²⁷⁸ Ambigu

²⁷⁹ Onduidelijk

²⁸⁰ *schuddere*: interlineair boven de regel

²⁸¹ *van het*: interlineair boven de regel

²⁸² Ambigu

²⁸³ Onduidelijk

3.1-3.2

[p.1]

Dö fröch ick mog, en waar hos gevallen,
 En as ik gevallen waas, had ~~oek mig pien~~ scheid²⁸⁴ gedöân
 En as ik mig pien had gedaân, waas de docter gekomen,²⁸⁵
 De docter had mig ein recept reingeschreven,
 Het recept had me in de apothiek gebracht,
 Oet de apotheek, had me de medicien gehald,
 Medicinen komen oet het besten,
 In 't besten spenet²⁸⁶ het scheppingsverholde wärelde,²⁸⁷
 De wärelde besteit oet water en land,
 Op het land vindt me, frâje, märten,²⁸⁸ kastiel en dörpen²⁸⁹
 frajen, märten,²⁹⁰ kastielen en dörpen werden
 gebouwd van timmerluiens metselers
 Tummerluiens metselers werden door den architect onderricht,²⁹¹
 De architect makt dövören tekening
 De tekening is ein deil van de schilderkunst,
 De schilderkunst behöört tot de vrije kunsten
 Vrijen kunsten zien zeven,
 Zeven wiese mannen, waren vreiger²⁹² in Griekenland,²⁹³
 Griekenland waas de zätel der wiesheit
 De wiesheit hät eine präsidēt dä Minerva hit,²⁹⁴
 Minerva hät ein zuster die Diana hit,
 Diana is de jæt godin van de jacht,
 Op de jacht gebroekt me hönd en nitten,
 Het hönd en nitten vingt me, vös, wolven en hasen,²⁹⁵
 Vös, wölf en hasen behöören tot 't wildgedeerte,
 Onder 't wild gedeerte is de lieuw köning,

[p.2]

Maar apropos hör ik oek mompelen! ge [...],²⁹⁶

²⁸⁴ *scheid*: onduidelijk, interlineair boven de regel

²⁸⁵ *gekomen*,: interlineair onder de regel

²⁸⁶ Ambigu

²⁸⁷ *wärelde*,: interlineair onder de regel

²⁸⁸ Ambigu

²⁸⁹ *dörpen*: interlineair onder de regel

²⁹⁰ Ambigu

²⁹¹ *architect onderricht*,: interlineair onder de regel

²⁹² Ambigu

²⁹³ *Griekenland*,: interlineair onder de regel

²⁹⁴ *hit*,: interlineair onder de regel

²⁹⁵ *en hasen*,: interlineair onder de regel

²⁹⁶ Onduidelijk

4.1-4.3

[p.1]

Goedgekeurd

Bon Kratspoet

Ul Kösse

[---] waat gekemt in 't minselik lüve

würd door de beuk einen aetlik gegäve

op allerlei meneere in proza en poesie

Van Davidis Kaokbook aan toet de astronomie

Dao würd gelierd wie me 't bes kan behage

Wao me zich in mot halde, wao me lache moge

Wielang al de wärelde en de minsebestaon

Wie die op les door veur zullen vergaon.

De "arti-amandi," liert de kuns um te beminne

"de hedendaagsche dans", - waat fatsoenlikke madjes neet kinne

wie amor en Psyche in vruëger tied hebben gekierd

Det würd aldoor de beuk nao regels gelierd.

Now kan ik neet begriep en heb al gedag

waorum nog gein book op 't kässe is veurgebrag

want die maar ens hebbe gekös, die motte bekinne

Det 't meugelikker is as me dag veur 't beginne.

En wie me 't kösse toch eigenlijk mot bedrieve

Det is toch ein zaak waoeuer me kan schrieve

Now liert me 't praktisch door mondelik probeeren;

Me kan van de precis waal 't meis präfiteere

Maar 't waar dan toch bëter, det, wä 't kint oet de [---]

Ein theorie dao van oetgaof, waat die zaak aanbetref

Ik heb [...] ²⁹⁷ al ein bietje gespikkeleerd

En de verschillende saorte van kösse genoteerd

²⁹⁷ Onduidelijk

5.1-5.4

[p.1]

Van [...] ²⁹⁸ dingskes ~~werre soms graote zaken~~ 1877
 ontstaon soms ~~geboren~~, graote zaken.

[...] ²⁹⁹ kijkje in de weereld doo, dan zeen ik rare zaken

[...] ³⁰⁰ meuglik is, de mins zien ken vermaken

[...] ³⁰¹ neuzel iets – te [...] in de krant

Begrip he det dan neet – de [...] verhoord tot hand,

En eeder agt ter met – met zonne flauwe kul

En trok deschouwers op – och doe onnuzele sul

wie det veur korten tied, – eine zekere knol os bakte

En oos brave burgerie – schandalig jo verlakte

Hie in de Vendelse krant – van veur eind week op zes

wo he os [...] dugtig ³⁰² hekelde – en leesde os goot de les

maar 't had niks um 't lief – 't scheen waal ein gerdine preek ³⁰³

ouk had et veul eweg – van kinder zokerpeek

de is ouk in 't ierste zeut – en op 't les dan smakke bitter

zoe waas ouk 't geschrief – van knob de grote vitter

Maar wie ik de zaak doorpluusde = en doe ik 't good begreip

Doe veulde ik nag iers – wo dit de schoon um kneep X

want, et waas ter jo neet eine = wo knob et euver had

maar alle, ware we schoften – wei burgers van de stad.

²⁹⁸ Stempel over de tekst

²⁹⁹ Stempel over de tekst

³⁰⁰ Stempel over de tekst

³⁰¹ Stempel over de tekst

³⁰² *dugtig*: interlineair boven de regel

³⁰³ *preek*: interlineair boven de regel

6.1-6.3

[p.1]

Foto onscherp

[p.2]

Je rommelen as ein leelekmanskind³⁰⁴

Det mit zien eigen neet contant

den anderen minder nog patent

Zaken in Casies geit reuren

die hè later mot betreuren –

Maar kan den Haan te laste kunne

Doerend eeste Jocus kunne

Zoòn kerels wèrè tèr [...] ³⁰⁵

Hei volmakt everal geoort

Um nen bei meneer van sprèke

Euver os potent te prèke

Mot ik um het iers beginne

Ein [...] ³⁰⁶ och te doen kinne

Det nòn würdt gerepareerd

Naa de hiel nie gedecreteerd. –

In Venloosch blàd heb ge gelèze

Det volgens moède van voer dèze

Het stadhous nog altyd. gek genòg

Zin tores schyf stik i de lòg –

det zal non verhalpe nèu ³⁰⁷

Inplaats van de groete afterdèze

Würdt de kleine opgetrokken

tot hée ouk zin hoeg zal zien –

en op de spits teil bovemaan

behroemd würdt met de Jocushaan

Het is ein gunst die os altegader

Belôf is door den Dingewader –

hiè Jocus uem ein weik of wat

den intog dèi in det stad –

En tèi teil ual woord gezindt

door de komst van dein alde vrind

Jocus zint klamp in os mòore

Det de schoel net as den tre

ouk te klein is uem den tied

En té vindt van de stad nèet wiel

kort bei de President zien of

De Wiem veurbei aan de moerdiek

³⁰⁴ Ambigu³⁰⁵ Onduidelijk³⁰⁶ Onduidelijk³⁰⁷ Ambigu

7.1-7.3

[p.1]

Wä vivat lestars, habet alles

Omdèt ut een ierstig riet is, dat ik vuur't
Jocus volk openlik mot verschienen,
heb ik maar good gevonden, mien les van't
papier aaf te lère, ik hoap maar det
nemes mig dit kwaalik zal nemen, want
doa zien mier en ouk aldere diploma-
te als ik die eet doan.

Ik versprèk och èvel in 't vervolg mien
les van boete te liere net as oozen haan,
maar ömdet ut gebroek onder de Jocus
venter besteit öm die mit de [...] ³⁰⁸ oap
opte zegge, doarum zal ik dan ouk man
de [...] ³⁰⁹ oaphalde.

Veur ennige daag woord ik hiel aange-
naam verrast, ik toe ik had vernome
dèt ik van wège vorst Jocus er zien volk bij mijne ~~ald adel~~ hoewel frankh adelik [...] ³¹⁰
joeksig vólks het tot graaf van spontgaal,
waar beneumd. Ik waar fameus aan-
gedaan bij 't hire van det nieets, want
ik had einen ~~dikke jas~~ tevoren euverjas, ein
dikke onderboks en ein paar werm
plukkers aan, joa! ~~ten~~ op 't hoegste
waar ik aangedaan want ik had einen
hoegen hoad op, ik kwam precies
van ein reis teruk.

Gein wonder ouk zult gij zegge, gij
lollige Jocusventen, det me doa zoe ge-
reurd van kan zien, want men is ter
van vors Jocus!

³⁰⁸ Onduidelijk

³⁰⁹ Onduidelijk

³¹⁰ *bij mijne ald adel hoewel frankh adelik [...]*: interlineair onder de regel

8.1-8.5

[p.1]

Jocussinnen & Jocussen

Aangezien men tegenwoordig heel vól van
die Bahnen hört, den einen geiht na de Bahn
den anderen kömt van de Bahn, den derden
rit noe de Bahn den vierden vöert na de Bahn
en omdat Venlo zooveel vördeil heet van
de Bahn zoo zal ik och eens eventjes over
het woord Bahnen spreken, ofschoon het
wel in het Duitsch, hoop ik echter dat
gy mich wel zult verstoan en zal het
och zoo diedelyk möegelyk vetleggen

9.1-9.10

[p.1]

Jocusse & Jocussinne

Noa zoëvuul veurdragte vol
 echte Jocushumor en gooi inväl,
 die de Jocusse al gehuurd hebbe
 en die aan oos leef Jocussinnen
 door een Jocuspapas, Jocusmen
 Jocusvreiers, Jocusbreurkes, Jocusoomes
 en jocusniefkes misschien ouk neet
 hiël vrèind gebleve zien, want et is
 gein slech tieken veur de soliditeit
 van oos gezelschap as mennige Jocus
 noa ein zitting netjes toes gebleven is
 um aan zien familie al et plezeer te
 vertelle waat e heï gehad hèt,
 noa zoovuël joeksigen haneklap zeg
 ik nog èns, is et veur Jhr Plukvogel
 neet als te gemakkelik um mit het
 opsomme van zien druüg getalle
 de Jocussinne ouk ins te loate gibbele
 en op die leefelikke gezigjes, die mig
 doa aankieke, det net grinlegeke³¹¹
 te touwen, det ene spreker mier ao
 genug veur zien munte beloënt
 um mien belofte noatekomme
 zal ik og dan nao maar ens gouw
 zegge wie het niet de [...] ³¹² rerum
 van oos Jocusgezelschap oëtzunt
 Ingekomen is aan contributies
 [...].³¹³ cf 364.70
 Doavan aan verscheije rekeninge
 detgerère³¹⁴ cf 187.37
 Zoidet meï op vandaag sloete
 mit einen batige saleda saledoe
 saledum van f 100 + 7 x 11 gulden en 3 xii cent
 En det waal salvadore errore somissione
 Ge zeet wie zier et gank is veur
 ene penninkmeister um zinne

³¹¹ Ambigu
³¹² Onduidelijk³¹³ Onduidelijk³¹⁴ Ambigu

10.1-10.3

[p.1]

Openingsrede zitting 28 januari 1877

Jocussen

Heden avond zit ieder weer op zijn gemak
 En geniet bij de pint de geur van den tabak
 Wat zoude vele Jocussen wel beginnen
 Als hunnen huisvrouwen het kreeg in de zinnen
 Om altyd hunne mannen te vergezellen
 Het daagsche nieuws te hooren en te vertellen
 In de cafés en de sociëteits lokalen
 Daar drinken en ~~hem~~ [...] dat ook ~~moest~~ laten³¹⁵ betalen
 Neen dan zoude de Jocus vergaderzalen
 Zich niet by deze ruimte kunnen bepalen
 Want niet alleen zou het rooken hun geneesen
 Maar wilde zy ruim zitten en regeeren
 Het beste is, zich aan het gebruik te houden
 En steeds doen en³¹⁶ zoo als ~~deede deede~~³¹⁷ leerde³¹⁸ onze de³¹⁹ ouden.
 Dat de ware deugd is van een Jocussin
 Te huis te blyven als het moet bij het gezin.
 En de Jocussen zich laten amuseeren
 Met zingen speelen en kodig declameeren.

[p.2]

Wy moeten heden avond ook discuteeren
 Hoe ons met den vastavond te amuseeren
 Met optocht en lampions van vele kleuren
 Zoo schoon en fijn als men noch nooit zag gebeuren.
 Om zoo te eeren den grooten prins Carneval;
~~Dœr~~ met te compareeren in zeer³²⁰ groot getal.
 Hierna zulle wij beginnen te parleeeren
 Als Jocussen ophouden te reciteeren
 Op het laatst van het program in het tweede deel
 voor den afloop van de zitting in zyn geheel

[p.3]

J. O. U. de jolige, onzinnige ui.
 daar satyre zonder scherp te zien, satyre zonder
 beleidiging, satyre zonder emand ein
 haar op de kop te krenken, det mot, det zal
 het scheren zien van ooze echte Jocuskindere³²¹

³¹⁵ *laten*: interlineair boven de regel

³¹⁶ *en*: interlineair boven de regel

³¹⁷ *deede*: interlineair boven de regel

³¹⁸ *leerde*: interlineair onder de regel

³¹⁹ *de*: interlineair boven de regel

³²⁰ *zeer*: interlineair boven de regel

³²¹ *Jocuskindere*: interlineair onder de regel

En now kan ik mit mien [...] ³²²
 & veur den daag. Die middelste bewaarde
 ik tot 't laste, mot 't laste mot 't beste
 zien, en ozze & miest op 't beste aan Jocus
 Ze fleit zeker ouk doum ³²³ in 't midden,
 ümdat zo op 't brand of middelpant
 miest ma op os beoltje dreit. det diddel-
 punt ge mit het al allemol Jocusse is
 P. Carneval. [...] ³²⁴ ~~as~~
~~al van 't toekomstig jaor, [...]~~ ³²⁵
 Untet
 Het is 't [...] ³²⁶ van ons [...] ³²⁷
 het idéal van ons [...] ³²⁸
 het as gelukke vrije en slape [...] ³²⁹
 Venlo einen Carneval [...] ³³⁰
 mie hie [...] ³³¹
 het [...] ³³² is de wensch ver-
 vuld, van [...] ³³³ te ³³⁴ da het hiel prettig vinde
 J.O.C.U.S.

Goedgekeurd
 Baron Kratspoet
 [...] ³³⁵
 [...] ³³⁶
 [...] ³³⁷

³²² Onduidelijk

³²³ Ambigu

³²⁴ Onduidelijk

³²⁵ Onduidelijk

³²⁶ Onduidelijk

³²⁷ Onduidelijk

³²⁸ Onduidelijk

³²⁹ Onduidelijk

³³⁰ Onduidelijk

³³¹ Onduidelijk

³³² Onduidelijk

³³³ Onduidelijk

³³⁴ *te*: interlineair onder de regel

³³⁵ Onduidelijk

³³⁶ Onduidelijk

³³⁷ Onduidelijk

11.1-11.2

[p.1]

Foto onscherp

[p.2]

veur schoene laden, en woo nu te
 lezen steit “hier koopt men lompen
 en oud ijzer”, hant dann overal
 ee kresse met “~~quater meuble~~ bhamker garm³³⁸
 à louer!! drop. De galven berg wordt
 de griste concurrentie van het sovijns
 hoofd, en de zolder van vaugen het
 badhuus.
 ooch weet ge day was maar zoo een idee
~~ein~~, wie [...] ³³⁹legt ook eens ein op kwam
 doen ~~het~~ ze uut³⁴⁰ het nieuw³⁴¹ casino e bagiene kloser
 weese maken.
 Wanneer dat gij vroeger met den trein
 van Rotterdam over de brug in Venlo in
 kwaamt, daan hoort gij de rijzigers alhier
 zegge “Nee van dat Venlo [...] ³⁴²mer euver
 ook gaar niets, dat is heel in muure in
 gestoken en het moet ook³⁴³ wel, [...] ³⁴⁴all³⁴⁵ zoo [...] ³⁴⁶
 nette [...] ³⁴⁷plaats zien.
 Zoo dacht doo iemand die er wat
 aan te zeggen had, doo heb gij reiht.
 maar ik zal zorgen dat gij dat niet
 meer kunt zeggen; en wat duit hij?
~~hij breekt aan de Maaspoort de hiele~~
~~muur af, [...]: Zoo nu kunt~~
~~gy ook eens in Venlos zien!~~
 om de reizigers ook eens en in
 bleik in de statt te geven breekt
 hij de heel muur buiten de Maas-
 poort af

³³⁸ *bhamker garm*: ambigu, interlineair boven de regel

³³⁹ Onduidelijk

³⁴⁰ *uut*: interlineair boven de regel

³⁴¹ *nieuw*: interlineair boven de regel

³⁴² Onduidelijk

³⁴³ Ambigu

³⁴⁴ Onduidelijk

³⁴⁵ [...] *all*: interlineair boven de regel

³⁴⁶ Onduidelijk

³⁴⁷ Onduidelijk

12.1-12.3

[p.1]

Bij de bezitviering van de merkwaardigheide van Venlo
 waore wij tot aan het stadhuus gekomen. Zoo het is zeker
 waor, zoo [...] ³⁴⁸ getoun wat [...] ³⁴⁹ [...] gebouw is het ³⁵⁰ doo kunne *F* omgeve van de [...] ³⁵¹ hunger, ³⁵²
 en nog meer”en die hunger ³⁵³ al die [...] ³⁵⁴ liete [...]. ³⁵⁵³⁵⁶
 om voorelders op trotsch zien. Het is dann ook alt
 andere opgevalle en zien ze nu aan het [...] ³⁵⁷
 uut welk jaorhondert het stammt en wat veur
 ne bouwstijl het os. – Uut wat voor jaorhondert,
 vraog eik oik, zien zi dao aan het standeere, ³⁵⁸ uut wat
 veur jaorhondert? Uut het elfde jaorhondert, dat
 zient jar ieder klaor aan de kap ie ze drop gezette
 hebbe. En nu wat veur ne bouwstijl? Der reinste
 afgekapte rennaipannie ³⁵⁹ stijl, allein de [...] ³⁶⁰ uut den
 Haag die mankere nog draan.
 Van veure hebt gij een groete dubbele trap, op de ein goet
 gij herop en heronder, en waarveur dat de andere is –
 dat weet ik zelfs niet –
 Op de andere zie, just tegenover van ³⁶¹ ein van die hunzer ³⁶² woo zoon loefe
 meizger en zien, hebt gij een groete poort. Hij [...] ³⁶³ de embleme opkewaart
 van de hoeg achtbare vereeniging: De wijkmeesters – en wanneer
 ik wat veurte stellen had, moesten die, ook zoo als wij, bij ~~kom~~ ons ³⁶⁴ bijeen,

³⁴⁸ Onduidelijk³⁴⁹ Onduidelijk³⁵⁰ *is het*: interlineair boven de regel³⁵¹ Onduidelijk³⁵² Ambigu³⁵³ Ambigu³⁵⁴ Onduidelijk³⁵⁵ Onduidelijk³⁵⁶ *F...[...]*: aantekening in de rechtermarge, moet ingevoegd worden bij *F*³⁵⁷ Onduidelijk³⁵⁸ Ambigu³⁵⁹ Ambigu³⁶⁰ Onduidelijk³⁶¹ Ambigu³⁶² Ambigu³⁶³ Ambigu³⁶⁴ *ons*: interlineair boven de regel

13.1-13.2

[p.1]

[...] ³⁶⁵ wij van onzen hochedelen Jooren
 [...] ³⁶⁶ ontvingen, dat hij in dit jaar
 [...] ³⁶⁷ ken intocht in Venloo
 [...] ³⁶⁸ en dat nog all zoo gauw,
 was had zingen raod de handen voll
 om de zierriiden van den voriger
 tiet bijeen te zoeken, een [...] ³⁶⁹ eel
 den zaal, waarin hij zich aan zien
 vrienden zooals gij zoeven hebt gezien,
 wilde veurstellen te verzeerem
 Wij weeten dat deze zaken op het
 stadshuus waoren, en [...] ³⁷⁰ ik waor onzen
~~onzen burgermeester voor zien vrien-~~
~~delijkheid bedanken, dat hij ze over-~~
~~dudelijk uitgaof~~ direct bij der hand
 ons op den prullenzolder alles noodige
 te loten uutzoecken, waarvoor
 hem onzen besten dank
 Nae wij euver ook met veel, direct
 noo den zolder hen, en alles omge-
 zoekt, doo hat gij eens moeten zien
 wat dao ~~voor~~ voor allerlei rariteiten en ³⁷¹ anti-
 quiteiten waaren. van ~~den aldelen~~
~~tot den [...]~~ alles wat
 vroeger voorgekomen en met voorge-
 komen ~~waor~~ ³⁷² is vond gij noch iets.
 maar gij moet dikwils drop ekudeer
 om te ~~vinden~~ ³⁷³ zien wat ~~het is~~. het waor
 Doo hebt gij ad exemplum hij. zeet eens
 dat kunt gij lechtig raoden, nen alden
 raodskruth. En vorigeren tied, ~~doe~~ ³⁷⁴ toen
 het nog meer water goof dann nu
 doo dronk onzen gemeentenraad
 bij zinn zettingen ~~doe~~ ³⁷⁵ er wien uut
 dat waor, daarveur ³⁷⁶

³⁶⁵ Stempel over de tekst
³⁶⁶ Stempel over de tekst³⁶⁷ Stempel over de tekst³⁶⁸ Stempel over de tekst³⁶⁹ Onduidelijk³⁷⁰ *waor onzen*: interlineair boven de regel³⁷¹ *rariteiten en*: interlineair boven de regel³⁷² *is*: interlineair boven de regel³⁷³ *zien*: interlineair boven de regel³⁷⁴ *toen*: interlineair boven de regel³⁷⁵ *er*: interlineair boven de regel³⁷⁶ *daarveur*: interlineair boven de regel

14

[p.1]

Jocusse!

Op de beste Vergadering waas ik neet tot miene
spiet,

En woord doador de schoen alloentie van ooze
viese presedent kwiet,

Ik woord êvel hiël gouw gewaad door de
presedent,

Det ik plukvogel waas gewoodde van elke
Jocusvent,

Ik heb mien functie begô's en bin gam content

Want in de kas zien dreihonderd gulde
elf vieren³⁷⁷ halve cent

U we nog neet geplokket is, di [...] ³⁷⁸
dees wèck deraan,

Et lokaal van de kas kumt ge zondaag
van af den haan!

Venlo, 7 Januarij 1877

De Penningmeester

J^{hr}. Plukvogel.

³⁷⁷ Ambigu

³⁷⁸ Onduidelijk

15

[p.1]

Ieder start hāt zĳn merkwaardigheiden, de eine meer de andere minder, en kunnen zĳ geen heele boeke daarover voll schrijven, dann late ze het doek nog all dikwels op een klein klattje ppaier drukken.

Maar hiermede will ik nu niet gezegge, dat diegene plaatsē die, niets hebbe late drukke darum ~~ga u geen merkwaardigheide~~ ook niets bijzonders³⁷⁹ bezette. daan was ik erg miss.

do hebt gĳ by voorbeeld bij oos Venlo dat hāt ook niets laote drukken en doet bestaan er³⁸⁰ bij zoo vuul merkwaardigheide, dat wanneer men ze all optelde zeker een boekje van die dikte dann dat van den leven. daazette danns, vollkwam.

Konde ik maar beter met de [...] ³⁸¹ of Venlosche taal omgaon misschien deed ik het eens all opschrieven. maar dat geit niet, doet zoo het een en ander eens te vertellen dat geit beter, ~~me~~ en nette fout der [...] ³⁸² te maak, dann is het ook wat veur te laaite.

Ja wenige stadt kondt er trots op zien hat zĳ van zoo vuul rariteite te vertellen dann wij hier.

Wee kann neet aan stadt neume die doo e³⁸³ roader³⁸⁴ het dann wij. Het zien er vuul die e³⁸⁵ roader³⁸⁶ lekken maar ~~nog geen wie~~ niets tegen³⁸⁷ ons kaas,

³⁷⁹ *ook niets bijzonders*: interlineair boven de regel

³⁸⁰ *er*: interlineair boven de regel

³⁸¹ Onduidelijk

³⁸² Onduidelijk

³⁸³ Ambigu

³⁸⁴ Ambigu

³⁸⁵ Ambigu

³⁸⁶ Ambigu

³⁸⁷ *niets tegen*: interlineair boven de regel

16.1-16.3

[p.1]

De Kwakzalver.

Jocus bin ick, Jocus blief ik,
 Jocus wil ick altied zeen
 En ich bin de waterdokter
 Van vos Jocusverein

Wilt gei 'n staaltje van mien kunst
 Gei hoeft mich mer te bezeuke.
 Want, geluif mich, naor mien best
 Zal ich och verneuke.

Mankeert och get, al waat 't is
 Breng mich mer och water;
 En waat gei dan veur krankheid hult
 Zeg ich och eerst later.

Pillen heib ich, rond gedreid
 Oet perdsmist van 't land Spanje
 Die helpen bèter, heluif mich ger
 As de lekkerste champgane.

Dees perdepillen die zeen good
 Veur tèringen leepse ouge;
 Ouck veur krampen in de maag
 Zullen die waal douge.

Dan zeen hie pillen, ò zoo good
 Gemaakt van pèperneut.
 Die deenen, um och mer het te zegge
 Tot verwerming van kalde vent.

Mien zalf gestaokt oet rotte vesch
 Is good veur alle kwaalen,
 Bedriekt ge daao³⁸⁸ stieve tonge mer
 Ze worde slap wie aole.

Dees putjes hie, gei zeet ze waal
 Bevallen gooie zelfkes
 Ze bevorderen, 't is heilig waor,
 't Gubbelen van kalfkes.

[p.2]

Dees zalf gemaakt van kattendrek
 En smèr van drikke mugge
 Striekt ge dao den wil mit in

³⁸⁸ o in *dao*: interlineair boven de regel

Dan verdriefft ge t de³⁸⁹ hooge ruggē

Bint gei mit kwaoie tand geplaogd
Dat kan ich och verhelpen
Mit dit gereidschap van echt staol
Wil ich eederein helpen

[p.3]

Toegestaan behalve
het doorgehaalde vers.
Jheer Moijal
12/1 77.

³⁸⁹ *t de*: interlineair boven de regel

17.1-17.4

[p.1]

Jocius en Baas Jan eur rondreis
 gedeurend, drei moal elf joar.
 Heur lotgevallen en levensgevoar
 in elfhonderd leedjes.
 Onder 't Motto:
 "Riem dich oder ich freiz³⁹⁰ dich

As Jocus sienen aldste en beste vrind
 Is baas Jan, al lang bekind.
 Sinde 2 maal 11 en nog 11 jaor
 Sien wei door de wereld gevaren

En as ik dèn alden vrind dan vroeg,
 Hebs dig mig noot altied geploog?
 Dan zal hèn zegge, ik weit der van
 Doe bis en bliefs miene beste Jan.

Veur eindoosend 8 honderd 33 en nog 11 jaaren
 Toe sien wij same de poart oetgevaren
 En waat 'n sinds dèn tred is gebeurd
 Det kanst de dig nich begriepe, hebt te noet gehuurd.

Aan Venlo ware toe nog groete Poorten
 En diekke walle in allerhand soarten.
 Maar waat 't allerslumste was.
 Noa 10 oor kwaam men ect van joas.

Maar sinds oos lange aafwezigheid
 Is Venlo's volk heioan bevreid
 Ik vind 't good, ik vind 't well
 Bestond maar neet de 11 oorensake bel.

Waat hèn en ik nou hebbe gedreven
 Sinds wij oet Vendeloo sien verdwenen
 Det Jocusse, good verstoan
 Det zult gei aanstons gadesloan

Euver Belfeld, Schinzel Kessel, Dueken Monnikendam.
 Dreoe wij noa Rotterdam
 Van doa nou ginge wei en zie
 As ik nog draan dink: Gemind!

³⁹⁰ Ambigu

18.1-18.2

[p.1]

EdelAchtbare, doorluchtige,
déépdinkende, onfeilbare Hieren
Van het Jocus gezelschap.

Mit ein deep geveul van erkintelijk-
heid beklum ik als als Wannevleger
den haan, um opentlick mienen dank
te betuugen veur de zachte ongeveuligen
doûp³⁹¹ deh ik vandaag van och onder
goon heb beij dit Jocus gezelschap gij
hebt dodoor het beste bewies gelevérd
van as Venlose einsgezindheid um
ein eeder ens den toegang tot het Hemel-
riek te verschaffen sprekender bewies
van oog deepdinkendheid had gij ouk
zeker neet kunnen geven.

EdelAchtbare Hiere mien hert klopt
werm van dankbaarheid en vermein gein
beter tegendeenst te kunnen aanbeeije
en bewies te geve van oze tollerantie
ever ens oze deûp³⁹² aantebeeije, aan-
gezien dezen deûp³⁹³ hoogat waarschienlek
neet zoe ougeveulig kan zien geef ik
aan alle Jocus Vrinden ein bedén-
tied tot en mèt den 11 April van het
Jaor 1966 en 11 no deen tiend wurd
geine mier opgenomen, dan hebben
we toch ouk allemool dezelve
kanssen.

[p.2]

het beste bewies, Achtbare Hiere
kan ik och dovan leveren.

In het Joor 1819 en 11 wie Venloos
poorte geslote wore, en ein eeder
deh de stad noe binnekome gevraagd
is gewore, wo me van daan kumt, had
ein Vrouw oet Heringe de gelukkige
inval te zegge tege deh schildwucht
deh heur vroogde zag zij Herinen
wankem,

³⁹¹ Ambigu

³⁹² Ambigu

³⁹³ Ambigu

19.1-19.4

[p.1]

Jocussinne, lollige Jousse!
 As ik mien oug laot spatzeere
 euver allemaol die mutse,
 euver allemaol die coiffures,
 fresure, friture, confiture
 en clou staon ik ein ougenblik
 verbluf wie eine [...] ³⁹⁴
 de tand vol mind haet en
 geij zult mich waal wille
 vergaewe dit ik en ougenblik
 den teks verleer

Leeve Jocussinne, ik woe
 och ens euver wat gaon
 zwetse, moet geij allemaol
 aeve gaer huurt, waat
 geij allemaol aeve gaer
 ziet en as geij et ziet, waat
 geij dan allemaol aeve
 gaer weer kwiet ziet um
 dan den affek, et oetmerk-
 sel, iet gevolg dervan te
 gaon ondervinde

Leeve Jocussinne, ik
 twiefel neet of ik reur ven-
 naovend ein snaor aan
 die bej och allemaol trelt
 en rieddelt, ik zal och venao-
 vend ens baote zeen, en aan
 eederein, waat oogen herte-
 wens is, waat geij as de grit-
 ste zaligheid op de aerdsche
 schouwt, ik wil och met
 kort spraek euver

de Changeunte

opdet geij et allemaol good
 zult verstaon is et [...] ³⁹⁵
 det eeder zien eige oere joe
 wiet as meugelik aoep
 spient en doen zoe belaeft
 is niet ennige ougenblik-
 ke aandechtig aankumt.

³⁹⁴ Onduidelijk

³⁹⁵ Onduidelijk

Ik zal maar beginne.
In de gooien alden tied waas
ter niks bekind
Van waat op dit ougenblik
begriep eeder kind

[p.4]
Goedgekeurd
B^{ron} Kratspoet

20.1-20.3

[p.1]

Jocussen en Jocusennekes

Me dunk det ter vuul onder och zien, die
 onder ein zullen gezag hebben, nouw is het ganze
 Comité op den haan geweis behalve Kratspoet
 toch meug det toch waal beduien. durf hè neet
 of wel maag et zien Nei Jocussen van durven
 neet, is hei gaar gein kwestie, maar wit ge wao-
 veur det ik zoe lang heb gewacht, det is det ik
 ens geer op ein zitting zoe 't hoord³⁹⁶ veuren, wao
 us Jocusinkes bei waren omdat ik met eur gedeie-
 telik ein eike te schillen heb.

Ge moot dan weten, det mien plan is, of wat euv
 get vreijen en trouwen te spreken, en ik vermein det
 ik dao waal ein beetje kennis van heb, ik de na³⁹⁷
 ein betje lang gevreid te hebben, euver ein Joar ou³⁹⁸
 drei of veer het houwelijks buutje eigetrogen is.
 Ik stap dan nou van mien veurreye aaf en kom
 ter zaake

In de eirste plaats zal ik og Jocusennekes ens ein
 vraag stellen, en die luud, Wei van og is ter de
 ge reine man zoe wille hebbe, met andere weure
 wei van og is ger getrouwd en wei neet geer, me³⁹⁹
 dunk ik kan et al aan vuul gezigtjes zeen,

³⁹⁶ Ambigu

³⁹⁷ Papier omgevouwen

³⁹⁸ Papier omgevouwen

³⁹⁹ Papier omgevouwen

Inv. nr. 49 Voordrachten van leden 1887 (NL)

1.1-1.6

[p.1]

Achtste Tooneel.

E 't is myn heer Berlicron?

B (langs den achtergrond opkomende) Dag beste meid! (Hij wilt: onder de kin Drinken)

E eens laten!

B Wordt je boos?

E wordt ik boos!

B Genoeg, genoeg! Ik heb geen tijd om je verder te antwoorden!

Ik heb byzonder veel haast!

Is mynheer Lambinet thuis?

E neen Mynheer!

B Mevrouw Lambinet dan?

E neen Mynheer!

B Of juffrouw Margarta?

E neen mynheer!

B Komen ze gauw thuis?

E u het weten

[p.2]

Negende Tooneel.

B. Ze is niet bijzonder lief?

Wachten..... wachten... Ik heb veel haast! (Om zich heen ziende) Ja⁴⁰⁰ waar is hij ~~hy~~?

Gustaaf... Gustaaf. (Hij opent de deur op den achtergrond)

G Hier ben ik.

B Maar kom dan toch binnen.

Wat mankeer je, is 's hemels naam?

G ja zij was het.

B (Gustaaf den schouder schuddende) Kom, kom! geen teer gevoelligheid. Je weet dat il geen tijd heb! Hou je goed, en tot weerziens!

G toch voorstellen

B Dat is niet mogelijk vriend

Ik kan niet wachten! Ik

heb een afspraak om drie uren!

Je moet je zelf maar presen-

⁴⁰⁰ Ambigu

teeren!

G mijn aangeboren verlegenheid

B Kom kom! Dat is maar

malligheid! Je zeg doodeenvou-

dig een paar woorden Ik ben

Gustaaf Brickard, de vriend

van Berlicron. De schoonpa-

pa zal dadelijk zijn armen voor

je openen [...] Je vliegt

er in en klaar is Kees!

2.1-2.4

[p.1]

Jocussen

Nauwelijks ligt het oude, afgeleefde jaar 1886 in het graf – en het ligt daar goed – of reeds doch 1887 zich gelden, en vrij en blij doet het overal vroolijk zijne intrede. Doch geloof ik, dat niets beter is, dan dat het nieuwe jaar met den noodigen ernst worde begonnen, en hoewel ik overal de lustige Jocusmutsen om mij heen zie, kan ik niet nalaten een kort maar ernstig onderwerp met U te bespreken. Ik wil dan krachten U een oogenblik te onderhouden over een der schoonste takken van wetenschap namelijk over de astronomie oftewel sterrenkunde.

Wanneer men geachte Jocussen, des avonds zeer laat uit de herberg huiswaarts keert, en dan den hemel eens beschouwt, dan zal men daaraan verschillende lichtgevende voorwerpen kunnen opmerken, Die voorwerpen zijn bebrande lichamen en worden in het dagelijksch leven gewoonlijk de sterren genoemd.

Naar hare grootte en samenstelling worden ze in verschillende soorten verdeeld. Laten wij ze een oogenblik van naderbij beschouwen. We krijgen dan ten eerste: de vaste sterren. Hiertoe behoort in de allereerste plaats de zon en ze wordt zoo genoemd omdat ze elke 24 uren met onbegrypelijke snelheid om onze aarde heengalopeert. Ze zon geest licht en warmte. Dit verklaart 1^e waarom alle donkere voorwerpen schaduw geven en 2^e waarom de menschen en al de andere dieren in de hondsdagen zoo vreeselijk kunnen transpireeren.

3.1-3.3

[p.1]

Zitting van den 9 Januari 1887

Jocussen!

Volgens de taalkundige is November den negende maand maar volgens de aangenome denkwijze en regeling is November den elfden maand van het gewoon jaar en den eersten en laatsten van het Jocusrijk

In deze maand komt de natuur tot rust alles bereidt zich voor den grooten rusttijd voor den winter; hoeveel worden in dezen maand niet ter slachtbank gevoerd maar het zyn⁴⁰¹ vreedzame slachtoffers geene redelijke wezen zooals door veldheeren tot het slachtveld worden gevoerd maar lang gewenschte dooden die met zeer veel zorg door den landeren er toe voorbereidt zijn en dienen tot de noodige winterprofitie van spek hoogribben worst en balkenbrei ~~en~~ ook brengt⁴⁰² dezen dooden ~~brenge~~ geen droefheid maar⁴⁰³ opgeruimdheid en tevredenheid⁴⁰⁴ in het huishouding Ook de kinderen verheugen zich op November want dan komt S^t. Marten en eenige dagen erna is het S^t. Nicolaas.

In dezen geliefden maand door kinderen boeren en andere lui begint ook het Jocusjaar, het was den elfden van den vorigen November dat het vier en veertigste jaar van de oprigting van het Jocusrijk binnen deze stad begonnen is, het was op dien dag dat ook het elfden jaar van de herleving van Jocus begon en alzoo is het het elfden jaar dat wij te zamen de Joecerie gevierd is hebben

⁴⁰¹ *zyn*: interlineair boven de regel

⁴⁰² *ook brengt*: interlineair boven de regel

⁴⁰³ *geen droefheid maar*: interlineair boven de regel

⁴⁰⁴ *en tevredenheid*: interlineair boven de regel

4

[p.1]

Patagonië den 33ste van Joeks maand Anno 2233.

Sire!

De roem en glorie van Uwe doorluchtige regeering Zijn Zelfs tot over de grenzen van ons domein doorgedrongen – Met de levendigste belangstelling hebben wij steeds gadeslagen uw werken en streven tot heil der menschheid en tot algemeene verspreiding der edele joekserie – Met innige ingenomenheid hebben wij tevens van onzen geheimen raad, prins schnabelewopski, vernomen dat daar Zeer spoedig groot gejubel Zal Zijn binnen de grenzen van het rijk. Wij jubelen met U medegeachte collega en medebestuurder van den aardbol Wij jubelen mee, maar tevens, wij treuren – want ja, het is de treurige waarheid – wèl prijkt uw gloriezon in vollen glans, maar wat zal de toekomst Zijn. – Waar is – o, Vorst Joeccius XI, waar is uw troonsopvolger? Beschaamd slaat gij de oogen neder, O, edele man – Gij hebt er geen! Neen, o medesouverein, dat kan zoo niet blijven. Uw rijk verheugt zich op dit oogenblik in een te groote bloei, dan dat het spoorloos Zou te gronde gaan. Het is daarom O, grootmachtige medeheerscher, dat wij in onze wijsheid besloten hebben uwe geheimste wenschen te voorkomen. Wij hebben juist nog ééne dochter over compleet, de schoone en bevallige prinses Oceania.

5.1-5.4

[p.1]

Me⁴⁰⁵ schreef het jaar O.H. duizend achthonderdvijfentachtig, volgens de Venlosche almanak het 5889 van de schepping der wereld!

Wij allen J. hebben dit jaar beleefd en de herinnering daaraan Zal ons lang blijven en waarom? de archivaris zowel gewestelijke als die onzer goede staat, hebben in hunne analen opgeteekend, dat, het in de hondsagen ook vreezen kan, en dit zoo sterk was dat alle komkommers verloren waren en in tegenstelling daarvan een maand later een topische hitte heersten. Wat in zake de komkommers betrok, had [...] in dit [...] ⁴⁰⁶geval het tact de Directie om het landbouw Casino op, en gaf aan den leden den raad, smijt de boel er uit, vertrouwd op nieuw het raad voor een nieuw gewas aan moeder de aarde toe – ende het geschiede alzoo – die raad was uitstekend en het resultaat gunstig, ja zeer gunstig, want volgens de later bekend gemaakte uitvoer van dit gewas naar onze oostelyke bureu – of ~~beter~~ ook wel ⁴⁰⁷gezegd “over de berg” was de toevoer Zoo rijkelijk geweest dat ten het onlangs gevierde 25 jarig jubile um Keijzer Wilhelm – als Koning – [...] ⁴⁰⁸te Halen in Westfalen op de [...] ⁴⁰⁹of spieslijst ⁴¹⁰heeft aangetroffen. Venloosche komkommers met Westfaalsche ham.

⁴⁰⁵ Ambigu

⁴⁰⁶ Onduidelijk

⁴⁰⁷ *ook wel*: interlineair boven de regel

⁴⁰⁸ Onduidelijk

⁴⁰⁹ Onduidelijk

⁴¹⁰ Ambigu

6.1-6.5

[p.1]

Zeer geachte Jocusinnen en Jocussen!

Dezen avond wenschte ik U een oogenblik te onderhouden over een zaak, een onderwerp, een voorwerp, ja hoe zal ik 't eigenlijk noemen? dat ongetwijfeld U aller aandacht reeds lang getrokken heeft, en waarvan men met recht mag zeggen, dat het tot de grootste natuurwonderen behoort, die de laatste weken ons hebben opgeleverd. Inderdaad, geen enkele courant kon men in den laatsten tijd ter hand nemen, of ellenlange artikelen werden aan dit onderwerp gewijd. Het is natuurlijk aan ieder van U reeds duidelijk wat ik hier op het oog heb. Ik wilde U namelijk het een en ander mededeelen over het 9de wonder der natuur dat sedert 3, 4 weken zoo plotseling bekend en beroemd geworden is en de hoofden van alle geleerden heeft op hol gebracht; ik bedoel den reusachtigen, thans in Brussel levenden witten olifant. Door een zeldzaam toeval ben ik in staat gesteld U omtrent dit natuurwonder, waarvan de ongelofelijkste zaken worden verhaald, Zeer belangrijke mededeelingen te doen. Het verhaal dier bijzonderheden is wel in staat om iemand de haren te bergen te doen rijzen, maar ik zal trachten, al het wonderbare en ongeloofelijke, dat ik er van weet, Zoo getrouw mogelijk medetedeelen.

7.1-7.2

[p.1]

den 13 Februari 1887

Geacht Comite van de Wannevleegers

Met ingenomenheid zie ik U hier vergadert

Het doet my neogene U in ons midden

te zien en het comité van ons Zustergezelschap

van af dezen zetel te kunnen toeroepen

Weest welkom in Jocuszaal weest

welkom onder de Jocus broeders

Het feit dat zich heden voordoet is

een blyk van de eendracht en eensgezindheid

die tusschen de twee gezelschappen bestaat

en is een hulde gebragt aan den goeden

toon van gelijkheid en broederlijkheid

welke in onze oude stad van Venloo bestaat

en waarop wy fier kunnen zijn

Want zeer weinig steden in Europa kunnen

hierop roemen.

Laten wy dan gezamentlijk deze eendracht

en eensgezindheid blijven bewaren

Laten wij ons best doen die tot stand blijft

Alhoewel pessimisten en dwars kijkers door

praten en schrijven steeds bezig zijn dit

goede zaak op te willen breeken

Laten wij als echte Venloonaren eensgezind

zijn en de leus onzer vaderen Eendracht

maakt macht gedenken; van zullen

de afbreekers geenen vat op ons hebben

en de

[p.2]

en de genoegens en gezelligheid die steeds bij

onze zittingen voorzit zal blyven bestaan

en noch lange jaren er van genieten

Myne waarde Medebroeders Wannevleegers

en Jocussen ik wensch U eenen aangename

avond en open de zitting

8

[p.1]

Venloo den 13/2 87

Aan het Geachte Bestuur
der Jocus Vereeniging alhier

In antwoordt op Geëerde van heden,
dient te melden dat de invitatie
door de goede verstandhouding der
beide Gezelschappen in warmte
ontvangen is, en zullen zonder twijfel
van de milde aanbieding gebruik
maken

Met de meeste Hoogachting
Namens het Wannevleegers Comité
H. Hinters⁴¹¹
secretaris

P.S. Mocht eener onzer de hoop kunnen
koesteren ons als broeders te presen-
teeren, zoude ons zeer aangenaam zijn

⁴¹¹ Ambigu

9

[p.1]

Venlo, 19 februarij 1887.

Wel Edel Geboren Heeren

Naar aanleiding van UWel

Geb: missive van den 15^{den}dezer maand, heb ik de Eer
te berichten:dat aan de mij gedane uit-
noodiging zal worden voldaan
en wij gaarne bereid zijn om
den Vastenavonds optocht, zoo
veel mogelijk te helpen orga-
niseeren en leiden.

Met ware hoogachting

De Commissaris van petitie

K. van der Grinter

Aan

het Comité van het Jocus gezelschap

te

Venlo.

10

[p.1]

Heilgroet,
 op het
 Zilveren Jubelfeest
 Van eenen
 Rooden Bruidegom, en eene zwarte Bruid.

Dees Heilgroet op het feest van vijftwintig jaren
 Aan eenen Bruidegom met rood gekrulde haaren
 Zijn dierbre wederhelft ligt hem altijd aan 't hart
 Toch zal dat roode haar, nog nimmer worden zwart
 Hij kon toch maar volstrekt dat roode niet beminnen
 Keek daarom ernstig rond bij zijne zielsvriendinnen
 Een dacht ik zoek al heel vroeg, een donker bruine uit
 Opdat heen rooder kroost uit mijnen echt ontspruit
 Nu heeft hij een vierde eeuw bij deze vrouw geslapen
 En is ook thans omringt van maagden en van knapen
 Maar gene onder hen, heeft zulke roode haar
 Als nog op dezen dag, den zilvren Jubelaar
 Wij is nog altijd bol van dartle minne vonken
 Al mogt het eene oog ook wel wat schuinser lonken
 Ja, dat is geen gebrek, hij ziet toch even klaar
 Zijn donkerbruine Bruid, als zij zijn roode haar
 Een voorbeeld voor de jeugd die heden is aan 't vroijen
 Men ziet hoe 't rood, en 't zwart vereenigd kan gedeijen
 Want deze zwarte Bruid had liefde voor het rood
 Nu blijven ze eeuwig toneel, in leven, en in dood.
 T: Ruimsen⁴¹²
 1887

⁴¹² Ambigu

11.1-11.2

[p.1]

den 20 febr 1887

Jocussinnen Jocussen

Wij zijn genadert tot het slot van ons
zittingsjaar; heden avond is het de laatste
zitting van het Jubeljaar dat zoo lang
door ons is gewensch

Elf jaren zijn verstreken sedert de opkomen⁴¹³

van het Jocusrijk en wie hadt gedacht
dat wij die elf jaren zouden beleven dat
wy een Jubeljaar zoude vieren.

Ieder jaar werdt door ongeluks profeeten
voorspeld als het laatste; maar die
heeren hebben zich bedrogen in hunne
verwachting; wy hebben [...] ⁴¹⁴ en
ik hoop dat de [...] ⁴¹⁵ houding en medewer-
king noch niet geheel en al uit U
verdweenen is

Laat ons dan Jubelen zoo als onzen Jocus
dichter zegt Jubelt over hetgeen is gedaan
maar [...] ⁴¹⁶ voor de toekomst.

voor al gij jonge [...] ⁴¹⁷ Jocussen, U is
het opgelegd om mede te werken om
te [...] ⁴¹⁸ dan kan het Jocusrijk
noch vele jaren bestaan

Wekt alleen Jocussinnen en Jocussen te
zamen dan zal het Jubeljaar bekroond
[...:] zyn en ⁴¹⁹ tot ieder tevredenheid zal het voorduren
Ik wensch U eenen genoegelyken avond en
Ik verklaar de zitting geopend

[p.2]

De Jocussen worden herinnert zoo veel mogelyk
morgen twee uur op tyd te zyn.

Neemen een plaats zich bij het begin van den
Oost [...] ⁴²⁰ de andere verder de weg of
naar Kaldekerken een ieder moet zich
zoo veel mogelijk volgens de volgorde
plaatsen

⁴¹³ Ambigu

⁴¹⁴ Onduidelijk

⁴¹⁵ Onduidelijk

⁴¹⁶ Onduidelijk

⁴¹⁷ Onduidelijk

⁴¹⁸ Onduidelijk

⁴¹⁹ zyn en: interlineair boven de regel

⁴²⁰ Onduidelijk

12.1-12.3

[p.1]

23 Januari 1887

Waarde Jocussinnen & Jocussen!

Met genoegen en tevredenheid zie ik u hier
 allen vergaderd; met genoegen want het is
 nu elf achter een volgende jaren dat wij gedurende
 het jaar nu en dan de Jocussinnen in ons
 midden zien het doet my genoegen ik het
 voorregt gehad heb ik⁴²¹ gedurende deze elf jaren
 aan het hoofd van het Jocusrijk te staan

Weest daarom dezen avond welkom in dezen zaal
 welkom in ons midden

Wij moeten trots zijn dat gedurende elf jaren het
 Jocusrijk van afgebroken geregeerd heeft wij moeten
 jubelen in de gelegenheid te zyn dit feest te
 kunnen vieren, dat wij geroepen zyn het 44ste
 jaar van de oprigting van het Jocusrijk te kunnen
 gedenken daarom verheugd U en jubelt

Gij ook Joucussinnen hebt het uwe bijgedragen
 om het Jocusrijk in stand te houden; gij hebt
 mede gewerkt om dit groot werk te laten bestaan
 en gij zult er voor beloond worden want diegene der
 Jocussinnen welken met geen Jocussen hebben
 zullen er gedurende dit Jocus jaar eenen krijgen
 en zoo zal het echte Jocusras niet uitsterven
 Voor het groote werken dit wij nu noch voor
 hebben en door den Hoogen Raad besloten zijn is
 uwe hulp niet noodig.

⁴²¹ ik: interlineair boven de regel

Inv. nr. 49 Voordrachten van leden 1887 (V)

1.1-1.4

[p.1]

Jocusse!

Zeet, drej maol èllef jaor, die ware haos verstreke
 En Jocus dè waas net of hè niksmier en kos
 Doe hubben ellef köp, die zaak èns good bekeke
 Een zagte: nouw is 't tied! die veerde èllf zien os!

Me koos de President, en alles woord gerogeld
 En lede kwame béj nog altied ève zier
 De mutse, 't Reglement en alles woord gezegeld
 En Jocus dè verscheen, as wie den ierste kier

1. Maar nouw zien tien jaor wèggevloge
 Sinds dèt Jocus toe begon
 'k Bin van vreugde euvertaoge
 Det hè stieds mienachting won

2. 't Elfde jaor det zal beginne
 In plezeer wie vrugertied
 Want wéj zien jao al héj binne
 Veur de joeks, en zonder spiet

3. Trouwen, Raod van Elf, gezète
 Aan dè flinke Jocusdis
 Gèj gèf toe, det we os weer mète
 Mit waat veur de gekheid is

4. President! aan og iers hulde!
 Det géj 't hub zoo good verzurg
 Dè mit èlf ein taak vervulde
 Die veur vreug, en vrindschap burg

5. Hiel den Raod! 'k mot veriere
 weer in 't ierste Jocusdick
 'k zwej og lof! waal èllef kiere
 Mit ein Jocusblie gezig.

6. 'k Roem og jao mit al mien krachte
 In de veurdrag aan den haan
 Gej dèt weer vuul lol verwachte
 Jocus! zèk gék, op de baan!

2.1-2.3

[p.1]

Ennigen tiend geleje zoog ik ens ein comidiestiek
 “das Hiftungsfest”. Docour eiy.

Ouk ik zek, wie ze allemaol beginne

Verehrte Festgenossen! Heute der Jochrestag
 des Hiftungsfestis [...] ⁴²² Vereines. Wej zien uut dyen
 jaag et jubeljaor zedert de wederopstanding van
 Oozen Hoeggeierde vors binnegestap. Zu um, dae
 wy dao baove zien, den brave vors van gekheid
 um raap ik euver oe kup toe:

Venaovend is et den aovend en morregen is et den
 daag enz. Et is ziene verjaordaag en Jocusse, ik ge-
 luif gaer det Gej allemaol wie ’t Gej zit of stot, gaer
 wat zuet wille bijdraage aan et bestaeksel. Gold
 of zilver haet Hae niet [...], ⁴²³ puriele en pronkstuk-
 ke aeriemin, ⁴²⁴ dow duitmer uns gein plezeer mit, maar
 et present det uns etmieste zal verblieje en waat zoe
 wemig kas motte wej um gaene, meuge wej um neet
 weigere. Och allemaal, die hej al zoevuul gezellege oore
 heb doorgebrach of die der bij nog zoevuul zult zeuke
 teverstiete, Gej mot uns dankbaar zien. En die dank-
 baarheid kunt Gej et be betuine doer trouw aan
 juni scepter te blieve, door uns te blieve aanhouge ⁴²⁵
 en door eren blive kourt ⁴²⁶ alles in et werk te stelle um
 zien Regeering zoe glansrijk en glorevol wie meuge-
 lik te make.

⁴²² Onduidelijk

⁴²³ Onduidelijk

⁴²⁴ Ambigu

⁴²⁵ Ambigu

⁴²⁶ Ambigu

3.1-3.4

[p.1]

Jocusse!

1.

Veur Jocusvrinden is den tied van rus verstreke
 Wéj gaon weer aan et werk zoe as et hait gebleke
 Ouk ik, ik bin kontent en veul mig werklik blie
 In 't negende jocusjaor den haan te staon op zie

2.

't Is geinen droum, 't is waor, voldaan is mien begère
 Ik hub de kreij gehuurd, ik veul zien zaagte vère
 Jao dit kier drong zien stum in 't deepste jocushert
 Begleid mit prachtge zwier van Jocus hanestert

3.

Op 't zeen det ozen Raod as vruger is verschene
 Dan is de onrustigheid van eder lid verdwene
 Dan treeije wej weer veur, dan zègge wéj weer op
 Waat ier en glorie brink aan eder Jocuskop

4.

Dao is vuul gepasseert in de aafgeloupe maonde
 Zoe hoort me links en regs van komende en gaonde
 Dao woord os opgedis van luu oet vreemde streek
 Maar ik vondt niks der béj waat Jocusjoeks geleek

5

Dao ware zakes toch die oug en oer waal strielde
 Maar neet zoe zier aan die, die Jocusgeis bezielde
 Dè èns had mètgedaon de Jocus winterpret
 Dè zait iet minste hèj, det bindt ik èns zoo net

6.

Want et kump maar veur plezeer oet 't ware vrindschapslève
 En zonder 't minst belang wuurd et werk ten bès gegève
 De ware vreug straolt héj op eders aangezig
 Veur et minste waat me duit veur 't kleinste Jocusdich

[p.2]

Gezien

Graaf Kratspoet

4

[p.1]

Dao zuut me in de zaal rondum aan alle kante
 De beelden in de krens van echte Jocuskante
 Due hubbe jao gewerk hej nao de waren eis
 En maken 't sieraod nouw van Jocus zien paleis
 Die gèven veurbeeld jao, aan jong naokomelinge
 Um Jocus ouk'ne kier op deen aard te bezinge
 Gol veuraan op de wèèg dè ik og hej beschrief
 Dan wèrd ge onsterflik ouk in Jocus zien archief.
 Trèèijl op mit flinke mood, et is et jaor van nege
 sprèkt ouk ein hertlik waord, die altied hun gezwege
 Zit wiesheid aan ein zie, mit gekheid hun gék kans
 Um te verdeenen ouk èns zonne lauwerkrans
 Waat is ein ierelint? Wè hait et eur gegève
 Zit ozen Raod van èlf èns euveral der nève
 Een vraog og dan èns aaf mit gans oprechte geis
 Zien det dan manne neet, van kneuk en minsevleis?
 Maar laot mig van den teit noet al te vèèr gaon daole
 Of'k lint en lauwerkrans in waarheid aafwoelmaole
 Ik zèk og maar alleen, waat géj verdeene kunt
 As ge aan et Jocusvolk ein bietje moote gunt.

5.1-5.4

[p.1]

Ein zier geluit en zier wier woord van eine zier gelierde en zier wieze man luidt “Kenn dich zelfs.”

As ik nou zal rond sehn, dan sehn ik er vüllm en eine, dä ik neet kan sehn, want ik hen et zelfs, die tot nou toe zier waarschienlick, nog in de veerste veerste neet draan gedach hebbe, zich zelf, natuurlick “qua Jocus” te welle liere kenne. Of me levver heugelt of biljard, huëgt of solooit, beij [...] ⁴²⁷ of ei pöthebe alt drinkt, limburgse Kuss of oesters ett, dat mett me van zich zelf met bewonderenswaardige akuratesse, maar welke plichten me als Jocus hät te vervullen (behalve die van deerst te door in de Jocus armei der Haanereiders, van welke de meiste zich achter ouk meine laste Koupe met armzalige 250) en wat er veur ei groet geluk is “Jocus te meuge ziën”, jar zelf, me durf het haas neet te zegge “wat en wie egentlick”eine Jocus is “dat kennen er weete me neet.

We zullen ous ennige minuten aan deze zier wichtige filosofisch = phisio = psychologisch = kosmopolitisch = humaristisch = realistisch = satyrische vraog bestiën.

Dur: was of wie is eine Jocus?

In de ierste plaats “generis masculini” of “et männke” wat duidelick bliekt oet den oetgang “us”, anders was het “Joca.

⁴²⁷ Onduidelick

6.1-6.5

[p.1]

[...] ⁴²⁸ tusschen eene man die maar
 5kieren per wèk ‘snachts zal toes kumt en
 zien vrouw

Wao meug now waal miene [...] ⁴²⁹ blieve zèl de vrouw
 [...] ⁴³⁰ en wacht op eure man, het is nou al half twelf en geine
 kaal hit ziet zeen, wacht maar, ik zal dich liere, ik
 blief op al weurd het aok zoou. ⁴³¹

Hie! dao kumt wat, nè! het geit lange, het geit verbiej
 Det zien moeie vaders. Letste zit he ens tègen mich wie
 ik um in bed aanstoete, um het kind te weege: {...}
 weeg dich dien helf ik laot de mient schrieuwe. O! wat
 moeie vaders, zek ik um in bet de waarheid dan drijt
 te zich um en zit: ik halt neet van lui die achter mienen
 ruk waawele, as te wat te zikke hebt, dan zit het mich
 in het gezicht, maar zuunt ⁴³² vandaag zal ik het dich in dien
 gezicht zèkke, kom maar ens, ik zal dich now waal krieje.
 Och! wao zien ddie schoen daag gebleve, toen ik nog jonk
 meidje waas, stond det eine ens allemaol ~~veer~~ veur de
 kop geschien waat den troim al zoe mit brinkt, hoe wi-
 nig ⁴³³ mèidje ~~ru~~ euverloog het zich dan bèter, want vieje
 is nog lang gein trouwe,

⁴²⁸ Onduidelijk

⁴²⁹ Onduidelijk

⁴³⁰ Onduidelijk

⁴³¹ Ambigu

⁴³² Ambigu

⁴³³ Ambigu

7.1-7.3

[p.1]

Gëierde Jocusinne! Gëierde Jocusse!~

1.

Dao woord onlnags van ozen troën
 Yn hoeg bevel gegève,
 Den Raod dè zag: mak alles schoen:
 Want dao verschient in 't lève:
 Et is de ware Jocusin,
 Die kump weer héj de feestzaal in.

2.

Géj, mit oe bonte lappen op,
 Nouw maar ein pen gekrege;
 Den haan stijjt klaor, maar flink weer drap;
 En gaardet neet gezwege.
 Bewies aan Jocus schoen geslag,
 Det géj ouk hub aan eur gedach.

3.

Nouw ziet maar op gijn versje gier
 Géj mot og wat bedinke,
 Want zéj is dao, en wiet oe lier
 Ens aardig hure klinke;
 Et is misschien oe ierste maid,
 Det daodoor later jao! ouk zait,

4.

En hub géj nog gijn vaste? dan
 Meug gé jog hé jein keeze,
 En vraog géj eur, en zèèt ze: nè!
 Dao kump noh tied nao deeze;
 Maar midlerwiel dan zuut me alt,
 En toch, det hert det wurd neet kalt.

5.

Det stijjt zoo lève, gaar neet stie,
 Det blief maar aan et kloppe;
 En dink maar as mig die neet will',
 Dan kan mig 'n ander foppe;
 Want ik zit onder 'n gekke muts,
 En veul niks van ein leefdebluts.

6.

Géj Jocusluu! verzint og dan,
 Géj mot et altied meine;
 Want anders ziet géj schuld der van,
 Det meidje krieg der geine!
 En dink neet maar allein in og:
 Dao zien der euveral genog.

8.1-8.7

[p.1]

Leefste Jocussinnekus

Jocusse!

Et waas zaoterdagenaovend! Menier en Mevrouw
 Welske zoate ui de bonnekoueur⁴³⁴ en wachde uit et drubje
 op Kerlienke, eur ductterke, det seacesebraudjes⁴³⁵ waas
 gaon haole. Kerlinke waas et einigste bleumke det zij
 op eur laeuespaad⁴³⁶ hadde gehad. Et waas et einigste keend-
 je, det, wie et nog hiel⁴³⁷ jink waas, eur 's nachs op repetities aan
 de kael gesmeerd had. En et waas eure einigste schat,⁴³⁸ dat
 in et rustig hoes now en dan ens lustig had gekreid.
 Ze koste juis dan de gauk appe haesdeur kieke, allein
 ein neteldooke gerolienke hong veur de glozendeur. Maar nee
 nies keck der doer haer. Pepa waas te duuk bejig aan et dinke
 en Mema waas alietig overgevalle op men⁴³⁹ breisak, dae
 zej al maende laek van pertie op pertie mitsleip de en dae
 hiel ongemekkelik zael kunne beweege det zun waleus mit
 waas gewaes. Net waas zij aan de gauk niet kunstig in
 staeke, dreudje uurslaen, doorkraepe en overflaote gaon en
 juis wall zej gaon min dere, tae woorter zae gebeld, det zij van
 schrik enne steek leet valle, dae de kat, die appe laer zaet, veur
 en mals aankeek en ein⁴⁴⁰ waas gauw nao binnen slaekde.
 De maag, How, die al jaore en jaore bej de familie as de
 geduustige⁴⁴¹ geis waas gewaes,

⁴³⁴ Ambigu
⁴³⁵ Ambigu⁴³⁶ Ambigu⁴³⁷ *hiel*: interlineair boven de regel⁴³⁸ Ambigu⁴³⁹ Ambigu⁴⁴⁰ Ambigu⁴⁴¹ Ambigu

9.1-9.4

[p.1]

Hoe ein witrrouw aan einer man kumpt

Op eine fieze kier waas ein bekkersvrouw eure
 man gestorven, zooas begriepelijk is, waas
 aan krietten en jaomeren gein gebrek.
 Ze had um zoo leef, zoo leef, en zoo kort ple-
 zeer van um gehad, ze beminde um van
 kop toet tien, ze waas gansch electrisch
 van leefde; wie de daan in de tent van
 Zernitz op de kermis, veur de eender. –
 Waat vang ik ein witrrouw now aan? now
 heb ik geine man mier, dè mich het broed de kost⁴⁴²
 verdeent, now staon ik gansch allein in
 de wèrekd, de ziel is oet os zaak, det is um
 raozend te wère, jao um gries haor te kriegen
 en now kan ik ouk neet mier oet gaonl waat
 waas det plezeerig vreuger, as ik mit vasten-
 avoend, e kermis mèt um nao Polle of
 Toebosch ging en mit Pristere nao Bleriksche
 kermis, bie Franssen in de zaal, zoe huurt
 me heur den ganschen daag klagen en as ze aan
 de deur stond, bij de naoberse, dan waas
 het altied dit zelfde gezaanik. –
 Ne eure knecht de dit zoo duk gehuurd
 had, zèt: ik bej og zwieg en zeet toch rie,
 waat hulp det lammenseeren;

⁴⁴² *de kost*: interlineair boven de regel

10.1-10.2

[p.1]

Zu ei Freunde gingen ‘mal auf Reise
 Und amusirten sich derweise
 Dasz jeder der dan Paar ansat
 Dacht dasz sind leuke Jungens da
 In Venloo sahen sie ein Mädchen
 Viel schöner wie in andere Städtchen
 Mit einem groszen Paraplu
 Und einen gong enorme [...] ⁴⁴³
 Da rief der eine, sich mal die da
 Es war graf Sonntag und die sonne
 schien wie geputzt, o welche vrouwe
 Noch grooter alier schtuig zwöef uhr
 Und kauw die Jungens auf die Flur
 Viel hubsche Mädchen d spazirten
 Und Haern die stehluuwen ⁴⁴⁴ freirten
 Da soegt der Eine Gott bewahr
 Was hat die für ein prächtig Jaar
 Da meinst die kleine Ida, die da
 Den [...] ⁴⁴⁵ nicht zu uergressen
 Qui qui sie hui noch vor dein Esten
 Denn dag war allgemene bekannt
 Dag man die schönste dortstets faud allen seiten ⁴⁴⁶
~~Durch schlamm [...] Drech in da doch gingen~~ sie schonsten um naet ⁴⁴⁷
~~Gleid sollte es den zwee gelegen~~ Und sie da watte schon von weiten ⁴⁴⁸
 Denn siet, da naht, o welch ein Glück
 Der [...] ⁴⁴⁹ sects, ja sieben Stiëct
 Ich wächte sagt der Eine die da
 Und Mittags an dem Cölne Thore
 Da moetten alle viel Furore
 Denn nach casino und zum Pruiiz
 Gehn alle, alle auf 's geschwimt's

⁴⁴³ Onduidelijk
⁴⁴⁴ Ambigu⁴⁴⁵ Onduidelijk⁴⁴⁶ *allen seiten*: in de rechtermarge⁴⁴⁷ *sie schonsten um naet*: in de rechtermarge⁴⁴⁸ *Und sie da watte schon von weiten*: in de rechtermarge⁴⁴⁹ Onduidelijk

11.1-11.4

[p.1]

lose gedachten euver leef hebben en frauen.

As eine mann en ei mädchen zich neet wille laote navee,⁴⁵⁰ en zich zelf mier vertrauen as andere, en neet naor wieze raot welk laestere, dan – traue ze zich – en dan rauwe⁴⁵¹ ze zich – en soms kroune ze zich of [---] houwe ze⁴⁵² zich veur dat ze zich hebben, hebbe ze zich gär. laater hebbe ze zich waal ens neet hül gär, en ze ~~were~~ goove der zoms vüel üm, as ze zich neet hadde – de reëë dauvaan meug zien, dat zommige meine, dat leef hebbe kümt eigentlik maar veur de broelof te pas, de duitscher hebbe dao et waard veur “Lieb haben”. maar zien ze ens getraut, dan is de manlif zoms “Liebhaber” van e glas wien, van oesters, van en partie Billaw, soet, van – ja – dat anden, wao ze soms “Liebhaber” van zien, zegg ik neet. maar je zult noch nooit gehuurd hebbe dat me zäch “er is t iebhaber seiner Frau. de jonge man vraagt er mädche, üm met üm te trauwe; maar hädelt vül läter te zeggen “ik daag dich oet, op de zewen = zoms zelfs dertig jaarigen orlog. Zoo de ierste wöeken heerscht meestal nog vrede, daarom neumt me die weeke ‘meikweëke’⁴⁵³ maar jeb je oets gehuurd dat iemen van meikmaonde of zelfs meikjaore sprook. Ik mott al weer ens bei de Duitschen en paar weurd liene, die ik zier duchmatig vindt, üm ~~den~~ ~~derst~~ de ontwikkeling van het “Ehersandtdrama” te schilderen.

⁴⁵⁰ Ambigu

⁴⁵¹ Ambigu

⁴⁵² *houwe ze*: interlineair boven de regel

⁴⁵³ Ambigu

12.1-12.6

[p.1]

Jocussen!

Waat zal ik eur nou zondaag ins vertelle

as noa 't belle

van den vorst mit statigheid

de ceremoniemeister mig den haan het opgeleid?

Zoë dacht ik dezen tied

Tot miene spiet

Kos ik maar gaar niks niets verzinne

Alde mopjes schoote mig genog te binne

Zoë is bei veurbeeld og het thema der zöologie

neet volstrekt⁴⁵⁴ nie~~Dit thema~~ Het⁴⁵⁵ waas verleje joar⁴⁵⁶ veur beinoa ieder zittinsoavend

zier beloavend

Want menje sprèke op den haan dé zog zien glorie

in 't doceeren van natuurlikke historie

Gewis

me trekt vuël neet oet de natuurlikke geschiedenis

En sederd de gelierden het zien ins

det de mins

zich van andre schepsels mit véér bein af mit méer

woa hè vruëger ~~had~~ ouk⁴⁵⁷ de ier~~ouk~~ had bei te huëre

toen nog de wèrld loog in luren –

van dees natuurgenoate zich thans slechts onderscheidt

door ein volmakendheid

waotoe door de natuur geprikkeld

hè oet zich zelfs en zonder hulp zier slum zig hèt ontwikkeld⁴⁵⁸

Woaètège

het andre vië ik weit neet oet wat rèje

nog steeds maar vië gebleven is

wat joamer is.

Ik zek joa sedert dees ontdekking

waoveur ein eeder dè op Bildung stronst afneemt zien Kopbedekking⁴⁵⁹

meug op gepasten tied

mit ernst en vliet

het volk der jocussnaken

zich ouk mit zulke dingen ins bekind goan maken

⁴⁵⁴ *volstrekt*: interlineair boven de regel⁴⁵⁵ *Het*: interlineair boven de regel⁴⁵⁶ *verleje joar*: interlineair boven de regel⁴⁵⁷ *ouk*: interlineair boven de regel⁴⁵⁸ *ontwikkeld*: interlineair onder de regel⁴⁵⁹ *Kopbedekking*: interlineair onder de regel

13

[p.1]

Jocusse!

Tal van jaore hebbe wéj béj et korps haneridders gedeend.
 tal van jaore hebbe wej onder de scepter van oze President,
 veur de banier van vors Joeccius dapper gestreje. –
 tal van jocusgezange en jubelliedere hubbe wéj door de
 zaal doon weerklinke, tal van lauwere zien der
 behaold; om daorum woel ik ~~bej~~ veur⁴⁶⁰ et eindige van et
 èlfde jubeljaor dezen haan nog èns beklumme,
 en mig in volle waopenrusting in de zaal zitte.
 Jao Jocusse! – Et jubeljaor gijt mit rasse schrede
 ten inde, nog twië zondage, nao vandaag⁴⁶¹ en wej hubben oos
 lèste zitting gehad, en et zal nog maar alleen
 veur os, as gedachtenis in et verledene blieve
 bestaon, daorum heb ik mig gehaos um nog
 wat béjein te scharrele veyr veurte lezeze. –
 Géj zult og allemaol nog waal geherinnere, det ik
 den iersten aovend béj et algemeen jubele, derop
 gewezen hub, det jochus kastelein dubbeljubelt;
 neet alleen mit Jocus maar ouk mit zien
 vrouw, en nateurlik zien vrouw ouk mit um
 en dewiel ik vernaome had det et ~~van dees week~~ toekomstige wèk⁴⁶²
 percies den daag is ~~gewees~~, zal zien⁴⁶³ kreeg ik toevallig
 weer zo'n lollige stond, en hub mig et
 volgende opgeschreve:
 Hr Kurkiterla.i.⁴⁶⁴

⁴⁶⁰ *veur*: interlineair boven de regel

⁴⁶¹ *nao vandaag*: interlineair boven de regel

⁴⁶² *toekomstige wèk*: interlineair boven de regel

⁴⁶³ *zal zien*: interlineair boven de regel

⁴⁶⁴ Ambigu

14.1-14.4

[p.1]

Jocusse en Jocusinne

Dea bey veur och steit is eine kersverse, eine
splitsplinter hagelnieje, – det wilt zekke, op het
Jocusterrein, Het is den ierste kier det ik de ier
heb, dea mistérieusen Haan te beklimme.

Zon ierste oprèje, het is gein kleinigheid, want
eeder gelierden [...] ⁴⁶⁵ of haeuther ⁴⁶⁶ zoe
daobey oetroope, – Dasz ist Ja eine wahre
Ereistenzfrage, – Wey zulle det nou maar ens
zoo erg neet neeme, Ofschoon het toch ouk mein
plaan neet is, um ~~van~~ now ⁴⁶⁷ die [...] ⁴⁶⁸ gaon
te ruttele, intègendeil, as ik och ens verteld
heb, waarom en waoveur, ik er toe beslaote
heb, um nog de leste Zoondaag van het Zitting
jaor op te trèje, zal och dit volkooome klaor wère,
albien staon hey, is neet zonder doel, Het gilt
zich hey ein kwestie te behandele, die ik
in de lesten tien, in en boete het gezelschap, duk
in de gelegenheid waas, mit aan te huure.

Die bedoelde kwestie, is dees, – As ik soms in
gezelschap zoot in den à propos kwaam op Jocus dan
woord ter gewoenlik gezag – Jocus vierd gelukkig
zien elfde Jubeljaor, en dao mit zal het ouk waal
zun beslaag kriegen, tège het jaor zal het alt
Comite gesamelik aaftrèje, en dan zal me zeen
dan leed Jocus zich neer dan geitte deed.

⁴⁶⁵ Onduidelijk

⁴⁶⁶ Ambigu

⁴⁶⁷ now: interlineair boven de regel

⁴⁶⁸ Onduidelijk

15.1-15.2

[p.1]

Gestörte Liebelei.

Lustspiel in einem Ait.⁴⁶⁹

Personen.

Die Bühne representirt das Wohnzimmer des Professors mit Cauapeltisch & einem Kleiderschrank.

1. Professor Kinkerlitsch. R.
2. Seine Frau
3. Dr. Kitzelmeijer. H
4. Professor's Dienstmagd C.
5. Johann, ihr Geliebter, v.S.

4. Frina. (Erscheint fröhlich auf der Bühne) Van daag well ek ever ook ins ene goeden dag hebben: de madamm ös met den heer perfesser. in et treather gegoon en ek bönn gans alleen tuss. Alles ös in beste ordre en ek hebb vandaag minge namesdaag. (Er schellt).

Aha! do schellt et all. Ek hebb op vanovens minne Johann bestellt, dat hei meih kömp den tidt en betje verdrieven, want dat ös sonne lekker Jong. (Geht au die Pühre & ruft) Johann böss do dooz. (Nau hört Johann unten kusten) "Johann böss do door"(Johann ruft luse "joo") Zoo hej öss et. Komm mar herop, die loff öss rein. (Man hört Johann kommen. Frina schtalles – zu reiht).

5. Johann (erscheint mit einer Wurst und halb betrunken mit einem Bukkel.)⁴⁷⁰ goeden ovend liev Cattering (Frina goeden ovend Johann lacht 't gehlihm⁴⁷¹ eutgegen). ekk grattelir deih op dinge namesdag met een läverwors; goht sägen deih met hondert dausend Dahler, ever muh zëirsin.

⁴⁶⁹ Ambigu

⁴⁷⁰ mit *einem Bukkel.*: interlineair onder de regel

⁴⁷¹ Ambigu

Inv. nr. 53 Voordrachten van leden 1893 (EN)

1.1-1.4

[p.1]

Ladies and Gentlemen.

There are none amongst you /
who have not heard / during the last few
days, / of the healing property. / which belong
to rubbing with Jocus oil. /.

Rubbing and wubbing once
more / is the order of the day. / many are
rubbed / but whether all the rubbing has
the same favourable results. / is not quite
certain.

One person rubs to the right, /
the other the left, / one from above and
the other from underneath. / but I with my
rubbing / have attained results / and cured
people / while other are only quacks.

People say / that the oil does
not do it / the rubbing alone, / rubbing
without oil is useless. and I shall show
you an instance / with the two patients, ~~which~~
~~whieh~~om I shall treat this evening. /

My treatment must be used
for a great many more things / and best of
by Jocus / jounge Jocus / because ~~how~~
how many are there amongst them / whos have
the biggest word / and dare say all⁴⁷² / but
whenever the mounting of the cock is
concerned / they can but take the chief
parts / in the / Stumme Poetici:). It was
also be desired. / that certain membres
of common ~~co~~ancils un⁴⁷³ / would place them-
selves under my treatements and would allow
my manner of massage to be practiced upon
them / in order that they might express
their opinion in other ways / than always
with the words Yes / or No.

There are a great many people / who
ask / what is Jocus. / So wrote amongst
others / a schoolmaster from Texel in the
Venlo Weekly / that he could not understand
that serious people could give themselves /
upto what is according to his ideas /
marking a ~~elown~~ clown of oneself.

⁴⁷² *all*: interlineair boven de regel

⁴⁷³ *un*: interlineair boven de regel, vervangt *an*

[p.3]

I will tell you ~~anything~~. some⁴⁷⁴ I have a big / dog /
 and whenever a small dog comes / and
 barks at him / then he turns himself /
 and throws a glance of contempts at this
 small [...] ⁴⁷⁵ / and thinks / laat ze maar
 loopen Naatje ze doen je toch niets.
 Therefore I shall look on the
 scolders of Jocus as small dogs, and not
 take any father notice of them.
 Jocus vitae quod sal coenae.
 Pleasure is for live, what is salt for the pap.
 Farther I hear / that music
 is only used at my seances / that one may
 not hear / how much pain the patients suffer
 this assertion is false / because I will leave
 it to the public / whether the treatment
 of the patients is to take place with
 or⁴⁷⁶ ~~of~~ without music.
 AHest.

[p.4]

Ladies will certainly derive much pleasure
 from this method of rubbing / all the more
 because than ^{e⁴⁷⁷} the young Jocus / who formerly
 had not the courage to wink at the ladies /
 immediately pronounce their declaration
 of love.
 [---] It is only natural that very
 few of the feminine sex come to me
 for treatment. / because near all of them
 are gifted by nature / with the use
 of the tongue / or the gift of the gab. /
 [...] ⁴⁷⁸ an exeption I can tell you, that
 I have to treat this evening an example
 of the fair sex / in the person of a
 washwoman from Breyell.

⁴⁷⁴ *some*: interlineair boven de regel, vervangt *any*

⁴⁷⁵ Onduidelijk

⁴⁷⁶ *or*: interlineair boven de regel

⁴⁷⁷ *e*: interlineair boven de regel, vervangt *a*

⁴⁷⁸ Onduidelijk

Inv. nr. 53 Voordrachten van leden 1893 (NL)

1.1-1.3

[p.1]

Dames en Heeren.

Niemand onder u / die niets
gehoord / heeft in de laatste dagen / over de
heilzame uitwerking / van het wrijven met
Jocus olie. /

Wrijven en nogmaals wrijven is aan
de order van den dag / veelen worden gewreven /
doch of al het wryven dezelfde gunstige
resultaten heeft / is in het geheel nog niet
bewezen. De eene wrijft links, / de andere
rechts / de eene van onder / de ander van boven,
doch ik met mijn gewrijf heb resultaten
verkregen / en de menschen beter gemaakt, /
terwijl andere maar kwakzalvers zijn /
Men zegt wel de olie doet het niet. /
maar alleen het wrijven / wrijven zonder olie
is een onding / en ik zal er een toepassing laten
zien / bij de twee patienten, / die ik heden avond
behandelen zal, / Mijn behandelingswijze moest
veel meer worden toegepast / en dat wel vooral

[p.2]

bij Jocussen / Jonge Jocussen, / want hoevelen zijn er onder, /
die elders het hooge woord voeren⁴⁷⁹ / en allen durfen beweren / doch wanneer
het er op aankomt, den haan te beklimmen / de hoofdrol
zouden kunnen spelen / in “die Stumme⁴⁸⁰ Poetici.”

Ook nog was het wel eens wenselijk / dat enkele
leden van een en ander gemeenteraad / zich onder
mijne behandeling zouden willen stellen / en mijne manier
van massage op zich lieten toepassen, / om hunne
opinie ook eens anders te kunnen uiten, / dan alleen
door de woordjes / ja/ of neen /

Er zijn veel lui / die vragen / wat is Jocus.
Zoo schreef onder anderen destijds / een schoolmeester
uit Texel in het Venloosch Weekblad / dat hij niet
begrijpen kon, / dat serieuze lieden er zich toe
konden leenen, om volgens zijn opvatting / daar
als Clowns op te treden.

Ik zal u eens wat vertellen. Ik heb een
heele groote hond / en wanneer nu zoo 'n klein
hondje komt / en hem aanblaft, / dan draait hij
zich hoogstens om / en werpt een blik van min-
achting op dien kleinen koffer, marcheert gerust

⁴⁷⁹ *voeren*: interlineair boven de regel

⁴⁸⁰ Ambigu

[p.3]

verder / en denkt laat ze maar lopen Naatje
zoo doen je toch niets. Daarom zal ik ook
maar al die smalers op Jocus, als kleine
hondjes beschouwen / ~~enz~~ en er mij niet verder
aan storen. / Jocus vitae quod sal coenae.
De joeks is voor het leven, wat zout voor pap is.
Ook beweert men verders, / er wordt alleen
muziek gemaakt op mijn seances, / om niet
te kunnen hooren / hoeveel pijn de patienten
aangedaan wordt, deze bewering is echter
valich, / want ik laat het aan het publiek
over / of de behandeling der patienten, / waartoe
ik nu zal overgaan met of zonder muziek
zal plaats hebben.
AHest.

Inv. nr. 55 Voordrachten van leden 1897 (M-V)

1.1-1.7

[p.1]

Jocussinnen en Jocussen

Mechiën wet gee nog niet allemaol, dat ich bin van mastreeg

Let dan mer ins op mien spraak dan zult ge huure dat ich neet leeg.

Jao, ich dink nog dek met voldoening

[...] ⁴⁸¹ bis te gebore, das had's te den woeningIch kin euch dan auch net zekhe, wie et mig aon mien hart ging ⁴⁸²Es ich il. ⁴⁸³ mos verlaote, ich woort vreemdeling

't Iers kaom ich in Nymegen aon 't spoor

Dao zien de lui nog al aordig, dat ken nog al door

Van Nymegen ging ich nao Utrecht

En van Utrecht kaom ich ich Tiel terech

Op alle twie die plaotse iest 't amusement neet [...] slech

Van Tiel ging ich nao Arnhem

Dao is alles eve stief, eedereen gentlemen

Van Arnhem ging ich nao Delft

En door plaots, dao bleef ich ene maond of tweelf

Geer zeet ich doortrok nog al eene groete striek

Mao niergeus vond ich en plaats die mer get op m. leek.

Nao jao, doa kaom 't geluk

Ich woort verplaots, ich kaom te munste weer in Limburg truk

Ich dach in meen eige ziezoo

Van dis stijf Jollandsche plaotse bis te verlos de geis noe nae Venlo

Noets had ich gedach dat ze hei zoeveul van plezeer heek

⁴⁸¹ Onduidelijk⁴⁸² *ging*: interlineair onder de regel⁴⁸³ Ambigu

Inv. nr. 55 Voordrachten van leden 1897 (NL)

1.1-1.2

[p.1]

III

Vorst!

Heeft U op de ~~afge~~ vorige regeeringsjaren met voldoening een terugblik kunnen werpen, voorzeker dit regeeringsjaar behoeft in geene mate achter te staan.

Overtuigd als wij allen waren dat het roer aan goede handen was toevertrouwd, bleek dit uit de verkiezing van 14 november, toen uwe Onderdanen U bij acclamatie weer tot Vorst proclameerden.

Aan Uwe goede, ongeëvenaarde leiding was het dan ook te danken dat het Jocusrijk steeds⁴⁸⁴ in bloei toenam vooral in dit jaar, dat met Gulden letters inde Jocus-annalen zal⁴⁸⁵ worden opgeteekend.

De warme Sympathie, welke het Comité U toedraagt en de innige verknochtheid aan de heerschende Dynastie⁴⁸⁶ welke door⁴⁸⁷ Uwe trouwe⁴⁸⁸ onderdanen aan den dag wordt voor gelegd, mogen voor U een spoorslag ~~zijn~~ wezen, om op den ingeslagen weg voort te gaan. Zwaai nog menig jaar dien sceppter tot meerdere eer en glorie van uw rijk!

[p.2]

IV

Wanneer U evenwel na jaren dien sceppter door U wordt neergelegd, dan.... zoo meenden Uwe [...],⁴⁸⁹ diendet U een blijvend souvenir te hebben van de roemrijke regeering, waarop U met trots mogt terugblikken.

Het is mij daarom een waar genoegen, de vereerende opdracht [...]⁴⁹⁰ Graaf mooyal te ontvangen om U, o Vorst namens het Comite van harte dank te zeggen voor de kranige leiding.

⁴⁸⁴ *steeds*: interlineair boven de regel

⁴⁸⁵ *zal*: interlineair boven de regel

⁴⁸⁶ *aan de heerschende Dynastie*: intelineair boven de regel

⁴⁸⁷ *door*: interlineair boven de regel

⁴⁸⁸ *trouwe*: interlineair boven de regel

⁴⁸⁹ Onduidelijk

⁴⁹⁰ Onduidelijk

2.1-2.2

[p.1]

Een kachelscherm

I

Een jongen en een meisje gingen zalig laats aan 't strand
 De vader blijft getrouw ter zij daar hij de liefde band
 Zij komen aan een restaurant, de oude die geeft aihts⁴⁹¹
 Dat hij soms haar de hand niet drukt waar hij zich wel voor wacht.
 Alleen uit beider ogen straalt de vonk van liefdegloed.
 Maar de Vader is een kachelscherm, dat de hitte schutten moet.

II

Mijnh. van Haalen drink zoo graag de onversneden klaar
 De teeknen blijven ook niet uit op 't hoofd geen enkel haar
 Des morgens als hij pas ontwaakt, dan is hij meestal schor.
 Dan drink hij fluks een half dozijn, hij is een groote lor
 Zijn heel gezicht was al reeds lang, zoo rood gekleurd als bloed
 Maar zijn neus die is een kachelscherm, dat de hitte schutten moet

III

Daar zaten laats bij het kaartenspel, in 't avonduur noch [...] ⁴⁹²
 Op eenmaal krijgen ze kwestie gevolgd door 'n klappartie
 De een slaat op den ander toe de derde houdt terug
 Daarom krijgt hij de meeste slaag, gemunt op 'n andere rig
 Maar om ook zelf een slag te doen, daartoe heeft hij geen moed
 Dan is hij liever een kachelscherm, dat de hitte schutten moet

⁴⁹¹ Ambigu

⁴⁹² Onduidelijk

3

[p.1]

I

'K Heb boeken van verschillende soort.
 Van Oost en west van zuid en Noord.
 Hier heb 'k er nog een van Don Juan.
 En nog een van een zeer beroemt man.
 Oek koop ze toch want ik zit in noord.
 Me kinders en ik we hebben geen brood alle half geld.⁴⁹³

2.

Hier heb ik er nog een van den boerenbond.
 Toen de boeken zeer mooi gerond.
 De Hane g uand⁴⁹⁴ teelt staat erin.
 Dat zal u vallen in den zin.
 Hoop 't maar, want 't is zeer salied.⁴⁹⁵
 Ik geef 't U bijna voor niet. voor 25 stuivers⁴⁹⁶

3.

Ik heb er hier nog een van de Kiegers niet
 Want die schenk ons heel veel pret.
 Programma's van 't museum hier.
 Die kosten maar een stuivers of vier
 Dan heb ik nog de st. st. st.
 Dan kunt U hebbe bijna voor niks.⁴⁹⁷
 voor 2 halve stuivers van 2½.

⁴⁹³ *alle half geld.*: interlineair onder de regel

⁴⁹⁴ Ambigu

⁴⁹⁵ Ambigu

⁴⁹⁶ *voor 25 stuivers*: interlineair onder de regel

⁴⁹⁷ *niks.*: interlineair onder de regel

Inv. nr. 55 Voordrachten van leden 1897 (NL-V)

1.1-1.2

[p.1]

Jocussen!

U allen hartelijk dankend voor Uwe
trouwe opkomst dient deze ter mededeeling
dat wy in onze alwyze wysheid hebben
besloten, zoals wy ten deze besluiten,
dat aanstaande zondag ter herinnering
onzer 5de officieele zitting zal gehouden
worden eene zittingen met dames
deze zitting zal zijn in tegenstrijding van
onze gewoone regeling –

[p.2]

Mens sana in Corpus sanum

(Eine gezonde mins in ein gez. corpus.)

Jocussen! As ik geine Jocus waas, zoel ik
eine gelierde wille ~~zien~~ wère, all

Inv. nr. 55 Voordrachten van leden 1897 (V)

1.1-1.5

[p.1]

Jocussinnen en Jocussen

De letste dameszitting waas aafgeloop, en onder et nao
 hoes gaen achter een portie dames loopende hoord ik (neet expres)
 det [...] ⁴⁹⁸ tège de andere hiel dreufmeudig zag,
 hy [...] ⁴⁹⁹ ouk altied gedoon, en wey motte mondon ⁵⁰⁰ den
 beugel gehoold wère, op det ougenblik kwam bej mig
 een strool rommelliede in meen hert dringt en ik noom et
 besloet og te vertheidige ~~tegen de hej getelde [...]~~
 Um mig zoo good meugelik von mien took te kunnen kwiete
 um og in het veurdelyk leeg te stelle, det alles of tot
 beite veurogter [...] ⁵⁰¹ mot ik oog bej de mame en
 het [...] ⁵⁰²

1° In de vrouw belege en leur ziergen gemengde
 berichten waat veur de publiek [...] ⁵⁰³ is
 Ze is vol [...] ⁵⁰⁴ gevoel, ⁵⁰⁵ want zej [...] ⁵⁰⁶
 [...] ⁵⁰⁷ trouwbelofte verual de breeve die
 lure man von onsere vrouw krieg

[p.2]

[...], ⁵⁰⁸ zoe as [...] rekening ⁵⁰⁹ b.v.b bewoord
 ze veur de man, ein bewies van kunstgeveul
 In het schrieven zien ze de manne verreweg den baas
 zei zien soms zoe produtief det 10 mans hun niet
 in staat zien te lèse woot 1 vrouw geschreeve het
 Bij het zekere brink de vrouw de man in de grutste
 verleigenheid, door eur verrekeningskunst

⁴⁹⁸ Stempel over de tekst

⁴⁹⁹ Stempel over de tekst

⁵⁰⁰ Ambigu

⁵⁰¹ Tekst vervaagd

⁵⁰² Tekst vervaagd

⁵⁰³ Tekst vervaagd

⁵⁰⁴ Tekst vervaagd

⁵⁰⁵ Ambigu

⁵⁰⁶ Tekst vervaagd

⁵⁰⁷ Onduidelijk

⁵⁰⁸ Onduidelijk

⁵⁰⁹ Onduidelijk

2

[p.1]

Jocussinnen e Jocussen

Bej de ~~veurige~~ lezing v. verleeje zondag⁵¹⁰ woas e
 onderwerp de minsch in het [...] ⁵¹¹⁵¹² nouw
 zal ik in mier in bejzonder tegen
 heden en daarom euverejaon tot
 de beschouwing von 1 minsch tont n.e⁵¹³ der vrouw. um
 reje det me oet beleefdheid de
 rouw veur de man lut gaan
 alzoe ter zake

⁵¹⁰ v. *verleeje zondag*: interlineair boven de regel

⁵¹¹ Onduidelijk

⁵¹² *in het [...]*: interlineair boven de regel

⁵¹³ *von 1 minsch tont n.e*: interlineair boven de regel

3.1-3.6

[p.1]

Jocusinnen en Jocussen

Wie kinderechtig huur ik og al zègge, as ge zult weten, det ik van oavend euver “Het ganzebord” gaon sprèke, en eider Jocus dink der zeker aan, wie hèn, toen e nog klein waar, dao ouk op gespeuld hèt, en aan de pèperneutjes, die daobej te pas kwamen. Maar hub geej der waal eins aangedach, Jocussen, det het hiel lèven van einen minsch ein ganzebord is, en det daoop zinnebeeldig veurgesteld is, wat os allemoal in het lèven passeert – en dat wej, hoe groèt en alt ouk gewaorre, nog altied mitspeulen? Det schient op het ierste oag waal neet zòe, maar det het werkelijk waor is, det woe ik van aovend trachten te bewieren. Hej en doa zal het bewies waal mankeeren, maar as me alles bewiezen meus, waat me zag, dan had me vuul te doen [...]. Zonder twiefel behuurt het

[p.2]

ganzebord tot die speulen, die al in de grieze altheid veurkwamen. Jao, men wilt hubben, det Adam en Eva dit al kinden en der zich mit amuseerden, ofschoen dit dan altied ein ganzebord gewèst mot zièn, zonder dobbelstein, want woorten ierst 2800 jaor later, door einen alden Gruk – Palamede – oetgevonden – Het waar dan in dè tied ouk zoè zier gein speul veur hiel kleine kinder,

4.1-4,2

[p.1]

“Mieke nao den Bål”

(Melodie Adèle Adèle)

1) Mieke zoë nao den Bål toe gaon
 ’t Hat zich hiël netjes aangedaon
 ’n Gansch nie kleid ’n feinen hood
 Och wat stond dè Mieke good.
 ’t Wachte al ziene vreyer lang
 Endlik kwaam hèn dan dè Jean
 Mieke zag ik durf hoos neet
 Want ederein neemt mich beet
 Och Mieke Och Mieke
 Nemand dao veur de gek dich hält
 Och Mieke och Mieke
 Neet zoone kwazel verteld

2) Mieke zag Kiek ens mien oug
 Ein is schèl en ein neet doug
 As der einen danser kump
 döp hèn weg, en ik hoos zumo
 Eder zöet mien schèl gezich
 En ik bin verleeft op dich
 Laote wej toch maar neet gaon
 Want ederein biët mich U aon.
 Och Mieke och Mieke
 Nemand dèn op dien enzekes let
 och Mieke och Mieke
 Met ’t dansen hät ederein pret

3) Mieke zag doe wat anders weer
 Och mien Jeäneke ik gaon neer mier
 Kiek ens miene [...] ⁵¹⁴ poët
 Ik ärger mich jao hald doëd

[p.2]

Dans ik ens mit eine dao
 Och dan valle wej en jao
 Ein bein is kort en ’t ander lang
 Ik verdreift now. Zek ik dich Jean
 Och Mieke, och Mieke
 Nemand dèn op dien beinkes let
 Och Mieke, och Mieke
 Met dansen het ederein pret.

⁵¹⁴ Onduidelijk

5.1-5.3

[p.1]

Le President

Wijs: Malé

1

Wè bekleidt de groëtste mach

Oose president

Wè bestiert dèt riëk mit krach

Ooze president

Wè is altiëd good present

Oose president

Woa is eder van content

Van de president

Dus Jocus, dus Jocus

Raop lève de president

Dus Jocus, roop Jocus

Lèv' de president

2

Wè is Jocus 't beste trouw

Det is de vorstin

Steunpilaar van 't joeksyebouw

Det is de vorstin

Altied ouk veur Jocus-klaor

Det is de vorstin

En de hulp hej in 't gevaor

Det is de vorstin

Dus Jocus, dus Jocus

Roop dan⁵¹⁵ lève de vorstin

[p.2]

Dus Jocus, roop Jocus

Lève de vortsin.

3.

Wè zal de borst der zieje staon

Gansch het comitée

Wè mit um aaftrèjen gaon

Gansch het comitée

Trouw zien Jocus en den haan

Gansch jet comitée

Striéjen onder Jocusvaan

Gansch het comitée

Wej roopen wej roopen

Lève oose President

Wej roopen wej roopen

Lève de president.

4

Bliëf nog lang in Jocus dan

Herfkens President

⁵¹⁵ *dan*: interlineair onder de regel

Gej ziet hej den rechten man
Herfkens, President
Wie gej gaon woelt oet het schiep
Herfkens president
't Gansche riëk och trük doe reep
Herfkens President
Gansch Jocus, gansch Jocus
Roop lève de president
Gansch Jocus, roop Jocus
Lève de president.

6.1-6.2

[p.1]

I.

Ik had plan veur och te make ein leed.

Mittertied fluiten mittertied.

En det och mien leed bevalle zal.

Mittertied. mittertied.

Ik dink now feis te direck aan de Haag

En kom nou mit mine duentje veur den daag.

Ik zing waat me heij en dao lét gehad.

Refrein

2.

Op de brük dao kump now veur 'n deugtiyn⁵¹⁶ toe⁵¹⁷

Mittertied. fluiten. mittertied.

En dan zal de schatkist komme vol.

Mittertied. mittertied.

En Godje en Drees die wère baas

Make der dan ouck hiel vul haas.

Dan sloonze der weer eine zien Kreuk in ein.⁵¹⁸

Refrein.

[p.2]

3.

De have die wurd now oetgedeeep.

Mittertied. Mittertied.

Ze zekke det ze dan neet drüg mier leed.

Mittertied. Mittertied.

Dan würd de schaepwaart heij hiebdruk

Ens kieke of eur det goot geluk.

En 't RienMaas kanaal det kriege weij der beij.⁵¹⁹

Refrein.

4.

De sport die würd heij algemeen.

Mittertied. Mittertied.

Jongen alt dé werkhaas mit de bein.

Mittertied. mittertied.

Ein plan det stond al hiel vas.

Maar me had neet genug in de kas.

Dan kregge wei ein fitsbaan van Cement.

Refrein.

Trottoirs zien gekomme in os stad.

Door den tied. Door den tied.

Maar vul die hebbe nog ein groet gad

Door den tied. door den tied.

Ik zal 't ens zekke aan Reijentis

⁵¹⁶ Ambigu⁵¹⁷ *toe*: interlineair onder de regel⁵¹⁸ *in ein*: interlineair onder de regel⁵¹⁹ *der beij.*: interlineair onder de regel

Dé mak ze toe det is gewis.
En dan brèke weij doa neet mier euver de nek.
Refrein.

7.1-7.2

[p.1]

Ik ging ens nao et villapark kieke
 Ik schrote toe ik dach waar mièt ging blieke
 Ene pelietieagent dè stond dao veur en hoes
 Ik zak jong is et hij soms weer neet ploes
 Nè nè zoe zag hèn gans galant.
 Waar die villa die velt nao deze kant
 En opdet ze neet zoe vallen op umes ziene kop
 mot ik hèn staon wandele en passe derop
 Ik zag um (gansch leever) pas leever op den berg
 Waat zoe bouwvallig hoes is lang neet zoe erg
 (Want dao is et) van Ja hoep falduije etc.
 Toen de vorst de zitting had gesloten
 En de Johusse et paleis hadde verlaote

[p.2]

Mandde⁵²⁰ in die hiële stad gein inkel lautèr
 Het waas dik düster want we hadde regerèr
 En beklag me zich dan bèj ene man van det vak
 Dan zèt e volle maon steit toch in den almande
 En opdet ge neet zoedt kriegen op oze kop
 moe ene pelietieagent hèn wandele en passe derop
 Waar en bietje later vindt gèn dèt neet gemein
 Horne ze eine zie sleutel bein oet ein.

Op et helje dao was dees daag e groët spektakel
 Ze hornde en schulde 't waas mirakel
 Waar de politie die waas der van door gejaon
 En waren eeder op enen hook van de mert gaon ston

⁵²⁰ Ambigu

8.1-8.2

[p.1]

I Ik trèj van aovend weer ens op
 Ten vreugd van 't vrouweleke geslach
 En ware wèj vruger den baas
 Thans zien zèj 't wè had et oetsgedach
 Ze wère dokter advokaot
 En zoate ze now maar in de road
 Dan makde ze den boel nog een zoë kw.pot.

II

Jao de mach van de vrouw die weurd te groët
 En det is veur os nog lang neet good.
 Want as de man neet baas en blief
 Dan zitte ze einander kwoad blood.
 En de vrèj dè geit de deur dan oet
 Op de singel goeie ze zich door de wel
 Op en hètje houwe ze zich op de sn.pt.pt.

III

Maar die mach kwaam os eus good te pas
 En ik zal oet zegge wannier
 os Jocus stond ens op de val
 'T waas zus of zäl Jocus waas neet mier
 De Presedent dé wol et neet mier zie
 En toen ging de raod noe de vorstin
 En die heeld ein aan de lien pot pot.

IV Hub daoveur dank geachte vorstin

Det hub ge um flük geflik
 De raod dè brug gaar gù gehuur
 Veur 't nageslach dao is de vorst gezwich
 Ze lève lang os hooi Vorstin
 Zoe regeere mit eeste Jocuszin
 Lan leve os leef vorstin.

9.1-9.3

[p.1]

Venloo. 3/1/97

Waat is ein haus? De haus zind net wie de kop,
eind lid van het menschelik lichaam. Ze zien aan ei haan
tamelik sieke klöppels, soe me erm neumt vastgegreuid.

De haus bestaon oet ei paar langwerpige pleikokes, was me
rief pin, die me vingers neumt, hèd ingedouwd.

Heurt waoveur de hand neet al te gebroeke zien. de vin-
gere sien diek en dun, lang en kort. van dao ouk de ver-
scheie benemmingen⁵²¹ veur de hand as: Klouw, pent, knök.

Van twee sort van⁵²² minsche kan ik met zekerheid zègge, det die beij
eur ambach lange vingers neudig hebbe, ik mein de gauwdeert
ein ei sort van geleerde vrouwe, wao euver ik hei leever, ~~neet~~⁵²³ met
het oug op de nog lierjonge jakuore, niet wil sprèke, te mier ik
der ouk niks van kin.

Me mot zien hand maar waat wies oethaole, dan kan
nu ouk good dooslage heurt me waal es zegge. Nou dan
luistert. Kump me op de wèrld dan wère eerne het iers de
heusjes ingedreid, umdet het lève te ing is u machterrein met
alle twee de hand ~~oet~~ hoera oet te roope. Veur ménigein
waas het good gewis as me um nooit van die lève de
hand droet gedruis had want het geve der⁵²⁴ misschien die weite
gaat neet, was ze met eur hand motte blieve en zitte der
smeis zelfs⁵²⁵ mei in ander luis tessche.

⁵²¹ Ambigu

⁵²² *van*: interlineair boven de regel

⁵²³ *neet*: interlineair boven de regel

⁵²⁴ *der*: interlineair boven de regel

⁵²⁵ *zelfs*: interlineair boven de regel

10.1-10.3

[p.1]

Filosofische Betrachtunge euver de Kinsch

Ei sprèkwoard zèd: Schoenmaeker hald dich bei sinne leis.

Det sprèkwoard kan waal groet gelick hebbe; det wil ik ouk in `t gehêel neet tēgenstriei maar as hei bei os in Venloos ein eeder kan doen, wie en waat hé wil zonder waat nao de politie te vraoge, dan kan ik mich toch zeker waal ens aan de filosofie vergriepe. Daorum wille we ens de misch en hoofdzakelik de vrouwe filosofisch betrachte.

Waat is dan de minsch?

De minsch is mannelik; de minsche ziend mannelik en vrouwelijk en het minsch is onzijdig. Volges den gelierde, hhinni, beheurt de minsch gerangschikt te wère tot de orchidëi, umdet ~~die~~ hè net wie die op koot evan andere plante veuraan lèft.

Hè is ein van de aldste plante; die nu hèt, want in het eerste book van Koset, Hoofdstuk 22, Vers 111, wurd hè al hiel breidveurig beschreve.

Dees plant greuit ouk op van daag nog euveral; het meis èvel in groete plaatse, wao ze in extra breuikes gekweek wère.

Os Venloo alleen is der van oetgeslaote umdet mi hei gein van die kes hèd; inkel ein stadsparl en ik geluif as der in os Villapark van die dinger zoene wère gebouwd;

11.1-11.4

[p.1]

Jocussinnekes en Jocussen

De veurige Zondag, kaom eus ai vorst met de blijde
mare bezinge:

Dat eerde Jocus, dee ein had, zie meitske met kos bringe;
Hae ongelukkig hub ich gein,
Daorum kom ich mier allein.

En toch bin ick daorum blij,

Want noe bin ich in 't spreke mie vrij,

Want euch, ongetrouwde Jocussinnekes en Jocussen, wél ich
ins vertellen wat geer soms heb te beleve,

Es geer euch veur good in 't houwelijk hubt begeve

En wat ich euch hei gaon zekje, dat is moer, daoop doon
ich mienen eid.

Geer, getrouwde Jocussinnen en Jocussen, zek geer mer ins
of 't stormt neet zoe geit

Es de wittebroedsweke zien voorbij;

En 't get naoliet, met dat gekusmoel en gevlij;

En es leefde en zurg neven ein goon stoon,

Dan kreig de maan wel ins lus, um veur zu verzet,
oet te goon.

Es heer daan heet met soupeere gedoon,

Dan begint heer laanssem op t stoon,

En zet: Kom vrouw, ich hub wel zin um ins oet te goon

Gaank dich mer nao bed,

Veur de zekerheid, num ich de sleutel met.

Daan weurt de vrouw met e muilke aofgestaof,

En stellekes geit heer de kamer aof,

mae pas is heer in de gaank

Daan reup zien vrouw heum nao: zek leve trek 't noe neet
te laank.

12.1-12.2

[p.1]

Verbeeldingskracht is ein kunstje van
 oos oo⁵²⁶ Ziël, waadoor me zich sommige dingen hiël juus of
 hiël krangs veur den geist wèl te bringe en me zich
 dus ein good of ein averechts idee van ein en ander
 kan vormen.

Nou, verbeeld och dan èns, det ik hey
 stond zonder kop! – Waat ein raar figuur, waat ein
 komiek Rallebeske zoel det zien! –
 Waarschienlijk is beij de meiste toeheureressen en
 heur cavaliers de verbeeldingskracht zoo ziër nog neet
 ontwikkeld um zich zoo'n abnormale veurstelling te
 vormen, en daorum ein ander vergelieking!
 Verbeeldt och dan ens eine kerkorgel zonder blaosbalg –
 (Dan had Mes – Jean Elias – de geistelijke windmaker neet mudig. –)
 of.. Stelt och ens veur: Ein harmonie zonder Directeur
 of enne Staaf zonder Kapelmeister.
 (Neemand sleit de maot en alles blaos maar raak. – Dao
 zoel wat van terecht komen – [...].⁵²⁷)
 of: Ein kudde schèup zonder schieper! (Wat zoelle de
 wùlf, die alleindwalende lemkes gauw bey de kladden hebbe!)

[p.2]

II of dinkt och: En meule zonder mulder! (mich
 dunk dan ware de slaig van de wind meule nog
 vuël talrieker.)
 Ein hoeshalding mit de nuëdige kortbenkes zonder
 vrouw of hoeskelderse
 of: Ein schoël zonder schoëlmeister
 Ein bloomenheufke zonder gardeneer
 Ein leger zonder aanveurder

⁵²⁶ oo: interlineair boven de regel

⁵²⁷ Onduidelijk

13.1-13.2

[p.1]

I

De Remundsche burgerie
 Die ~~stade~~ floore wie niè
 Bèj de koms te de ~~königin~~ ^{königin} hoegen fier
 En getalde en waat neet mier.
 Ze goeiden um mit stein
 Dee vond tè hiel gemein
 O wact zoe zag hè toen
 Et boeintje kump um zien loen
 want zoe de kuningin os beaam berentu
 ging ze neet nao remund
 nar zaot is now et lentu
 Remund is eur goor vuur
 tot [...] ⁵²⁸ vem det gedrach
 Ruze ze seldaote dao schract
 E zie ze nog neet braaf ~~de te~~
 Dan kriege ze ore naaf.

[p.2]

I Kaop herus on euzel scheupke
 In eurte mar zaak tertenduf
 De lifs zonder durf wie Jan van Hen
 Lifs val de eent van vaderluf
 War as de now bis groet gewore
 En kumps kieke in de welt
 Dink 't iergeveul is niks mier
 Alles geit mar veur et geld.
 Fra. la.

II Kumpste dan as joukm an kieke
 Hèj of dao in ein café
 Lik dien meining toet nooit bluet
 Mar doot mit den troep mar mij
 naat geis de diet de verzitte
 Oet jong det is gein politie
 De lu gaon dich hate e verfoeie
 Al hubs ne zelfs et grachrot geliek
 Frala.

⁵²⁸ Onduidelijk

14.1-14.10

[p.1]

Mens sana, in Corpus sana!

Eene gezonde mind, in een gezond corpus)

Jocussen! As ik geine Jocus waas, zoel ik eine

gelierte wille wère, inkel en allein um zoo'n

waarheid kiet te rake, as ik och dao net ein

van 'ne Ingelsche filosoof heb aangehaold!

Het schiert, det, èvenas de vischwiever het

previlegie hebbe, zich onderein mit de gemeinste

scheldweurd te complimenteere, en evenas (raodslun

boerebonders eur collegas ongestraft mit de barbaar-

ste stadhoesweurd taal⁵²⁹ ève dom kunnen laote – of te waal

niks wiezer menge make. – het schient, zek ik

det zoë ouk eine gelierte het recht hèt, ein waarheid

as ein koe t verkoupe, die dan door het euverige

minsdom mit deep respect naogewauweld weurd.

Eureka, Eureka, 'k Heb het gevonde, ik heb gev!

reep Archimedes en leep mit zien bloete bein door

de straote van Syraanse. En – wat had dè

gooje man dan gevonde? – Wel, det de goldsmeed

[p.2]

2

dè veur keuning Hiëro ein golde kroën meus

make, van de gelègenheid geprofiteerd en de

keuning beloep had, door stiekum zilver tussche

het goud gold⁵³⁰ te foesele, Maar, now vraog ik och:

Is dao now waal zooveul behey en bombarie veur

neudig as Archimedes, wiskundiger gedachtenis

daoever makde? Kan me dan nietdaag aan daag

zelf mit den dieksten euverjas en hoege kapstevels

aan, gewaar wère, det me aan alle kante in

de wèrld en op allerlei maneere betoep en bedraage

wuerd?

⁵²⁹ taal: interlineair boven de regel⁵³⁰ gold: interlineair boven de regel

15.1-15.4

[p.1]

1 Jocussen. Verleden Zondag hebben we van Heupels [...] ⁵³¹ geleerd wie eigenlijk e minsten gemale wèren en doa ooch dèt noh waal allemoal [...] en der geist zal liggen. Zoe heb ik ein gepropeerd um de minsch te vergelieden mit die schipsel die me deere neumt. ~~Veul d~~ Veul van die bierten zien der en veul vergeliekingen zien er og te maken joa waal zelfs teveul aan op te neumen. Is me zol ens aanmerkingen niet maken bei den einen en anderen zoe ~~kers me~~ ~~t.v.~~ zoe moot me zol waal 't vrouwelijk als mannelijk geslacht nemen. be de mannen zoel ure dan kunnen sprèken euver Ezels, verkens, kamelen, draken, Reuvelrossen, Bazen, ~~bei de~~ wolf, Hond, Perd, uil, vos, bulldog, haas, wezel ⁵³² beide vrouwen doe tiger kan me sprèken euver katten, spinnen, slangen, kanarievogel, schoap, geit, paard, de minsch te vergelieken mit enen ezel in waal eenvoudig as 't er b.v. zig euver ⁵³³ van den vreuger worzer ⁵³⁴ tut der lants aovond afsloof veur anderen en hè krieg uet as den ezel veur al zien werken wat distels dan neumt um zoe eenes euren ezel. det heb de flarussen in Roermond waal ingezeen. wat door hun der bederf weinig die ~~zee~~ niet [...] ⁵³⁵ verdienen ⁵³⁶ en doarum zien diegenen die welven feitelijk ezels.

⁵³¹ Onduidelijk

⁵³² *vos, bulldog, haas, wezel*: interlineair onder de regel

⁵³³ Ambigu

⁵³⁴ Ambigu

⁵³⁵ Onduidelijk

⁵³⁶ Ambigu

16.1-16.7

[p.1]

I

Jocussen

Bèj iedere lezing past ein inleiding – maar
 um [...] ⁵³⁷ vinden, det is duk lastig. Heet
 is waar me seere waal tot inleiding ⁵³⁸ eenen muzikant mit einen
 orgel kunne affigueren, maar dan bluf toch
 de [...] ⁵³⁹ euver det des smaak van de huurders
~~za~~ daomit niet content waar.

Euvergens mot ein inleiding met de lezing
 in verband staon – want alles in de werreld
 is gevolg en oerzaak – Maar tusschen díe
 oerzaak en det gevolg zijn soms zoveul
 schakels, díe niet aaneen te hangen zien –
 De verwoesting van Jeruzalem in het [...]
 algemeen bekind zien van knoefloak –
 we kan det aanein hangen – Ge zeet het
 waal ein inleiding is meujelik – [...]
~~sprek ik men euver ein [...]~~
~~het dagelijks lieven, dan [...]~~
~~wat wassen~~

Even lastig as ein inleiding is ein
 slot – Maar het heit toch wat veur op
 het begint – As eine Jocus op den haan
 kumt, dan merk me al gauw as het
 op het ind lupt – en nauwelijks
 zun zyn letste weurd weggestorve

[p.2]

II

of alles klatst in de hand, meestal van
 joeks euver het gehuurde, maar
 ouk waal eins van joeks, det de
 lèzing of het mopje [...]
 gedaon is.

Woa eerst ein stilte van het graaf waar
 ontsteit lèven en bewèging –

⁵³⁷ Stempel over de tekst

⁵³⁸ *tot inleiding*: interlineair boven de regel

⁵³⁹ Stempel over de tekst

17.1-17.4

[p.1]

21/2 97

Jocusse

Wé van och nog neet as antwoord héd geheurd

“Jao, det is moêde dao kan ik neet van

Dé, ik zeg het heij reg oet

Héd gein vrouw, gein dochter of zuster thoes”

De héd ouk aan 't vreye nog niets want gedaon

Jao, dé is altid hiel onschóldig euver de straot gegaon.

Of, het kan ouk waal zien gewés

Det heij aan het vreyje dêê zien bes.

Maar het onglok um pakte zoo deep

En hé zich eeder kier eur blauwtje leep.

Zeet, zoê j'uer kan ik dèt neet wete

Maar, enfin, dèt zal os ouk neet verdrete

Want, of geij vreyt of het neet dood

Is mich allebei eve good

Mich zal toch neemen van och trouwe

En veur al die andere Juffrouwe

Te zörge is neet uien zaak

“Krafftutter” det is mie fabricaat.

Jao, moede, wé had dèt vrueger gedach

Is op van daag de grutste mach

Das duit eeder aan gehoerzame

En as ouk Brugemeister en Pastoer kwame

Uur der tége aan te gaon

Alles waar vergép gedaan.

Is het ouk nog evê gek oetgesach

Dan wuerd het ien waat dreuver gelach

Maar op eur is der ein met de moêde das

En dan kome die andere stiekes nao.

18.1-18.3

[p.1]

Jocussen, veur lezingen of veurdrachten te halden gebroch wil
 [...] ⁵⁴⁰ zaken die in het dahelijksch lève veur komen. Mit veurleep
 zelfs gebroch me die zaken die me aan 't leef droeg. den einen neemt
 de schoon, den anderen den hood weer einen anderen de boksen waarom zoo
 ik na niet ens 't hemp kunnen nemen as onderwerp van unsen veurdracht
 No me zoe euver 't hemp srik, dink me ⁵⁴¹ direct dèt, det menig interessant zaakje
 bedekt, en zoekt ge zekken os 't waal enen gewaag euver 't hemp te sprèken, wel
 des te groeten, Jocussen, zal oogen [...] ⁵⁴² zien as ik 't hemp zoe in mien lezing
 plaats det ik 't thema toet ~~nog-op~~ gein ondelicate meneer behandel/
 We de hemder oetgevonden hed is dat noe toe onbekind, det kan mig wel
 ouk minder schélen want ik dink ⁵⁴³ en nog waal mier van anderen ⁵⁴⁴ oog zullen 't mit ⁵⁴⁵ [...] ⁵⁴⁶ zien
 det wei al van oos veurelders gekregen hebben, want me vroag zich duksgenog af
 Woa kwamen de heidenen aan 'n hemd.
 't Hemd weurd eeder ein passend aan zien lief gemak, as er no wèel eine
 zien hem sliet krieken dan neumt me ⁵⁴⁷ det zier onpassend. 't Hemd leet eeder
 ein van oos aan 't hert. d.w.z. as me ein hemd hèd, en as me der gen hèd

⁵⁴⁰ Stempel over de tekst

⁵⁴¹ *me*: interlineair boven de regel

⁵⁴² Onduidelijk

⁵⁴³ *dink*: interlineair boven de regel

⁵⁴⁴ *anderen*: interlineair boven de regel

⁵⁴⁵ *mit*: interlineair boven de regel

⁵⁴⁶ Onduidelijk

⁵⁴⁷ *me*: interlineair boven de regel

19.1-19.4

[p.1]

Menier de President

Veur ein paar weake, kreeg ik mit de post van oet
 Venloo gesteurd ein gedrukte bireulere⁵⁴⁸ of beter gezag
 einen oproopingsbreef, en ouk nog ein breekkaart,
 allebei aan mien adres, Aan Jean Haderboer, Presi-
 dent van den Boerenbond te Krompei. Det ben
 ik – Op die breekkaart stond, heij heb ik ze nog
 Ik zal ze oug eins veurlese, (breekkaart voorlezen)
 En nou zal ik oug det eins reg oet zekke. Ik bin⁵⁴⁹ waal
 President van den Boerenbond maar ik ben toch
 allein neet baas, dae meus nog iers een Commitie
 veur beneumd waere, en die Commitie meus nog
 iers onderzeuke of ter ouk genug stof in de kas
 waas, um mig heuhaer te steure, en geij met
 waal wie det mit zon Commisie geit Het
 vaartuig det me treksuut neumd. Is door
 ein Commisie oet gevonden Maar enfen ze is
 dan toch entelik gekomme, Wie ik van mien vrouw
 aafscheid noom zeet ze tegen mig Jean maak tig
 toch neet kwoad en kom neet te laat nou hoes
 Ik heb eur in alles motte gerus stellen.
 Jean Haderboer geij kint um heij zoe zier neet
 maar in Krompei kinne ze um des te beter
 Ik bin der eine van ein stuk ik zek alles regoet,
 en daarom zal ik oug eins regoet min meining
 zekke euver oogen opteugten Boerenbond.

⁵⁴⁸ Ambigu

⁵⁴⁹ *bin*: interlineair boven de regel

20.1-20.3

[p.1]

Mooderleefde.

Hoechoeriede Jocusinnen en Jocussen!

Doa vanoavend vuul jong vrouwe plezeer hubbe,
dat ze zich ens bei eur menke meuge zette, zal ik
mich ens dermit beiere oos Venloosche meuderkes
te komplimenteere.

Wie vuul dichters hubben al neet de mooderleefde
bezongen en roie duk hät eeder ~~bee-zieh~~ in zien eige
gedach, dat er in de groete wärelld niks boven de mooder-
leefde geit Klomp kump men as kleine wärelldbörger
kieke, of de mooderlijke zorg begint auk al. Mooder mot
wasche en erum voorwerke, en bis laat in de nach dä
kleine schrieroerd susse. Vader roüird gaar neet wakker
en asse wakker würd, het et, Loat em toch schriewe,
dat is gezond, dank toch neet op, assen 't schrieuwe müg
is, huurt te vanzelf op. Einen andere kier het et, potdorie,
me kan neet sloape, van 't gekwaak, Jong huur op.
Moader, gäf e mens get achter över det kamizaal.
Maar nä, moader waakt. Ze steit op, en pungelt met
dä kleine roepzak door de slaapkamer. Och ná, zät ze,
wat is ter dan mie jöngske, mien dotje; hubs te
boekpiengske in dien leef, ärm, klein buukske. Och
nä, leef ~~kaat~~ ventje, noa bin maar stil, doa kriegs
auk lekker melkske en lekker sukkerke, en dan
klup zem op det rukske dat et en prach is um te
zeen.

21.1-21.4

[p.1]

Foto onscherp

[p.2]

De aander veer heele van geinen hartendeef

Die drinke zeke liever beerkeleef.

Toen woort ich get lang,

Want 't examen naom veur good einen aanvang

1 – De vorst vroeg met deez weurd:

En ich zelf waas aon de beurt:

Welke mannen worden het meest verslonden?

Ich bedach meech eenige seconden

En zag; ich blyf 't antwoord schuldig;

2 – Romannen zag de vorst toen ongeduldig.

Toen kwaom n^o. twee,

Wat zedee vroege weit ich neet mie;

Waos get in 't Deutsch, en daoran hub ich weinig verstand;⁵⁵⁰

Nae ich verstond wel, 't waos gèt euver eins kouseband.

3 – n°. 3, einen deurwaarder, anders nog algeweeks

Dee vroege ze niks.

En onderhandse ak mos dee make, wel te verstoon,

Tot de kandidaten menstens eine kier, op den haon moeste goon.⁵⁵¹

n°. 4 had wel mie gedrage eine schutters jas;

4 – Dee vroege ze woerum draage de schutters eine Hrupdal⁵⁵²

En hee antwoorde hiel vrek:

Um kunnen kalde nek.

n°. 5 kaom 't les

Dee vroege ze wel waos de vader van mores?

5 – Hen zat zich ins recht lief,

En antwoordde: dat waos “nio⁵⁵³ vijf.”

Toen waas et weer um miech te doen;

En mos de volgende vraog ondergoen:

Aon de statie das ~~zy~~ zien ambtenaren,

⁵⁵⁰ *verstand*:: interlineair onder de regel

⁵⁵¹ *goon*:: interlineair onder de regel

⁵⁵² *Hrupdal*: ambigu en interlineair onder de regel

⁵⁵³ Ambigu

22.1-22.3

[p.1]

Waarde Vorst en onderdanen, Geachte gasten,

In die 55 joar dèt ooze geachte Jocus in Venlo resideert is al mènige lèzing van oozen haan gesproken. Veul Thema's zien hej al behandeld en ik doel hoas durven te zygen [...] ⁵⁵⁴ hoas weer van veur af aan beginnen [...] ⁵⁵⁵ weer wat nieuws te bringen. maar wie kan me no op alde thema's weer det ⁵⁵⁶ wat nieuws fisherneellen, ⁵⁵⁷ dit is gouwen gezag as gedoan. want as ik oug oet lik wie ure da toe kump. zult ge zeggen, want is det gemakkelijk. Zín lèzing besteit gewoenlijk oet de 24 letters van oos alphabet, as me die 24 letters no zul doarein goeit. det me weer waat nieuws en doa bei want ⁵⁵⁸ [...] ⁵⁵⁹ krieg mag me zich ouk gerus weer loaten heuren. Ik had [...] en hiel het thema te behandelen maar waas zoe sleg mit det thema op de hoegte det wie ik ⁵⁶⁰ ouk dee 24 letters dooreingoeide toch niks wizig drochkriegen. 'k waas nauwlijk de leefde. veur vreeien de lue is dit geluif ik ein zuer geschik thema veur de letste dames 2 stúg en gèf de die einen gooien road niks doa ens wat euver te prakkiseeren. [...] in en tèruig zal de [...] die ik van oavond haelen zal,

⁵⁵⁴ Stempel over de tekst

⁵⁵⁵ Onduidelijk

⁵⁵⁶ *det*: interlineair onder de regel

⁵⁵⁷ Ambigu

⁵⁵⁸ *want*: interlineair boven de regel

⁵⁵⁹ Onduidelijk

⁵⁶⁰ *ik*: interlineair boven de regel

23.1-23.2

[p.1]

Hockfeich is t ein Götterfresen, o hurt man hor mit oelligessen.⁵⁶¹
 zèt proffesor Bubelatus, in zien brok der natuurlijke lui twie in den
 hoofdstuk 4. van [...] ⁵⁶² Kabeljauw. det die man ongelick hèt zal waal
 [...] ⁵⁶³ te zeggen. want alhemein is toch bekind, det me de stokvisch
 vindt. bej erm en bej riek, aan de toafel of waal ap de trafel, lirend of waal.
 as lirk. de stokvisch weunt kolosaal veul as lick door zien levende
 naamgenooten gegèten. Neet alles van de stokvisch weurd gegèten, maar dètgeene
 waat van de stokvisch gegèten weurd, mit de neudige kraien nmit lauksaus
 of olie met lauk. is neet allein ein lekker, maar veural ein heilzaam werkend
 op ‘t minschelijk lichaam. Alle sterkte stoffen tork⁵⁶⁴ in ‘t minschelijk lichaam
 verzameld wèren met ‘t zelfde as de wind den hoegang règt, door de kracht
 van ‘t land en den allie toet den oetgang gedreven. Ja zèt prof. Bubelatus
 den der der oellig is nicht nur würze, son der auch gút für die tule.
 Wannier de stokers en tut aan den ruk in ‘t zult kump, dan nump nie him
 hakkerdoan. In Koch zilt me ouk waal ens habberdonche, det is ivel
 gerne habberdoan, maar det is ein ding woa zich de rabanen draan urum
 zieten as ze zich vers van te veuren veur stokvisch hebben oetgeschoend zich
 dan bej den nek kriegen.

⁵⁶¹ Ambigu
⁵⁶² Onduidelijk⁵⁶³ Stempel over de tekst⁵⁶⁴ Ambigu

Inv. nr. 68 Reglement en verzameling liederen voor het Jocusgezelschap te Venlo 1842

[p.1]

REGLEMENT
en
VERZAMELING VAN
LIEDEREN
voor het
JOCUS-GEZELSCHAP
te
VENLOO.

Te Venloo, bij H. Harmer Boekbinder der
verkooper.

[p.2]

REGLEMENT
en
VERZAMELING VAN
LIEDEREN
voor het
JOCUS-GEZELSCHAP
te
VENLOO.

Te Venloo, bij H. Harmer Boekbinder der
verkooper.

[p.3]

REGLEMENT
veur de
SOCIETEIT JOCUS.

Het Jocus-Comité, gehiel op zie gemaak,
Hèet op deez' hoegen daag volbragt ein zwaore taak,
Ein reglement gemak, det netjes nau behuure,
Geij vriden allemaol zult zeen en lèèze huure.

Artikel 1.

Geowene lede zien d'inwoeners oet de stad
Of oet gemeintes die 't kanton Venloo bevat;
Eur getal det meug zien neet mier dan ellefhonderd,
En die daobôve zien, die blieve draafgezonderd;
Deez' kunne zich besteij'n aan eur hoes in de kos,
Wies det er ôpe velt dè langk winste pos.
Dè det neet aan en steit, kan ellef jaore wachte
En zeuke dan zien reg mit ingespanne krachte.—
Het honoraire lid woent boeten et kanton,
Zelfs honderd oore vèèr en mier dô rommetom.—
Het Comité hèet 't reg as lid te refuseere
Al die 't eur dunk det neet aan Jocus conveniëre.

Artikel 2.

Is de lies geslaote, duit emand het verzeuk
 Van te wèerden as lid ingebragt in de beuk,
 Zal hèn veur den entrèe, as me hum admittere,
 Twèe gulde fieftig cents in de kassa verzere.
 Veur det dit zoe gebeurt, zal 't Comité– let waal '–
 Die snake proberen of ze good zien ter taal;

[p.4]

Van alles onder ein zal me eur dan op doen schuppe,
 Maar van det, wao ze zig neet lig aan zulle kruppe;
 Elf vraoge zal me doen aan eder postulant,
 Al is he nag zoo dom of al had he verstand,
 En naovenant det zej heur antwoord zulle gèève,
 Komme zej in de zaal of in 't huske dernèève.

Artikel 3.

De contributie is twee gulde fieftig cent,
 Um die te betalen, is eder lid content.
 In de maond december zal me 't geld incassere
 De penningkmeister zal veur al det repondere.
 Geld vraoge, 't is bekind, det is ein groete plaog,
 Daorum is eder jaor wurd't ouk maar ens gevraog
 Um rèje det we zeen, doe dit dukker plaats vinde,
 't Gezelschap al zier gouw zich stervend zal ontbinde.

Artikel 4.

Het groet but van Jocus is plezeer en ouk pret,
 Daortoe mit te werken is veur ede rein wet:
 Het is um te lagche, het is neet um te kriete,
 Het is um te zinghe, maar um nemand te biete.

Artikel 5.

Ei neder mot vraogen aan den Hier Prezedent
 Um te veuren et woord;– en is de man content,
 Dan meug he beginne te hoosten en te stumme,
 Gaon as ein deftig man de groeten haan beklumme,
 En komme veur den daag, zonder hiel vuul laweid,
 Mit det waat zie verstand um daortoe hèn bereid.
 Halt!– Stil!– 't Is heij de plaats van te recommandere
 Zoovuul as meug'lik is zie moorstaal te parlere;
 Me kan ouk neetemin babbelen in et latien,
 Op fransch, Duits of inghels, as 't maar discourse zien.

[p.5]

Artikel 6.

Het is en blief bepaold en gezag van te veure:
 't Is gans strengh verböoje religies aan te reure,
 Sprik emand politiek, dit is ein domme kwas,
 Maar indecent te zien, det kump gaar neet van pas.

De personaliteite en wèerden neet verdrage,
 Ei eder hèet et re gum dôeuer te klage;
 Dè zich heijtèège stuu, we beklagen um zier,
 Dè zal d'erne gèève dreij gulden en neet mier.

Artikel 7,
 Het Comité bestei toet gekken en oet wieze,
 Neet mier as ellef kup, 't zie zwarte, roeije, grieze;
 Het zal mit roem regere elk maon en dertig daag,
 Al woord 't zoe gepreze det elk ein dreuver klaag.
 Nao verloup van dèen tien zulle ze kunne blieve,
 Ten zie het waord beslis het ganse te verdrieve.–
 Deez' schitterende Raod verkrieg heijdoor het reg
 Um te decidere euver good, euver sleg;
 Heij zal nao 't ald gebroek (dit gebroek is neet zelde)
 Altied d'rop zien bedrag de meiste stumme gelde.–
 't Comité onder zich beslist al waat er is,
 Maar duit 't al betalen oet d'algemeine kis.

Artikel 8.
 Alleinlik of me smeis ein cavalcaad formere,
 In ein groete assemblé, zal det zich decidere.

Artikel 9.
 Den Hoegen Raod in 't al zal te werk gaon mit krach
 't Is daorum det he hèet ein oetgebreide mag;

[p.6]
 Hè stelt ierteikes in, créëert allerlei poste,
 En keust ambassadeurs op die heur eige koste.
 Al waat hè ordinneert krachtens dit reglement,
 Mot wèère naogevolgd door eder Jocusvent.

Artikel 10.
 Elke vergadering zal 't Comité fixere
 En door gazetten of waal anders annoncere,
 Eder Jocus verschient mit zien eige persoen
 En geseerd mit de muts, al waas 't ein lauwerkroon;
 Hè zal dees gekkemuts, verseerd mit kwas of belle,
 Koupe van 't Gezelschap en daoveur species telle.

Artikel 11.
 Eder vrèemde menhier, al is he graof, baron,
 Des mot he neet woenen in Vendelo's kanton,
 Zal in de Jocuszaal ganhs vreij verblieve kunne,
 As wannier 't Comité hum veuraaf det vergunne;
 Zal koupon ook de muts en ein book mit muziek,
 Zoe he dan neet zinghe, de the dao maar in kiek.

Aldus gearresteerd in de vergadering van et Comité
 Venloo den 13 december 1842.

De Prezedent
 JOECCIUS XI.
 Oet hoeger bevèl
 De schriever
 B.ⁿ VAN INKHOEZEN TOT PENNENBERG.

[p.7]

I

VOLKSLIED

voor

VENLOO'S BURGERIJ.

Zangwijze: Wien nêêrlandsch bloed in d'aders
 vloeit, ens.

1

In Limburg, aan de Maas gepaard,
 Ligt Venloo, onze Stad!
 Op 't plekje grond, het meest hem waard,
 Die daar in 't leven trad;
 De krijgsman, en de vreemdeling,
 Die in ons midden woont,
 En gul onthaal alhier ontving,
 Heeft achting steeds betoond

2

Aan Venloos brave burgery,
 Goedaardig en opregt,
 Steeds lydzaam en van treken vry,
 Aan 't oud Geloof gehecht.
 Geen vóóroordeel kleeft hem meer aan,
 Die ons eerst nader kent, –
 Met wêêrzin zal hij van ons gaan,
 Is hij bij ons gewend.

3

Verhef U, Venloos burgerschaar,
 Op uw' geboortegrond!
 Gij zoogt de moedermelk aldaar,
 Waar uwe wieg eens stond:

[p.8]

De plaats, die aan uw' vrouw, of kroost,
 Of bruid, het leven gaf:
 Blijv' tot g'uw laatsten zucht eens loost,
 U dierbaar tot aan 't graf!

4

De diplomaat deel' landen af,
 Naar wil'keur op de kaart,–

Natuur was 't, die het kenmerk gaf
 Aan aller volk'ren aard;
 Hier spreekt het volk geen waalsche taal,
 Zoomin als duitsch, of fransch:
 Maar nederlandsch, is 't moedermaal,—
 Dien aard bezit het gansch.

5

Vraagt medeburgers, men met naam,
 Uw' groote mannen af,
 Die, schittrend' door geleerdheids-faam,
 Venloo aan 't menschdom gaf"?—
 Noem fier Putéanus vóóraan,
 Als groot, wys en geleerd!
 Met Rome! blijft Zyn roem bestaan,
 Dat Hem als burger eert

6

Gelijk ook Goltzius! dien man
 Van Oudheidkennis vol;
 Als flonkersterren! noem Hun dan,
 Uit uw' geschied'nisrol.
 Verhef van Cleef! uw' stadgenoot,
 Dien grooten schilder ook;
 Waardeer, dat gij uit Venloo sproot,
 Waar zóó veel roems ontlook!

[p.9]

7

Gij krijgslîen! die voor vaderland
 En vorst, de wapens roert,
 Die door een' hechten eendragtsband,
 Ons met U zamensnoert,—
 Die eendragt, die noodwendig is
 Voor burger en soldaat,
 Wijl zonder haar, elk land gewis
 Aldra te gronde gaat:—

8

Ziet krijgslîen, gij de donderkracht
 Der bommen bij den val:
 Weet, — dat die werden uitgedacht
 In Venloos vestingwal,
 Door eenen burger onzer Stad;
 Al wordt geen naam genoemd—
 't Bewys, voert het historeblad,
 Dat Venloo! daarop roemt.

9

Toen keizer Karels luister blonk,
 Zijnde Regent van 't land,

Aan Venloo privileges schonk,
 Bekrachtigd door zijn' hand:
 Werd hij, de vyfde van zijn stam,
 Hier vorstelyk onthaald;
 En 't nakroost heeft, toen Willem! kwam,
 Ook daarin niet gefaald.

10

Wij winnen onzen wet'gen vorst!
 Dat duldt geen tegenspraak;
 Stelt burgers, met ontgloeide borst,
 Den last'raar aan de kaak!

[p.10]

Doch krachtsbetoon! reik' ons de hand,
 Als 't onz' verwering geldt,
 Door krijgslîen, en hun kommandant:
 Wordt weer onz' vest bekneld,–

11

Dan–zullen wij door hulpbetoon,
 Gelijk in vroeger' tyd,
 Verwerven onze burgerkroon,
 Den lasteraar ten spijt!
 't Bewys Rudolf van Anhalt zij:
 Diens heir vond hier het graf–
 Driemaal sloeg Venloos burgery
 Des vyands stormloop af!

12

Beroem U, Haarlem! en met grond
 Op Kenau Hasselaar!
 Weet: dat ook hier een vrouw bestond,
 Volkaamt gelijk aan haar,–
 Boltwater (Gertruid') is hara naam!
 Heldin, naar 't volle woord,–
 Zij, droeg veel bij tot Venloos faam,
 Die op ons nedergloort.

13

Gij, medeburgers! weet het goed,
 Dat zy met kracht'ge hand,
 Al strijdende vol heldenmoed,
 Een' vijand heeft vermand:
 Ontrukkend dien een vaandel zelf,
 Een bourgondsch krijgsbanier–
 Toen men schreef: vijftien honderd elf,
 Tot Venloos eer en sier

[p.11]

14

Zóó zullen ook wy, t' een'ger tijd,
 Den voorzaat zijn gelijk!–
 Al weer een vijand ons bestrijd:
 Dat dan onz' inborst blijk!–
 Dan–hebben wij ons goed en bloed
 Voor land en koning veil!
 En strijden mee met heldenmoed,
 Voor Venloo's eer, en heil!

15

Tot roem ook voor ons Hertogdom!
 Van Duitschlands Bond een deel,–
 Dat het tot magt en aanzien kom',
 En vorm' één schoon geheel!
 Dat voorspoed in ons vaderland,
 In Nederland! Steeds groei'!
 Dat welvaart heersch' in elken stand
 En Venloo! Venloo bloei!

A Benthien

BLADVULLING

Toon achting, Vreemd'ling! voor de taal
 Van Nêêrlands vrijen Grond!
 Niet sissend, scherp als vlymend staal–
 Klonk die, uit Hermann's mond

B.

[p.12]

II

NARRENLIED.

1

Der Narr lebt herrlich in der Welt!
 Und fehlt ihm häufig auch das Geld,
 So trinkt er dennoch seinen Wein,
 Drum lasst uns Alle Narren sein.

2

Der Narr, der lebt in Saus und Braus!
 Und hat er auch kein eigen Haus,
 So liebt ihn doch das Mägdelein,
 Drum lasst uns Alle Narren sein.

3

Ein böses Weib, das schilt ihn nicht,
 Wenn er des Abends spät aufbricht,
 Er legt sich froh in's Bett allein,

Drum lasst uns Alle, Narren sein.

4

Der Narr lebt glücklich hier auf Erd'!
Die Weisheit ist bei ihm Hichts werth,
Er fühlt sich glücklich nur allein,
Der weis'te Narr der Welt zu sein.

5

Und rümpft auch mancher dumme Wicht,
Die Nas' und das Gesicht und spricht:
Verdächtig scheint das Ding und fein,
Drum will ich auch nicht Mitglied sein."

[p.13]

6

Doch wisset Freunde unsern Zweck,
Ist der, dass hier ein jeder Geck,
Nach seiner Weise lustig ist,
Und Sorg und Traurigkeit vergisst.

7

So kommt ihr Freunde den heran,
Und folgt mit uns der Narrheit Bahn,
Sie führt euch froh durch's Leben hin,
Und gibt dem Leben hohen Sinn.

8

Das Leben ist bon Anbegin,
Ein Rätsel mit und ohne Sinn.
Der wahre Kniff besteht allein
Darin, bald Narr, bald weis' zu sein.

9

Und steht der Narr dereinst am Grab,
Und schaut in' dessen Schlund hinab,
So denkt er: O wie wohl ist mir,
Dass ich als Narr nun komm zu dir.

10

Drum Freunde nützt den Augenblick
Denn ach! bald kehrt die Zeit zurück,
Wo Weisheit über Narrheit siegt,
Und Frohsinn arg in Schranken liegt.

11

So glänze den der Freude Stern,
Und alle Weisheit bleibe fern,
Bis froh durchlebt die kurze Zeit,
Der Narrheit ganz allein geweiht.
St.

[p.14]

III

NARRENLIED.

1

De nar leeft vrilijk hier benêen!
 Al heeft hij geld, al heeft hij geen,—
 Als hij 't bezit, dan drinkt hij wijn!
 Doch, kan bij bier ook lustig zijn.

2

De nar leeft onbezorgd en blij!
 En is van alle kwelling vrij,
 Wijl hij die mijdt gelijk venijn;
 Laat ons ook zulke narren zijn!

3

Een booze vrouw die kwelt hem niet!
 Van kind'ren heeft hij geen verdriet!
 Het bed is nimmer hem te klein,—
 Wil in zijn slaap gestoord niet zijn.

4

De nar leeft lustig hier op aard!
 De wijsheid is bij hem niets waard,—
 Hem kwelt geen' eerezucht groot of klein,
 Dan die: Een wyze nar te zyn!

5

Al ergert zich een fijne Piet,
 En denkt, als hij ons lagchen ziet:
 Dat Jocusvolk zit vol venijn;—
 Daarom wil ik geen Jocus zijn”!

[p.15]

6

Doch Pietlief weet,— en 't diene tot
 U narigt — dat, hier ieder zot,
 Op zijn manier zich vrolijk maakt,—
 En wijs — en treurigheid verzaakt!

7

Welaan dan broeders laat ons gaan,
 Tezamen op de narheidsbaan!
 Die baan voert ons door 't leven blij,
 Of 't kort of lang van duur ook zij!

8

Het leven toch, is van 't begin,

Een raadsel met en zonder zin!–
De ware kunst voor groot en klein
Is: – soms heel wijs – soms zot te zijn!

9

En nadert eens de nar zijn graf–
Zoo weet hij, 't is voor hem geen straf,
Wijl ook de wijze daarin daalt,
En aan natuur den tol betaald!

10

Gij vrienden dan, besteed dit uur
Met zotternij! wijl op den duur
De dwaasheid voor de wijsheid zwicht!
En vrolijkheid aan banden ligt.

11

Werpt dus de zorgen aan een' kant!
En alle wijsheid zij verbant,
Gedurende den korten tijd
Aan narrenpotserij gewijd!

B.

[p.16]

IV.

AANSPROAK AAN DE
JOCUS AVECOATE.

Wies: Wohlauf Kameraden! aufs Pferd! aufs Pferd!

Ku-k'rue! Jocushane, ku-k'rue! ku-k'rue!
Wilt op de kukukelhaan treije!
De sultan Haan kreijt ku-ku-kurue!
Auk gej mengt noa hertelust kreije,–
Bedink ôg neet lang, en zit er og op
Mit de hane-coiffuur op oew' deftige kop.

Zijkant: bis.

Courazie! dè hej op it haenke zich zet,
Dè mot gaar neet kieke verlèè`ge!
Dò weurd zoe persies op gein wördje gelet,
Als wej maar ens lagche terdèège,–
Of hè dan auk al de wieze ins kult,
It duit os plezeer as hè goot lult.

Zijkant: bis.

Den tied van hofgekke is lang al verbej,
Die vertelde al wat ze maer dachte
Aan keizer en keuning, als blaage zoe vrej,
En makte det die euk ins lachte,–
It waes auk wel neudig sapperment!
Denhofgekdemaktedewoarheidbekend.

Zijkant: bis.

[p.17]

Hè nôôm ‘ne kloet botter umtrint dan ‘ne pond,
 En leet dè de hande passeere,
 Van alle die zoten aan toafel in ’t rond,
 Van ministers en andere heere,—
 Al keke die hier gansch kwoad noa Hans Flap,
 Dè-had zien plezeer aan de smèrige grap. (bis)

De keizer wie dè det spektakel anzôôg,
 Begos hè geweldig te lagche,—
 En huerde wie d’ein aan den andere vrôôg:
 Was will doch Hans Flap mit uns mache?”
 Ze keke zoe vies noa it smèèr aan de hand, *Zijkant: bis.*
 En allemoal hadde ze duevels it land.

Wie noe de kloet botter waes rondgegoan,
 Bej ellik van al die Menhiere,
 Doe waes ’t maer ein kluetje, wel te verstoan,—
 Drej ons kos ’t gewis differeere;
 De keizer dèè schudde van ’t bottergeval *Zijkant: bis.*
 Den hofgek dè zag mer: dô haest it noe al!

Zoe wie dè hofgek, zoe motte ouk wej,
 Al lagchend de luej instrueere!
 Dan zal ôze Venloose snakerej
 Van nut zien, en auk amuseere.—
 Dan blieve wej auk as gekke nog vrej, *Zijkant: bis.*
 Van smèèlerie op de Jocuserej.

B.

DEFINITIE VAN JOCUS.

Jocus waes ’n lustige vent,
 Persies zoe wie Hans Flap!
 Dè is ôg gans en gaer bekend
 Door de bottergrap.

[p.18]

V. (bis)

TOAST

op de
 VROUWE EN MÈÈDJES

Op de wies van: Du! Du! liegst mir im Herzen.

Noe, noe, loat os ins klinke,
 Noe, noe, schink ôg ins in,
 Noe, noe, mot eder drinke,

Dè in de mèèdjjes hèèt zin!
 Jô, jô, jô, jô, *Zijkant: bis.*
 Dè in de mèèdjjes hèèt zin!

Hej, hej, zien er gein Kloaze:
 Druég, drueg, als eine stok-vis,
 Vuul, vuul Joeesige Oase,
 Hebben eur leefste gewis!
 Jô, jô, jô, jô, *Zijkant: bis.*
 Hebben eur leefste gewis!

Leev'! leev'! ellik zien schätje,
 Lang, lang, tot eeders geluk!
 Zej, zej, struijen op 't pädje,
 Rueskes, van 't lèèven vol druk!
 Jô, jô, jô, jô, *Zijkant: bis.*
 Rueskes, van 't lèèven vol druk!

Klinkt! klinkt, drinkt dan oew glaeskes
 Noe, noe, mit hertelust lèèg,
 Lèèft! lèèft! vrouwen en mèèdskes!
 Vivat! hè dè ein gooi' kreeg!
 Jô, jô, jô, jô, *Zijkant: bis.*
 Vivat! hè dè ein gooi' kreeg!

B.

[p.19]
 V.

JOCUS-LIED.

Weest welkom ware Jocusvrinden,
 Aanschouw de glans van onzen zaal.
 Mogt gij nu rein genoeg vinden
 En vreugde smaken al te maal;
 Voegt scherts bij luim als gij verzameld zijt,
 Zoodat elk leek het Jocusregt benijd;
 Er heersche eendragt onbegrensd in deze uren.
 Een ieder zij van kop tot teen in vrolijkheid gehuld,
 Vol Joeccerij bliegt dan de tijd voorbij.

Wie heeft het immer kunnen droomen,
 Dat aan de boorden van de Maas,
 Een klub tot stand had kunnen komen,
 Waar eensgezindheid is de baas;
 Een Jocus-klub wie had het ooit gedacht,
 Heeft Venloo gansch in vrolijkheid gebragt.
 Noem daarom vrienden hare Stichters Bollebozen
 Wensch tot hun heil Zij leven lang, zij worden nimmer
 Bazuin hun' namen wijd en zijd. Hurra! (oud."'

Reik broeders dus elkaar de handen,
 Dat hij verga die 't niet goed meent,
 Legt niet de vrolijkheid aan banden,
 Zijt immer lustig hier vereend;
 Roem tot uw' door, het doel van ons vereen
 En denk 't is goed, nu gek, dan wijs te zijn.
 Zodoende zullen we onze zorgen verdrijven,
 Die ons des daags zoo drukken op dit aardsche Tra-
 Zodoende zijn wij eerder wijs dan mal. (nendal,

Gr...r.

[p.20]

VI.

JOCUS-MARSCH.

Door al de broeders welgemoed
 Wordt vrolijk deze stond begroet!
 Nu zullen wij, o Jocuszonen!
 Doen galmen onze vreugdetoonen.

Steeds vriend'lyk, vrolyk, eensgezind,
 Dit is de leus van 't Jocuskind.–
 Laat dus de zorgen zijn verdreven
 Om thans in vreugd' alléén te zweven.

Ke...r.

VII.

FAVORITE ARIA VAN HET COMITÉ

Stemme: Ich bin der Doeter Eisenbart.

Ik ben een ware Jocusvent,
 In vreugd verteer ik mijnen Cent;
 Ik laat altijd violen zorgen,
 Denk niet verder dan aan morgen.

Eens kwam ik in het Comité,
 Men schonk er geen koffij noch thée,
 Langhalzen speelden er de rol,
 Zóódat de vrienden waren vol.

Aan het hoofd zal de President,
 Vurig van bakken, zeer content,
 Trotsch presideerde hij den raad,
 En gaf decreten in hoog' raad.

[p.21]

Piet de Meup, een knappe vent,
Van ouds als astronome bekend,
Deze gast, laat zich niet wachten,
Als men Bachus hoog doet achten.

Vogel Arend, kwam 't verschijnen,
Als orateur in schoone rijmen,
Als vetter wou 't hem gelukken,
Ons de duiten af te plukken.

Links bespeurde ik den Schryver,
In motie met grooten ijver,
Redigeren in all' talen,
Brieven, akten en verbalen.

Hoog in ons land is 't zegelregt,
Verhaalde mij een Jocusknecht,
Stempelnowski door eigen kracht,
Heeft het op eene flesch gebragt.

De Hofpoëet door kunst gedreven,
Heeft menig schoon stuk gegeven,
Met heer Kwikstert staat hij gelijk,
Als men in de glaasjes kijkt.

d' Derm'kid'ler wilt niet vestooten,
Ledigt het glas op de noten,
Bazuïnt en blaast steeds op de fluit,
Sa! vrienden snel de flessen uit.

Baas Jan en zijnen Compagnon,
's Morgens vrieg nog in hun japon,
Zijn beide aan het studeren,
Om de digestie te purgeren.

Klinkt, drinkt, hurah! vrienden te gaar
Vergaderd hier in hooge schaar,
Zonder morren verheugt 't leven
G'noeg gij hebt een muts gekregen.

Cu....s.

[p.22]

VIII.

JOCUS DO MIT ZIEN VAAN.

Koffie boën melodie.

Jocus dô, mit zien vaan,
 In zien schipke komt dôjaan,
 Zeet dè vent, wie kontent
 Hè is gans patent.
 Zeet wie um det hut je steit,
 Wie det skeep de golve sleit!
 En die päerd, wie alläerd:
 Die zien os vuul wäerd!!!

Zijkant: 2de bis.

Zijkant: bis.

Jocus heij, wie ge zeet,
 Bringt maar vreugde, gein verdreet,
 Det is woar, op ein hoar
 Acht daag nô Niejoar!
 Laot weij zoue maar veuraan goan
 En os heij maar good verstoan!
 Gooije mood, dai is good
 Veur, wat geij heij dood.

Zijkant: 2de bis.

Zijkant: bis.

Lustig zien, Jocserie,
 Mak os, Breurkes! gek en blie,
 Met oos Kap, wie Hans Flap
 Maake weij die grap!
 Schoeën wie eine regenboôg
 Wie ze heij nog neemes zoog!
 Lagchen weij, zingen weij
 Drinken ouk derbeij.

Zijkant: 2de bis.

Zijkant: bis.

Ju...n.

[p.23]

IX.

JOCUS LEBE HOCH.

(Boekoehler Melodie.)

Freünde herbei!
 Alles drängt
 Alles zwängt
 Sich zum Saal der Juckserei.
 Seht wie schön die Kappe steht,
 Wie so stolz die Fahne weht,
 Ei wi di wei
 Ei wi di wei
 Lustig ist die Juckserei.

Zijkant: bis.

Kurz ist die Zeit!
 Drum herein
 Sie zu weih'n
 Nur der Lust und Heiterkeit.

Nützet ja den Augenbick,
Nimmer kehret er zurück;
Ei wi di wei
Ei wi di wei
Lustig ist die Juckserei.

Zijkant: bis.

So muss es sein!
Herzlichkeit,
Fröhlichkeit
Herrscht in unsern Jucksverein.
Nur gesungen und gelacht
Und dem Jucks ein Hoch gebracht.
Ei wi di wei
Ei wi di wei
Lebe hoch die Juckserei!

Zijkant: bis.

B.....t.

[p.24]

X

KAPPENLIED.

Melodie: Von der schwarzbraunen Kuh.

Gleiche Mützen thuen viel,
Zu des Jocus Narrenspiel,
Sitzt die Mütz 'mal auf dem Fleck,
Werden erst die Weisen geck.
Und daan scherzen sie gemüthlich,
Thu'n sich hinter'm Gläschen güthlich
Trauteri, trauteritirallala.

Rasch die Mütze d'rum auf's Ohr,
Wer nicht mitthut ist ein Thor,
Sie allein nur gibst uns Kraft,
Ist 's die un so närrisch macht.
Seht wie herrlich steht sie Allen,
Griesgram selbst muss es gefallen,
Trauteri, trauteritirallala.

Narrheit is ja unzer Ziel,
Dazu thun die Schellchen viel;
Denn ohne Kappen glaubt mir das,
Hätten wir nicht halb den Spass.
Schwenket darum hoch die Mützen,
Harah! Keiner bleibe sitzen,
Trauteri, trauteritirallala.

L.....k.

[p.25]
XI.

AAN DE JOCUSINNEN.

Zangwijze: Van den Troubadour.
of ook: Te souviens tu disait un Capitaine.

Weest welkom hier, gij waarde Jocusinnen!
In dezen zaal aan vrolijkheid gewijd,
Weest welkom hier, gij toont u de vriendinnen
Van rein vermaak, het doel der Societeit.
U dit vermaak dan in dit uur te geven,
Daaroe alléén strekt zich nu al het streven
Van 't Comité en mening Jocusgast,
Die zich van scherts en snakerij ontlast.

Zijkant: bis.

Niet enkel scherts waarop staan onze zinnen,
Neen, armoed' ook word' gul door ons bedacht,
Reikt ons de hand, o waarde Jocusinnen!
Door ons te zââm zij 's armen lot verzacht.
De werken van veel milde vrouwenhanden,
Zullen ons zijn zooveel bestemde panden,
Tot leniging van armoed', nood en druk,
Tot zoete troots in menig ongeluk.

Zijkant: bis.

Dit is ons doel, het doel van welgezegen,
Dat potserij met weldoen zij gepaard;
Zoo zullen wij dan waar genoeg vinden,
Wanneer wij hier te zamen zijn vergaard.
Laat ons den toom aan vrolijkheid vrij geven,
Door rein vermaak verzoeten ons kort leven,
En roepen uit, den lastelaar ten spijt:
Vivat de vreugd en Jocus Societeit!

Zijkant: bis.

V..G....l.

[p.26]

XII.

Wijs: Iovivat, Iovivat.

Iövivat, Iövivat!
Heil zij dit Jocus feest;
Men vraagt naar ouderdom noch jeugd,
Elks hart zij open voor de vreugd.
Iövivat, Iövivat!
Heil zij dit vriendenfeest!
Wijkt zorg en smart,
Van uit ons hart;

Vlucht kommer ver van hier;
 Men kenne in deez' vreugdenzaal,
 Geen andere taal dan jubeltaal;
 Wijkt zorg en smart,
 Van uit ons hart,
 Vlucht kommer ver van hier.
 Er word' gebragt,
 U schoon geslacht,
 Een welgemeenden dronk;
 Omdat uw tegenwoordigheid,
 Hier meerder gloed en vreugd verspreidt;
 U schoon geslacht!
 Wordt dus gebragt,
 Een welgemeenden dronk.
 Al is er een
 Die zegt, o neen!
 Ik wil geen zotskap zijn,
 Wij storen ons toch daar niet aan,
 Want Jocus zelf wijst ons de baan;
 Zoo zij er geen,
 Ja zelfs niet een,
 Die niet met ons wil zijn.
 Dus onbevreesd,
 En blij van geest,
 Gesproken en gehoord:
 En denk wat dikmaals is gezegd,
 't Is beter goed, dan altijd slecht,
 Dus blij van geest,
 En onbevreesd,
 Gaan wij met Jocus voort.

P.....n.

[p.27]

XIII.

DIE NARREN WELT.

Närrisch ist was lebt und schwebt auf Erden,
 Wer nicht närrisch ist muss es noch werden;
 Ein jeder, der das Jocus-Licht erblickt,
 Der ist als Narr in Venlo's Kreis geschickt.
 Narrheit giebt gesundes starkes Blut,
 Narrheit hilft oft mehr, als Geld und Gut,
 Und wo die Weisheit auf die Nase fällt,
 Da hüpf't die Narrheit fröhlich durch die Welt.

Pit de Meup in seiner bunten Jacke,
 Joeccius im Gold verbrämten Fracke,
 Der Kratz-poet in dem Turban und Talar,
 Ein jeder ist ein ausgemachter Narr.

Nützet dem Bass-Jan Talen und Müh’?
 Narrheit ist’s und Charlatanerie,
 Zum Architek wird der nicht promovirt,
 Wer nicht die Schul der Narrheit durch studirt.

Wer die grosse Assemblée will sehen,
 Steig hinauf zu des Parnassus Höhen,
 Dort sieht man tummeln sich im Musensaal,
 Der eitlen Narren viel in grosser Zahl,
 Dort umarmen sich mit Bruderkuss,
 Dichter, Mahler und der Musicus,
 Und schwören sie sowohl mit Herz und Mund,
 Ewige Treue diesem Narrenbund.

B.....s.

[p.28]
 XIV.

DE JOCUS-MUZIEKANTEN.

Wies: Ein freies Leben führen wir.

Van alles is er heij geklap,
 Door dol en gekke klanten,
 Van ’t Comité en van Hans Flap,
 Ouk van ein bonte Jocuskap,
 Maar neet van muziekanten. (bis.)

Zeet geij hoe ze alle, groet en klein,
 Al op eur instrumenten
 Heij speule veur et Joccsverein,
 Tot vreugde en pret van eder ein,
 As echte Jocusventen. (bis.)

Zeij blôôze ferm en speule good,
 Maar drinke toch et beste;
 Beij ein pint alt zien zeij vol mood,
 Det mak deez’ jonghes goad werm blood:
 Beij ’t drinke zien zeij ’t leste. (bis.)

Gezondheid dan mit ’t volle glaas,
 Door alle Jocusklanten,
 Van Dermekidler euren baas,
 Dèèn excellente Jocus-dwaas,
 En van de muziekanten. (bis.)

C. K.....r.

[p.29]
 XV.

LEED OP DEN HAAN.

Melodie: Herr Schmidt! Herr Schmidt!

Juchejj! Juchejj!
 Vrind Jocus dèè is heij, (bis.)
 Weij Ieren um wie 't zich versteit,
 Zoe lang de wereld neet vergeit,
 En sprèèke dan ouk van den haan
 Mit joeccerie um aan.

Allö! Allö!
 Den haan is döveur dö, (bis.)
 Dorum goat lustig op den haan,
 Dèè kiek og zoe verlangend aan,
 Loat um zoe lang allein neet stoan,
 Gezwind maar drop gegoan.

Het luk! Het luk!
 Hèè zit um op den ruk, (bis.)
 Nouw haan maar neet te hard gekreit,
 Want neemes dan zien taal versteit;
 Et is jö alles joeccerie,
 En mak oos breurkes blie.

Welaan! Welaan!
 Dô zits dig op den gaan, (bis.)
 Dô zit et zich jô hiel patent,
 Veur eine goje Jocusvent,
 Nouw gank der ouk maar dukker op,
 Het mutske op de kop.

Hoezee! Hoezee!
 Vivat et Comité, (bis.)
 Det hèt bezurgd dè schoenen haan,
 Met al die bonte vèèren aan,
 Dè steit tot joeks van wies en gek,
 En brikt de nied, de nek.

B....r.

[p.30]
 XVI.

TOAST
 und
 EINLADUNG DER DAMEN
 zum Jocus-Verein

Melodie: Hoch preiset die Reben, ens.

Willkommen Ihr Frauen im Jocus-Verein,
 Ihr, die uns Rosen im Leben hier streu'n;
 Doppelt wird unsere Freude dann sein
 Wenn auch die Damen sich mit uns hier freu'n! (bis.)

Willkommen im Kreise dem Frohsinn geweiht,
 Wo herrschet Friede und Eintracht und Freud':
 Fern sei Verläumdung und Zwietracht und Neid,
 Da wo uns Jocus verkürzt die Zeit. (bis.)

Achtbare Fräulein kommt in den Verein,
 Ohne Euch kann man recht lustig nicht sein;
 Ihr nur schafft Freude und würzet den Wein,
 Ohne Euch war uns das Leben zur Pein. (bis.)

Drum kommet Ihr Schönen, kommt alle heran,
 Jocus wird zeigen Euch allen die Bahn
 Wie man beim Lustig sein wohlthuen kann
 Und dabei denkt an den dürftigen Mann. (bis.)

St.....r.

[p.31]
 XVII.

CHANSON.

Joyeuse compagnie!
 Amis de la folie!
 Vivons pour le plaisir.
 Qu'ici bas l'on s'amuse,
 Que la gaieté ne s'use,
 C'est notre ardent desir.

Eveillons la nature
 Par une fête pure,
 Sans souci, sans chagrin.
 De celle à nous bien chère,
 Chantons pour lui complaire,
 En grec ou en latin.

Caressons la bouteille,
 Le vin est la merveille
 Qui a la clef du Coeur.
 Il bannit la tristesse,
 Vaut mieux que la richesse,
 Et donne un vrai bonheur.

N.....n.

[p.32]
XVIII.

LA PLUS BELLE SOCIÉTÉ.

Air: Ami, la matinée est belle.

1.
Ami, ne sais tu la nouvelle,
Que dans la ville de Venloo,
Une société plus belle,
Confond les sages et les sots.
Entre, viens avec confiance,
Jocus reside lá,
Et vois, comme dans l'innocence,
Chacun s'amusera:
Honni donc soit, qui mal y pensera. (bis.)

2.
Il y a souvent dans la vie,
Des moments qui sont douloureux;
Pour se distraire je t'en prie,
Adresse toi à ces joyeux.
Te conseillant avec prudence,
Le chagrin s'en ira,
Et aux moyen de leur science,
La joie te reviendra:
Vivent les gens, qui ont ce grand art – là. (bis.)

3.
Amitié, je te rends hommage,
Des plaisirs purs l'égide vraie;
De Jocus remplis le message,
Embrasse tous les Venlonais.
Crois; veille donc qu'avec constance,
Citoyen ou soldat,
Avec franchise, il t'encense,
Car toujours tu seras
Reine des coeurs, aux bons lieux d'ici bas. (bis.)

S..t.

[p.33]
XIX.

JOCUSLIEDCHEN.

1.
Heisa! äüch ein Jocus-ständchen,
Brüder bring' ich euch hiermit.
Habe weder Kreuz noch Bändchen,

Zijkant: bis.

Noch das Haar nach neuem Schnitt.

2.

Mit der Kappe die ich trage,
Bin ich doch ein weiser Mann,
Spüre niemals Angst und Plage,
Trink' und liebe wenn ich kann.

Zijkant: bis.

3.

Freue mich des schönen Lebens,
Und will stets zufrieden sein.
Alles Murren ist vergebens,
Darum trink' ich lieber Wein.

Zijkant: bis.

4.

Alter Wein und junge Liebe,
Ist was unser Herz erfreut.
Bleiben wir drum Herzensdiebe,
Weil es unsern Sinn zerstreut.

Zijkant: bis.

N.....n.

[p.34]

WIJ JOECCIUS XI.

Voorzitter van den hoogen raad van deliberatie en
consideratie onder de zinspreuk:
Schreeuw niet voor dat je wordt geslagen.
Aan alle leden onzer sociëteit, Salut.
Alzoo wij in overweging genomen hebben dat het
tijdstip nadert, waarop alle Jocussen het ware licht zul-
len aanschouwen, en aldus niet langer rondwandelen
in eenen stikdonkeren nacht, zonder flikkerende ster-
ren of het laatste kwartier van de Maan, hebben ge-
meend het navolgende ter kennisse te moeten brengen:
Scheer je, als g' een baard hebt,
Kijk een reis uit het venster zonder hoofd
waarheden uit het XI boek van zeemeeuwen XI zo
vlogen langs de Maaskant waarin men al verder leest.
Ende zij hadden de gansche nacht gevochten,
Ende zij hadden geen mensch gezien.
redenen waarom wij lang geconsidereerd en gede-
libereerd hebben, voordat er is geconcludeerd hetgeen
wordt geannonceerd bij deze:
Een lumineus idie (namelijk, dat als de eene hand
de andere wast zij beide schoon zijn) heeft van
ons geworpen het denkbeeld waarvan wij zwaar gingen.
De taak toch ons opgelegd, om van weinig veel te
maken, is niet gemakkelijk, de bestrijding van de te
makene onkosten uit betrekkelijk weinig middelen ver-
vulden dus onze reeds bezwangerde reinen:

Gelet echter dat uit Adam en Eva die ook slechts, uit 1 maal 1 gecomponeerd waren eene aanzienlijke kwantiteit fatsoenlijke familien zijn onder de wapenen gekomen; steunende op de ijzeren wil van onze medeleden, en het gezegde van Jan Kalebas in het XI alwaar men leest.

Beter een half ei dan een' ledigen dop, hebben besloten gelijk wij besluiten bij deze:

De mutzen, welke onze respectie Jocushoofden, het aanzien, van gekromde suikerbrooden zullen geven op aanstaande woensdag 28 December 1842 in

[p.35]

het lokaal van den Heer Bours (vleeschstraat) des avonds van 6-9 ure gratis-uit te deelen, HURAH!! Diegenen welke niet onder deze bedeeeling willen begrepen zijn, en zoo als men hier verscheidene liefhebbers zal aantreffen: zij met andere woorden die inzien, dat snippenlaarzen het best tegen modder bestand zijn en liever de mutsen uit eigen middelen zich verschaffen, brengen 39 en 11 centen mede, kostelijk tot stijving van de kas, en noodzakelijk om op de Vastenavond dagen ons te kunnen ballanderen in het frontispice van.

Een maght.

Zoo groot als Waterland nog ooit te velde

braght,

En Kennemer en Vries en Zeeuw en Holland

zamen.

Aldus geordonneerd en gedecreteerd in onzen Jocuszaal den 21 dag van den 12 maand van het 1842.

De President

JOECCIUS XI.

Op hoog bevel de Secretaris

B.ⁿ VAN INKHOEZEN TOT PENNENBERG.

WIJ JOECCIUS XI.

by keuze van onze gekke medeleden.

Coronatus, Praesidiatus, Elevatus, Grootkruis van de Water – en Windmolen, Kommandeur van elf, zoowel binnen – als buitenlandsche orden, die niet bekend zijn, enz. enz. enz.

Uit onzen moniteur vernomen hebbende, dat twee Jocusventen van eene warme natuur, en van onder tot

[p.36]

boven in de poëzij, reeds voorloopig zich bezig gehouden
elkanderen de loef afsteken, wedijveren, wie de palm
der overwinning zal behalen.—

Gelet op den inhoud van Cap. XI. Vers XI. van
het XI. boek van.

Jan brand de lamp nog, alwaar geschreven staat:

Ende zij vochten met ouden messen.

Ende zij bloeddederde als meelzakken.

Hebben gemeend, (dit aan ongeduld toeschrijvende)
ter kennis te moeten brengen, en te herrinneren aan
Art. 1. van het provisioneel Reglement, waaraan steeds
voldaan, en met onvermoeiden ijver wordt voortgegaan.—

En al verder beide Jocussen uittenoodigen, om,
wanneer onze zittingen (ingevolge voornoemd provisio-
neel Reglement op den eersten zondag na Nieuwjaar
bepaald) zullen worden geopend, van af ons Preek-
gestoelte te bewijzen.

1°. Waarvan a quadraat plus 2 a b maar 11 gelijk is.

2°. Waar het water zal blijven, dat men in zijne
kousen giet.

3°. Waar of de wind van daan komt.

Dat eindelijk, onze zittingen tot het in orde bren-
gen van de goede zaak des woensdags van 9 tot 11
ure des avonds plaats hebben.

Allen die dus iets op de lever hebben, komen,
en braken daar hunne gal uit.—

Aldus geordoneerd en gedecreteerd, in onzen Jo-
cuszaal de 16 dag van de 12 maand van het jaar 1842.

de President

JOECCIUS XI.

ter ordonnantie de Secretaris

Bⁿ. VAN INKHOEZEN TOT PENNENBERG.